

Bezpečnost ve světě po studené válce

Bc. Bronislav Prokop

Diplomová práce
2016

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Bronislav Prokop**
Osobní číslo: **A14566**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Bezpečnost ve světě po studené válce**
Téma anglicky: **Security in the World Since the Cold War**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši na dané téma s důrazem na monografie, studie, analytické materiály a doktrínálně strategické dokumenty hlavních aktérů geopolitického dění.
2. Charakterizujte geopolitické teorie v jejich historickém kontextu.
3. Analyzujte klíčové aspekty bezpečnostně politického vývoje světa a Evropy od konce II. světové války po pád bipolárního světa.
4. Mezinárodně bezpečnostní vztahy a globální utváření nového bezpečnostního prostředí po roce 1990.
5. Analyzujte aktuální hrozby a rizika pro stávající globálně bezpečnostní vývoj světa, především pak Evropy.
6. Vypracujte hypotézu vývoje Evropy.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **BRZEZINSKI, Zbigniew. Velká šachovnice. Vyd.1. Praha: Mladá Fronta, 1999. ISBN 80-204-0764-2.**
2. **BÁRTA, Miroslav. KOVÁŘ, Martin. Kolaps a regenerace. Cesty civilizací a kultur. Vyd.1. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2036-9.**
3. **FRIEDMAN, George. Nasledujúce desaťročia. Vyd.1. Bratislava: Ikar, 2011. ISBN 978-80-551-2625-8.**
4. **FRIEDMAN, George. Ohrožená Evropa. Vyd.1. Praha: Tomáš Krsek, 2015. ISBN 978-80-906242-0-7.**
5. **ROBEJŠEK, Petr. Svět viděný z Řípu. Vyd.1. Praha: Alfa nakladatelství, s.r.o. 2010. ISBN 978-80-87197-30-1.**
6. **EICHLER, Jan. Od Hirošimy po Bělehrad. Válka a mír v druhé polovině 20. století. Vyd.1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2251-4.**
7. **EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století. Vyd.1. Praha: AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2.**
8. **SYRUČEK, Milan. Rusko-ukrajinské vztahy. Mýty a skutečnost. Vyd.1. Praha: Grada, 2015. ISBN: 978-80-247-5843-5.**

Vedoucí diplomové práce:

Ing. et Ing. Kateřina Sulovská

Ústav elektroniky a měření

Datum zadání diplomové práce:

5. února 2016

Termín odevzdání diplomové práce:

16. května 2016

Ve Zlíně dne 5. února 2016

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce je věnována stěžejním otázkám a problémům globálního geopolitického vývoje s důrazem položeným na období po rozpadu bipolárního světa. V jednotlivých kapitolách jsou prezentovány geopolitické teorie v jejich historickém kontextu, klíčové aspekty bezpečnostně politického vývoje světa v éře studené války. Následně analyzujeme aktuální hrozby a rizika globálně bezpečnostní vývoje světa, především pak Evropy a vypracujeme hypotézu jejího možného vývoje.

Klíčová slova: geopolitika, studená válka, USA, Rusko, Evropa, rozšiřování NATO, EU, evropská integrace, bezpečnost, bezpečnostní strategie, bezpečnostní hrozba

ABSTRACT

The thesis is devoted to core issues and problems of global geopolitical developments, with emphasis laid on the period after the collapse of the bipolar world. The individual chapters outline the geopolitical theories in their historical context, key aspects of security-political development of the world in the Cold War era. Subsequently, we analyze current threats and risks of global security developments of the world, especially Europe and work out the hypothesis of its possible development.

Keywords: geopolitics, the Cold War, the US, Russia, Europe, NATO, enlargement, European integration, EU, security, strategy, security threat

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu doc. RNDr. Václavu Loškovi CSc. za odborné vedení, četné materiály, řadu cenných rad, trpělivost a ochotu, které mi značně pomohly při zpracování diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto: „Geopolitika, ať už je či není vědou - rozhoduje o životech obyvatel této planety, o stavu kontinentů, hranicích států, válce a míru, ale i o osudu všech ostatních věd.“

Bronislav Prokop

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 GEOPOLITICKÉ TEORIE	12
1.1 NĚMECKÁ ŠKOLA	12
1.2 ANGLOSASKÁ ŠKOLA	15
1.3 SOUČASNÉ GEOPOLITICKÉ KONCEPCE.....	20
1.4 GEOPOLITICKÝ VÝVOJ SVĚTA	25
1.4.1 Udržení hegemonie USA a eurasijská šachovnice.....	29
1.5 ZÁVĚR.....	30
2 VZNIK A FORMOVÁNÍ SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE	32
2.1 I. OBDOBÍ 1949 - 1991, VZNIK A ROZŠÍŘOVÁNÍ ALIANCE	32
2.2 II. OBDOBÍ OD ROZPADU BIPOLÁRNÍHO SVĚTA PO SOUČASNOST	34
2.3 ZÁKLADNÍ POJMY A BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE.....	38
2.3.1 Spojené státy americké.....	39
2.3.2 Severoatlantická aliance.....	41
2.3.3 Evropská unie.....	43
2.3.4 Ruská federace	43
2.3.5 Česká republika.....	45
2.4 ZÁVĚR.....	47
3 KLÍČOVÉ ASPEKTY BEZPEČNOSTNĚ POLITICKÉHO VÝVOJE SVĚTA A EVROPY OD KONCE II. SVĚTOVÉ VÁLKY PO PÁD BIPOLÁRNÍHO SVĚTA	49
3.1 STUDENÁ VÁLKA.....	49
3.1.1 I. etapa od konce II. světové války do Karibské krize (1962).....	50
3.1.1.1 Počátky evropské integrace	55
3.1.2 Etapa od Kubánské krize po rozpad SSSR (1991).....	57
3.1.2.1 Sovětská invaze do Afganistanu	58
3.1.3 Kolaps Sovětského impéria.....	61
3.2 ZÁVĚR.....	62
II PRAKTICKÁ ČÁST	65
4 CÍLE PRÁCE	66
5 MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ VZTAHY A UTVÁŘENÍ NOVÉHO BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ PO ROCE 1990	67
5.1 SJEDNOCENÍ NĚMECKA A JEHO DŮSLEDKY	67
5.2 TERORISMUS A ROZPORY V EVROPĚ	70
5.3 KONEC ILUZE EVROPSKÉ JEDNOTY	72
5.4 RUSKO.....	76
5.5 ZÁVĚR.....	83
6 ANALYZA AKTUÁLNÍCH HROZEB A RIZIKA PRO STÁVAJÍCÍ GLOBÁLNĚ BEZPEČNOSTNÍ VÝVOJ SVĚTA, PŘEDEVŠÍM PAK EVROPY	85

6.1	UKRAJINA	85
6.1.1	Analýza	85
6.1.2	Nové závody ve zbrojení?	96
6.1.3	Cíl ukrajinské krize	98
6.1.4	Predikce vývoje Ukrajiny	99
6.2	VÁLKA V SÝRII	99
6.2.1	Analýza	100
6.2.2	Budoucnost IS a výzvy pro vojenství	106
6.3	MIGRAČNÍ KRIZE	107
6.3.1	Analýza	108
6.3.2	Řešení	111
6.4	ZÁVĚR	114
7	HYPOTÉZA VÝVOJE EVROPY	116
	ZÁVĚR	122
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	128
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	139
	SEZNAM PŘÍLOH	141

ÚVOD

Politika vždy směřovala a směřuje k cílům, které nejsou závislé na čase a místě. Nová epocha mění jen jména a příjmení státních činitelů a mění se hranice říší a zemí. Vůdčí osobnosti vedou národy k novým cílům a na pomyslném trůnu se střídají dynastie, rody a v moderním pojetí čelní představitelé států. Mění se erby a znaky, stuhy a symboly, barvy a střih vojenských uniforem, z ramen mizí a zase se na nich objevují výložky. Vznikají nové měny, krachují celé ekonomiky a zuří vojenské konflikty. Všechny tyto události postupně odcházejí do minulosti, aby poskytli důvod pro názorové střety o jejich interpretaci. Zrodily se velmoci a jejich elity jsou dobře obeznámeny s ovládacími mechanismy a metodami dosažení cílů. Dějiny se opakují, a proto pro orientaci v současných i budoucích světových problémech je nezbytné studovat historii, která nám umožňuje čerpat velmi cenné poznatky a historické zkušenosti. Geopolitické projekty se pečlivě formují léta a realizují staletí. Je nutné zdůraznit, že hlavní a jedinou podstatou světové politiky je boj o zdroje, jejich exploataci a kontrolu nad nimi.

Na globální šachovnici se odehrává nekonečná šachová partie. Mírové soužití bílých a černých je dlouhodobě vyloučeno, neboť je v rozporu s pravidly hry, čímž je vyloučena i možnost, že by si 2, 3, nebo 4 velmoci rozdělily svět na zóny vlivu bez vzájemných konfliktů a nepřátelství. Pravý opak je skutečností, v závislosti na konkrétní situaci vytvářejí tyto velmoci koalice, vzájemně spolu bojují a následně uzavírají mír. Tato hra se skládá z tisíců období, úseků a jednotlivých tahů, přičemž hráčů je vždy jen několik a výjimečně přesáhne počet prstů jedné ruky, zatímco tribuny, kde jsou usazeny ostatní národy, jsou stále přeplněné. Konec hry nastane, pokud dojde k vyprázdnění pozice jedné ze stran a odsouhlasení strany druhé.

V současném světě existují čtyři velcí hráči, jsou jimi Spojené státy americké s Velkou Británií, Ruská federace, Čína a Evropa včele s Německem. Zemí, aliancí a spojenečtví je velké množství. Tímto velkým počtem figur a pěšáků, které jsou rozmístěny na globální šachovnici, tahá vždy jen několik hráčů, přičemž velkou část jeviště zabírá kompars.

Cílem diplomové práce je analyzovat stav bezpečnosti ve světě s důrazem na Evropu, a nastínit její možný budoucí vývoj. Současně odpovědět na několik klíčových bezpečnostně - politických otázek, především týkajícího se směru vývoje Evropské unie. Lze očekávat nějakou zásadní změnu v trendu jejího vývoje? Je Evropská unie skutečně geopolitickým aktérem? Jaká je její budoucnost?

V širším pojetí hledat odpovědi na otázky v kontextu současných vztahů NATO Rusko, začala nová studená válka, či jen došlo v 90. letech XX. století k jejímu utlumení a v současné době jsme nedobrovolnými svědky jejího oživení? Jsme ve válce s Ruskem? Začala již III. světová válka?

V práci je využito metod historicko-logických a analyticko-systematických. Klíčovým slovem této práce je geopolitika a diplomová práce je mým subjektivním názorem.

Tato práce v oblasti bezpečnosti je mojí prvotinou a následně bych rád pokračoval v práci v tomto oboru. Věřím, že pro Vás, milí čtenáři, budou mé úvahy prezentované v závěru důvodem pro zamyšlení, což je konec konců též smyslem této práce.

Je nezbytné respektovat, že skutečné geopolitické konsekvence v konečném důsledku významně ovlivňují bezpečnostní prostředí, bezpečnostní technologie a systémy, nacházející svůj odkaz. Jsou respektovány v bezpečnostní komunitě i bezpečnostním managementem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 GEOPOLITICKÉ TEORIE

Konec XIX. století přinesl řadu impulzů pro rozvoj teorie mezinárodních vztahů, který byly dány především sjednocením světa pomocí kolonizací. Druhým významným faktorem byly formující se nové teoreticko-metodologické přístupy ve společenských vědách a právě tyto síly přivedly na světovou scénu první velkou teorii mezinárodních vztahů, geopolitiku, teorii, která studuje zákonitosti vlivu geografických faktorů na politiku států a pravidla pohybu síly v prostoru.

Jedním z důvodů stálé aktuálnosti geopolitiky jakožto analytického přístupu je její schopnost přizpůsobovat se nárokům doby a různým interpretačním rámcům, v nichž je s ní nakládáno, což je i důvod, proč se její jednotlivé definice výrazně různí. Geopolitický přístup lze uplatňovat za účelem vytváření zahraničněpolitických strategií s globálním dosahem, ale i při studiu teritoriálních konfliktů, či migrace. Normativní apely obsažené v geopolitických koncepcích se mohou výrazně lišit, začínaje světovou hegemonií a konče emancipací post-koloniálních zemí. Na bíledni je tedy otázka do jaké míry by geopolitické aspekty měly být součástí zahraniční politiky, přijmeme-li jejich diskursivní povahu? Jakou mají tato praktická zjištění hodnotu, nebo jak by absence geopolitiky změnila mezinárodní politiku?

Jen málokterý společenskovědní pojem je spojen s tak značnou kontroverzí jako právě geopolitika. V minulosti i dnes bývá geopolitické uvažování zpochybňováno ať už proto, že podle některých nenaplnuje kritéria definující vědecký přístup, či se jedná v současné době již o irelevantní koncept neschopný reflektovat a vysvětlovat fenomény formující mezinárodní systém. Geopolitika odvozuje zákony mezinárodních vztahů na základě geografických charakteristik států, jednoduše řečeno vysvětluje mezinárodní politiku ze zeměpisné mapy. Už od vzniku geopolitiky existují dvě podstatně odlišné větve geopolitického myšlení, německá a anglosaská.¹

1.1 Německá škola

Počátky geopolitiky jako teorie mezinárodních a mezistátních vztahů se objevily na konci XIX. století v pracích geografa a zoologa Friedricha Ratzela, který je považován za otce

¹ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003 s. 45. ISBN 80-7178-725-6.

geopolitiky a současně za zakladatele moderního politického zeměpisu². Ratzel sám pojem geopolitika nepoužíval, razil pojem Anthropogeographie, kterým mínil spojení geografie, antropologie a politiky. Zastával teorii, že stát není živý organismus, ale pouze agregátní organismus, jehož podstata je tvarována morálními a duchovními silami. Vlastnosti státu jsou dle jeho teorie dány vlastnostmi národa a půdy, přičemž nejdůležitější jsou velikost, poloha a hranice, následuje druh a tvar půdy spolu s prostorem a vodstvem. Národ a prostor byly atributy, které určují charakter státu a politický život. Přirozenou snahou státu je pohlit politicky cenné oblasti. Půda je faktor, který je vinen za to, že o ni lidé stále bojují. V Ratzelově úvahách byla velmoc stát, který měl rozlohu minimálně 5 milionů km², přičemž rozloha Německa byla marginální.³ Ratzel ve svých úvahách dochází k závěru, že zájmy států jsou nutně rozporné a vedou k boji o životní prostor, ve kterém zdravé státy rostou, v jeho pojetí územně expandují na úkor slabších, méně zdravých států.⁴

Samotný termín geopolitika pochází od Rudolfa Kjelléna⁵ a vznikl spojením dvou slov řeckého původu. Ze sémantického hlediska toto slovo upozorňuje na existenci vztahu mezi zemským povrchem a politikou. Ve svém pojetí viděl stát jako nejimpozantnější formy života, které musejí vést vlastní soutěživý boj o život s ostatními státy. V tomto boji dle zákonů přírody vítězí silnější. Z jeho myšlenek je patrné, že principem státu je účelnost, nikoliv právo.⁶ Následně přivedl do logického konce Ratzelovu ideu o kontinentálním státě, Německu, který disponuje osobitým dynamismem, který má oprávnění strukturalizovat okolo sebe ostatní evropské státy. I. světovou válku interpretoval jako přirozený geopolitický konflikt, který vznikl mezi dynamickou expanzí Německa a periferními evropskými státy.⁷

² Geopolitika není ryze německou vědou či teorií, na americkém kontinentě vznikla de facto v té samé době geopolitika anglosaská.

³ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing, 1997. s. 330. ISBN 80-7187-034-X.

⁴ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. s. 46. ISBN 80-7178-725-6.

⁵ Rudolf Kjellén byl švédský politik a profesor práv, patřil mezi Ratzelovy žáky.

⁶ KREJČÍ, Oscar, 1997. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing s. 329-330. ISBN 80-7187-034-X.

⁷ IŠTOK, Robert, *Politická geografie a geopolitika*. Vyd. 2. Prešov: Prešovská univerzita, 2003. s. 93-94. ISBN 80-8068-313-1.

Vrchol německé geopolitické školy představuje Karl Haushofer⁸, který je považován za klasika a zakladatele německé geopolitické školy. Navazoval na teoretický odkaz F. Ratzela, od R. Kjelléna, pohled na stát jako na biologický organismus a od Halforda Mackindera⁹ převzal jeho Heartland¹⁰. Geopolitiku lze v jeho pojetí chápat jako učení o závislosti politických procesů na zemi, jako učení o politických organismech v prostoru.¹¹ Haushofer plně legitimizoval expanzní snahy států, které jsou vedeny s cílem ovládnutí životního prostoru - kterou charakterizoval ve svém pojetí, jako „válku spravedlivou“. Výsadní postavení v Haushoferově geopolitickém smýšlení zaujímaly čtyři základní koncepty: životní prostor, autarkie¹², hranice a panregiony.¹³ Karl Haushofer rozdělil mapu světa čtyřmi svislicemi, čímž vznikly čtyři části světa a každá představovala jeden pan-region, jmenovitě Panameriku, Euroafriku, Panrusko a Dálněovýchodní sféru. V každé části světa měl dominantní postavení a rozhodující vliv jeden stát konkrétně, bráno chronologicky USA, Německo, Rusko a Japonsko. V Haushoferově pojetí bylo Německo klíčovým státem Euroafrického regionu.¹⁴

Rozlišoval národy ve vztahu k životnímu prostoru a definoval existující národy, buď jako statické, které se nerozvíjejí, nebo se nacházejí na hranici úpadku. Druhou skupinou tvořili národy dynamické, které potřebují k životu větší životní prostor, než jaký v danou chvíli

⁸ Karl Haushofer se narodil 27.8.1868 v Mnichově, později studoval na Pruské vojenské akademii. Od mládí byl vystaven vlivu nacionalistických a liberálních idejí, 32 let sloužil v armádě, kde dosáhnul hodnosti generálmajora. V letech 1908 až 1910 byl vojenským přidělcem v Japonsku. Po odchodu z armády začíná horečně publikovat, rozvíjet akademickou kariéru i geopolitiku jako samostatný obor. Haushoferova intelektuální práce na poli geopolitiky byla vždy orientovaná na potřeby zahraniční politiky německého státu. Haushofer se přátelil s Rudolfem Hessem, po jeho odchodu do Velké Británie, ztratil svého patrona a následně byl odsunut pro svůj židovský původ do koncentračního tábora v Dachau. Dne 10.3.1946 byl nalezen synem ve svém domě oběšen a v dopise na rozloučenou požádal o pohřbení do neoznačeného hrobu a byl navždy zapomenut.

⁹ Více informací o Halfordu Mackinderovi a jeho klíčové oblasti Heartlandu je v následující kapitole této práce.

¹⁰ Haushofer byl přesvědčen, že ovládnutí Mackindera Heartlandu, přinese Německu nadvládu nad světem, řešení německého Lebensraumu viděl v osvojení si Asie a reorganizaci východní Evropy.

¹¹ IŠTOK, Robert. *Politická geografie a geopolitika*. Vyd. 2. Prešov: Prešovská univerzita. 2003. s. 92-93. ISBN 80-8068-313-1.

¹² Autarkie = soběstačnost národního hospodářství. Haushoferovy požadavky na autarkii implicitně obsahovaly předpoklad imperiální expanze, protože bez ovládnutí úrodných částí Ukrajiny, jižního Ruska, Uralu, Kavkazu a Sibíře nemohlo Německo hovořit o ekonomické soběstačnosti, podrobně, viz dále.

¹³ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Metodologia, Zdroje, Prax, História*. Vyd. 1. Zvolen: Bratři Sabobci. 2004. s. 111-112. ISBN 80-890229-728.

¹⁴ KALOUS, Miroslav a KOLMAS, Michal. Geopolitické diskursy Karla Haushofera a Nicholase Spykmana: kdo, co, jak, proč a co z toho? In: *globalpolitics.cz* [online] [cit. 19.7.2010] Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopoliticke-diskursy-karla-haushofera-a-nicholase-spykmana-kdo-co-jak-proc-a-co-z-toho>.

mějí. Sem patřilo v Haushoferovo pojetí Německo, Japonsko a obecně vůdčí státy panregionů. Z jeho pojetí Lebensraumu vyplývá i základní premisa o povaze mezinárodní politiky, která je nevyhnutelně konfliktního charakteru. Haushofer svým pojetím životního prostoru vysvětlil příčiny konfliktů, pohlcení jednoho státu druhým, ale také tisíce náhrobků na armádních hřbitovech a vypálené vesnice a města.¹⁵ Jeho teorie přirozeného zákona souboje států o životní prostor postuluje nevyhnutelnost dějů budoucích. Je-li tedy expanze Německa nevyhnutelná, ztrácí morální výtky vůči ní na významu. Z Haushoferova pohledu teritoriální expanze Německa se uskutečňovala v rámci panregionu Euroafriky, a proto nebyl důvod soupeřit se zbývajícími světovými mocnostmi.

Ve svých pracích poukazyval na rozsáhlé a demografické přírodní zdroje, kterými Eurasie a Afrika disponují. Tento celek byl obklopený mořskými velmocemi Velkou Británií, Japonskem a USA. Haushofer zastával názor, že kontinentální národy stojí před historickou úlohou zlomit hegemonii mořských velmocí, a proto pokládal za velmi žádoucí vznik spojení mezi vedoucími eurasijskými národy Německem a Ruskem. Pokud by se k této alianci přidalo i Japonsko, zrodila by se strategická osa Berlín-Moskva-Tokio, kontinentální blok schopný odvrátit anglosaskou hegemonii.¹⁶ Tato geopolitická doktrína dostala název Östorientierung, česky orientace na východ. Tato vize neměla být realizována okupací slovanských území, ale společným postupem dvou kontinentálních mocností, Ruska a Německa, za účelem vytvoření nového eurasijského pořádku.¹⁷

Haushoferova geopolitika byla dominantním směrem německé reflexe mezinárodních vztahů před II. světovou válkou a do určité míry poskytovala argumenty legitimizující nacistickou expanzi.¹⁸

1.2 Anglosaská škola

Teoretickým a metodologickým základem teorie mořské moci jsou především díla anglosaské a americké geopolitiky. Její významnou postavou byl Alfred Thayer Mahan¹⁹,

¹⁵ Tímto tvrzením Haushofer ospravedlnil počínání Německa, a sejmul tak z něj vinu.

¹⁶ Prostorově i kulturně se z Německa stal přirozený nepřítel západních mocností. Německo nemělo téměř žádnou šanci, stát se součástí vnějšího půlměsíce, a proto Haushofer vytvořil geopolitickou doktrínu kontinentálního bloku.

¹⁷ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. století*. Vyd. 2. Bratislava: IRIS. 2012. s. 24-25. ISBN 978-80-89256-75-4.

¹⁸ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. s. 65. ISBN 80-7178-725-6.

který svým dílem *Vliv národní síly na dějiny (1660-1783)* a dalšími spisy formoval americkou strategii na přelomu XIX. a XX. století. Anglosaská geopolitika představila světu vizi planetárního dualismu, tedy mořské a pozemní velmoci, které jsou vzájemně v mocenské rovnováze a současně tvoří protikladné póly.²⁰ Pravdivost své koncepce ověřil na Asii, v jejíž centrální části se rozkládá ruské impérium, které Mahan považoval za nejmocnější pozemní velmoc. Mocenské rozpínání Ruska chápal jako snahu dosáhnout moře tlakem na jih po obou křídlech říše. Proti tomu tlaku pozemní říše v jeho koncepci musí stát mořská moc, ztělesněná Japonskem a Velkou Británií, které musejí disponovat velkým loďstvem.²¹ Porážka ruského impéria byla jeho hlavním dlouhodobým cílem.²² Osobitým Mahanovým přínosem byla strategie Anakonda. Tato koncepce spočívala v obklíčení nepřátelských teritorií z moře i z pobřežních linií a následném uškrcení nepřítele. Cílem, této strategie bylo zabránit vzniku integračním projektům eurasijských velmocí a zbavit je kontroly nad pobřežními zónami tak, aby neměly přístup k pobřežním částem pevniny a přístavům.^{23/24} V důsledku této proměny mořských a pozemních sil by se vytvořil pás trvalé nestability asijského kontinentu, který je pevně vymezen mezi 30° a 40°

¹⁹ Alfred Thayer Mahan (27. září 1840 – 1. prosince 1914) byl důstojník námořnictva Spojených států, jeden z otců zakladatelů anglosaské geopolitiky. Proslavil se především svými úvahami na téma strategického významu námořní moci a později se stal vlivnou mezinárodní autoritou v oblasti válečného námořnictva, na jeho počest bylo pojmenováno několik lodí námořnictva. Během americké občanské války sloužil na několika válečných lodích Unie a v roce 1885 získal hodnost kapitána. Skutečné uznání si ovšem vysloužil zejména za svou akademickou práci na půdě Námořní vojenské akademie, kde působil od roku 1885 jako lektor námořní historie a taktiky, později působil i na Vojenské akademii USA. V roce 1906 byl Kongresem oceněn hodností kontraadmirál. Byl blízkým přítelem Frenklina Delana Roosevelta.

²⁰ VOLNER, Štefan. *Geopolitika. Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. století*. Vyd. 2. Bratislava: IRIS. 2012. s. 32-33. ISBN 978- 80-89256-75-4.

²¹ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing. 1997. s. 331. ISBN 80-7187-034-X.

²² Od konce XVII. století byly ve světě pouze dvě velmoci, mořskou velmocí byla Velká Británie a pevninskou velmocí bylo Rusko. Konfrontace mezi těmito velmocemi probíhaly po celou dobu jejich existence a vedly se nejrůznějšími formami, metodami i prostředky. Agresorem byly zpravidla Angličané, kteří se snažili zničit Rusko pomocí diplomacie, kdy za svoje zájmy nechávali bojovat jiné národy zpravidla Turky, nebo Švédy a druhou cestou byla podpora, dnes bychom řekli strategii změny, kdy pomocí peněz a zbraní podporovali domácí páte kolony. Velmi kruté byly revoluce pro Rusko především v letech 1917 a 1991, kdy mimo uvalení země do chaosu, hlavní geopolitický protivník dokázal zničit pevninské velmoci flotilu, která byla reálně schopna konkurovat flotile Velké Británie.

²³ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. století*. Vyd. 2. Bratislava: IRIS. 2012. s. 34-35. ISBN 978- 80-89256-75-4.

²⁴ V tomto kontextu strategické koncepce zadržování SSSR, kdy takto vzniklý řetězec NATO, South-East Asia Treaty Organization.(SENTO) a Central Treaty Organization(CENTO) velmi připomínal právě Mahanovu strategii Anakondy, více Zdeněk Zbořil.

zemské šířky, který tvořil Suez, velká část Turecka, Palestina, Sýrie, Mezopotámie, značná část Persie, Afganistan, Pamír, oblast řeky Jang-č-tiang.²⁵

Mahan pokládal za základní podmínky působící na rozvoj mořského státu geografickou pozici, fyzickou strukturu, která zahrnovala přírodní zdroje a klima, rozsah teritoria, počet obyvatel, národní charakter a charakter vlády a institucí. Vzhledem k manévrovacím možnostem a rychlosti se mořská mocjevila jako vítěz a válečné lodě měly sjednotit svět. Otázkou bylo, co Rusko, jehož centrum nemohlo být zlomeno prostředky námořní síly. K naplnění tohoto cíle měla být dle Mahana vytvořena nadřazená mořská teutonská rasa²⁶, která měla vzniknout kooperací Německa, Velké Británie, Japonska a USA a která má být nadřazená rase slovanské.²⁷ Osud moře a mořské síly spočíval dle Mahana ve strategické integraci celého amerického kontinentu, který následně vedl k vytvoření světového impéria a ovládnutí světových oceánů. Dílo A. Mahana odstartovalo nové kolo závodů ve zbrojení a stavbu větších lodí.²⁸

Další velmi významnou postavou geopolitiky byl Sir Halford Mackinder²⁹. Na svět nahlížel z pozice Velké Británie, upadající koloniální říše. Mackinderův přínos k rozvoji geopolitiky je dán jeho specifickým pojetím vodstva moří a oceánů. Geograficky se Mackinderovský svět skládal ze „Světového ostrova“, který tvořila Evropa, Asie, Afrika a Světového oceánu, který tvořily Amerika, Austrálie, Velká Británie, Japonsko a další. V rámci „Světového ostrova“ geograficky vymezil specifickou oblast Heartlandu, která v sobě skýtá potenciál vládnout světu. Ve své přednášce z roku 1904 vymezil tuto oblast pevniny zhruba mezi řekou Pečorou a Východosibiřským mořem na severu, kaspickým

²⁵ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing, 1997. s. 332. ISBN 80-7187-034-X.

²⁶ Teorie dědičné inteligence, více pojednává H. S. Chamberlain.

²⁷ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing, 1997. s. 332. ISBN 80-7187-034-X.

²⁸ Nikdy se potvrdilo, že by mořská moc měla rozhodující moc a dominanci nad pozemní silou. Tuto teorii nepotvrdily ani napoleonské války a ani I. a II. světová válka, které neproběhly dle Mahanovy koncepce, navíc Rusko a Velká Británie byli spojenci USA ve II. světové válce.

²⁹ Sir Halford John Mackinder (1861 – 1947) byl britský geograf a polyhistorik, který je považován za jednoho ze zakladatelů geopolitiky a geostrategie. Působil jako profesor na univerzitě v Oxfordu a Londýně, byl členem Královské geografické společnosti a vykonával poradce britské vlády při Pařížské mírové konferenci. V roce 1904 pronesl pro Královskou zeměpisnou společnost přednášku *The Geographical Pivot of History*, ve které formuloval svoji teorii Heartlandu.

mořem a bajkalským jezerem na jihu. V roce 1943 dodatečně upřesnil, že se jedná o území SSSR s výjimkou Sibíře na východ od řeky Jenisej.³⁰

Jádro Světového ostrova, jehož význam tkvěl v nepřístupnosti mořské moci a současně se jedná i o nejrozsáhlejší rovinaté území na zemi, které je dokonale chráněno horskými masivy, tvoří pomyslnou kontinentální pevnost. Zde se současně nachází i obrovské jak nerostné tak i lidské zdroje, které umožňují budování silné a mobilní pozemní armády, čímž nevyloučil její námořní schopnosti.

Rozhodující otázkou světové politiky bylo dle Mackindera, kdo bude ovládat Heartland. Kolem Heartlandu – geografické osy dějin vytvořil dva pásy. Tím prvním byl vnitřní půlměsíc, zahrnující Německo, Rakousko - Uhersko, Turecko, Indií a Čínu. Druhým pásem je pak vnější ostrovní půlměsíc, který je složen z Velké Británie, jižní Afriky, Austrálie, USA, Kanady a Japonska.³¹

Mackinder dospěl k závěru, že na počátku XX. století vstupuje svět do éry, kdy se pozemní moc stává klíčovou, neboť Heartland začal násobit svoje síly ve strategicky významnější pozici.³² Mackinder důrazně varoval před ovládnutím Eurasie jednou mocností, popřípadě aliancí států. Stanovení konkrétního nepřítele kontinentu ponechal otevřenou záležitostí.

Za významnou pozemní oblast považoval Mackinder Východní Evropu, kterou chápal jako bránu k ovládnutí Heartlandu a následně i Světového ostrova. Tato oblast v jeho pojetí byla považována za oblast bezpečnostního vakua mezi dvěma hegemony ztělesněné Ruskem a Německem, čímž ji de facto označil za epicentrum vzniku mocenského soupeření. Případnou alianci Ruska a Německa³³ chápal jako největší hrozbu. Jako preventivní řešení navrhoval vznik pásma nezávislých států podporovaných Velkou Británií a USA, jež by tvořily nárazníkovou zónu³⁴, která zadržovala hrozby ovládnutí Heartlandu. Rovnováhu

³⁰ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing. 1997. s. 333. ISBN 80-7187-034-X.

³¹ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing. 1997. s. 333. ISBN 80-7187-034-X.

³² Transkontinentální železnice změnilly podmínky, zvýšila se mobilita obyvatel a na stranu Heartlandu přibýly i další výhody ve formě ponorek, letadla. Současně se začaly využívat i surovinové zdroje, které umožnily využití kontinentálních zdrojů na výstavbu rozsáhlé flotily.

³³ Důvodem, proč nesměla a nesmí vzniknout partnerství mezi Německem a Ruskem je, že tato koalice by byla naprosto soběstačná a nepotřebovala by USA a za druhé se důvodně domnívám, že by tato koalice měla výrazně protiamerický charakter.

³⁴ Mackinder je autorem myšlenky nárazníkového pásma, které rozdělí pásmo nestability. V roce 1919 hovořil o východní Evropě, která oddělí Německo a Heartlandu. V tomto smyslu lze chápat i začlenění Česka, Slovenska, Polska a Maďarska do NATO.

moci mezi Vnitrozemským oceánem a Heartlandem považoval Mackinder za klíčovou pro geografickou stabilitu světa.

Sir Halford Mackinder se stal zakladatelem geopolitiky NATO a Rusko. Za ideální řešení považoval vybudování základny mořských velmocí v západní Evropě. Dále předpověděl vznik států a koalic, které rozdělí Němce a Slováky, které nedovolí vzniku strategického kontinentálního spojení, které nazýval geografickou osou dějin. V průběhu II. světové války předpověděl vítězství SSSR nad Německem a značné posílení jeho mocenského postavení ve světě. Totéž prognózoval i pro Spojené státy americké. Mackinder je považován za zakladatelem strategie zadržování Sovětského svazu.³⁵

Další významnou geopolitickou osobností byl Nicolas Spykman³⁶. Jeho geopolitické pojetí kladlo velký důraz na moc a mocenské vztahy mezi jednotlivými státy. Spykmanovou tezí bylo, že státy existují jen díky svojí síle a jestliže chtějí být nezávislé, musí neustále posilovat svoje mocenské postavení. Jediným objektivním testem síly bylo vést válku. Stát v jeho koncepcích musel být schopen i ochoten jít do války a to nejen kvůli obraně svého území, ale i při dobývání území nových. Rovnováha ve Spykmanově pojetí lze chápat jako vyvažování síly silou. Velmoc v jeho pojetí musela být schopna bojovat obojživelně, jak na moři, tak i na souši.³⁷

Geografii považoval za nejzákladnější faktor podmiňující zahraniční politiku země, jelikož byla ze všech faktorů nejméně proměnlivá. Zeměpisná poloha státu je určujícím východiskem, ze kterého stát operuje v době války a strategickou pozicí, kterou udržuje v období míru. Rizika tvořili rasové, etnické, ekonomické, sociální, politické a ideologické faktory.³⁸

³⁵ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Metodologia, Zdroje, Prax, História*. Vyd. 1. Zvolen. Bratri Sabobci. 2004. s. 123-127. ISBN 80-890229-728.

³⁶ N.Spykman (1893-1943), byl americký geopolitik holandského původu, profesor mezinárodních vztahů na Yalské univerzitě. Navazoval na díla A. T. Mahana a sira Halforda Mackindera.

³⁷ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. storočia*. Vyd. 2. Bratislava. IRIS. 2012. s. 44. ISBN 978-80-89256-75-4.

³⁸ KLÍMKOVÁ, Adriana a DOKULILOVÁ, Veronika. Geopolitika rozšiřování NATO. In: *globalpolitics.cz* [online]. [cit. 15.7.2010]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopolitika-rozsirovani-nato>.

Navázal na geopolitickou teorii H. Mackindera a přichází s vlastním vymezením strategicky důležité oblasti, Rimlandu³⁹. Tento klíčový region ve světových záležitostech se nacházel v oblasti Mackinderova vnějšího pŕlměsíce. Jeho úkolem bylo vytvořit rozsáhlou nárazníkovou zónu mezi mořskými a pozemními mocnostmi, kterou považoval za rozhodující území, kde se střetává pozemní a námořní moc. Pro kontrolu nad Euroasií, bylo rozhodující mít pod kontrolou přístup k pobřeží z moří a přilehlých ostrovů od Japonska po Velkou Británii. Ve svých pracích věnoval pozornost také vzdušné síle a prostoru Antarktidy.⁴⁰

Spykman poukázal na geopolitický jev, který pojmenoval atlantický kontinent, který spojuje společnou kulturu západoevropského původu s ideologií liberálního kapitalismu a demokracie do jedné politické, etnické a technologické síly. Jejím centrem se stalo USA se svým tržním hospodářstvím a vojensko-průmyslovým komplexem, Evropa v jeho pojetí byla pouhým přívěskem USA, přičemž ztrácela svoji suverenitu. Spykman predikoval významné geopolitické procesy jako formování NATO, vznik globální hegemonie USA a zmenšování moci a suverenity evropských států. Za konec dualismu a vítězství mořské velmoci, které nastane, pokud budou mít mořské síly pod kontrolou Rimland.⁴¹ Spykman varoval USA, že jejich obraná linie není na západní polokouli, ale doporučoval jim zvyšování aktivity v transatlantické a transpacifické zóně, které měly být realizovány prostřednictvím americké zahraniční politiky, což následně vyústilo k vytváření vojenských paktů.⁴²

1.3 Současné geopolitické koncepce

K rehabilitaci pojmu geopolitika přispěl velkou měrou Henry Kissinger. Patřil k teoretikům mocenské rovnováhy, kteří vyzdvihovali především úlohu diplomacie⁴³. Současně vymezil

³⁹ Rimland považoval Spykman za přímořskou zónu, základ historického teritoria civilizací, který představoval centrum rozvoje kultury. Z geopolitického hlediska ji lze chápat spíše jako geopolitický systém a prostor střetávání dvou protikladných žvlů.

⁴⁰ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. s. 65. ISBN 80-7178-725-6.

⁴¹ VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. století*. Vyd. 2. Bratislava: IRIS. 2012. s. 46-47. ISBN 978-80-89256-75-4.

⁴² Které pak následně v éře studené války vznikaly a v drtivé většině pod iniciativou Spojených států. Rozpad SSSR a vznik hegemonie USA beze sporu potvrdili Spykmanovy geopolitické plány, proto je mnohými označován architektem světového vítězství liberálně-demokratických zemí Euroasie a současně i ideovým vůdcem NATO.

⁴³ Diplomacie vyžaduje, aby se protistrany shodovaly na určitých základních otázkách.

i situace, kdy diplomacie a ostatní mocenské nástroje nefungují.⁴⁴ Za hlavní nástroj geopolitiky označil diplomacii jednotlivých států, které musí neustále sledovat rozložení moci v systému a přizpůsobit alianční politiku tak, aby nedošlo k nárůstu moci v rukou jednoho aktéra. Mocensky rovnováha představuje křehký mechanismus, který je třeba kultivovat a v případě jeho selhání obnovovat.⁴⁵ Mezi nejvýznamnější postavy geopolitiky bezesporu patří Zbigniew Brzezinski^{46/47}. Jeho základní tezí je, že pokud by byla ukončena dominance Spojených států ve světě, následně po jejich stažení ze všech kontinentů, by došlo k narušení globální bezpečnost ve světě a nastal by chaos. Touto svojí tezí odůvodňuje skutečnost, že svět musí přijmout americké vedení. Brzezinského stěžejním dílem je *Velká šachovnice* (1997).

Těžištěm geopolitického boje je dle Brzezinského eurasijská šachovnice, na které se odehrává zápas o světové prvenství. Ovládnutí eurasijského kontinentu, chápe jako základnu pro světové prvenství.⁴⁸ Evropu považuje za nejorganizovanější území na světě s perspektivou sjednocení půl miliardy lidí a integrace je podle Brzezinského její osud. Pro USA je Evropa geostrategickým předmostím v Eurasii, přičemž sjednocení Německa považuje za geopolitickou porážku Ruska a Francie. Na vztazích těchto tří klíčových mocností závisí osud Evropy a Spojené státy musejí podporovat jejich spolupráci a současně s Evropskou unií vytvářejí pevné jádro globální politické stability. Rozhodujícím nástrojem americké dominance v Evropě je Aliance, proto je nezbytně nutné, aby se NATO i Evropská unie dále rozšiřovali dál na východ a v budoucnosti integrovaly

⁴⁴ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. s. 66. ISBN 80-7178-725-6.

⁴⁵ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. s. 148. ISBN 80-7178-725-6.

⁴⁶ Zbigniew Kazimierz Brzeziński (* 28. března 1928, Varšava) je polsko-americký politolog, kterého lze označit za šedou eminenci americké zahraniční politiky. V letech 1977 - 1981 byl bezpečnostním poradcem amerického prezidenta Jimmyho Cartera a nyní vykonává funkci zahraničněpolitického poradce Baracka Obamy. Mimo výše zmíněné je profesorem americké zahraniční politiky na Johns Hopkins University v Baltimoru. Současně je i poradcem Centra pro strategická a mezinárodní studia (CSIS) ve Washingtonu D.C. a autorem mnoha odborných politologických knih. V soukromé sféře působí jako poradce mnoha velkých amerických a mezinárodních firem.

⁴⁷ Zbigniew Brzezinski v 70. letech minulého století byl autorem strategické koncepce, jejímž cílem bylo ekonomické oslabení Sovětského svazu, které bylo úspěšně realizováno v době administrativy prezidenta R. Regana. Tato strategie použila prostředky cílené manipulace s ropou ve spolupráci se Saudskou Arábií. Cena ropy klesla až na hranici 5 dolarů za barel a státní rozpočet SSSR tak vykrvácel. V souvislosti s diverzní válkou to vytvořilo smrtící koktejl, který vedl k pádu východního bloku. Koncepce Brzezinského se realizuje v současné době se stejným cílem, kterým je změna režimu v Rusku. Jsme svědky hybridní války, která se vede v rovině propagandy, médií, ekonomické války, manipulací s cenou ropy a dalších surovin, rozněcováním války na Ukrajině, podporou islamistických skupin a financováním takzvané „demokratické opozice v Rusku“.

⁴⁸ Zbigniew Brzezinski. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 45. ISBN 80-204-0764-2.

i Ukrajinu⁴⁹, zakavkazské země a Rusko. Americkou nadvládu dle Brzezinského může ohrozit jen Rusko⁵⁰ a Čína, v této případné alianci by se stala dominantní velmocí Čína a Rusko by se jí muselo podřizovat. Klíčovým problémem v jeho pojetí je dosídlení a nerostné bohatství Sibíře.⁵¹

Dalším významným stratémem je George Friedman⁵², jehož stěžejním dílem je *Následujících 100 let (2009)*, ve kterém načrtává obrysy toho, jak se bude svět a lidská společnost ve XXI. století vyvíjet. Predikuje nové konfliktní linie a charakterizuje průběh další světové války, která proběhne ve 40. letech XXI. století. Značná část knihy je věnována pouze Americe, které predikuje dominanci v tomto století. Pokud by se Friedmanova prognóza naplnila, nejvýznamnější událostí by byl rozpad Ruska a úpadek Číny. Přibližně ve 20. letech XXI. století by mělo USA čelit nové studené válce s Ruskem, která však nebude tak dramatická jako ta v období od Jalty k Maltě. Z příčiny nové studené války dojde následně k rozpadu NATO, poté co vůdčí státy Evropy Německo a Francie nepodpoří pobaltské státy v boji proti ruské intervenci, což v důsledku povede ke komplexní transformaci evropské mocenské struktury a nastane soumrak atlantické Evropy. Mocenské vakuum v Eurasii sebou přinese chaos a na troskách někdejšího Ruska začne narůstat vliv, tři budoucích mocností: Polsko, Turecko, Japonsko.⁵³ Zatímco první jmenovaný bude věrným spojencem USA, zbylé dva státy se zhruba v polovině nynějšího století dostanou do konfliktu se Spojenými státy, který vyústí ve světovou válku, jež se z velké části povede ve vesmíru.⁵⁴

⁴⁹ Bez Ukrajiny nemůže být Rusko světovým, nýbrž pouhým asijským impériem.

⁵⁰ O Rusku hovoří jako o mocnosti druhého řádu s vlastnictvím jaderných braní. O Rusku hovoří jako o černé díře.

⁵¹ Tato geopolitická strategie vychází z díla Z. Brzezinského *Velké šachovnici*. Toto dílo je společně s ostatními jeho díly jedním ze základních pramenů této diplomové práce.

⁵² George Friedman (*1949, Budapešť) mezinárodně uznávaný geopolitický prognostik a stratég, odborník na americko-ruské vztahy, zakladatel a předseda geopolitických Futures, dříve předseda Stratfor, vydavatelství a poradenské firmy.

⁵³ Polsko dle Friedmanovi vize naváže téměř po 400 letech na vlastní velmocenské ambice a následně se kolem něho začnou soustřeďovat státy střední a východní Evropy, které budou pronikat do západní a severní části bývalého Ruska. Z jihu využijí rozpadu Turci, kteří následně ovládnou Kavkaz, Černé moře, arabský svět a severní Afriku. Japonsko anektuje prosperující východní čínské pobřeží, které bude usilovat po odštěpení, protože bude doplácet na centralistickou politiku Pekingů.

⁵⁴ Cíl americké geopolitiky je jednoznačně zabránit vzniku jakékoliv hegemonie v Eurasii, proto je cílem Spojených států sledovat ji i v 21. století, což interpretuje jako důvod pro podporu Polska, Turecka a Japonska, které si v roztržité Eurasii rozdělí sféry vlivu. Podle oblíbené staré britské imperiální taktiky, kterou USA převzali a umně ji aplikují. Jejím cílem je umně využít vzrůstajících rozporů spojenců a v následném konfliktu podpořit jednu ze stran, výsledkem bude buď porážka Turecka, nebo Japonska a následné oslabení vítěze, kterého Spojené státy posílí.

Velmi zajímavě jsou v uvedeném díle popisovány nové revoluční změny, kdy USA objeví nové variantní zdroje energie, dojde k vojenskému a průmyslovému využití vesmíru, robotické systémy, genetické zásahy pro eliminaci civilizačních a jiných chorob. Ve XXI. století by měla definitivně skončit více než pětisetletá nadvláda Evropy a těžiště světa se z Atlantiku přesune do Pacifiku.

George Friedman charakterizoval současné USA tak, že jsou nyní ve věku adolescenta, který by neměl být za svoje jednání kritizován a dále uvedl: *„Spojené státy jsou mladou kulturou, jako takové jsou nemotorné a přímé, z času na čas kruté a často rozpolcené hlubokým vnitřním rozporem - vlastními oponenty, které sjednocuje jen jistota, že jejich hodnoty jsou nejlepší.“*⁵⁵

Dalším z širokého geopolitického spektra je ruský politolog a pokračovatel neoeurasijské geopolitické školy⁵⁶ Alexandr Dugin⁵⁷. Jeho dílo *Čtvrtá politická teorie* (2009) je antitezí na modely atlantizmu, mořské síly a mondialismu⁵⁸. Vychází z představy o konfliktech, které zákonitě vznikají mezi geopolitickými bloky, kde hlavní síly představují eurasijské kontinentální mocnosti a atlantické námořní mocnosti. Základní linie konfliktu je vedena mezi USA a Ruskem. Spojené státy představují ústřední sílu globalizace a unipolárního uspořádání světa, zatímco Rusko je vedoucí silou prosazující multipolární světové uspořádání⁵⁹. Obnovení velmocenského postavení Ruska pak chápe jako součást širšího dějinného procesu, jehož výsledkem bude zhroucení dosavadní hegemonie Západu, vojensky ztělesněnou Severoatlantickou aliancí a vznik silného eurasijského bloku, jehož mocenským centrem bude Moskva, atlantismus by následně měl nahradit eurasianismus. Mocensko-politické jádro eurasijského prostoru má přitom tvořit nejen Eurasijská unie,

⁵⁵ FRIEDMAN, George. Následujících 100 rokov. Vyd. 2. Bratislava: Ikar 2015. s.r.o., s. 44. ISBN 978-80-551-4483-2.

⁵⁶ Zastánci Eurasijské školy zastávají názor, že Eurasie je geopolitická entita, která nepatří ani do Evropy ani do Asie, ale tvoří třetí kontinent, nazývaný Eurasia (Rusko), který je situován na východě Evropy a severu Asie. K její jedinečnosti patří jedinečnost její kultury, státnosti. Více Štefan Volner. Ruskou geopolitickou školu, která je nejednotná, lze velmi hrubě rozdělit na dvě skupiny, první z nich lze nazvat post-imperiální školou a druhou skupinu tvoří škola obnovy ruského impéria, kam patří i Alexandr Dugin.

⁵⁷ Alexandr Geljevič Dugin (*7. ledna 1962 Moskva) je ruský publicista, politolog, sociolog, filosof a ideolog eurasijského hnutí, profesor Lomonosovy univerzity v Moskvě, kde od roku 2008 vede Katedru sociologie mezinárodních vztahů. Je autorem desítek monografií na nejrůznější témata a stovek článků. Dugin usiluje o znovu připojení bývalých zemí SSSR k Rusku, při zachování ruské hegemonie. V kontextu války v Gruzii v roce 2008 aktivně prosazoval, aby ruská armáda dobyla Tbilisi. Ovládá 8 jazyků a Vladimíra Putina považuje za naprosto klíčovou postavu nejen ruské i ale světové politiky.

⁵⁸ Koncepce mondialismu zdůvodňuje nevyhnutelnost přechod od mnohonárodnostních států, národů a kultur k univerzálnímu světu.

⁵⁹ V podmínkách multipolarity je světový politický systém uspořádán kolem třech, nebo více velmocí, které jsou relativně stejně mocné.

kteřá by měla být pod přímou nadvládou Ruska a současně i pravoslavné oblasti Balkánu, jihozápadní Ukrajiny, Gruzii, Arménii nebo Ázerbájdžánu.⁶⁰

Duginovou základní tezi je, že lidstvo se ocitlo na konci modernity i postmoderny a potřebujeme novu politickou teorii, která tyto ideje nahradí. Navíc s koncem XX. století končí i věk tří hlavních ideologií⁶¹, kterými byly liberalismus,⁶² komunismus⁶³ a fašismus^{64/65}. Tyto politické teorie spolu bojovaly na život a na smrt a vytvořily celé krvavé politické dějiny XX. století. Vítězstvím liberalismu vznikl fenomén, kdy je lidstvo složené z individuí přirozeně tíhnoucí k univerzálnosti, a následně se stává globálně jednotným. Výsledkem bylo zrození globalismu^{66/67}, éry kdy je politika nahrazena světovým tržním hospodářstvím a státy a národy se ocitají v tavícím kotli světové globalizace. Liberalismus nemá politický rozměr, není výsledkem svobodného výběru, ale stává se osudem. Následně přichází Duginova vize fáze postliberální, kdy jednotlivec bez širšího společenského zakotvení, bez tradic, bez Boha, spojený s konceptem absolutní svobody, nakonec pohltí sám sebe a přinese úpadek všude tam, kam sahá jeho vliv. Finanční krize z roku 2008 představuje podle Duginy jen počátek tohoto procesu.⁶⁸

Čtvrtá politická teorie představuje otevřený projekt, ke kterému se mohou v různých formách přidat nejrůznější společnosti a civilizace. Každý má možnost vytvořit si vlastní

⁶⁰ HORNÁK, JAN. Duginova „Čtvrtá politická teorie“. In: *obcinst.cz* [online]. [cit. 26.11.2014]. Dostupné z: <http://www.obcinst.cz/duginova-ctvrta-politicka-teorie-bulletin-c-269/>.

⁶¹ Tyto politické teorie jsou řazeny chronologicky, jak podle doby svého vzniku, tak podle délky svého trvání.

⁶² Liberalismus se zrodil jako první z uvedených ideologií už v XVII. Století, tato ideologie nebyla tak dogmatická jako marxismus, ale nebyla o nic méně filosofickou, účinnou a ostrou. Subjektem liberalismu je individuum osvobozené od všech forem kolektivní identity a od veškeré příslušnosti.

⁶³ V Duginově pojetí označována jako 2. politická teorie, která vznikla po liberalismu jako kritická reakce na fungování buržoazně-kapitalistického systému, subjektem komunismu byla třída.

⁶⁴ Třetí politická teorie se zrodila jako poslední a zahynula násilnou smrtí jako první, nezažila zastarání a přirozený rozklad na rozdíl od SSSR. Subjektem fašismu byl stát u Mussoliniho a rasa u Hitlera.

⁶⁵ Porážka fašismu, vytvořila prostor pro soubor liberalismu a komunismu, který probíhal ve formě studené války a vedl ke zrození bipolárního světa, který vydržel téměř půl století, následně I. politická teorie zvítězila nad II. a na konci XX. století zůstal liberalismus jedinou politickou teorií, která byla schopna mobilizovat mnohamiliónové masy po celé planetě. Následně se začalo hovořit o konci ideologií. Otázkou je proč?

⁶⁶ Světová vláda a projekt světového státu

⁶⁷ KALINIČ, Petr a NAXERA, Vladimír. Politická teorie a geopolitika A.G. Duginu. In: *4pt.su/cs* [online]. [cit.15.9.2011]. Dostupné z: <http://www.4pt.su/ru/node/131>.

⁶⁸ DUGIN, Alexandr. Čtvrtá Politická teorie In: *evrazia.org*. [online]. [cit.25.12.2008]. Dostupné z: <http://evrazia.org/article/795>.

uzavřený hodnotový a kulturní systém, jehož výsledkem by měl být vznik multipolárního světa. Cílem Ruska je vytvořit nezávislou civilizační oblast, která bude řízena jako impérium, jehož centrem bude Moskva, která bude ovládat Eurasii. Postupně by se měla stát nezávislou na Západu ve všech oblastech od kulturní až po vojenský. Rusko esenciálně svázáno s pravoslaviím by mělo vytvořit jeden z pilířů multipolárního světa, jedno z center celosvětového odporu proti Spojeným státům. Porážka liberalismu je chápána jako osvobození světa od hegemonie Západu, jejíž nutnou podmínkou je přetržení pout mezi Evropou a USA. Atlantický svět bez starého kontinentu nebude mít šanci na udržení hegemonie a Evropa se stane periferií Eurasie. Podle Dugina se právě nacházíme v přelomové fázi dějin, kdy liberalismus a s ním i celý Západ stojí před zhroucením.⁶⁹

1.4 Geopolitický vývoj světa

Už od dob, kdy se světadíly začaly vzájemně politicky ovlivňovat, byla Euroasie⁷⁰ středem světové moci. Národy zpravidla ze západního okraje Euroasie pronikaly různými způsoby v různých érách do ostatních oblastí světa a ovládaly jednotlivé euroasijské státy, čímž získávaly zvláštní postavení a využívaly výsad jednotlivých světových mocností. V pozici vůdčí mocnosti se postupně vystřídal Španělsko, Portugalsko, Francie a Velká Británie.

Prvním úspěchem diplomacie USA, kombinace silné ekonomiky a vojenských schopností - byl její zásah do I. světové války, který přišel až poté, co se počala hroutit rovnováha mezi evropskými zeměmi a kdy bylo patrné, že po kolapsu Ruska, Německo porazí Anglii i Francii. Po skončení války se USA výraznou měrou podílely na vypracování mírové smlouvy, která zabránila Francii ovládnout poválečnou Evropu.⁷¹ Za 27 let, II. světovou válkou skončila éra evropské dominance ve světové politice. V roce 1945 činilo HDP Spojených států desetinásobek britského a USA přebíralo kontrolu nad desítkami britských základů v Karibském moři, u kanadských břehů, v Indickém a Tichém oceánu a Britské impérium bylo předáno americkému zastavárníkovi.⁷²

⁶⁹ HORNÁK, JAN. Duginova „Čtvrtá politická teorie“. In: *obcinst.cz* [online]. [cit. 26.11.2014]. Dostupné z: <http://www.obcinst.cz/duginova-ctvrta-politicka-teorie-bulletin-c-269/>.

⁷⁰ V rámci geopolitického kontinentalitu má své významné místo eurasijská geopolitická škola. Její název vznikl spojením slov Evropy a Asie, kde je chápeme jako jednu entitu, jeden geopolitický celek a zcela ústřední světadíl.

⁷¹ FRIEDMAN, George. *Následující desetiletí*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 16. ISBN 978-80-551-2625-8.

⁷² ZAKARIA, Fred. *Postamerický svět*. Vyd. 1. Praha: Academia. 2010. s. 151. ISBN 978-80-200-1852-6.

Spojené státy se zrodily z odporu proti britskému impériu a po pádu Sovětského svazu ztratily svého jediného protivníka v boji o globální převahu, čímž se staly prvním globálním světovým impériem, které nemá v historii obdobu. Ovládají všechny světové oceány, moře i pevninu. Ve XX. století se vůbec poprvé v dějinách stala ústřední mocností země, ležící mimo Euroasii. Pro porovnání v době svého vrcholného rozkvětu bylo římské impérium, podle současných měřítek pouze regionální mocností. V úvahu je třeba vzít jeho izolaci, neboť nemělo ve svém okolí žádného skutečného soupeře. Dokonce ani Velká Británie nebyla dle současných měřítek velmoc. Londýn byl předním finančním a obchodním centrem, britské námořnictvo vládlo mořím, ale neovládalo Evropu, pouze v ní udržovala rovnováhu. S hroutící se stabilitou Evropy, kdy evropské národy zničily téměř samy sebe, se zhroutilo i britské Impérium.⁷³ Fenomén kolapsu je s vývojem lidské společnosti neodmyslitelně spjat. Civilizace a kultury se rodí, vyvíjejí, dosahují vrcholu a umírají. Jedná se o přirozený vývoj a ne jinak tomu bude i s naší společností.⁷⁴

Nadvláda Spojených států připomíná starší impéria, jejichž moc se opírala o hierarchie vazalů, podřízených států, protektorátů a kolonií. Kdokoli se ocitl mimo Impérium, byl považován za barbary. Tyto impéria staré školy nevládly pomocí hrubé síly, svoji hegemonii si udržovaly pomocí zasévání rozporů mezi regionální hráče, kteří by mohli podněcovat případný odpor proti impériu. Tato strategie je založena na mocenské rovnováze, kdy se protichůdné síly vzájemně neutralizovaly, což vyhovuje širším imperiálním zájmům. Klientské státy si k sobě impéria připoutala pomocí diplomacie, či ekonomických vazeb. Přímá intervence impéria s použitím vojenské síly, byla až nejkrajnějším řešením.

Po skončení II. světové války vypracovaly Spojené státy strategii, jejímž úkolem byla rovnováha moci, která měla zabránit sovětskému ovládnutí západní Evropy, Středního východu a následně i Číny. Tato strategie rozptylování a manipulace sil protivníka, byla velmi racionální, koherentní, komplexně propracovaná, byla praktikována po celé období existence bipolárního světa.⁷⁵

⁷³ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 31. ISBN 80-204-0764-2.

⁷⁴ BÁRTA, Miroslav. KOVÁŘ, Martin a kol. *Kolaps a regenerace: Cesty civilizací a kultur*. Praha: Academia. 2015. s. 36. ISBN 978-80-200-2036-9.

⁷⁵ FRIEDMAN, George. *Následující desetiletí*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 16. ISBN 978-80-551-2625-8.

Spojeným státům otevřela cestu ke světové hegemonii⁷⁶ nadvláda na mořích a oceánech, po kterých se přepravuje největší množství zboží a produktů a současně určují pravidla obchodu, mohou například blokovat lodě jiných států, či jim mohou upírat právo pohybovat se po světových obchodních cestách, či mohou použít sankcí. Spojené státy všeobecně rafinovaně vybudovaly systém mezinárodního obchodu prostřednictvím přístupu na americký trh, čímž si vytvořily efektivní páku na formální spravování jiných států. Kontrola nad oceány poskytla USA nesmírnou politickou výhodu, od roku 1945 mohlo vést války bez obavy z narušení vlastních zásobovacích linií.⁷⁷ Finanční náklady na kontrolu obchodních tras jsou astronomické, a právě proto je kontrolují USA, které jsou dostatečně ekonomicky silné a udržují si významný politický vliv a ostatní země se jim podřizují.⁷⁸ Pokud si budou Spojené státy chtít udržet hegemonii i nadále, stačí, když nedovolí jiným krajinám vybudovat válečné loďstvo, čehož účelně dosahují kombinací omezováním jejich zdrojů a strategií cukru a biče. První spočívá ve zpřístupnění moře všem zemím, s podmínkou nebudovat válečné loďstvo. Strategie biče spočívá v ukotvení potenciálních protivníků na souši, kde jsou donuceni vyčerpat svoje rozpočty například za tanky, čímž jim nezbudou finanční prostředky na výstavbu válečného loďstva.⁷⁹

Neformální dominance USA nebyla nikdy vyhlášena, ale není o nic méně reálná. Jejich moc je uplatňována na základě globálního systému výrazně amerického stylu, který odráží zkušenosti země, pro kterou je charakteristický pluralitní charakter společnosti a politický systém. Americký globální systém vychází z domácích podmínek v mnohem větší míře, než kterýkoliv z dřívějších imperiálních velmocí a současně klade velký důraz na kooptaci s Německem a Japonskem. Výrazný vliv mají nové technické a technologické vymoženosti a globální působnost armády USA. Přitažlivost a vliv USA je neoddělitelně doplněn i o úspěšný ekonomický model, který je založen na volném obchodě v globální míře a neomezené konkurenci. Důraz je současně položen na individuální úspěch, který zvětšuje svobodu a produkuje bohatství, čímž je přitažlivý pro energické, ctižádostivé a soutěživé

⁷⁶ V podmínkách hegemonistického uspořádání světový politický systém předpokládá, existenci jednoho mocenského centra, které je výrazně silnější než ostatní státy či kombinace států. Takový stát má autoritu a schopnost určit základní pravidla světové politiky, a sílu ovlivňovat ostatní státy tak, aby tyto pravidla ctily.

⁷⁷ V éře studené války Sověti podporovali mimo jiné své spojence zbraněmi a politickou podporu, zatím co USA umožňovalo svým spojencům přístup do systému mezinárodního obchodu a právo prodávat na americkém trhu.

⁷⁸ FRIEDMAN, George. *Následujících 100 rokov*. Vyd. 2. Bratislava: Ikar. 2015. s. 41-43. ISBN 978-80-551-4483-2.

⁷⁹ FRIEDMAN, George. *Následujících 100 rokov*. Vyd. 2. Bratislava: Ikar. 2015. s. 60. ISBN 978-80-551-4483-2.

jedince. Dalším faktorem americké dominance je kulturní převaha, z níž vyzáruje magnetická přitažlivost a její kouzlo pro mladé generace. Ve světě dominuje americká populární hudba, která je nedělitelně spjatá s módními trendy a stravovacími návyky. Neopomenutelnou součástí jsou americké filmy, seriály a televizní programy. Dalším neopomenutelným faktorem je Angličtina, globální jazyk ovlivňující celosvětovou komunikaci neoddělitelně spojenou s počítačovým boomem a internetem. Dalším z atributů přitažlivosti této „soft power“ je i prestiž amerických univerzit, v první světové padesátce jich figuruje hned čtyřicet osm. Ideály demokracie propojeny s politickou tradicí upevňují jev, zvaný kulturní imperialismus.⁸⁰

Spojené státy svoji globální nadvládu opírají o nepřehledný řetězec spojenectví a koalic, které doslova obklopuje celou zeměkouli. Ztělesněním atlantického spojenectví je NATO, které poutá nejproduktivnější a nejvlivnější země Evropy s Amerikou, čímž ve své podstatě staví USA do pozice dominantního partnera ve vnitřních záležitostech Evropy. Po invazi do Iráku v roce 1991⁸¹ přeměnily Spojené státy tento prostor ve svůj „vojenský revír“. V postsovětském prostoru se angažovaly velmi silně pod hlavičkou NATO, prostřednictvím programu Partnerství pro mír.

Americká nadvláda vytvořila nový mezinárodní řád, který přenesl rysy amerického systému a ten se následně institucionalizoval. Základními znaky tohoto systému jsou⁸²:

- kolektivní bezpečnostní systém, včetně integrovaného velení a společných vojenských síl, příkladem budiž NATO,
- regionální hospodářská spolupráce, příkladem může být MMF, WB,
- postupy při, níž se klade „jako by“ důraz na konsenzuální rozhodování, ale převládající hlas mají Spojené státy americké,
- upřednostňuje demokratické způsoby členství v klíčových aliancích,

⁸⁰ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Voba: globální nadvláda nebo globální vedení*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 2004. s. 213. ISBN 80-204-1179-8.

⁸¹ Operace Pouštní bouře-často označovaná jako „televizní“ a prezentovaná jako spravedlivá válka. Cílem této operace bylo vytlačit irácká vojska Saddáma Husseina z Kuvajtu. Těto válce předcházela totální válka mezi Iránem a Irákem v letech 1980-1988 a následně bylo ze strany Iráku nutné kompenzovat značnou zadluženost irácké ekonomice. Jako řešení byla zvolena invaze do Kuvajtu. Velmi zvláštní bylo i složení široké koalice, kterou zastřešili Spojené státy americké, které se účastnily mimo jednotek NATO i vojska ještě nedávno sdružené ve Varšavské smlouvě, jako například jednotky československých chemiků.

⁸² BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 35. ISBN 80-204-0764-2.

- základní globální ústavní a soudní struktury, od Mezinárodního soudního dvora v Haagu až například po Tribunál pro válečné zločiny v Bosně.

Tento systém vznikl převážně v éře bipolárního světa a po jeho pádu, byl připraven k celosvětovému uplatnění.

1.4.1 Udržení hegemonie USA a eurasijská šachovnice

Euroasie je globální šachovnicí a sahá od Lisabonu po Vladivostok a je místem šachové partie, klíčového boje o udržení amerického impéria. Kdo ovládne Euroasii, kontroluje dvě ze tří nejsilnějších ekonomik a nejproduktivnější oblast světa. Žije zde 75% světové populace, nalézá se tu většina nerostného bohatství a vyprodukuje se většina HDP světa, navíc se zde rozkládají dva nejlidnatější státy světa Čína a Indie.

Pozici globálního hegemona si udržují Spojené státy, ale za nimi následuje široká plejáda států z Euroasie. USA spoléhají na skutečnost, že tento kontinent je příliš velký, než aby bylo reálně možné ho politicky sjednotit.⁸³ Prostředkem k udržení jejich hegemonie je vytváření neustále přeskupující se sérii aliancí, jejichž cílem je zabránit vzniku nové významné velmoci v Eurasii.⁸⁴ Zde přichází uplatňování geostrategického umu, opatrného a selektivního rozmístění amerických prostředků na euroasijské šachovnici. Velmi důležitou roli zde hraje politická geografie podmanění a následné udržení strategicky významných území, jako jsou například Gibraltar, Suezský průplav či Singapur, protože právě tyto klíčové body tvoří současně systém imperiální kontroly. Současnými geopolitickými ohnisky jsou státy, mající citlivou zeměpisnou polohu, v některých případech se jedná o místa umožňující přístup k důležitým oblastem, nebo odpírají svoje nerostné bohatství vydat význačným hráčům. Těmito neuralgickými body jsou Ukrajina, Ázerbájdžán, Jižní Korea, Turecko a Irán. Právě určení geopolitických ohnisek a jejich ochrana se staly rozhodujícím aspektem americké globální strategie.⁸⁵ Současně jsou Spojené státy v případě nutnosti připraveny kdykoliv nepředvídatelně intervenovat na eurasijské pevnině.⁸⁶

⁸³ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta, 1999. s. 38. ISBN 80-204-0764-2.

⁸⁴ FRIEDMAN, George. *Následujících 100 roků*. Vyd. 2. Bratislava: Ikar, 2015. s. 60-61. ISBN 978-80-551-4483-2.

⁸⁵ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd.1. Praha: Mladá Fronta, 1999. s. 48. ISBN 80-204-0764-2.

⁸⁶ Armáda USA je jako jediná rozmístěná po celé planetě. Prostřednictvím nejrůznějších paktů a bilaterálních smluv obkličuje jádro Eurasie, jenom v Evropě je rozmístěno 65,4 tisíc vojáků, ve východní Asii 79,8 tisíc a na Blízkém východě více než 5 tisíc. Spojené

Techniky k udržení mocenské pozice obecně jsou⁸⁷:

- z dlouhodobého hlediska vytvořit prostředí pro ekonomicko-technickou a samozřejmě vojenskou inovaci,
- eliminovat mocenské konkurenční centrum, čehož lze dosáhnout dvěma způsoby:
 - usmiřováním protivníka,⁸⁸
 - preventivní válka.⁸⁹

1.5 Závěr

Geopolitika je vědní obor, který vznikl na konci XIX. století. Různé geopolitické školy se řídí různými geopolitickými proudy, využívají různou metodologii, což je také důvodem, proč docházejí často k neslučitelným závěrům. V této části práce jsme se seznámili s německou, anglosaskou školou a eurasijskou školou, které vytvořily teoretický základ pro další navazující části této diplomové práce. Základní kameny americké zahraniční politiky položili Alfred Thayer Mahan, Halford Mackinder a Nikolas Spykman. První zmíněný stojí za vznikem globální mořské velmoci USA s největším loďstvem, Sir Halford Mackinder byl průkopníkem nárazníkových zón a svým pojetím Heartlandu i zakladatel strategie zadržování, kterou následně Nicolas Spykman propracoval a na tomto konceptu stála celá studenoválečnická americká politika zadržování komunismu po II. světové válce, která povede celou diplomovou práci od geopolitických teorií až po závěr. Nejvýznamnější představitel německé geopolitiky byl Karl Haushofer, který patřil ke kontinentální škole, a jehož vizí bylo spojení Evropy a Asie a vzniku partnerství Německa s Ruskem. Ačkoliv byly obě školy naprosto rozdílné, měly společný a žádoucí cíl, zhroucení „Pax Britannica“ a její nahrazení Pax Germanika respektive Pax Sovietica.

Spojené státy se staly po rozpadu SSSR v roce 1991 jedinou skutečnou globální velmocí, se kterou se nemůže žádné z bývalých impérií rovnat. Otázkou zůstává, jak dlouho se bude USA dařit udržet svoje světové prvenství v Eurasii. Minimálně doposud kontrolují všechny

státy disponují největší flotilou čítající 304 válečných lodí, z toho je 11 letadlových lodí. Více Oscar Krejčí, dostupné na <http://prvnizpravy.parlamentnilisty.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-rok-2016-nejjistota-a-falesni-proroci/>

⁸⁷ KREJČÍ. Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha:Victoria Publishing. 1997. s. 11-112. ISBN 80-7187-034-X.

⁸⁸ Příkladem neúspěšné usmiřování může být například Mnichovská dohoda.

⁸⁹ Za příklad preventivní války lze považovat izraelské bombardování jaderného reaktoru v Iráku v roce 1981.

neuralgické body světa od Gibraltarů po Malackou úžinu a oceánům vládne námořnictvo Spojených států. Nicméně vojenská velmoc Ruské federace i ekonomická velmoc Číny ukazují, že je s nimi nutné počítat, a že jejich vzestup bude mít pravděpodobný dopad na světové uspořádání.

2 VZNIK A FORMOVÁNÍ SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE

Po skončení II. světové války se zdálo, že konfrontace mezi Sovětským svazem a západní Evropou je nevyhnutelná. V březnu 1948 Francie a Velká Británie oficiálně požádaly USA, které v té době mělo monopol na jaderné zbraně, aby s nimi uzavřelo smlouvu o vojenské alianci mezi starým a novým světem. Spojené státy, které byly západními zeměmi od I. světové války považovány za zemi nezbytnou pro evropskou stabilitu, si uvědomily reálnost sovětské hrozby a na tento požadavek odpověděly kladně.⁹⁰

Hlavní myšlenkou vzniku Aliance bylo politické spojenectví států Západu, společná obrana proti hrozbě vycházející z existence a povahy Sovětského svazu.⁹¹ Dalšími cíly bylo zamezit oživení nacionalistického militarismu v Evropě silnou americkou přítomností na kontinentu a povzbudit politickou integraci Evropy.⁹² Po mnoho let bylo cílem NATO odstrašování jedné supervelmoci a příprava obranných plánů a protiofenziv s cílem zastavit případnou agresi přicházející z východního bloku.⁹³ První sekretář NATO lord Ismay popsals trefně úlohu Aliance: „*Cílem Aliance je udržet Rusy venku, Američany uvnitř a Němce dole.*“^{94/95}

2.1 I. Období 1949 - 1991, vznik a rozšiřování Aliance

Severoatlantická aliance⁹⁶ byla založena 4. dubna roku 1949 podpisem Washingtonské smlouvy celkem dvanácti států Belgie, Kanada, Dánsko, Francie, Island, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Velká Británie a Spojené státy americké

⁹⁰ ZARKA, Jean Claudie. *NATO*. Vyd. 1. Praha: HZ Edition. 1999. s. 12. ISBN 80-86009-4.

⁹¹ NATO vznik. In: *mocr.army.cz* [online]. [cit. 12.4.2013]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2409NATO-vznik>.

⁹² Historie NATO. In: *natoaktual.cz*. [online]. [cit. 10.8.2005]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/vzniknato.htm.

⁹³ ZARKA, Jean Claudie. *NATO*. Vyd.1. Praha: HZ Edition. 1999. s. 7. ISBN 80-86009-4.

⁹⁴ Proč by Spojené státy měly odejít z NATO. In: *literarky.cz*. [online]. [cit. 25.3.2009]. Dostupné z: <http://literarky.cz/politika/svet/453>.

⁹⁵ Tuto definici si vykládám zadržovat Sověty, zapojovat Američany a podřizovat Němce.

⁹⁶ Atlantická aliance byla odpovědí USA na rozpínavost SSSR po II. světové válce, která vychází z Trumenovy doktríny vyhlášené 12. března 1947. Předchůdcem Atlantického paktu byla tak zvaná Bruselská smlouva, která sdružovala Belgii, Francii, Lucembursko, Nizozemí a USA.

jako obranný pakt založený na systému kolektivní bezpečnosti.⁹⁷ Tři roky od vzniku Aliance došlo k jejímu I. rozšíření o dva nové členy Řecko a Turecko. Vstup těchto zemí do NATO měl za cíl stabilizovat tuto oblast a urovnat jejich vzájemné historické animozity. Za studené války bylo Turecko považováno za životně důležité pro ochranu jižního kraje Aliance a současně bylo kvalifikováno jako jeden ze strategicky nejvýznamnějších států, neboť jeho geografická poloha se nachází v kontaktu jak se Středomořím, tak s jihovýchodní Evropou a současně i s Blízkým východem. Významným faktorem pro přijetí Turecka do NATO tak byla bezesporu jeho strategická poloha mezi Černým a Středozemním mořem, která umožňovala Alianci kontrolovat úžiny Bosporu a Dardanely, úžiny, ve kterých bylo možné regulovat plavbu a bránit proplutí sovětské černomořské flotily do Středozemního moře. Sekundární důvod přijetí lze hledat i v jeho blízkosti k oblastem bohatým na nerostné suroviny Kaspického moře a Blízkému východu. Význam Řecka pro NATO spočíval v sousedství s Tureckem a řecký přínos tkvěl primárně v jeho geografické poloze u Egejského moře a širokém přístupu ke Středozemnímu moři, který je vstupní bránou k tureckým úžinám. Řecko v případě potřeby mohlo sloužit jako zadržovací území před tureckou expanzí, či před hrozbami plynoucími z Balkánu.⁹⁸

II. kolo rozšiřování se odehrálo v roce 1955, kdy do Aliance bylo přijato Západní Německo, čímž začala éra jeho včleňování do západoevropských struktur. Přijetí Německa mělo dva strategické rozměry, za prvé se jednalo o jeho kontrolu a druhou dimenzí bylo zadržování SSSR. NSR bylo v éře bipolárního světa linií dotyku dvou zneprátelených mocenských bloků, z čehož plynul jeho geografický význam pro NATO. Jednalo se o oblast potenciálního epicentra konfliktu a případné centrální bojové fronty. Nepřijetí NSR by bylo z hlediska geopolitiky zásadní chybou, kterou by byla ponechána nezanedbatelná výhoda SSSR.⁹⁹

Ve III. kole rozšiřování v roce 1982 bylo přijato jako nový člen Aliance Španělsko, které přispělo k zlepšení geopolitické postavení Aliance hned z několika hledisek. Za prvé došlo k praktickému pevninskému připojení Portugalska, jež bylo do té doby od Aliance

⁹⁷ Členské státy Severoatlantické aliance. Přehled všech členů a rozšiřování NATO. In: *natoaktual.cz*. [online] [cit 10.12.2014]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/vzniknato.htm

⁹⁸ KLÍMKOVÁ, Adriana a DOKULILOVÁ, Veronika. Geopolitika rozšiřování NATO. In: *globalpolitics.cz* [online]. [cit. 15.7.2010]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopolitika-rozsirovani-nato>.

⁹⁹ KLÍMKOVÁ, Adriana a DOKULILOVÁ, Veronika. Geopolitika rozšiřování NATO. In: *globalpolitics.cz* [online]. [cit. 15.7.2010]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopolitika-rozsirovani-nato>.

geograficky izolováno. Za druhé NATO získalo díky Španělsku potřebnou geografickou hloubku, která by v případném konfliktu s Východem umožňovala větší efektivitu a bezpečnost pro soustředění sil a prostředků. Španělsko mohlo v případě potřeby díky Pyrenejím, ideální přírodní bariéře, sloužit i jako místo obnovy sil Aliance. Za třetí jeho území bylo možné v případě potřeby využít i jako bezpečný vstupní bod pro posílení Aliance o americké síly na Starém kontinentu a následně tento prostor využít pro jejich transport na bojovou frontu. Za čtvrté strategická poloha Španělska umožňovala kontrolu a regulaci námořních cest přes Gibraltarskou úžinu.¹⁰⁰

2.2 II. Období od rozpadu bipolárního světa po současnost

Konec bipolárního světa ukončil zásadní geopolitický vliv sovětského impéria a završil éru dělení světa na dva mocenské bloky. Tato éra přinesla nevídanou geopolitickou změnu, na straně druhé se tu objevila geopolitická nejistota v podobě mocenského vakua v oblasti střední a východní Evropy. V listopadu 1991 přijalo NATO na římském summitu strategickou koncepci založenou na méně přísném vojenském přístupu k bezpečnosti a na dialogu se zeměmi střední a východní Evropy. Aliance byla v tomto období chápána jako vektor demokratizace v nových demokraciích střední Evropy. Zajímavý je i tehdejší výrok jejího generálního tajemníka Manfreda Wornera, který uvedl: „*Aliance nepotřebuje ke svému přežití nepřítele.*“^{101/102}

Po roce 1991 došlo k redukci počtu ozbrojených sil v Evropě, pamatováno současně bylo i na opatření umožňující přesuny značných kontingentů v případě ozbrojeného konfliktu. NATO umožňovalo USA zajistit si hegemonii na evropském kontinentu.¹⁰³

V roce 1990 německý kancléř Helmut Kohl ujistil Michaila Gorbačova, že se Severoatlantická aliance nebude rozšiřovat na současné území východního Německa.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Významné události, které zakončili I. období jsou řazeny chronologicky, Helsinské konference (KBSE) (1975), Ženeva (1985), Reykjavík (1986), Washington (1987), Moskva (1988).

¹⁰¹ ZARKA, Jean Claudie. *NATO*. Vyd. 1. Praha: HZ Edition. 1999. s. 87. ISBN 80-86009.

¹⁰² Každá vojenská aliance musí mít svého nepřítele, neboť to je právě smyslem její existence a opodstatněním. Vojenská aliance se musí vždy vymezit oproti někomu. Pokud vojenský spolek nemá nepřítele, jak si zdůvodní svoje výdaje a náklady na přezbrojení daňovými poplatníky?

¹⁰³ ZARKA, Jean Claudie. *NATO*. Vyd. 1. Praha: HZ Edition. 1999. s. 12-13. ISBN 80-86009-4.

¹⁰⁴ Stručná historie NATO 1949 – 2015. In: *svetbezvalek.cz* [online]. [cit.15.5.2015]. Dostupné z: <http://www.svetbezvalek.cz/cs/zprava/strucna-historie-nato-1949-2015>.

Podobnou záruku dal i německý ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher svému sovětskému protějšku Eduardovi Ševarnadzemu: „*Pro nás to je pevný bod, že se NATO nebude rozšiřovat na východ.*“¹⁰⁵ Tehdejší velvyslanec USA v Moskvě Jack F. Matlock konstatoval: „*V tomto ohledu Moskva obdržela jasnou záruku.*“^{106/107}

Leč přes slib daný Západem Michaelu Gorbačovovi se již osm let po pádu SSSR NATO rozšířilo o tři středoevropské státy Českou republiku, Polsko a Maďarsko. Toto IV. kolo rozšiřování v roce 1999 mělo výrazný politický rozměr. Oblast střední Evropy je od pradávna průsečíkem mocenských zájmů, jejichž důvodem je geografická poloha mezi dvěma regionálními mocnostmi Ruskem a Německem. ČR a Polsko po svém přijetí vytvořili nárazníkovou zónu Německa a současně jejich přijetí přineslo Německu hlubší zakotvení do Aliance. Integrace Polska do NATO přinesla širší přístup k Baltskému moři a geograficky se Alianci přiblížila k pobaltským státům, které měly značný zájem o svoje začlenění. Začleněním Polska do bezpečnostních struktur Západu se Aliance dostala do fyzického kontaktu s Kaliningradskou oblastí, kde se nachází strategicky významná ruská vojenská základna a velitelství Baltské flotily. Polsko vytvořilo z geopolitického hlediska most mezi oblastí střední a východní Evropy. Maďarsko bylo v době přijetí do Aliance považováno za strategické území, především kvůli jeho budoucí úloze při následném rozšiřování NATO na východ. Vstupem Maďarska¹⁰⁸ se Aliance přiblížila k zóně nestability, k Balkánu. Začleněním zemí bývalé Varšavské smlouvy do NATO bylo podle západních elit zamezeno vzniku nestability, která mohla vyplynout z mocenského vakua. Současně také bylo zamezeno růstu napětí a snížení rizika možné znovuzrození geopolitické rivality v budoucnosti. Paradoxně střední Evropa byla po dlouhou dobu západní periferií Východu a následně se transformovala na východní periferii Západu.

¹⁰⁵ Stručná historie NATO 1949 – 2015. In: *svetbezvatek.cz* [online]. [cit.15.5.2015]. Dostupné z: <http://www.svetbezvatek.cz/cs/zprava/strucna-historie-nato-1949-2015>.

¹⁰⁶ USA chtějí Černou Horu v NATO. In: *svetbezvatek.cz* [online]. [cit. 5.12.2015]. Dostupné z: <http://www.svetbezvatek.cz/cs/zprava/usa-chteji-cernou-horu-v-nato-nova-provokace-ruska>.

¹⁰⁷ Připojení NDR do Severoatlantické aliance, bude diskutována ve 4. kapitole, společně se sjednocením Německa.

¹⁰⁸ Unikátním bezpečnostním problémem Maďarska bylo, že i když bylo členem Aliance, sousedilo se čtyřmi nečlenskými státy a od NATO bylo izolováno.

V. kolo rozšiřování v březnu 2004 bylo dosavadně největší a do Aliance přibylo hned sedm států Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.¹⁰⁹ Slovensko z pohledu geopolitiky uzavřelo východní hranice Aliance a ukončilo izolaci Maďarska. Beze sporu přínosem bylo i pohoří Karpat, které tvoří přirozenou bariéru východní části země a opomenout nelze ani hustou infrastrukturní síť, propojující vzájemně země Víšegradské čtyřky. Přijetím Slovinska do Aliance došlo k ucelení jižní hranice NATO. Toto kolo rozšiřování se stalo jedním z nejproblematičtějších v celé historii Aliance, důvodem byl vstup pobaltských států Litvy, Lotyšska a Estonska¹¹⁰. Toto strategické území v časech minulých bylo neustálým bojištěm a předmětem zájmu ostatních zemí, například Ruska, Švédska a Dánska. Po rozpadu SSSR došlo k jejich odtržení a tyto země se rozhodly touto cestou si zajistit svoji bezpečnost. Problematický byl přirozeně postoj Ruska, které tento prostor považovalo stále za svoji sféru vlivu a zcela přirozeně nechťelo mít na svých hranicích členské státy NATO. Pro úplnost připomeňme Chartu partnerství mezi Spojenými státy a Estonskem, Litvou a Lotyšskem, která byla podepsána v roce 1998 a jejímž obsahem bylo ujednání, že tyto státy mají nezcizitelné právo vybrat si sami druh zajištění svojí bezpečnosti. Problematickou skutečností pobaltských zemí je, že mají početné ruský mluvící menšiny. Toto geopoliticky významné území umožňovalo SSSR v dobách dřívějších přístup do nezamrzajícího Baltského moře, jeho prostřednictvím mohlo případně postupovat do otevřeného Atlantického oceánu. Aliance vstupem trojice zemí získala významné dopravní a komunikační uzly spojující Evropu s Asií.^{111/112} Rozšíření Aliance do Pobaltí lze označit za významný strategický

¹⁰⁹ Členské státy Severoatlantické aliance. Přehled všech členů a rozšiřování NATO. In: *natoaktual.cz*. [online] Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/vzniknato.htm.

¹¹⁰ Litva, Lotyšsko a Estonsko byly založeny na základě Versaillské mírové smlouvy. USA uznaly samostatnost pobaltských států dne 28. 7. 1922. Ruští politikové hovoří o jediném důvodu vzniku pobaltských států, kterým bylo geopolitické oslabení Ruska. Pro úplnost dodejme, že Velká Británie a Francie byly zeměmi, které garantovaly v té době existenci všech státních útvarů. V červnu 1940 byly tyto státy opětovně připojeny k SSSR, USA sice vyostřily svoji rétoriku vůči Sovětskému svazu, ale nijak jinak než slovně se svých spojenců nezastaly. Po pádu SSSR se tyto státy osamostatnily a odmítly se připojit k Společenství nezávislých států (SNS). V lednu 1998 podepsaly Chartu o přátelství mezi Spojenými státy americkými a republikami Estonska, Lotyšska a Litvy, čímž byly položeny základy pro hlubší ekonomickou, politickou a bezpečnostní spolupráci. Pro vstup těchto zemí do NATO byly jen Dánsko, Norsko a Polsko. Velká Británie otevřeně hovořila o obavách z neschopnosti vojensky zabezpečit Pobaltí a Německo mělo obavy, že toto začlenění by mohlo mít negativní dopady na vztahy s Ruskem.

¹¹¹ V důsledku připojení této trojice zemí k Alianci mělo pro Rusko několik negativních důsledků. Moskva přišla o značné území s přístupem k nezamrzajícímu moři a Kaliningrad bude obklopen členy NATO, což byl podle značné části ruských politiků skutečný důvod vstupu pobaltských zemí do NATO. Druhou věcí je, že dnes v kontextu doby a nové horké fáze studené války se otevřeně hovoří o tom, že tyto země jsou de facto neubránitelné a dominantní země Aliance by je, z mého pohledu v absurdním případě ruské invaze,

posun, protože v době, kdy východní Německo bylo satelitem SSSR, byla vzdálenost z hranic NATO do Petrohradu cca 1600km, po vstupu Pobaltí do Aliance se tato vzdálenost zmenšila na 160km. Výrazný geografický posun Aliance k Rusku byl přirozeně pro Rusi velmi znepokojivý, neboť nebyl žádný reálný důvod rozšiřování Aliance na východ. Mnoho nových členů nepovažovalo Alianci za vojenský pakt, ale spíše za určitý druh regionálního zastoupení OSN, která je přidružovala k liberálně demokratickým zemím a byla nositelem stability.

Dalšími členy se současně staly Bulharsko a Rumunsko.¹¹³ Jejich integrací byla vyplněna mezera mezi členskými zeměmi střední Evropy a jižním křídlem Aliance. Přínosem začlenění těchto zemí pro Alianci byl zisk přístupu ke strategicky významnému Černému moři, čímž reálně získala přímý vliv na vývoj v tomto regionu, zdroje nejen cenných surovin ale i značných zdrojů bezpečnostních hrozeb. Příčiny tamních konfliktů můžeme hledat v multi-dimenzionalitě a dislokaci Turecka a Íránu, regionálních mocností usilujících o dominantní postavení v tomto regionu.

VI. kolo rozšiřování Aliance proběhlo v dubnu 2009 a přijaty byly Albánie a Chorvatsko. Jejich přijetí vycházela z elementární úvahy, že větší počet členských států Aliance v dané oblasti může vytvořit prostor pro řešení problémů regionu, současně může být pro některé nečleny motivací a může vyvolat snahy o získání členství. Důležitost Albánie lze spatřovat v její geografické poloze, ležící ve střetu významných dopravních os. Chorvatsko má velmi členité pobřeží s četnými přístavy a právě tento námořní charakter měl a má vliv na vztahy s okolními státy.¹¹⁴

podpořila agresivní rétorikou a silnými řeči o podpoře, aby je následně ponechala svému osudu, tak jak jí velí stará britská imperiální taktika, kterou jsme viděli nedávno v případě Turecka.

¹¹² Kvalita pobaltských armád je značně diskutabilní, a kde byl jejich vojenský přínos pro Alianci? Domnívám se, že důvod jejich členství v Alianci spočíval ve snaze o rozšiřování demokracie do dalších zemí, konkrétně do Běloruska a na Kavkaz. Pobaltské státy byly pro země v postsovětském prostoru vzorem politické i ekonomické transformace.

¹¹³ Členství obou států je dle mého názoru členství za zásluhy. Bulharsko si svoji účast v rodině NATO zasloužilo tím, že zamezilo možnosti vytvoření ruské zóny vlivu v Kosovu. O Rumunsku platí totéž. Další skutečností je, že tyto státy věrně podporují US aktivity v jejich válce proti terorismu.

¹¹⁴ KLÍMKOVÁ, Adriana a DOKULILOVÁ, Veronika. Geopolitika rozšiřování NATO. In: *globalpolitics.cz* [online.] [cit. 15.7.2010]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopolitika-rozsirovani-nato>.

Severoatlantická aliance se postupně transformovala z úderného paktu do papírové smlouvy¹¹⁵ o bezpečnosti a spolupráci. Například pro pobaltské státy má tato smlouva svou hodnotu, ale pro původní státy je to však jasná ztráta.¹¹⁶ V tomto období byl kladen důraz na politický rozměr rozšiřování, zatímco vojenská stránka byla zatlačena do pozadí.¹¹⁷

2.3 Základní pojmy a bezpečnostní strategie

Výraz bezpečnost je nesnadno postihnutelný, těžko změřitelný a jeho obsah nelze exaktně vyčíslit. V mezinárodních vztazích je bezpečnost vymezována jako základní hodnota, nejvyšší cíl každého státu či společenství sdružující více států. Bezpečnost je stav, který je vysvětlován jako nepřítomnost, či neexistence ohrožení. Stát je bezpečný v tom případě, kdy je zajištěna obrana jeho území a hodnot, které se na něm nacházejí, fungování jeho institucí a ochrana obyvatelstva.¹¹⁸

Bezpečnost států je vymezována negativně, nebo pozitivně. V prvním případě je bezpečnost stavem, kdy stát není vystaven žádné přímé a naléhavé hrozbě a nejsou zpochybněny myšlenky, na kterých je založen. V pozitivním vymezení bezpečnosti státu lze hovořit, když je zajištěna obrana jeho území a hodnot, které se na něm nacházejí, když mohou fungovat instituce a obyvatelstvo je chráněno. Žádný stát nemůže dosáhnout stavu absolutního zajištění své bezpečnosti. Bezpečnost nelze exaktně změřit, a proto relativní otázka nejčastěji zní, kolik bezpečnosti postačuje?¹¹⁹

Bezpečnostním prostředím lze rozumět prostor, v němž se realizují a střetávají zájmy státu se zájmy jiných aktérů systému mezinárodních vztahů a odehrávají se zde procesy, které mají významný vliv na úroveň bezpečnosti státu. Vývoj v tomto prostředí je ze strany

¹¹⁵ Po pádu bipolárního světa byla Aliance rozšířena o 10 členských zemí bývalých nepřátel. NATO v procesu rozšiřování získalo velký počet nových členů, ale současně ztratilo i velkou část své věrohodnosti. Důvodem byl vstup špatně vyzbrojených armád Bulharska, Estonska, Rumunska, Slovenska a Slovinska, čímž Aliance získala přibližně 3000 zastaralých tanků a odhadem 180 000 vojáků. Více Petr Robejšek.

¹¹⁶ Zajímavým paradoxem bylo, že nové členské země reálně neměly vlastní zahraniční politiku a mnohé do konce budily dojem, že ji ani nepotřebují. Pro bezpečnostní otázky tu bylo NATO (USA), které případné problémy vyřešilo a jedinou starostí těchto zemí bylo a stále je, aby o ně Spojené státy neztratily zájem. Více Jacques Rupnik.

¹¹⁷ ROBEJŠEK, Petr. *Svět viděný z Řípu*. Vyd. 1. Praha: Alfa nakladatelství. 2010. s. 90. ISBN 978-80-87197-30-1.

¹¹⁸ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. 2006. s. 8. ISBN 80-7278-326-2.

¹¹⁹ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. 2006. s. 8-9. ISBN 80-7278-326-2.

referenčního objektu ovlivnitelný v omezené míře a v závislosti na jeho potenciálu. Charakter bezpečnostního prostředí je ovlivněn anarchickým systémem mezinárodních vztahů, kde neexistuje nadstátní suverénní globální moc, která by určovala a efektivně vymáhala “pravidla hry” a regulovala tak chování aktérů tohoto systému.¹²⁰

Základem bezpečnostní politiky je souhrn klíčových cílů a nástrojů státu, které usilují o zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.¹²¹

Základním koncepčním dokumentem, který definuje bezpečnostní politiku státu, je Bezpečnostní strategie, která vymezuje bezpečnostní hrozby plynoucí z bezpečnostního prostředí a současně určuje způsoby a prostředky, jak těmto hrozbám předcházet a čelit.

2.3.1 Spojené státy americké

Národní bezpečnostní strategie USA¹²² z roku 2015 je postavena na univerzálních hodnotách¹²³ a na pravidlech mezinárodního řádu, který je uplatňován prostřednictvím silného a udržitelného amerického vedení, které má vést svět k většímu míru a nové prosperitě.¹²⁴ Jedním z hlavních cílů strategie je usilovat o svět bez jaderných zbraní s důrazem na jejich zabezpečení, které by mělo zamezit jejich cestě do rukou nezodpovědných států¹²⁵, případně násilných nestátních aktérů. Dokument zdůrazňuje americkou výjimečnost a klade důraz na pokračování procesu stabilizace Blízkého

¹²⁰ FRANK, Libor. Bezpečnostní prostředí České republiky. In: *obranastrategie.cz* [online]. [cit. 10.7.2007]. Dostupný z: <http://www.obranastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/bezpecnostni-prostredi-ceske-republiky.html#.Vw0uMOR9VOZ>.

¹²¹ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomika při řešení krizových situací*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. 2013. s. 28. ISBN 978-80-7454-286-2.

¹²² Bezpečnostní strategie státu je základním dokumentem bezpečnostní politiky daného státu, na který navazují další strategie a koncepce.

¹²³ USA si stále neuvědomují, že univerzální hodnoty nejsou globální, ale že jsou to hodnoty západního světa, díky kterým se stal tak úspěšný. Tyto hodnoty jsou nekompatibilní s jinými socioekonomickými okruhy a vývoz západní demokracie stále pokračuje, byť už několikrát katastrofálně selhal a ve světě způsobil obrovské škody a utrpení.

¹²⁴ The 2015 National Security Strategy. In: *whitehouse.gov* [online]. [cit. 15.2.2015]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>.

¹²⁵ Podle neověřených informací vlastní nově jaderné zbraně Saudská Arábie, která je získala od Pákistánu. SA je státem, kde je státním náboženstvím wahhabismus, nejradikálnější forma islámu. SA je jedním z hlavních sponzorů Islámského státu a tato skutečnost je na pováženou.

východu a severní Afriky, kde probíhá boj proti terorismu¹²⁶. K dalším cílům patří uzavření smluv TTIP a TTP, které z pohledu USA vytvářejí nová pracovní místa a prosperitu. NATO je v dokumentu označeno za nejsilnější alianci, kterou kdy svět poznal a jeho cílem je tvořit rozšiřující se síť globální bezpečnosti. Současně Alianci charakterizuje jako silnější a soudržnější než kdykoliv v celé historii. V dokumentu je NATO výstižně označeno za „naši alianci“ z pohledu USA. Za významné cíle považuje zničení chemických zbraní v Libyi a Sýrii. Mezi další ohrožení patří nárůst autoritářských států a vzestup „Islámského státu“ v syrské občanské válce.¹²⁷

USA praktikují celosvětově strategii zastrašování, a pokud by tato strategie selhala, vyhrazují si právo používat vojenskou sílu, pokud je to jednostranně nezbytné.¹²⁸ V části věnované anexi Krymu upozorňuje národní bezpečnostní strategie na evropskou bezpečnost, mezinárodní pravidla a normy, které jsou neslučitelné s územní agresí, a které nelze považovat za samozřejmost. Současně je i deklarována podpora Spojených států ukrajinskému lidu, která je doplněna o příslib podpory bezpečnostních závazků prostřednictvím školení a cvičení, doplněnou o přítomnost sil Aliance ve střední a východní Evropě, které mají předejít další ruské agresí. Bezpečnostní strategie si klade za další cíle podporovat partnerské státy typu Gruzie, Moldavska a Ukrajiny s cílem zajistit jejich případnou obranu. Problematiku Ruska chtějí USA řešit udržováním platných sankcí doplněnou o další prostředky, které udrží „agresivní Rusko na uzdě“. Současně tato strategie deklaruje „držet otevřené dveře“ k větší spolupráci s Ruskou federací v oblastech společných zájmů a následně ji vyzývá ke změně chování a přechodu na cestu mírové spolupráce.¹²⁹

V národní strategii USA z roku 2015 je za hlavní hrozbu mezinárodní bezpečnosti označován jako islámský stát (dále jen IS). Mezi další důležité body patří revizionistické státy, které jsou seřazeny chronologicky Rusko, Čína, Irán a Severní Korea. V dokumentu je zdůrazněno, že ani Rusko, ani Čína nepředstavují pro USA a jejich spojence přímou

¹²⁶ Zásada pro účinnou a úspěšnou geopolitiku zní, něco jiného říkat, něco jiného dělat a něco jiného plánovat.

¹²⁷ The 2015 National Security Strategy. In: [whitehouse.gov](https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strateg) [online]. [cit.15.2.2015]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strateg>.

¹²⁸ Otázkou je, co je nezbytné? Bombardování do Kosova? Invaze do Iráku? Bombardování Libye?

¹²⁹ The 2015 National Security Strategy In: [whitehouse.gov](https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy) [online]. [cit. 15.2.2015]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>.

válečnou hrozbu, byť u amerických elit vyvolávají vážné znepokojení. V kontextu Ruska uvádí i jeho nejnovější militaristický koncept hybridní války. V národní bezpečnostní strategii je ruské nebezpečí spíše odsouváno do kategorie menších hrozeb, což lze chápat z hlediska čistě pragmatického.¹³⁰

2.3.2 Severoatlantická aliance

Strategická koncepce pro obranu a bezpečnost členských zemí NATO se charakterizuje jako zásadní zdroj stability, která se zavázala k dodržování zásad individuální svobody, demokracie, práva člověka a právního státu.¹³¹ Základní úkoly Aliance jsou zajistit svobodu a bezpečnost všech členských zemí ať už politickými, či vojenskými prostředky. Aliance dále deklaruje nedělitelnost a uvádí, že zátěž by měla být spravedlivě rozložena. Důraz je v této koncepci kladen na moderní bezpečnostní prostředí a z něj vyplývající nové hrozby a následně ochranu proti nim. Zdůrazněno je aktivní zapojení členských zemí NATO a objevuje se tu požadavek na moderní obranu. Pro strategické partnerství mezi NATO a EU je nezbytné, aby se obě instituce vzájemně doplňovaly a tím posilovaly svoje role a omezily vzájemné duplicity. Cílem je kontinuální reformní proces zefektivnění struktury, zlepšení pracovních metod a maximalizovat efektivnost Aliance ve XXI. století a zajištění dostatečných zdrojů. Jedním z cílů Aliance je vytvořit svět bez jaderných zbraní,

¹³⁰ Americká politická scéna je značně fragmentovaná, projevují se zde vlivy lobby korporací a velkého businessu. Jednou z nejvýznamnějších skupin jsou jestřábové (neoconi), kteří by současnou situaci řešili silou pod heslem, zasáhneme všude tam, kde to bude třeba. Po pádu východního bloku začali neokonzervativci realizovat svoje vize, které spočívaly v tom, že USA se stanou jedinou světovou velmocí a svět se stane unipolárním. Jejich vzestup sahá do éry americké invazi do Iráku. Následně jejich příslušníci zakořenili hluboce ve vnitřních kruzích, kde sloužili na vysokých pozicích v Reganově, Bushově (staršího), Clintonově, Bushově i Obamově administrativě. Nejvýrazněji se projevili Bushově administrativě invazí do Afganistanu a Iráku. Nyní jsou zastoupeni ve vlivných pozicích uvnitř různých mozkových trustů, v hlavních médiích a v současné administrativě, ale i v oficiálním Washingtonu. Neoconi postupně splynuli se skupinou liberálních intervencionistů a společně režírovali pomocí strategie „změnami režimů“ například svržení Muammara Kaddáfího v Libyi, vyvolání zástupné občanské války v Sýrii, či druhou barevnou revoluci v Kyjevě. Základem neoconské strategie je pomocí hlavních médií demonizovat příslušnou zemi a příslušného vedoucího představitele země. Pro naplnění cílů využívají veškeré prostředky od informační války, propagandu, přes falšování oficiálních dat až organizování změn režimů. Mezi neoconi patří například Henry Kissinger, Hillary Clinton, Robert Kagan, Victoria Nuland, Joe Lieberman, Condeleeza Rice, generál D. Petraeus, John McCain. V USA jsou čteně zastoupeny think tank, které značně ovlivňují veřejné debaty o zásadních celospolečenských tématech a jsou i součástí politického systému. Tyto instituce tvoří převážně nezisková výzkumná centra (doména univerzit), která sdružující odborníky ve společenskovědních oborech, kteří vypracovávají nejrůznější analýzy a studie. Cílem většiny think-tanků je prosazování legitimních partikulárních zájmů pod rouškou zájmů veřejných. Některé jsou financovány státem či politickými stranami, nebo jsou podporovány přímo svými individuálními sympatizanty či korporátními sponzory. Objektivita je ceněna, ale převážná část think-tanků je ale ostře ideologicky vyhraněna a otevřeně to i přiznává. Sympatizanti za svoje finance dostávají analýzy a studie, které očekávají, a které obhajují jejich principy. Známé instituty jsou například Cato Institute, Brookings Institution, Center for Defense Information, Council on Foreign Relations, Washingtonský institut.

¹³¹ Lze důvodně pochybovat, zda Turecko za současné situace tyto podmínky splňuje.

ale současně deklaruje, že NATO zůstane jadernou aliancí. Podrobněji uvádí, že po skončení studené války došlo k výraznému snížení počtu jaderných zbraní umístěných v Evropě a tato tendence by měla pokračovat. V kontextu jaderných zbraní je kladen důkaz na proliferaci zbraní ZHN a na schopnost ochrany před balistickými střelami. Za nutnost požaduje zvyšování sdílení zpravodajských informací v rámci NATO a jedním z bodů je i vlastní poučení se z operací NATO v minulosti.¹³²

Aliance se zavazuje zabránit eskalaci krizí a konfliktů a stabilizovat post-konfliktní situace. Garantuje pokračování politiky otevřených dveří pro všechny evropské demokracie, které sdílejí hodnoty Aliance, a které jsou ochotny a schopny převzít odpovědné členství a jejichž začlenění může přispět ke společné bezpečnosti a zvyšování stability NATO. Dalším ohrožením Aliance je mezinárodní terorismus. Následně jsou zdůrazněny kybernetické útoky, které jsou stále častější a mnohem lépe organizované. Nestabilita a konflikty mimo hranice NATO mohou být dle dokumentu zdrojem přímého ohrožení členských zemí.¹³³ Dále jsou tu analyzovány hrozby z oblasti energetické bezpečnosti, které vznášejí požadavky na nutnost zajištění energetických potřeb některých zemí NATO, které jsou stále závislé na zahraničních dodavatelích.¹³⁴ Za hrozbu strategie považuje i dopady technologických trendů a z hlediska životního prostředí je zmiňována změna klimatu a nedostatek vody.¹³⁵

Jsou uvedeny tendence o aktivní spolupráci s Ruskem, které má strategický význam, jehož důvodem je ruský příspěvek k vytvoření společného prostoru míru, stability a bezpečnosti. Přes některé rozdíly je Aliance přesvědčena, že bezpečnost NATO a Ruska jsou vzájemně propleteny a v budoucnu by měla vytvořit silné a konstruktivní partnerství založené na vzájemné důvěře, transparentnosti. Spolupráce s Ruskem je uvedena v oblasti společných zájmů, jako je raketová obrana, boj proti terorismu a drogám. Současně NATO deklaruje,

¹³² Strategic Concept 2010. In: *nato.in* [online]. [cit. 19.11.2010]. Dostupné z: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-fra.pdf>.

¹³³ Tato zmínka patří současnému fenoménu padlých států, které ovládá chaos a bezvládní. Domnívám se, že hlavním viníkem jsou Spojené státy americké. Platí nová světová přímá úměra, čím více USA ve světě, tím více chaosu?

¹³⁴ V dokumentu je zmíněno, že tato hrozba je mnohem větší než kdykoliv v minulosti a přirozeně Alianci vadí surovinová závislost na Rusku. Dominantním státem Aliance jsou Spojené státy americké, které si přejí zpřetrhání vzájemných vazeb mezi Evropou a Ruskem.

¹³⁵ Strategická koncepce NATO. In: *natoaktual.cz*. [online]. [cit. 19.2.2016]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/strategicka-koncepce-05z-na_analyzy.aspx?y=na_analyzy/strategicka-koncepce.htm.

že pro Rusko nepředstavuje žádnou hrozbu.¹³⁶ Dokument zmiňuje Partnerství pro mír, které přispívá k rozvoji vztahů, přátelství a zmiňován je například Středomořský dialog. Značný význam je položen na mír a stabilitu v oblasti Perského zálivu, garantuje rozvíjející partnerství s Ukrajinou a avizuje připravenost přivítat nové partnery z Istanbulské iniciativy spolupráce.^{137/138}

2.3.3 Evropská unie

V Bezpečnostní strategii EU z roku 2010 řadí mezi základní hrozby mezinárodní organizovaný zločin, terorismus a radikalismus, bezpečnostní rizika v kyberprostoru. Dále jsou uvedeny bezpečnostní hrozby v oblasti zejména jižních hranic Evropské unie a je zde zdůrazněna potřeba jejich analýz. Současně jsou zmiňovány i krize a katastrofy včetně oblasti ekonomické, politické a sociální. Hlavním úkolem Bezpečnostní strategie je chránit bezpečnost obyvatel Evropské unie a zabránit bezpečnostním rizikům. Unie vymezuje a usiluje o dosažení vysokého stupně spolupráce ve všech oblastech mezinárodních vztahů, chrání svoje hodnoty, hájí své základní zájmy, svou bezpečnost, nezávislost a celistvost. Důraz je kladen na podporu demokracie, právního státu, lidská práva a zásady mezinárodního práva. Prioritou je zachování míru, předcházení konfliktům a posilování mezinárodní bezpečnosti. Vojenské síly zůstávají pod kontrolou členských států, které dle smlouvy mohou dát k dispozici civilní i vojenské prostředky, všechny příspěvky jsou však dobrovolné.¹³⁹

2.3.4 Ruská federace

Ve vojenské strategii 2014 se odráží eskalace napětí mezi Západem a Ruskem. Vojenské doktríny v ruském prostředí výrazně přesahují hranice obranného sektoru a ta současná signalizuje změnu politického kurzu. Za klíčovou vnější bezpečnostní hrozbu je označena

¹³⁶ Základem budoucího partnerství je Římská deklarace, která klade důraz na dodržování demokratických principů a zásad svrchovanosti, nezávislosti a územní celistvosti pro všechny státy.

¹³⁷ Strategic Concept 2010. In: *nato.in* [online]. [cit. 19.11.2010]. Dostupné z: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-fra.pdf>.

¹³⁸ Na strategickém dokumentu je patrné, že byl koncipován ještě před událostmi na Ukrajině, neboť jeho rétorika vůči Rusku je velmi „přátelská“ a tohoto aktéra ani neoznačuje jako hrozbu. Otázkou je, jak by se Rusko mělo chovat, jestli tak, jak žádá mezinárodní společenství v čele se západními elitami, anebo tak, aby jeho národní elity zastupovaly národní zájmy Ruska?

¹³⁹ POTUCKÝ, Jan. Bezpečnostní strategie EU. In: *amo.cz* [online]. [cit. 1.10.2010]. Dostupné z: <http://www.amo.cz/cs/prazsky-studentsky-summit/bezpecnostni-strategie-eu/>.

tendence posilování globální funkce NATO. Alianci, ani USA neoznačuje přímo za potenciální protivníky, nicméně se v doktríně odráží rostoucí ruské obavy z šíření západních integračních struktur v jeho okolí. V doktríně je kladen důraz na události typu arabské jaro v post-sovětském prostoru. Za klíčové vnitřní hrozby je označen terorismus, separatismus a snahy násilně změnit ústavní systém Ruské federace. Dále je zmiňováno riziko destabilizace některých zemí typu Irák či Sýrie a následný vznik padlých států. Doktrína věnuje pozornost i americkému budování protiraketové obrany v Evropě. Ruská doktrína rozšiřuje charakteristiku moderní války o prvky nelineárního konfliktu či hybridní války. Vedení konfliktu nelineární cestou je vnímáno dvojí optikou, jednak jako příležitost, ale na straně druhé jako hrozba. Vojenské konflikty nová doktrína vnímá jako komplexní kombinaci přímé vojenské síly, politických, ekonomických, informačních a dalších opatření nevojenského charakteru, protestního potenciálu obyvatelstva a operací speciálních sil. Doktrína zdůrazňuje možnost použití nepřímých i asymetrických operací, čímž svým způsobem přímo navazuje na koncepci hybridní války.¹⁴⁰

Z doktríny vyvstává ruským ozbrojeným silám úkol zabezpečit ruské národní zájmy v Arktidě a posílit vojenské přítomnosti ve vesmíru. Nově je zmiňována možnost vojenské spolupráce se státy BRICS. Světový pořádek je charakterizován posilováním globální konkurence, růstem napětím v různých oblastech světa, hodnotovými konflikty i soupeřením o modely rozvoje. Podle všeho probíhá nové fáze studené války, pro konflikt tohoto typu je charakteristické obnovení závodů ve zbrojení, které už několik let probíhá^{141/142} a současná podpora „nepřátelských států Západu“ jako jsou Sýrie, Írán, Venezuela a další. Druhou podmínkou je zesílení tlaku na obnovu ruské svrchovanosti nad post-sovětským prostorem.¹⁴³ Vzhledem ke skutečnosti, že současné Rusko je podstatně

¹⁴⁰ LÍDL, Václav. Nová vojenská doktrína Ruska: na pokraji studené války? In: *natoaktual.cz* [online] [cit. 25.1.2015] Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/nova-vojenska-doktrina-ruska-na-pokraji-studene-valky-ppm-/na_analyzy.aspx?c=A150125_161034_na_analyzy_m00.

¹⁴¹ Verze doktríny 2010 hovořila o tom, že vojenská politika Ruska by se měla zaměřit na zabránění novým závodům ve zbrojení, tato pasáž v nové verzi chybí.

¹⁴² BROAD, William and SANGER, DAVID. Race for Latest Class of Nuclear Arms Threatens to Revive Cold War. In: *nytimes.com* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2016/04/17/science/atom-bomb-nuclear-weapons-hgv-arms-race-russia-china.html>.

slabším geostrategickým hráčem, než byl Sovětský svaz, musí ve zvýšené míře spoléhat na podporu svého strategického partnera Číny.¹⁴⁴

2.3.5 Česká republika

Z teritoriálního hlediska lze bezpečnostní prostředí ČR rozlišovat v několika úrovních. Prvním je bezprostřední prostředí, které zahrnuje především sousední státy Německo, Rakousko, Slovensko, Polsko a případně i jejich sousedy vzhledem k určité možnosti rozšíření případné krizové situace. Vývoj v bezprostředním prostředí je do určité míry samostatně ovlivnitelný zahraniční politikou ČR a je na uvážení naší země zde účinně zasáhnout diplomaticky, hospodářsky či vojensky. Blízké prostředí zahrnuje evropské státy a velká integrační hospodářská a bezpečnostní uskupení Evropské unie a NATO. Vývoj v něm je ovlivnitelný Českou republikou pouze v určitém omezeném rozsahu v závislosti na charakteru a významu konkrétní události. Vzdálené prostředí zahrnuje hlavní zájmové oblasti světových a evropských mocností, například strategické surovinové základny a komunikační trasy. Jejich vývoj je pro ČR v podstatě neovlivnitelný, nebo ovlivnitelný ve velmi omezeném rozsahu.¹⁴⁵

Aktuální Bezpečnostní strategie ČR 2015 rozlišuje zájmy ČR podle stupně důležitosti do tří kategorií: životní, strategické a další významné. Životními zájmy jsou zajištění svrchované existence, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR a zachování všech náležitostí demokratického právního státu, včetně záruky a ochrany základních lidských

¹⁴³ Rusko buduje ekonomickou sféru vlivu pomocí takzvané komerční geopolitiky, RF nabídla pobídky investic do energií, nerostných surovin a dalších podniků. Ruským cílem je možnost kontroly a možnost ovlivňování jejich obchodních a politických rozhodnutí. Jinde by se přirozeně dalo vydělat více peněz, ale tento cíl je geopolitický. Druhým faktorem jsou tajné služby, které mají silné vazby a zdroje v celé postsovětské oblasti. Více George Friedman.

¹⁴⁴ V éře jelcinovského Ruska vznikly příčiny, jejichž důsledkem je dnešní ruská pátá kolona. Úpadek v RF byl katastrofální a bylo nutné jednat. V roce 2000 vystřídal V. Putin B. Jelcina na postu prezidenta RF, následně spojily síly dvě mocenská centra, oligarchové a bývalá KGB, které společně hledaly cestu z krize. Skupinu atlantické integracionalisty (oligarchů), reprezentuje Dmitrij Medvěděv a představitelem bývalé KGB (euroasijských suverenistů) je V. Putin. Kompromis těchto dvou stran přinesl mocenskou rovnováhu a následoval nebývalý rozkvět. Cílem atlantických integracionistů je, aby Rusko bylo Západem bráno za rovnocenného spojence, následně bylo uzavřeno strategické partnerství, označované jako globální kondominium. Cílem euroasijských suverenistů je naprostá suverenita Ruska a zformování multipolárního mezinárodního systému za pomoci Číny a dalších zemí BRICS. Tato skupina systematicky vytlačuje atlantické integracionisty od moci, vše počalo procesy s oligarchy, jako byl Michael Chodorkovský, následovali lokální oligarchové a zkorumpovaná gubernátorská mafie. Putin postupně obnovil mocenskou vertikálu. Mezi lídry „ruské páté kolony“ patří Anatolij Čubajs - otec ruské privatizace, guvernérka ruské centrální banky Elvíra Nabiullinová, ministři Alexej Uljukajev, dále Ksenija Judajevová, Arkadij Dvorkovič, Igor Šuvalov, Alexej Kudrina. Více The Saker.

¹⁴⁵FRANK, Libor. Bezpečnostní prostředí České republiky. In: *obranastrategie.cz* [online]. [cit. 10.7.2007]. Dostupný z: <http://www.obranastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/bezpecnostni-prostredi-ceske-republiky.html#.Vw0uMOR9VOZ>.

práv a svobod obyvatel. Mezi strategické zájmy patří například bezpečnost, stabilita především v euroatlantickém prostoru, prevence a zvládnání místních a regionálních konfliktů, zmírňování jejich následků, nebo zajištění vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR. Naplňování strategických zájmů slouží k ochraně životních zájmů a zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR. Významné zájmy přispívají k zajištění životních a strategických zájmů, současně zvyšují odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Mezi tyto zájmy patří například konkrétně snižování kriminality s důrazem na hospodářskou kriminalitu, organizovaný zločin, informační kriminalitu či boj s korupcí a posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR.¹⁴⁶

Jako jedno z klíčových rizik je v Bezpečnostní strategii uváděna prevence a klíčové řízení přistěhovalectví a integrace cizinců pobývajících na našem území a současně vymezuje požadavek uchovat si co největší míru suverenity. ČR podporuje alianční politiku odstrašení, která je založena na vyvážené kombinaci jaderných a konvenčních schopností. V tomto kontextu se zavázala podílet se na formování jaderné politiky NATO a současně vyjadřuje podporu budování protiraketové obrany NATO.¹⁴⁷

Jako nástroje řešení krizových situací uvádí Bezpečnostní strategie účast v misích, operacích mezinárodních vládních organizací i ad hoc mnohonárodních koalicích vybavených adekvátním mandátem. Za významné riziko je považována nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, které mohou mít negativní důsledky na bezpečnost ČR. Ve strategii je i přímo uvedeno, že některé státy usilují o revizi stávajícího mezinárodního uspořádání a jsou připraveny k dosažení svých mocenských cílů použitím metod hybridního válčení¹⁴⁸. Tyto země posilují svůj vojenský potenciál a mají tendenci budovat si exkluzivní sféry vlivu prostřednictvím destabilizace sousedních zemí a využívání místních konfliktů a sporů. Jako další ohrožení zmiňuje naše

¹⁴⁶ Bezpečnostní strategie České republiky. In: *mzv.cz*. [online]. [cit. 4.2.2015]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/34/39/a/1374375_1258875_Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

¹⁴⁷ Bezpečnostní strategie České republiky. In: *mzv.cz*. [online]. [cit. 4.2.2015]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/34/39/a/1374375_1258875_Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

¹⁴⁸ Definice hybridní války v českých podmínkách není zcela jasná. Autorem tohoto pojmu je Frank G. Hoffman, podplukovník americké námořní pěchoty v záloze, který ve svých pracích používal především termín hybridních hrozeb. Ty zahrnují široké spektrum různých způsobů vedení boje, od konvenčních schopností, přes nepravdělné taktiky formací jednotek a teroristických aktů až po neomezené formy násilí, zastrasování a kriminalitu, které vyústí až ve společenský rozvrat. Více na: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/kriticky-pohled-na-koncept-hybridnich-valek>.

Bezpečnostní strategie terorismus, kybernetické útoky, proliferace ZHN. Dále je uvedeno, že EU usiluje o další posílení své role v oblasti prevence a zvládnání krizí, přičemž strategickým cílem je další posilování.¹⁴⁹

2.4 Závěr

Celý proces formování Severoatlantické aliance považují za geopoliticky motivovaný, jednoznačně naplňující základní poučku geopolitiky, ovládnout a kontrolovat. Aliance pádem bipolárního světa ztratila svého jediného protivníka, čímž vyvstala otázka její další existence. Vojenská uskupení musí mít svého nepřítele, protože jak jinak by si odůvodnilo vlastní existenci? Aliance, které ztratí svůj původní účel, mají možnost zaniknout, usnout a spát, nebo si najít novou úlohu. Aliance si vytyčila nové úkoly, čímž legitimizovala vlastní přežití. Rozšiřování Aliance po roce 1991 bezesporu nebylo nutností, byla to vůle USA, které z tohoto procesu učinilo strategickou prioritu. Přesně to vystihl Zbigniew Brzezinski: „*Evropa a Severoatlantická aliance neměly na výběr, musejí se rozšiřovat, protože jinak by promrhaly své vítězství ve studené válce.*“¹⁵⁰ Proces rozšiřování byl součástí mnohem širší strategie, jejímž cílem bylo stabilizovat postsovětskou Evropu a upevnit výsledky bezpečnostní, hospodářské a politické transformace států. Základní myšlenkou rozšíření Aliance bylo ukotvit státy střední a východní Evropy k Západu tak, aby sdíleli stejné západní hodnoty a respektovali západní instituce. Otázkou je, zda by každý nový člen neměl posílit bezpečnost současných členů? A zda by právě tato schopnost neměla být hlavním kritériem pro jeho přijetí do Aliance? NATO se postupně transformovalo do papírové smlouvy, kdy se jejími členy staly státy bývalého socialistického bloku, které jsou de facto nebojeschopné, díky reformám které jejich armády cíleně zlikvidovaly a čímž se staly absolutně závislými na armádě USA. Pro tyto státy má členství bezesporu přínos, ale pro staré členy Francie, či Velkou Británii je to jasná ztráta. Myslí si snad někdo, že je Pobaltí ubránitelné? Nebo že by ho šli členské státy NATO bránit? Nehledě neskutečnosti, že se některé státy staly členem NATO spíše za zásluhy, než za své schopnosti, přijetí některých zemí bylo motivováno z důvodu jejich geostrategické pozice. NATO je navíc velmi nevyvážený celek, kdy jeden člen je mnohem

¹⁴⁹Bezpečnostní strategie České republiky. In: *mzv.cz*. [online]. [cit. 4.2.2015]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/34/39/a/1374375_1258875_Bezpecnostni_strategie_2015.pdf.

¹⁵⁰ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Voba: globální nadvláda nebo globální vedení*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta, 2004. s. 120. ISBN 80-204-1179-8.

silnější než zbylých dvacet sedm členů. NATO je slabší než kdykoliv dříve a hlavně než by bylo v současné době potřeba. Aliance už v průběhu rozšiřování začala pod vedením USA podnikat vojenské akce často nad rámec rezolucí OSN. V NATO vyvstává dlouhodobý problém s narůstajícími provozními výdaji, ale evropská část není ochotna obětovat peníze daňových poplatníků a už vůbec ne životy svých vojáků. Evropa by měla přestat spoléhat na článek 5 Washingtonské smlouvy a měla by mnohem více spoléhat na vlastní síly. V budoucnu máme my Evropané pouze dvě cesty, buď budeme ochotni obětovat větší část našich příjmů a staneme se nezávislymi a vyrovnaným partnerem USA, nebo budeme dál žít v blahobytu pod americkým bezpečnostním deštníkem.

„Jednotlivé strategie se shodují na boji proti terorismu, proliferace zbraní ZHN, omezení jaderných zbraní a liší se zásadně vztahy mezi USA a jejich aliancí a RF. Zarážející je jak malá pozornost se v těchto strategických dokumentech věnuje migraci, kterou vnímám jako největší bezpečnostní ohrožení Evropy od II. světové války.

3 KLÍČOVÉ ASPEKTY BEZPEČNOSTNĚ POLITICKÉHO VÝVOJE SVĚTA A EVROPY OD KONCE II. SVĚTOVÉ VÁLKY PO PÁD BIPOLÁRNÍHO SVĚTA

V květnu roku 1945 skončila válka, která trvala necelých šest let a uvedla starý kontinent do obrovského chaosu a neutěšené hospodářské situace. Německo bylo v troskách, vojensky i morálně poníženo důsledkem svého bezprecedentního barbarství, což vyústilo v nejpodstatnější geopolitickou změnu, kdy skončila éra nadvlády Evropy světa, která trvala téměř 500 let. Starý kontinent byl zničen a totálně vyčerpán, současně se jeho impérium rozpadlo na kusy, o které se pustily do boje dvě vítězné mocnosti. Tyto země byly jednak dostatečně silné a jednak měly dostatečný zájem o ně soutěžit.¹⁵¹ Primárním cílem Spojených států a Sovětského svazu nebylo zmocnit se jednotlivých fragmentů bývalých imperií, ale zahrnout je do svých aliancí a obchodních systémů. Evropská síla daleko zaostávala za silou obou supervelmocí. Po dvou válkách mnohá bývalá impéria ztratila své kolonie¹⁵² a následně i svoji suverenitu. Velká Británie a Francie se staly členy Rady Bezpečnosti OSN, což přirozeně nic nezměnilo na faktu, že se ocitly v silovém poli dvou supervelmocí.¹⁵³

3.1 Studená válka

Výstižný termín „Cold War“ použil poprvé americký novinář H. B. Swope. Toto trefné pojmenování charakterizovalo poválečné vztahy mezi USA a SSSR, kdy chladné hlavně děl byly v kterémkoli okamžiku připraveny k zničující ostré střelbě.¹⁵⁴ Původní představa o společné odpovědnosti vítězné aliance vůči těžce vybojovanému míru se střetla s geopolitickou realitou zájmových sfér. USA a Velká Británie sledovaly se znepokojením teritoriální expanzi SSSR, pevně spojenou s tendencí o výlučnou kontrolu východní

¹⁵¹ Obě supervelmoci se nacházely ve zcela odlišné situaci, zatímco Spojené státy vstoupily do války později a jejich zemi válka vůbec nepoškodila, SSSR patřilo k nejzničenějším. Amerika kontrolovala nejbohatší část Evropy, zatím co Sověti obsadili chudší část Evropy. Na jedné straně utrpělo SSSR strašné ztráty, které byly vykoupeny jejich posunem na západ. Z toho plynulo i rozdílné pojetí armád, zatímco Rusové posílali domů vše od majetku až po rozmontované části průmyslových objektů, Spojené státy tyto statky nepotřebovaly a američtí vojáci spíše chtěli vidět evropské památky.

¹⁵² Zčásti přišla Evropa o svoje kolonie z důvodu vyčerpání po válce, druhým důvodem bylo, že neměli prostředky na jejich spravování. Hlavní důvod ale byl, že si to USA jednoduše nepřálo.

¹⁵³ FRIEDMAN, George. *Následující desetletí*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar, 2011. s. 175. ISBN 978-80-551-2625-8.

¹⁵⁴ Studenou válku bychom měli chápat jako strategické soupeření, nikoliv ve významu přímého válečného konfliktu.

Evropy. První třecí plochy se mezi dosavadními spojenci objevily v Polsku, Bulharsku a Rumunsku. Na druhé straně se Moskva oprávněně obávala amerických jaderných zbraní.¹⁵⁵

Studená válka byl mocensko-ideologický konflikt, kdy si každá velmoc vytvářela spojenecký blok se svými pravidly pax America a pax Sovietica. Zatímco americký blok byl postaven jako liberální a USA jako hegemon kontrolovalo zahraniční politiku svých spojenců, do vnitřních problémů však zpravidla nezasahovalo. Sovětský blok měl monolitickou strukturu a blížil se impériu. Pod kontrolou měl i rozhodování o zásadních domácích problémech svých spojenců, v případě neposlušnosti byla situace řešena vojenskou silou.¹⁵⁶

Mocenská rovnováha v tomto období byla ve znamení výsadního postavení USA a SSSR, které bylo spojeno se vzájemným odstrašováním, při zachování zápasu o hegemonii. Případná expanze kteréhokoliv z těchto dvou dominantních aktérů byla v mezích obav z termonukleární války, která by se odehrála na evropské půdě, třetí svět se změnil v nárazníkový pás mezi národy.¹⁵⁷

3.1.1 I. etapa od konce II. světové války do Karibské krize (1962)

Tuto fázi studené války lze charakterizovat jako období jednoznačné technologické převahy USA, která měla z počátku povahu monopolu na atomovou bombu a následně převahu v kvalitě a počtu nosičů jaderných zbraní.

Významným krokem k vyhlášení Studené války byl Churchillův projev ve Fultonu 5. března 1946.¹⁵⁸ Britský premiér ve svém projevu obvinil Sovětský svaz z totalitních praktik a vměšování do záležitostí zemí střední a jihovýchodní Evropy. Zcela bez obalu ve své řeči hovořil o rozdělení sfér vlivu, vyzval USA a Velkou Británii k vytvoření pevné vazby schopné čelit sovětské hrozbě.¹⁵⁹ V této souvislosti pronesl oslavnou metaforu o spuštění železné opony napříč celým kontinentem od Štětína na Baltu po Terst na

¹⁵⁵ NÁLEVKA, Vladimír. *Studená válka*. Vyd. 1. Praha: Triton. 2003. s. 12. ISBN 80-7254-327-X.

¹⁵⁶ DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. s. 27. ISBN 80-7178-725-6.

¹⁵⁷ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha: Victoria Publishing. 1997. s. 62. ISBN 80-7187-034-X.

¹⁵⁸ Domnívám se, že začátkem studené války bylo ruské nepřistoupení k Bretton-woods, která určila světovou rezervní měnu dolar, který byl v pevném kurzu směnitelný za zlato, čímž se staly Spojené státy ekonomickým vítězem války. SSSR sice v roce 1944 tyto smlouvy podepsal, ale Stalin jako geopolitický vítěz války, následně tyto smlouvy rázně odmítnul. Proč umírali ruští vojáci u Stalingradu, aby se stal dolar světovou měnou s velkými privilegii?

¹⁵⁹ NÁLEVKA, Vladimír. *Studená válka*. Vyd. 1. Praha: Triton. 2003. s. 14-15. ISBN 80-7254-327-X.

Jadrano, za touto linií ležela hlavní města států střední a východní Evropy jako Berlín, Varšava, Praha, Vídeň, Budapešť, která byla nejen pod sférou vlivu Moskvy, ale i pod její přímou nadvládou.

Následně došlo ke změně americké strategie, rychlé stažení sil z Evropy nahradilo zadržování sovětské expanze na východní hranici, k jejímu provedení potřebovali Američané zajistit obranu Německa, pro niž bylo nutné zajistit kontrolu na belgickými, holandskými a francouzskými přístavy a leteckými základnami v Británii. Spojené státy měly respekt z kombinace pracovních sil a přírodního bohatství SSSR a evropské kulturní techniky. Touto kombinací by vznikla mocnost, která by pravděpodobně přerostla USA.¹⁶⁰

Autor strategie zadržování byl George F. Kennan¹⁶¹, který definoval její atributy, dlouhodobé, trpělivé, tvrdé a bdělé zadržování sovětských expanzivních tendencí, které byly dány marxisticko-leninistickou ideologií, totalitním charakterem státu, který odmítal západní hodnoty a také historickými zkušenostmi. Z ideologické podstaty směřovala sovětská politika nevyhnutelně ke konfrontaci se státy, které označoval za imperialistické.¹⁶² Kennan vyzval elity USA, aby maximálně vystupňovaly zatížení, které znesnadní prosazování sovětské politiky s cílem donutit Kreml k větší umírněnosti a opatrnosti, což mělo být tou správnou cestou k podpoře zhroucení, nebo postupnému rozvolnění sovětské moci.¹⁶³ Čelit sovětským snahám bylo nutné prostřednictvím pružného a bdělého vytváření kontrasilových bodů ve stále se měnících geografických a politických podmínkách, které musely odpovídat změnám sovětské politiky, čímž mělo být zabráněno rozšiřování sovětského vlivu a současně měli Američanům umožnit ovlivnit vnitřní vývoj, jak uvnitř Ruska, tak i v celém mezinárodním komunistickém hnutí. V březnu 1948 vyhlásil v Kongresu USA připravenost podpořit nekomunistické síly v Řecku a Turecku, čímž se zrodila Trumanova „doktrína zadržování“ komunismu. Truman jednoznačně definoval odhodlání USA nedopustit další rozpínání sovětského totalitarismu. Dokument byl reakcí na ztrátu monopolu USA na jaderné zbraně, čímž byla ztracena možnost

¹⁶⁰ FRIEDMAN, Georgie. *Následující desetročia*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar, 2011. s. 173. ISBN 978-80-551-2625-8.

¹⁶¹ Mr.X. je přezdívka Kenana, který působil v Moskvě od roku 1944 na zastupitelském úřadu a od ledna 1946 převzal celé vedení diplomatické mise. Byl velkým znalcem ruské a sovětské historie.

¹⁶² DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. s. 177. ISBN 80-7178-725-6.

¹⁶³ NÁLEVKÁ, Vladimír. *Studená válka*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. s. 16. ISBN 80-7254-327-X.

preventivního úderu vůči SSSR a naopak přinesl možnost nenadálého úderu ze strany Sovětů.¹⁶⁴

Úkolem Ameriky v Evropě bylo oživit průmysl, nastartovat mezinárodní obchod a vytvořit trhy pro export zboží a následně vytvořit prosperující Evropu, čím by byly položeny základy její obranyschopnosti. Vůdčí ekonomika vytvořila plán, který ze dvou ústředních mocností¹⁶⁵, které vyvolaly II. světovou válku, během několika následných let měly vytvořit pilíře nového globálního plánu. Německo i Japonsko byli na USA životně závislé, navíc na svých územích měli americké základny, vlastnili velkou domácí průmyslovou základnu a další výhodou byla jejich geografická poloha při případné konfrontaci se SSSR.¹⁶⁶ Počátkem obnovy Evropy byl Marshallův plán,^{167/168} jehož oficiální název zněl Evropský plán obnovy a jeho cílem mimo výše zmíněné bylo položit základy bezpečnosti atlantického společenství a integrovat Německo do institucí evropské integrace. Nutnou podmínkou jeho realizace bylo odstranění všech vnitroeurospkých obchodních bariér a zahájení procesu evropské integrace. V roce 1951 byla zahájena jeho II. fáze, která měla podobu integrace evropských trhů a těžkého průmyslu. Tato fáze vstoupila do historie pod názvem Společenství uhlí a oceli (EUSO). Skrytým tajemstvím je, že k tomuto projektu přiměly Evropany lichocením, hrozbami i nátlakem Spojené státy. EUSO s sebou přineslo nadnárodní institucionální vazby, jejímž účelem byla regulace produkce a cenových úrovní. Výsledkem tohoto společenství byla skutečnost, že šestice zemí Francie, Německo,

¹⁶⁴ KREJČÍ, Oscar. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha:Victoria Publishing, 1997. s. 70. ISBN 80-7187-034-X.

¹⁶⁵ Toto rozhodnutí vyplývalo z kontextu doby. Možnou variantou byla i Velká Británie, kterou právě v této době USA zbavovalo dominantní pozice na Středním Východě a nechtělo v ní dál žít myšlenky na zašlou imperiální slávu. USA oslabovalo dlouhodobě pozici Británie, ještě před II. světovou válkou, spolu například uzavřeli Land-Lease Act, která Britům zabezpečila zapůjčení torpédoborců, které nutně potřebovali k ochraně námořních cest v severním Atlantiku proti německým ponorkám a Britové protislužbou pronajali USA všechny svoje námořní základny na západní polokouli, mimo základny v Halifaxu.

¹⁶⁶ Proti této myšlence vznikl silný odpor, neboť obě země měly být neindustrializovány, ale v kontextu studené války byla otevřena cesta k jejich transformaci. Mezi nejvýznamnější kritiky patřila Francie.

¹⁶⁷ Šéfem diplomacie USA byl v roce 1947 jmenován generál George Marshall, který si uvědomoval, že politická stabilita Evropy jde ruku v ruce s prosperujícím hospodářstvím, a že současně není možné posílat do Evropy peníze jen tak, aniž by existovala nějaká širší koncepce. Částka poslaná Řecku a Turecku v rámci Trumanovy doktríny byla v jeho pojetí pouze prostředkem akutní potřeby. Byl si vědom, že pokud se situace nebude řešit, hrozí nebezpečí rozšíření komunismu do západní Evropy a to nejen ve Francii a Itálii, ale i v Německu. Marshallův plán navazoval na Trumanovu doktrínu.

¹⁶⁸ Marshallův plán neměl jen podobu potravin a nových strojů od amerických firem, ale do Evropy bylo současně i vysláno 25 000 dělníků, dělnických předáku, ale i manažerů na několikaměsíční stáže.

Itálie a země Beneluxu vytvořila uhelný a ocelářský kartel. Na konci Marshallova plánu panoval mezi jeho tvůrci v USA názor, že Evropa je již dostatečně polarizována, kartelizována a s rozvojem německého průmyslu byla vytvořena páteř evropské integrace, dál už musela Evropa postupovat sama. Založení politických institucí mělo iniciovat následný růst těchto zárodků až k vytvoření mohutných pilířů dolarové zóny a ekonomických gigantů.¹⁶⁹

Často opomíjeným faktem je, že čím větší prosperita plynula ze vztahů evropských zemí s USA, tím atraktivnější se stávalo členství v NATO. Spojené státy vnímaly Evropské hospodářské společenství (EHS) jako oporu NATO a Evropané v Alianci viděli cestu nejen k poválečné obnově, ale i jako možnost najít si svoje místo ve světě a vypracovat se v regionální mocnost. Evropská integrace vyřešila současně i německou poválečnou otázku a připojila ji do evropského systému. Cílem USA v Evropě bylo vytvořit koalici v úzké provázanosti členů nekoherentní aliance, kteří by se byli v případě potřeby schopni zorganizovat tak, aby se ubránili. Garantem bezpečnosti byla americká vojska rozmístěna v Evropě. Vše bylo doplněno slibem, že v případě vypuknutí konfliktu by byly do Evropy vyslány další americké jednotky a nejkrajnějším řešením bylo použití jaderných zbraní.¹⁷⁰ Americké jednotky podléhaly společnému velení Severoatlantické aliance, a tak byla vytvořena mnohonárodnostní obranná síla pro Evropu, která zcela přirozeně byla pod velením USA.¹⁷¹

¹⁶⁹ VAROUFAKIS, Janis. *Globální Minotaurus*. Praha: Rybka Publishers. 2013. s. 82-86. ISBN 978-80-87067-09-3.

¹⁷⁰ Evropská města ve střední a východní Evropě by byla v případě potřeby vymazána z mapy, ne kvůli Evropanům, ale k udržení americké dominance v této svojí části. Zde jsou příklady cílů USA v Evropě: Varšava (6 cílů: Ozarów, Piastów, Pruszków, Boernerowo, Modlin a OKEČ), Praha (14 cílů: Beroun, Kladno, Kralupy nad Vltavou, Králův Dvůr, Neratovice, Psáry, Radotín, Rostoky, Slaný, Štěchovice,

Velvary, Kbely, Ruzyně a Vodochody), Budapešť, Bukurešť, Sofia (3 cíle: Bozhurishte, Kumaritsa a Vrazhdebna). Více na <http://www.strategicculture.org/news/2015/12/27/america-was-prepared-annihilate-prague-warsaw-other-capitals.html>.

¹⁷¹ FRIEDMAN, George. *Následující deset'ročia*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 175-176. ISBN 978-80-551-2625-8.

V roce 1949 po překonání Berlínské blokády¹⁷² vstoupil do závěrečné fáze proces rozdělení Německa. Západní okupační zóny Německa, ovládané Spojenými státy, Velkou Británií a Francií, sloučili okupační zóny na základě Pařížských smluv, dne 23. května vznikla Spolková republika Německo (SRN) a o 4 dny později se stala členem Severoamerické aliance.¹⁷³ Odvetnou akcí Sovětů byl vznik Varšavské smlouvy 5. května 1955 a sdružovala následující státy: Albánskou lidovou republiku, Bulharskou lidovou republiku, Československou republiku, Maďarskou lidovou republiku, Německou demokratickou republiku, Polskou lidovou republiku, Rumunskou lidovou republiku a SSSR¹⁷⁴ a následná transformace jejich okupační zóny na Německou demokratickou republiku (NDR). Vznikem dvou německých států byly v Evropě více než 40 let vymezeny hranice mocenských bloků. Významnou událostí I. období studené války byla i invaze sovětských vojsk do Maďarska v roce 1956.

¹⁷² Německo bylo po II. světové válce rozděleno do čtyř okupačních zón a Berlín byl rozdělen ve stejném poměru, problém bylo hlavní město Německa, které bylo ze všech stran obklopeno sovětskou zónou a americké, britské a francouzské síly byly přítomny uvnitř sovětské zóny. Západní mocnosti se snažily ve svých sektorech situaci obyvatel co nejrychleji zlepšit a stabilizovat. Přístupové cesty tvořily dálnice a železnice a existovaly i tři dohodnuté letecké koridory, které vedly do Berlína z Hamburku, Hannoveru a Frankfurtu nad Mohanem. Nad poválečným Německem dohlížel kontrolní orgán, Spojenecká kontrolní rada. Postupně rostla oboustranná nedůvěra a vše vyvrcholilo, když západní mocnosti v březnu 1948 vyhlásily Trizónii, tedy spojení americko-britské a francouzské zóny a separátní měnové reformy v západní zóně. Následně se Stalin rozhodl pro rázný postup. Sověti nejen že opustili Spojeneckou kontrolní radu, ale o deset dní později omezili železniční koridor do Západního Berlína, následně připravili plány na vlastní měnovou reformu, jejímž základem bylo nové oběživo, které mělo platit i v Západním Berlíně, což by způsobilo ekonomickou závislost Západního Berlína na Sovětském svazu. 20. června 1948 začal Západ s měnovou reformou a ruská odpověď na sebe přirozeně nenechala dlouho čekat. 24. června uzavřeli Sověti všechny pozemní přístupové cesty do Západního Berlína a Západu vznikla krizová situace. Britský ministr zahraničí Bevin a generál Clay se dohodli na zřízení leteckého mostu. Možnost o pokus vynutit si přístup násilnou cestou pomocí vojenského konvoje, který by mohl vyvolat ozbrojený střet, který by posléze pravděpodobně přerostl v otevřenou válku, byl zamítnut. Na konci června byl letecký most zřízen a do Evropy směřovala americká dopravní letadla. Jako prostředek zastrašení byl zvolen americký jaderný monopol a současně bylo do Velké Británie přesunuto několik B-29. Minimální dodávky pro přežití Berlíňanů byly vyčísleny na 2 000 tun denně, v první řadě šlo o uhlí, protože Stalin odfízl západní Berlín od dodávek elektrické energie a uhlí a dodávky elektřiny byly omezeny na několik hodin denně. Stalin se touto cestou pokoušel zlomit západní obyvatelstvo, které mělo do východního sektoru neomezený přístup. V podzimních měsících se situace začala zhoršovat a současně rostly i ztráty letadel. Ve fázích nejvyššího výkonu mohli Američané a Britové do Berlína posílat až 13 000 tun denně, přičemž uvalily na Sovětský svaz sankce, které se týkaly zejména dovozu uhlí a strojů. V průběhu blokády probíhaly diplomatická jednání, leč bez výsledků, až začátkem května obě strany došly k dohodě a dne 12. května 1949 byla blokáda definitivně zrušena. Berlíňané, ale konec konců celý svět si oddechnul, noční můra z konfrontace mezi USA a Sovětským svazem se nenaplnila. Berlínská blokáda ve výsledku znamenala i vzájemné sblížení Západu s Německem. Konec blokády znamenal nepochybně velké obrovské morální vítězství Západu. Berlínská blokáda znamenala přelom v myšlení Američanů a demonstrovala naplňování Trumanovy doktríny. Současně potvrdila úsilí USA o zastavení sovětského expansionismu, označovaného zpravidla jako zadržování.

¹⁷³ NÁLEVKA, Vladimír. Studená válka. Vyd. 1. Praha: Triton. 2003. s. 90. ISBN 80-7254-327-X.

¹⁷⁴ Její vznik byl reakcí na vstup SRN do NATO. Obecně v globálním pojetí bylo těchto smluv mnohem více, pro potřeby této práce byly vybrány jen ty nejdůležitější z pohledu autora.

3.1.1.1 Počátky evropské integrace

Klíčovými geopolitickými hráči Evropy byli Německo a Francie, které spojovala vize sjednocené Evropy, ale čím se zásadně lišili, byl jejich pohled a způsob dalšího zapojení Spojených států amerických do procesu formování sjednocené Evropy. Impulzy pro integraci vycházely ze tří faktorů, prvním byla bezpečnost a mír po dvou světových válkách, druhým bylo hospodářské zotavení a třetím byla hrozba Sovětského svazu.

Washington od počátku upřednostňoval v procesu evropské integrace Německo, důvodem bylo jednak příležitostné francouzsko-britské spojení proti Německu a druhým důvodem bylo i příležitostné koketování mezi Francií a SSSR, jejímž úkolem bylo vyvážit americko-německou koalici. Politické elity obou států se od počátku integrace velmi silně angažovaly a jejich cílem bylo vymezit tak, aby se Evropa stala skutečně jednotnou. Problémem bylo, že obě země prosazovaly odlišný integrační model, který nebyly samy o sobě schopny prosadit. Proto bylo nutné, aby si proces sjednocení Evropy vytyčily Spojené státy za vlastní prioritní cíl, kterým si vytvořily elementární předpoklad pro případný energický zákrok, pokud by proces evropské integrace dospěl do fáze - mrtvého bodu. A právě americká angažovanost byla vůdčí silou při budování sjednocené Evropy.

Cílem evropské integrace bylo, pokud by tento proces jednou dospěl až ke vzniku Spojených států evropských, aby se tak stalo pod vedením USA. NATO představovalo v tomto procesu nejdůležitější svazek mezi Evropou a Spojenými státy, ale současně i hlavní mechanismus pro uplatnění amerického vlivu na evropské záležitosti.¹⁷⁵

Francie byla životně důležitým partnerem v procesu sjednocení Evropy a současně garantem demokratického Německa. Ctižádost Francie vyplývala současně z významného postavení ve frankofonních zemích Afriky, byť reálně se jednalo o průměrnou postimperální evropskou zemi. Pro Německo byla integrace Evropy především možností dospět k národní rehabilitaci a dobré vztahy s Washingtonem byly pro Evropu zárukou bezpečnosti. Německo bylo a je jednoznačně nejsilnějším spojencem USA v Evropě, Francie na druhou stranu i přes své četné výhrady, byla v dobách, kdy se daly události do pohybu, vždy na straně USA. NATO již Francouzi podporovali mnohem zdrženlivěji, což bylo pochopitelně vedeno touhou po vlastní politické identitě s možností zachovat si svobodu.

¹⁷⁵ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 56. ISBN 80-204-0764-2.

Francie si dobře uvědomovala, že pokud by chtěla být vůdčí silou evropské integrace, musí si zajistit souhlas jižních států a současně i sílícího Německa. Francouzská vize nezávislé Evropy by bývala znamenala slábnoucí postavení USA, což logicky nebylo přípustné. Jedinou možností Francie, jak naplnit svoje mocenské ambice, byla federalizace Evropy. Tato vize však byla nereálná z důvodu odlišných národních tradic. Francouzi řešili politické dilema, jak uchovat zájem USA o evropskou bezpečnost a zároveň omezit jejich přítomnost v Evropě. A navíc tu byla otázka, jak podpořit ekonomicko-politické francouzsko-německé partnerství, a přitom Německu zabránit postavit se do čela evropské integrace? Vyřešení těchto základních otázek bylo pro francouzské elity nemožné, protože si Německo dobře uvědomovalo reálnou moc Paříže a i to, že je podstatně ekonomicky slabší a není schopné vojensky zajistit bezpečnost kontinentu. Současně si Německo uvědomovalo své vlastní kvality. Bonn použil chytrou strategii, kdy na oko přenechal post vedoucí mocnosti evropské integrace Francii.¹⁷⁶

Základním problémem integrace Evropy byla nemožnost volby mezi Německem a Francií a bez těchto dvou dominantních zemí nebylo reálné sjednocenou Evropu vytvořit, avšak ani tato německo-francouzská vazba nebyla dost silná na to, aby byla schopna vybudovat jednotnou Evropu sama bez cizí pomoci, proto byla nutná americká účast. Spojené státy, díky účasti na evropské integraci, mohly lehce vyvrátit i častý evropský argument, že evropskou jednotu ve skutečnosti nechtějí. Evropa představuje pro Ameriku pomyslné geopolitické předmostí nevelkého rozsahu, ale prvořadého významu. Jejím úkolem bylo vytvořit odrazový můstek pro šíření demokracie na východ do Eurasie, což byl konec konců i důvod proč Washington podporoval evropské sjednocení jednoznačně a důsledně. Kdyby byl proces evropské integrace ponechán na samotných Evropanech, vystavovali by se riziku zahlcení vnitřními problémy v sociální oblasti, hospodářské zotavení by mohlo zastínit dlouhodobé náklady. Existovalo i riziko krize politické legitimacy a hospodářské životaschopnosti, což by se mohlo následně projevit paternalistickými a protekcionistickými tendencemi, jejichž výsledkem by mohlo vzniknout klima, které by mohlo být potencionálně zneužitelné různými extrémistickými hnutími. V úvahu musíme vzít také místy až panický strach Američanů ohledně vzniku rusko-německého spojení,

¹⁷⁶Tato pro Francii hořká realita vyšla na světlo světa až po sjednocení Německa, do té doby bylo „francouzské vůdcovství“ taženo německým hospodářským zázrakem. Díky této mistrovské strategii byly potlačeny i evropské obavy z Německa. Francouzsko-německé usmíření mělo na Evropu velmi pozitivní vliv, položilo základ pro evropské sjednocení a zároveň i plně naplňovalo závazek USA vést Evropu.

čímž by bylo ohroženo dominantní postavení USA v Evropě. Německé zájmy se ale shodovaly se zájmy NATO a sjednocené Evropy, což bylo patrné z jednání jejich elit.

3.1.2 Etapa od Kubánské krize po rozpad SSSR (1991)

Toto období lze charakterizovat rostoucím potenciálem SSSR a vytvoření základní vojenské rovnováhy. V této éře začíná období vzájemného odstrašování, jehož přímým důsledkem byla Kubánské krize.¹⁷⁷ V 60 a 70. letech XX. století se mezi velmocemi zformovala strategická rovnováha, která umožňovala takzvaný druhý úder. Překvapivě napadené velmoci vždy zůstal dostatečný potenciál ke zničení útočící velmoci, čímž vznikl jaderný pat, kdy mír a stabilita se staly produktem vzájemné zranitelnosti.¹⁷⁸ Této proměně odpovídal i přechod k nové vojenskopolitické strategii pružné reakce, která předpokládala nasazení sil v konkrétním konfliktu a nevýhradní orientaci na strategické zbraně bez ohledu na podobu hodnot, kterých se konflikt týkal. Výše zmíněné se projevovalo snahami

¹⁷⁷ V lednu 1959 ovládl Fidel Castro Kubu, když svrhnul diktátora Batistu a nahradil jeho diktaturou svojí. Spojené státy však považovaly oblast Karibiku vždy za svoji životně důležitou a na Castrovy akce se dívaly se značným znepokojením. Castrovo přílišné přerodělování a sociální experimenty rapidně zhoršily hospodářskou situaci, Castro řešením bylo zvýšení daní pro těžbařské společnosti. Reakcí USA bylo, zrušení veškeré pomoci Kubě. Castro na jaře 1960 reagoval příklonem k Moskvě, čímž se Kuba stala reálně bojištěm studené války. Castro následně znárodnil banky a velké průmyslové podniky, reakcí USA bylo zavedení embarga na dovoz zboží na Kubu a zákaz nákup kubánského cukru. V roce 1960 dal nově zvolený americký prezident J. F. Kennedy pokyn k zahájení invaze na Kubu, která byla provedena v Zátoce svíňí, v dubnu 1961. Invazi, kterou provázela řada amerických chyb, které spočívaly například ve špatně vybraném místě, nebo odvolání leteckého krytí. Invaze nebyla úspěšná a Castro poté žádal o pomoc SSSR a Nikitu Chruščov, který rozhodl pomoci Kubě instalací raket středního doletu na kubánských základnách. Reálně šlo o odvetu za rozmístění amerických raket stejné třídy Jupiter a Thor v Turecku a Itálii. Rakety byly odhaleny až fotografiemi z průzkumného letounu U-2. Kennedyho reakcí bylo svolání skupiny svých poradců, následně byla zamítnuta možnost vojenského úderu z důvodu, že SSSR by mohl jako odvetu provést útok na Západní Berlín, či raketový úder na základny, kde byly rozmístěny americké rakety v Turecku a Itálii. 20. října byla zahájena námořní blokáda Kuby, oficiálně Kennedym označovaná za karanténu. 23. října ukázali Američané letecké snímky Kuby na půdě OSN, což způsobilo „ostrou“ slovní přestřelku mezi americkým a sovětským delegátem, kterou byly následně doplněny silnými diplomatickými notami mezi oběma státy. I po vyhlášení karantény směřovaly sovětské lodě ke Kubě a byla otázka, jak budou reagovat, pokud USA na lodě zaútočí. Tato situace mohla bezpochyby v konečném důsledku znamenat zkázu celého světa, a proto musel přijít čas pro trpělivou diplomacii. 26. října poslal Chruščov umírněnou nótu, která byla průlomem, jeho návrh výměny zněl, že SSSR stáhne útočné rakety a USA se zavází nenapadnout Kubu. O den později v další notě požadoval reciproční opatření USA, aby USA stáhla svoje rakety z Evropy. Situace se opět vyostřila. 27. října došlo k sestřelení amerického letounu U-2 kubánskou raketovou obranou. Následně Kennedy vyslovil ochotu odvést z Evropy rakety, ale pouze jako tajný dodatek vzájemné dohody. 28. října oznámil Chruščov úmysl SSSR stáhnout útočné zbraně z Kuby, a tak se také stalo. Dne 20. listopadu byla zrušena karanténa, kubánská raketová krize skončila a nebezpečí jaderné války bylo zažehnáno. Politické důsledky byly významné, neboť si obě mocnosti uvědomily riziko možné války a vzaly si z něho ponaučení. Již nikdy v I. období studené války nebyla situace tak vypjatá jako v roce 1962. Přímým důsledkem Karibské krize bylo zprovoznění horké linky, Moskva-Washington..

¹⁷⁸ V angličtině se tento pojem objevil pod označením MAD-šílený, (Mutual Assured Destruction) v češtině ho vystihuje ekvivalent vzájemné zaručené zničení.

o proražení této parity a získání převahy. Dvojitý ofenzivní pokus zavedení systému MIRV, raket středního doletu s novou generací střel s plochou dráhou letu, který vedl i k hledání kvalitativně nových nástrojů obrany označovaný jako Strategická obrana iniciativa (SDI). Obrovské náklady na zbrojení vyvolaly tlak veřejného mínění, což byl jeden z impulzů pro dohody o regulaci zbrojení. Nejvýznamnější dohody byly označeny jako SALT¹⁷⁹ a START¹⁸⁰. V tomto kontextu je nutné podotknout, že dohody o regulaci zbrojení byly vždy spojeny s různými snahami o získání převahy, či alespoň regionální výhody, což vedlo ke střídání období růstu a uvolňování mezinárodního napětí mezi SSSR a USA.¹⁸¹

Od roku 1968 byla v rámci Východního bloku uplatňována takzvaná Brežněvova doktrína omezené suverenity. Je pojmenována po Leonidu Brežněvovi¹⁸² a vstoupila v platnost po srpnové invazi 1968 do Československa. K legitimizování vpádu vojsk Varšavské smlouvy v zájmu "ochrany socialismu" bylo následně využito jedné formulace z Varšavské smlouvy.¹⁸³ Pod jejím vlivem byla řešena i krize v Polsku v roce 1981.¹⁸⁴

3.1.2.1 Sovětská invaze do Afganistanu

Sovětská intervence v Afghánistánu začala 25. prosince 1979 a předcházelo ji několik státních převratů. Jedním z významnějších byl puč z dubna 1978, který bývá označován jako Saurová revoluce, kdy byl zavražděn prezident Daúd a moci se chopila Lidová demokratická strana Afghánistánu (LDSA), která se v 60. letech minulého století rozštěpila na dvě soupeřící frakce, Parčam vedl Babrak Karmal a Chalk vedl generální tajemník strany Nur Muhamad Tarakí. SSSR projevoval sympatie k této straně, ale nebyl iniciátorem převratu. V zemi převzal moc Revoluční výbor ozbrojených sil, v jehož čele

¹⁷⁹ SALT (Strategic Arms Limitations Falos), dvě smlouvy uzavřené 70. letech XX. století mezi USA a SSSR, které stanovovaly limity strategických zbraní.

¹⁸⁰ START (Strategic Arms Reduction Falos), série jednání mezi SSSR (později Rusko federací) a USA o strategických zbraních, která vyústila v bilaterální smlouvy mezi těmito supervelmocemi o omezení jaderných arsenálů. 1991 START I a 1993 START II.

¹⁸¹ KREJČÍ, Oscar, 1997. *Mezinárodní politika*. Vyd. 1. Praha:Victoria Publishing, s. 63. ISBN 80-7187-034-X.

¹⁸² Leonid Iljič Brežněv (1906-1982) byl sovětským politikem, nejvyšším představitelem Sovětského svazu v období let 1964–1982.

¹⁸³ VLČEK, Tomáš. Brežněvova doktrína. In: totalita.cz [online] [cit. 26.2.2007]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/doktr_brez.php. Brežněvova doktrína nebyla uplatňována jen v Evropě, ale v celé sféře vlivu Sovětského svazu.

¹⁸⁴ Sověti uspořádali sérii cvičení Varšavské smlouvy u polských břehů, které mělo být pro polské elity posledním varováním, aby vyřešili domácí krizi. Tuto nepřijemnost vyřešil za SSSR generál Jeruzelski, který vyhlásil výjimečný stav, povstání krvavě potlačil a během několika týdnů dostal situaci v Polsku pod kontrolu.

stál Núra Muhamada Tarákí, který začal zavádět myšlenky socialismu do praxe, čímž si zneprátelel celou zemi. Na základě smluv proudilo do Afghánistánu značné množství sovětských poradců a to nejen vojenských, kteří pomáhali vládě v boji s islámskými povstalci. Sovětský velvyslanec se mimo jiné zapojil do nepodařeného atentátu na Hafizulláha Amína, druhého muže Chalku, který ale útok nejenže přežil, ale v září 1979 provedl další převrat. Zmocnil se vlády a následně nechal zabít svého předchůdce Muhamada Tarákího. Sověti se převratem smířili, ale Amínovy praktiky je značně pobouřily, důvodem byla jejich neúčinnost až kontraproduktivnost. Sověti si uvědomovali důsledky jeho politiky a současně si uvědomovali i její následky. Věděli, že Amína nelze kontrolovat a ani nelze vyloučit, že se neobrátil proti SSSR, proto bylo rozhodnuto o Amínově likvidaci a jeho nahrazení Barackem Karmalem, který akceptoval oboustranně výhodnou dohodu, jejímž základem byla výměna vojensko-hospodářské pomoci ze SSSR za prosazování politiky Sovětského svazu. Hafizulláha Amína zlikvidoval ruský Specnaz a Sovětská armáda následně obsazovala velká města a jiné body strategického významu, které měli přispět k zajištění stability země. Karmal se snažil zlegitimizovat intervenci oficiálním pozváním vojsk do země, celá akce však vedla ke zhoršení veřejného mínění, které šlo ruku v ruce se zvýšením počtu akcí a motivace islámských povstalců.¹⁸⁵ Válka v Afganistanu měla čtyři etapy:¹⁸⁶

I. etapa (od počátku sovětské intervence až do února 1980) páteří sovětských sil byla 40. Armáda, a kromě které operovaly na území Afghánistánu také malé jednotky pohraniční stráže, KGB a vojska ministerstva vnitra. Afgánská otázka získala nový rozměr díky islámské revoluci v Iránu v roce 1979.

2. etapa (březen 1980 až duben 1985) byla charakteristická součinností útoků sovětských jednotek s reorganizovanou afghánskou armádou na pozice povstalců, tyto operace byly značně rozsáhlé.

3. etapa (květem 1985 až prosinec 1986) v tomto období byla hlavní tíha operací přenesena na afgánskou armádu, která byla podporována především palbou sovětského dělostřelectva

¹⁸⁵ VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 2010. s. 295-310. ISBN 978-80-247-3077-6.

¹⁸⁶ VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. 2010. s. 295-310. ISBN 978-80-247-3077-6.

a nálety letectva. Sovětské jednotky například výsadkáři či ženisté, představovaly rezervu pro případ, že by se afgánské jednotky dostaly do svízelné situace, která by byla nad jejich síly.

4. poslední etapa (leden 1987 a 15. únor 1989) v tomto období pomáhaly sovětské jednotky realizovat politiku národního usmíření a zároveň probíhala podpora afgánských jednotek za současného stahování sovětského kontingentu zpět do SSSR. Válka v Afganistanu skončila dne 15. února roku 1989.

Náklady Sovětského svazu jen za vojenský materiál přesáhly 2.4 miliardy amerických dolarů. Pro srovnání USA vyčlenilo na pomoc afghánskému hnutí odporu balíček v hodnotě 3.2 miliardy amerických dolarů, který putoval do Pákistánu, a odtud pak k samotným mudžáhidům, kteří si za tyto peníze hradili výcvik a výzbroj, prostředníkem byla pákistánská rozvědka (ISI). Součástí dodávek zbraní bylo vše od pistolí, pušek přes minomety, bezzákluzová děla až po střely země-vzduch FIM-92A Stinger. Podpora Spojených států byla tak obří z důvodu mylné geopolitické představy Zbigniewa Brzezinského o připravenosti sovětského průniku přes Afganistan a Írán k Perskému zálivu a Indickému oceánu. Tato válka odhalila, že tehdejší výcvikové metody používané v sovětské armádě byly již neefektivní a zastaralé. Vojsko bylo cvičeno pro konfrontaci s armádami NATO, jež se měla udát na pláních západního Německa a tato příprava nebyla vhodná pro boj ve vysokohorském prostředí, kde nebylo možné použít mocné tankové a motostřelecké divize. V únoru 1989 sovětská vojska odešla z Afganistanu, ale vzájemné boje stran a kmenů však neustaly.¹⁸⁷ Celkové ztráty přesáhly jeden milion mrtvých a zemi opustilo více než 6 milionů Afgánců, z nichž většina našla své útočiště v Pákistánu.¹⁸⁸ Sověti během války ztratili 15051 vojáků, 118 letadel, 333 vrtulníků, 147 tanků, 1314 bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů, 433 děl a minometů.¹⁸⁹

¹⁸⁷ Válka v Afganistanu 1979-1989. In: *valka.cz* [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/10679-Valka-v-Afghanistanu-1979-1989>.

¹⁸⁸ EICHLER, Jan. *Od Hirošimy po Bělehrad. Válka a mír v druhé polovině 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. s. 129. ISBN 978-80-246-2251-4.

¹⁸⁹ Válka v Afganistanu 1979--1989. In: *valka.cz* [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/10679-Valka-v-Afghanistanu-1979-1989>. Dostupné z: <http://www.valka.cz/10679-Valka-v-Afghanistanu-1979-1989>.

S odstupem dvaceti let Zbigniew Brzezinski přiznal, že dal zpravodajské službě CIA souhlas s vytvořením Talibanu. Afganistan v 70. letech minulého století byl základnou antikomunistického islámu, kterou SSSR vnímal jako vážnou a naléhavou hrozbu pro své národní zájmy, neboť mohl silně působit na ostatní muslimské státy v rámci Sovětského svazu. Brzezinského přiznání ukázala rafinovanost promyšlených zpravodajských her a strategických léček v soupeření mezi velmocemi. Z pohledu realpolitiky se jednalo o mistrovský kousek, kdy se Sovětský svaz nechal vyprovokovat k brutálnímu útoku, čímž se zdiskreditoval politicky i vojensky a Afganistan se stal sovětským Vietnamem.¹⁹⁰

3.1.3 Kolaps Sovětského impéria

Jedny z významných příčin pádu komunismu v Polsku, Rumunsku a Jugoslávii byly odstartovány v 70. letech XX. století, kdy tyto země obdržely velké zahraniční půjčky od zahraničních finančních institucí a s rychlým růstem úrokových měr se staly tyto ekonomiky extrémně zranitelnými. Úvěry byly sice dobře použity k výstavbě nové infrastruktury školství, zdravotnictví a nových průmyslových odvětví. Spojené státy využily ekonomiku jako geopolitickou zbraň a když náhle zvedly úroky na úroveň přesahující 20% a bylo zřejmé, že režimy ve Varšavě či Bukurešti budou mít finanční potíže. Východní ekonomiky si až následně uvědomily, jak moc jsou závislé na kapitalistických mocnostech. Následně měly snahu odstranit výše zmíněné příčiny, čímž zpečetily osud socialismu ve střední a východní Evropě.^{191/192}

Rozpad Sovětského svazu byl záležitostí dlouhodobých problémů a procesů, jejíž jádro tvořil hospodářský pokles, který srážela neudržitelná militarizace ekonomiky.¹⁹³ V problémech tonula i akceschopnost komunistické strany, což byl důsledek nentralizovanosti, ideologický monolit se začal štěpit z důvodů glasnosti a svobodě

¹⁹⁰ EICHLER, Jan. *Od Hirošimy po Bělehrad. Válka a mír v druhé polovině 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum. 2014. s. 127-128. ISBN 978-80-246-2251-4.

¹⁹¹ VAROUFAKIS, Janis. *Globální Minotaurus*. Praha: Rybka Publishers. 2013. s. 115. ISBN 978-80-87067.09-3.

¹⁹² Postižené ekonomiky měly tendenci splatit svoje dluhy co nejrychleji, čímž se dopustily osudové chyby, neboť zavedly drastická úsporná opatření, která velmi citelně dopadly na dělníky a zaměstnance daných zemí. Výsledkem byla velká nespokojenost ve společnosti, projevovaly se akty občanské neposlušnosti a následně se začala formovat organizovaná opozice, která uvedla do pohybu řetězce událostí vedoucí k dominovému efektu zhroucení socialistického bloku. Strategie zvyšování úrokových měr se ukázala jako silně geopolitický a velmi účinný prostředek ničení nepřátel zahraniční politiky USA.

¹⁹³ Podle mnoha ukazatelů kleslo SSSR na úroveň rozvojových zemí, měl neefektivní průmysl a zaostalé zemědělství. Řešením bylo provést perestrojku a částečnou změnu politického systému.

médií. Země bojovala s demografickou krizí, bezprostřední úder zasadila systému i válka v Afganistanu a jaderná havárie v Černobyli. Na konec přišel zlomový geopolitický rok 1989, pád berlínské zdi, odchod některých satelitů Moskvy z východní a střední Evropy spojené ze sovětské sféry vlivu, a s tím posilováním role USA ve světě.¹⁹⁴

Za konec bipolárního světa lze označit souslednost událostí summit na Maltě, sjednocení Německa a rozpad SSSR. Bush s Gorbačovem na Maltě studenou válku sice pohřbili, ale šlo spíše o proklamaci. Systém sovětských satelitů se pozvolna rozpadal, ale samotný SSSR však „držel pohromadě.“¹⁹⁵ Symbolem studené války bylo rozdělení Německa, respektive Berlína neblaze proslulou Berlínskou zdí.¹⁹⁶ Její pád bývá považován za symbol konce studené války ve střední Evropě, neboť v Pobaltí se ještě bojovalo, protože tam poslal Michail Gorbačov tanky s cílem zabránit postupnému rozpadu SSSR. V červenci 1991 byly podepsány Bělovežské smlouvy, které znamenaly rozpad SSSR¹⁹⁷ a vznik neurčité entity Společenství nezávislých států (SNS). Pro svět byla tato událost obrovským šokem, neboť existence Sovětského svazu byla považována za naprostou samozřejmost. V prvních dvaceti letech po pádu železné opony se zdálo, že svět našel svoji vlastní utopii, ale jak se později ukázalo, jeho budoucnost je méně jasná.¹⁹⁸

3.2 Závěr¹⁹⁹

Po II. světové válce došlo k zásadním změnám, kdy dosavadní evropské mocnosti předaly své žezlo světovlády dvěma supervelmocím, Spojeným státům a Sovětskému svazu. Studená válka byla systémovým a celosvětovým konfliktem dvou zcela odlišných mocensko-ideologických bloků, které mezi sebou strategicky a politicky soutěžily. Tento

¹⁹⁴ SALMINEN, Veronika. *Putin, nezkrslá zpráva o mocném muži a jeho zemi*. Praha. Daranus. 2015. s. 35-37. ISBN 978-80-87432-68-4.

¹⁹⁵ Státy násilně anektované Moskvou (primárně Pobaltí) byly však stále násilím drženy.

¹⁹⁶ Berlínská zeď (postavená 13. srpna 1961, zbourána 9. listopadu 1989) byla nejvýznamnějším a nejznámějším symbolem studené války, rozdělovala Berlína Německo i Evropu.

¹⁹⁷ Rozpad Sovětského svazu byla reálně řízená dekolonizace, a to poprvé v historii nekrvavá.

¹⁹⁸ Začátek a konec studené války. In: *studena.valka.cz* [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/10679-Valka-v-Afganistanu-1979-1989>. Dostupné z: http://studena.valka.cz/zacatek_a_konec_studene_valky.htm

¹⁹⁹ Nelze postihnout všechny významné aspekty studené války, proto byly v této práci konzultovány jen ty podstatné události, které jsou klíčové pro další části této práce.

historický konflikt odpovídal Mackinderově představě středu mořské mocnosti ztělesněnou USA a dominantní pevninskou velmocí, SSSR.

V I. fázi studené války mělo USA výhodu a v případě potřeby mohlo použít jaderných zbraní, zatímco SSSR měl převahu v konvenčních zbraních. Cílem západního bloku bylo vytvořit ekonomicky prosperující nekonzistentní blok s úzkými vazbami pod patronací Ameriky, který bude schopen se ubránit případné sovětské invazi a jehož základem byla kolektivní bezpečnost. Historickým paradoxem zůstává přímá podpora jedné z vítězných mocností války dvěma hlavními viníky, čímž ve skutečnosti podpořili svoji vlastní moc a současně z těchto zemí vytvořili ekonomické giganty. Marshallův plán pomohl nastartovat hospodářský růst a přiměl západní Evropu k rozvíjení hospodářských vztahů, což posloužilo následně jako základ evropské integrace. Na druhou stranu plán Obnovy Evropy vytvořil ze sjednocené Evropy ocelářský a uhelný kartel a současně přeměnil Evropu na dolarovou zónu.

Za přijetím Německa do NATO je nutné vidět prevenci proti případnému vzniku spojenectví mezi Ruskem a Německem. Globálním architektem sjednocující se Evropy byly Spojené státy, které šikovně řídily klíčové aktéry evropské integrace, Německo a Francii. Dominantní euroatlantická vazba mezi USA a Německem trvá dodnes, přičemž Amerika je i dnes v Evropě garantem bezpečnosti. V procesu integrace bylo nejsilnějším státem Německo, které vytvořilo iluzi Francii, že ona je vůdčí mocností evropské integrace.

II. fáze byla dána růstem potenciálu SSSR a vznikem mocenské rovnováhy. Následně byla použita strategie vzájemného odstrašování, jejímž výsledkem byla Karibská krize. Paradoxně se jaderný pat stal následně zdrojem vzájemné zranitelnosti, ale i značné stability. Dalšími významnými událostmi byly Maďarské povstání v roce 1956, Československo 1968 a Polsko 1981.

Vztah mezi velmocemi byl po celou dobu nepřátelský, ale měl dynamiku, zatím co v roce 1947 nebyly tyto dvě velmoci ochotny ani k diplomatickému jednání, následně došlo k obnovení diplomatických vztahů v 70. letech jednáním o zmrazení zbrojních arzenálů. V první polovině 80. let dochází k ochlazení vztahů, primárními důvody byla válka v Afganistanu a nástup Reaganovy administrativy. V druhé polovině 80. let ztrácejí sovětsko-americké vztahy nepřátelský charakter. Kolaps Sovětského svazu byl spojen s celou řadou faktorů od války v Afganistanu, přes havárii v Černobyli, závody ve zbrojení

až po celou řadu chyb ve strategickém řízení Sovětského svazu. Z mého pohledu byl primárním důvodem pádu SSSR Gorbačovův systém ekonomických reforem. Tento systém stál na hliněných nohách a byl de facto nereformovatelný. Zavedením nutných reforem pod tlakem došlo k pádu celého systému. Náhlý pád SSSR v prosinci 1991 tak říkajíc přes noc znamenal zánik bipolárního světa, konec dominance poslední evropské země a vznik jedné globální světové velmoci USA.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CÍLE PRÁCE

Analyzovat stav bezpečnosti ve světě s důrazem na Evropu a nastínit její možný budoucí vývoj. Současně odpovědět na několik klíčových bezpečnostně - politických otázek, týkající se především směru vývoje Evropské Unie:

- Lze očekávat nějakou zásadní změnu v trendu jejího vývoje?
- Je Evropská unie skutečně geopolitickým aktérem?
- Jaká je její budoucnost?

V širším pojetí odpovědět odpovědi na otázky v kontextu současných vztahů NATO Rusko:

- Začala nová studená válka, či jen v 90. letech XX. století došlo k jejímu utlumení a v současné době jsme svědky jejího oživení?
- Jsme ve válce s Ruskem?
- Začala již III. světová válka?

5 MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ VZTAHY A UTVÁŘENÍ NOVÉHO BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ PO ROCE 1990

Po pádu bipolárního světa se zdálo, že svět našel svůj historický „happy end“. Francis Fukuyama oznámil, že pádem železné opony nastal konec dějin vítězstvím liberálně demokratického modelu společenského uspořádání a následně postupně zmizí jeho totalitní soupeři a tento systém se bude udržovat navěky sám ze sebe, coby nejlepší ze všech špatných modelů.²⁰⁰ V celé Evropě se diskutovalo téma budoucích vztahů Západ-Východ, hovořilo se otevřeně o společném evropském domě a překonání rozdělení Evropy. Helmut Kohl²⁰¹ vášnivě hovořil o spolupráci Evropského společenství (ES) s postkomunistickými zeměmi a znovusjednocení rozdělených částí. Německý kancléř cítil možnost naplnit sny generací Němců, a proto vznesl požadavek na sjednocení NDR a NSR, otázka zněla, jak zareagují vítězné mocnosti?

5.1 Sjednocení Německa a jeho důsledky

USA podporovaly sjednocení Německa za předpokladu, že výsledný subjekt bude náležet k Západní alianci. SSSR měl vizi sjednoceného Německa, které ale zůstane neutrální a další hráči, které představovala Británie a Francie²⁰², si žádné sjednocení nepřály, plně jim vyhovovalo rozdělené a slabší Německo. Hlavní překážkou aktu sjednocení bylo následné automatické členství NDR v NATO. Kohl s Genscherem ale nakonec přesvědčili sovětského vůdce, aby výsledek byl ponechán na svobodné volbě Němců. Současně bylo dohodnuto, že sovětská vojska začnou postupně stahovat z východního Německa. Odsun „okupačních vojsk“ trval čtyři roky. 12. září 1990 byla v Moskvě podepsána Smlouva o závěrečném ustanovení ve vztahu k Německu a dne 3. října nastal den D v německých dějinách, Německo se znovu sjednotilo a získalo „naprostou suverenitu“. Připojením východního Německa do ES a NATO bylo počátečním precedentským procesem rozšiřování

²⁰⁰ PEHE, Jiří. Po pádu železné opony v roce 1989 začala i jiná revoluce-než ta naše. In: *pehe.cz* [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/zapisnik/po-padu-zelezne-opony-v-roce-1989-zacala-i-jina-revoluce-nez-ta-nase>.

²⁰¹ Kancléř sjednotitel několikrát děkoval ve svých projevech špičkám NATO za podporu, bohužel nepochopil, že svým nasazením a politikou, de facto prosazoval strategii Aliance na rozšíření a její expanzi dále na východ.

²⁰² Francie byla pro Německo v dobách studené války ochranou před vnějším bezprostředním ohrožením a v době po pádu bipolárního světa nezbytným předpokladem jejího opětovného sjednocení.

Aliance na východ.²⁰³ Sjednocení Německa zásadně změnilo reálné parametry evropské politiky, které pro Francii i Rusko znamenali zásadní geopolitickou prohru. Proces sjednocení proběhl pod patronací Spojených států, které současně byly garantem bezpečného Německa.

Proces rozšiřování měl dvě základní linie, dominantní silou rozšiřování NATO bylo USA a v procesu evropské integrace bylo vůdčí silou Německo. Zajímavým dilematem byla volba, zda rozšířit jako první NATO, či EU? Dominantní bezpečnostní vazbou bylo a je spojení Německa se Spojenými státy, tuto vazbu nejlépe charakterizuje dodnes vztah rodiče a nedospělého jedince. V procesu rozšiřování EU ponechaly USA Německu volné ruce, bylo jim reálně jedno, zda bude mít Evropa například jednotnou zahraniční politiku.

Berlín následně vznesl požadavek na rychlé začlenění zemí střední Evropy do evropských struktur na základě ekonomických nástrojů, investic a společného obchodu. Francouzskou reakcí bylo vznesení požadavku, který věnovat požadoval stejnou pozornost i jižnímu křídlu Evropy, což přirozeně způsobilo názorový rozpor mezi klíčovými aktéry evropské integrace, který následně vyústil až k opožděnému schválení nových členů zemí střední Evropy do NATO i EU Francií.^{204/205}

Berlín si byl v tomto období již dobře vědom svého dominantního postavení v Evropě i svého statusu vůdce Starého kontinentu. Ve Francii byla tato skutečnost zdrojem značného rozčarování, neboť Německo již zcela otevřeně prezentovalo svoji vizi Evropy a země Galského kohouta pro něj již nebyla rovnocenným partnerem, nýbrž „jen spojencem“. Bylo s odívem, jak snadno střední Evropa dominantní roli Německa přijala. Mapa ekonomických zájmů Německa následně sahala od Francie na západě a na východ až do Pobaltí, přes Ukrajinu až do Ruska.²⁰⁶ Dalším důvodem krize evropské integrace byl zájmový rozkol mezi Francií a Německem. Rokem 1990 byla pohřbena Evropa à la

²⁰³ Znovusjednocení Německa. In: studena.valka.cz [online]. [cit. 27.1.2005]. Dostupné z: http://studena.valka.cz/znovusjednoceni_nemecka.htm.

²⁰⁴ Názorový střet byl dán historickým kontextem změn, kdy se Francii nezdálo být přípustné, podřízovat se Německu.

²⁰⁵ Francie v tomto procesu zabírala mnohem zdrženlivější postupu a byla bezesporu nejnámavějším partnerem pro Rusko. Paříž si byla vědoma, nutnosti jednomyslnosti při hlasování o rozšiřování a právě tento nástroj byl pro ni předpokladem zásadních změn rovnováhy sil v Alianci.

²⁰⁶ BRZEZINSKI, Zbigniew. Velká šachovnice. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta 1999. s. 75. ISBN 80-204-0764-2.

France.²⁰⁷ Francie pochopila, že se těžiště kontinentu přesouvá do Berlína a že její vize sjednocené Evropy není dosažitelná, proto bylo zájmem Francie Unii rozšířit tak, aby se tento nadnárodní celek názorově rozměnil.

Nevyhnutelným geopolitickým faktorem evropské integrace bylo německo-polské usmíření, v dějinném srovnání významem srovnatelném snad jen s německo-francouzským usmířením. Integrací Polska vznikl výmarský trojúhelník, který na evropském kontinentu vytvořil potencionální geopolitickou osu Varšava, Berlín a Paříž. Polsko se následně stalo mostem k přenesení německého vlivu do Pobaltí a dále na Ukrajinu a Běloruska.²⁰⁸

V otázce rozšiřování Aliance na východ, byl hnací silou americko-německý tlak, pro vstup nových členských zemí bylo nutné získat souhlas všech stávajících členů. Reálně se však žádný člen nemohl, postavit proti bloku USA- Německo. Zásadou pokračující procesu rozšiřování se stalo pravidlo, že žádný členský stát NATO nemá právo, vetovat účast jakéhokoliv „způsobitelného“ evropského státu v transatlantickém bezpečnostním systému. Žádný evropský stát nesměl být reálně vyloučen z členství v EU a NATO.²⁰⁹

Kdyby proces rozšiřování Aliance iniciovala přímo Amerika, s velkou pravděpodobností by tento proces selhal, role Německa byla v tomto procesu klíčová a nezastupitelná. Pokud by proces rozšiřování neuspěl, pravděpodobně by zdiskreditoval roli USA, čímž by byla zničena i koncepce rozšiřující se Evropy a Spojené státy by utrpěly globální porážku.

Evropa v období od roku 1991 slouží Spojeným státům jako geopolitické předmostí, odrazový můstek, pro její postupnou expanzi demokratických hodnot hlouběji do Euroasie. Rozsáhlejší Evropa byla magnetem pro země ležící na východě a sloužila primárně k vytváření pout mezi Evropskou unií a periferií impéria reprezentovanou Ukrajinou a Běloruskem. Cílem bylo následně tyto kandidáty vtahovat do užší spolupráce, čímž měly být skrytě donuceny provádět demokratické změny.^{210/211}

²⁰⁷ ROBEJŠEK, Petr. Svět viděný z Řípu. Vyd. 1. Praha: Alfa. 2010. s. 101. ISBN 978-80-87197-30-1.

²⁰⁸ SZYMANOWSKI, Maciej. Polsko v roli Francie. In: *respekt.cz* [online]. [cit. 21.7.1997]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/tydenik/1997/30/polsko-v-rol-i-francie>.

²⁰⁹ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 86. ISBN 80-204-0764-2.

²¹⁰ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 1999. s. 65. ISBN 80-204-0764-2.

²¹¹ Cílem Ameriky bylo zachování úzkých vazeb s evropskými spojenci, ale primárněji udržovat jejich silnou závislost na USA, protože toto cestou jim bylo znemožněno stát se nezávislými, čímž bylo zabráněno vzniku rozporu v zájmech, který by atlantickou vazbu rozvolnil.

5.2 Terorismus a rozpory v Evropě

Na scénu velmi brutálně vstoupil ne zcela neznámý fenomén terorismu. Ten lze definovat jako asymetrické vedení boje slabého proti silnému, přičemž slabí mají výhodu, protože nemají co ztratit, což jim přiděluje psychologickou výhodu a naopak mocní mohou ztratit úplně všechno.²¹²

Nejvíce zarážejícím faktorem teroristických útoků ze září 2001 byla schopnost fanatiků použít proti nenáviděné západní společnosti, její vlastní prostředky a udělat z civilní technologie - letadla, děsivou zbraň. Teroristé tímto činem ukázali světu, že i Spojené státy, globální velmoc je také zranitelná.^{213/214} Západní demokracie má velkou schopnost zabíjet, pokud jde o technologie, ale malou schopnost umírat. Zatímco na druhé straně stojí válečníci s technologicky mnohem menší vybaveností, ale za to nesporně větší ochotou umírat. Teroristické útoky z 11. září jsou popřením konceptu vizuální války bez mrtvých, a pokud bude chtít Západ v boji s teroristy uspět, budeme muset něco obětovat.^{215/216} Názorové pnutí v Evropě, které vzniklo v důsledku rozšiřování, se v plné nahotě odhalilo během přípravy americké invaze do Iráku, kdy se „stará“ Evropa postavila proti válce a „nová“ Evropa podpořila USA. Bohužel nikdo necítil potřebu jednotného evropského postoje.^{217/218/219}

²¹² Teroristé hledají svoji oporu zpravidla v náboženství, mnozí z nich získávají smysl „života“ teprve, když vykročí k sebevražednému aktu, aby zničili to, co nenávidí.

²¹³ Zranitelnost naší západní společnosti souvisí s její otevřeností a Západ bude muset znovu definovat poměr mezi svobodou a bezpečností.

²¹⁴ Američané si nechtějí uvědomit vazby mezi událostmi z 11.9.2001 a moderními politickými dějinami Středního východu, tato neochota komplikuje přijetí účinné strategie v boji proti terorismu.

²¹⁵ Odpovědí na teroristické útoky z 11. září 2001 byla následná americká invaze do Afganistanu, operace nesla název Trvalá svoboda, více Eichler Jan. Problémem bylo, že západní státy soucítily s USA, ale sami se nechtěli podílet na vojenské akci. Amerika byla v nelehké situaci, pokud by neodpověděla na útok, byla by považována za slabou a pokud by odpověděla příliš tvrdě, bylo by toto konání chápáno jako projev nepřátelství k islámu a následně by vytvořila nové protivníky. Mimo to se od USA odvraceli i spojenci na Blízkém východě, jako Saudská Arábie. Cílem invazí do Afganistanu a Iráku bylo demonstrovat dosah a velikost amerických sil. Úkolem těchto operací nebylo porazit protivníka a obsadit jeho území, ale rozvrátit Al-Káidu a způsobit chaos.

²¹⁶ K řešení problému terorismu, od roku 2001 naše politické elity jen pateticky řeční. Bohužel, žádné zásadní změny, které by snížily toto bezpečnostní riziko, nejsou. Jediné co evropské elity umí je po útocích pronášet srdcervoucí projevy, ale to je bohužel všechno. Více Andor Šandor.

²¹⁷ Stará Evropa si byla dobře vědoma, že to není její válka a nechtěla se zapléstat do expedičních dobrodružství USA a Británie, „nová Evropa“, se svým začleněním do západních struktur, stala spíše dalším členským státem USA než EU a její prioritou bylo, aby o ně Spojené státy neztratily zájem.

²¹⁸ RUPNIK, Jacques. *Příliš brzy unavená demokracie*. Vyd. 1. Praha: Portal. 2009. s. 75-77. ISBN 978-80-7367-458-8.

Pozdě jsme si my „noví Evropané“ uvědomili, že ve všech spolcích, automaticky platí, že nejmocnější členové spolku jsou nositeli pravdy a těmi, kdo určují pravidla hry těm slabším. Pro dokreslení krize evropské jednoty uveďme výrok Jacques Chiracka, který řekl po souhlasu zemí střední Evropy s invazí USA do Iráku: „*Propásly jste dobrou příležitost držet ústa. Zachovaly jste se nezodpovědně a nevychovaně. Vaše chování by mohlo mít důsledky pro Vaše přijetí do EU.*“²²⁰ Čímž bylo řečeno zemím střední Evropy, že se od nich čeká poslušnost a nikoli vlastní myšlenky a už vůbec ne prosazování vlastních zájmů.

Postojem staré Evropy vůči invazi USA do Iráku, vznikla první výrazná trhlina ve vzájemných vztazích mezi klíčovými partnery Paříží-Berlínem a Washingtonem.^{221/222} Po složitém vyjednání byl přejet zvláštní konsensus, kdy země které souhlasily z rezolucí, vyslaly ve valné většině jen symbolické síly k podpoře americké agrese. Zarážejícím důvodem souhlasu nebyla skutečnost, že nový Evropané chtěli podpořit USA, ale jednalo se o akt neposlušnosti vůči pólu Aliance Francie-Německo. Druhý pól Aliance tvořily Spojené státy americké. Tento stav napětí se v rámci atlantické vazby nezměnil ani za dvě prezidentské období Baracka Obamy. Evropská osa zůstala ke konfrontaci s islámem neoblomná a mnohem patrnější. Na bíledni je mnohem zásadnější fakt, kterou byla skutečnost, že klíčové země evropské integrace mají zcela rozdílné zájmy.^{223/224}

²¹⁹ Na podporu II. americké invaze do Iráku vznikla koalice ochotných, která podpořila globální koalici vedenou USA proti Sádámu Husajnovi, založenou na pochybných obavách, že jeho režim a zbraně hromadného ničení představují hrozbu globálnímu politickému řádu. Zde je namístě uvést, že Washingtonu dalo slušnou práci, aby tato koalice vůbec vznikla. Nelze nezpomenout v tomto kontextu osobnost Václav Havla, který několikrát výrazně podpořil americké imperiální války proti Srbsku, Afghánistánu a Iráku a svým „pseudohumanistickým morálním kreditem“ zaštitil tuto koalici. Dnes bohužel víme, že tato válka byla založena na lžích a dohadách. Války na Balkáně, konkrétně v Chorvatsku (1991-1995) a v Bosně a Hercegovině (1992-1995) jsou nad rámec této práce. V prvním případě byly dány historickými reminiscencemi z dob občanské války v Jugoslávii (1941-1945), které přerostly na počátku 90. let ve spory mezi pravoslavným Srbskem a katolickým Chorvatskem. V druhém případě se jednalo o střet tří civilizací katolické, pravoslavné a islámské. Více Eichler Jan. Operace Spojenecká síla v roce 1999 dodnes budí velkou kontraverzi a byla velmi spornou, což dokládají zcela rozdílné interpretace. Historickým faktem zůstává 78 dní a 78 nocí dlouhé bombardování Srbska vojsky NATO. Více Radko Doleček. Spojené státy opustily velmi účinnou strategii soustřeďující se na zadržování významných mocností, k nesoustředěnému úsilí zadržovat potenciální regionální hegemony, kteří svým jednáním USA rozhněvaly, například intervence do Kuvajtu, Somálska, Bosny a Jugoslávie. Cílem amerických invazí bylo ambiciózní regionální mocnosti uvést do chaosu. Více George Friedman

²²⁰ ROBEJŠEK, Petr. *Svět viděný z Řípu*. Vyd. 1. Praha: Alfa. 2010. s. 77. ISBN 978-80-87197-30-1.

²²¹ Po teroristických útocích, přeměrovalo USA svoji pozornost, z východní Evropy, čímž uvolnilo Rusku ruce a následně mělo dostatek času na svoji obnovu a přezbrojení.

²²² Připomeňme, že jakýkoli zásah NATO vyžaduje jednotnou podporu všech členů a právě Německo, Francie, Belgie a Lucembursko se otevřeně postavili proti zásahu Aliance.

²²³ FRIEDMAN, George. *Následující deset'ročia*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 189-190. ISBN 978-80-551-2625-8.

5.3 Konec iluze evropské jednoty

Po příchodu finanční krize²²⁵ do Evropy se objevovaly tendence tamních vlád se vzniklou situací aktivně bojovat, bohužel krize se následně prohloubila a vážně ohrozila existenci společné měny. V ostrém kontrastu proběhlo řešení krize v USA a v Evropě. Zatímco Obamova administrativa přijala záchranné balíčky, které stimulovaly americkou ekonomiku, v Evropě nebyla přijata žádná záchranná opatření. A tak vznikla paradoxní situace, kdy Spojené státy se aktivně snažily znovu nastartovat svoji ekonomiku, zatímco Evropané čekali, až se americká ekonomika zotaví a následně znovu obnoví poptávku po evropském zboží a nastartuje evropskou ekonomiku. Výsledkem byla další trhlina v transatlantické vazbě.

Členské země eurozóny si náhle uvědomily, že nemají možnost použít klasické nástroje monetární politiky pro zvýšení vlastní konkurenceschopnosti, čímž se zpožděním odhalily ztrátu kontroly nad vlastní měnou. Tato asymetrie doslova změnila Evropu na bojiště, na jedné straně stálo Německo v čele přebytkových ekonomik a na druhé straně slabší členové měnové unie, kteří reálně ztratili možnost ovlivnit svůj osud.^{226/227} Euro je měna 19 členských zemí, které jsou v různém stupni vývoje a současně také v různých fázích hospodářského cyklu.^{228/229}

²²⁴ Následně vztahy mezi partnery studené války dospěly až do bodu, kdy USA mohlo jen velmi nabádat Německo, aby se vrátilo k jejich dřívějším dobrým vztahům. Německo následně rozvíjelo čím dál více své dynamické vztahy s Ruskem, které Spojené státy značně kritizovaly a de facto je od něj důrazně zrazovaly.

²²⁵ Finanční krizí je myšlena krize z roku 2008, která vznikla v USA a následně byla přenesena do Evropy. Krize se do dnešních dnů zmírnila, ale nezmirnila. Globální mechanismus recyklace přebytků se rozpadl a není tu žádný jiný mechanismus, který by zajistil financování dvojího deficitu Spojených států. Krize zmetamorfovala a dnes se nejedná o krizi jen finanční, ekonomickou, ale transformovala se především do krize politické. Finanční krize z roku 2008, která způsobila krach a dominový efekt u mnoha klíčových prvků finančního systému, což je již nad rámec této práce, více Janis Varoufakis.

²²⁶ Za přebytkové země lze v Evropě označit Německo, Nizozemí, Belgie, Rakousko a skandinávské státy, mimo Finska. Deficitní země tvořící PIIGS jsou Itálie, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Portugalsko. Zatímco přebytkové země během krize posílili svoji svrchovanost. Mnohé zmíněné deficitní země výrazně oslabily.

²²⁷ Trojka ve složení EK, MMF, ECB a přebytkové země nejen že nechtěli pomoci slabším členům měnové unie, ale ještě k tomu jim diktovaly nesmyslná a nefunkční úsporná opatření na základě chybné studie MMF, Growth in a Time of Debt od autorů Carmen Reinhart a Kenneth Rogoff.

²²⁸ Společná měna, která byla v tomto případě výhodná pro jednu zemi, nebyla výhodná pro jinou zemi. Uvědomme si, proč vznikla společná měna? Německu dělali problémy časté devalvace například italské liry, kterým si snižovala svůj deficit obchodu s Německem. Proto mělo Německo tendenci udržovat měnu v určitém úzce definovaném fluktuacním pásmu, tento systém Evropských směných kurzů (ERM), však následně po spekulativním nájezdu selhal. V 90. letech minulého století si Německo uvědomilo nutnost jednotné měny. Od počátku jejího vzniku to byla německá vůle a německá měna.

Dalším zásadním zjištěním bylo, že státy střední a východní Evropy nemají kontrolu nad bankovním sektorem²³⁰, který působí na jejich území²³¹. Země V4 a pobaltské státy nebyly členy eurozóny a tudíž měli vlastní národní měny, které byly slabší než Euro a současně si udrželi vysoké úrokové míry. Problémem byla skutečnost, že tyto země měly půjčky denominované v eurech či ve francouzských francích, čímž se státy ale i jejich občané dostali do paradoxní situace.²³²

Řešení, které bylo na snadě a které se všeobecně očekávalo, byla pomoc „zdravějších“ evropských ekonomik slabším ekonomikám. Německo však reagovalo překvapivě a řeklo své pověstné „nein“, čímž rázně odmítlo převzít záruky za záchranu zemí střední a východní Evropy. Místo vzájemné evropské pomoci doporučila tato regionální velmoc postiženým státům, požádat o pomoc u MMF. Tato hořká dohra, kdy střední a východní Evropa dostala pomoc od USA prostřednictvím MMF, ukázala reálně, že jednotná Evropa neexistuje.

V Evropě finanční krize uvedla do pohybu odstředivé síly, jež trhali eurozónu na kusy a stavěli přebytkové ekonomiky v čele s Německem proti opozdílům, jejíž strukturální deficity reálně nelze vyléčit, ať se opasky utahují sebe víc. Hospodářská krize odhalila, že Evropa je de facto neschopná koordinovat svoji politiku na centrální úrovni, přešlapuje na místě a produktivní tkanivo degeneruje, výsledkem této skutečnosti je rozplývající se sen o politické unii, který tak brilantně prosazovali pováleční vládcí z USA.²³³

Ekonomické problémy následně přinesly debaty o vystoupení slabších zemí z eurozóny a jejich návratu k tradičním národním měnám. Ukázkovým příkladem budiž Řecko, jehož občané nechtěli přijmout podmínky Německa, a i když chtěli formálně nechat svůj stát

²²⁹ KLAUS, Václav. Nein zur europäischen Verfassung. In: *euportal.parlamentnilisty.cz* [online].[cit. 21.7.1997]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/1694-nein-zur-europaischen-verfassung.aspx>.

²³⁰ Finanční systém v éře divokých privatizací, různých neprůhledných fúzí přešel z rukou národních států do rukou vyspělých zemí, ve velké míře se jednalo o rakouské a italské banky.

²³¹ V tomto kontextu vezmeme v potaz, že stát, který nemá pod kontrolou svůj finanční systém, se výrazně přiblížil ke ztrátě svojí suverenity.

²³² Tyto země sice měly možnost použít základní nástroje monetární politiky, ale pokud by je použily, zdražily by následně všechny úvěry, hypotéky a všechny dovážené ekonomické vstupy, což už v té době v kombinaci s restriktivní monetární politikou a hospodářskou recesí, bylo kontraproduktivní.

²³³ VAROUFAKIS, Janis. *Globální Minotaurus*. Praha: Rybka Publishers. 2013. s. 171-173. ISBN 978-80-87067-09-3.

zkrachovat.²³⁴ Taktéž většina Němců nebyla ochotna Řekům poskytnout pomoc.²³⁵ Německé elity praktikují vůči zbytku Evropy důmyslnou politiku, co je výhodné pro Německo, to je výhodné i pro zbytek Evropy, přičemž Řecko je ukázkový příklad, jak snadno lze přijít o suverenitu, být pouhým kolečkem v německém soustrojí.

Nejvýznamnějším geopolitickým zjištěním krize bylo, že Německo²³⁶ má s Ruskem mnohem víc společného, než s mnohými členskými státy EU. Jejich vzájemné spojení bylo a je velmi výhodné pro oba partnery, Německo je závislé na Rusku především z hlediska dodávek surovin a současně je i významným odbytištěm německých výrobků. Pro Rusko je německý partner významný dodavatel technologií a kapitálu. Moskva je si dobře vědoma nutnosti transformovat svoji zastaralou surovinovou ekonomiku na vyšší úroveň, která bude poskytovat vyšší přidanou hodnotu výrobků a služeb. Tímto spojením by vznikla nová realita, geopolitická osa Berlin-Moskva, která by svojí dynamikou a významem s pravděpodobností rovnající se jistotě přestihla i současného hegemonu USA.

Mezi USA a Německem se objevil geopolitický rozpor nevídaných rozměrů,²³⁷ zatímco americká strategie měla a má za cíl pokračovat v zadržování Ruska, Německo ji odmítlo, jelikož si bylo velmi dobře vědomé vzájemné výhodnosti jejich vztahů. Před vypuknutím ukrajinské krize v roce 2014 byla jasně patrná německá averze k vyvolávání nové horké fáze studené války. Pro minulé období platilo, že čím více soustředily Spojené státy svoje vojska na blízkém východě, tím víc se od něj Německo distancovalo a dominantní atlantická vazba se rozvolňovala. Německo si mohlo dovolit, distancovat se od USA, neboť přímo s Ruskem nesousedí, nárazníkový stát mezi oběma velmocemi tvoří Polsko.²³⁸ „Washington pozorně sleduje vztahy mezi Ruskem a Německem a snaží se zabránit

²³⁴ Stát nemůže reálně zbankrotovat, jedná se tzv. technický default, kdy se znehodnotí dluhy a jede se dál.

²³⁵ Nakonec byla Řecku poskytnuta pomoc v několika tranších. A výsledek? Opakování řecké krize v roce 2015. Proč byla Řecku vyplacena pomoc? Ne kvůli Řecku, ale kvůli francouzským a německým bankám, řecká ekonomika se v rámci krizových opatření zmenšila o ¼ a dluh překonal hranici 190 % HDP. Lze počínání evropských špiček v rámci Řecka nazvat ozdravení jejich ekonomiky? Více Ilona Švihlíková.

²³⁶ Velká Británie v polovině XIX. vytvořila Německo jako protiváhu pevninské velmoci Ruska, a jehož úkolem Německa bylo zničení Ruska.

²³⁷ USA zjevně podcenilo možnost, že by atlantická vazba mohla být vystavena takto silné zatěžkávací zkoušce. Proces rozšiřováním Evropy přirozeně poskytl Německu šanci na znovu obnovení jeho globální pozice moci a právě tato ambice dostala Evropskou unii do problémů.

²³⁸ FRIEDMAN, George. *Ohrožená Evropa*. Vyd. 1 Praha: Tomáš Krsek. 2015. s. 185. ISBN 978-80-906242-0-7.

nepřijatelnému spojení mezi oběma zeměmi“,²³⁹ řekl George Friedman a dodává, že posílení partnerství mezi Ruskem a Německem by mohlo dát podnět k posílení obou zemí, avšak takový vývoj je hrozbou pro americké zájmy, proto je strategickým cílem Washingtonu, zabránit oteplování mezi oběma zeměmi. Dále Friedman poznamenal: „*USA nejsou jedinou zemí, která se snaží, aby se zabránilo posílení spolupráce mezi Moskvou a Berlínem. V Evropě existuje dostatek zemí, které se staví proti takové unii, například, jedni z nejžhavějších oponentů jsou Polsko a Francie*“²⁴⁰.“ Podle jeho vyjádření spojení Německa a Ruska vyvolává v Evropě strach a hrůzu.²⁴¹ Německo v období od roku 2010 nesmělo opustit NATO a USA nesmělo připustit, aby vznikl dojem, že jsou k Německu nepřátelští, či že je jim Německo lhostejné. Spojené státy nesměly vyvolat krizi příliš brzy, protože by tímto konáním posílilo vliv Německa, popřípadě bloku Francie-Německo. Paralelně s tímto procesem začaly být budovány bilaterální vztahy mimo běžný multilaterální rámec s Velkou Británií a dalšími důležitými krajinami jako je Dánsko, které umožňuje případný vstup amerických vojsk do Baltského moře, Itálie, která má významnou polohu ve Středozemním moři. Dále Turecko, které otevírá USA cestu na Balkán, Kavkaz, do střední Asie a arabského světa. Spojené státy v tomto procesu oslovily i mnohé další země, aby skrylo tento proces před Německem a Francií. Toto klamáním protivníků, mělo za účel skrýt zájmy USA o Polsko, Maďarsko, Rumunsko - země karpatské linie, kde je na geograficky výhodných místech ideální pozice pro zadržování Ruska. Jakýkoliv náznak skutečnosti, že se Spojené státy snaží blokovat Německo, nebo vyvolat krizi na Ukrajině, by v Evropě vyvolal nepříznivou reakci a periférie by se vrátila k centru. USA musí za každou cenu zabránit vzniku geopolitického spojení Ruska a evropského poloostrova, cílem je vytvořit hranice mezi partnerstvím, které by v krátkém časovém úseku do deseti let, mohlo dát vzniknout mocnosti, která by byla schopna postavit se americké hegemonii. Klíčovým prvkem této strategie je ochota Polska posloužit

²³⁹ FRIEDMAN, George. Deutschland ist sehr verwundbar geworden. In: deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/ [online]. [cit. 31.1.2016]. <http://deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/2016/01/31/us-geopolitiker-friedman-deutschland-ist-sehr-verwundbar-geworden/>.

²⁴⁰ Rozdělením Německa a Francie, jádra evropské integrace by umožnilo přeskupit současné členy unie do nových konfigurací.

²⁴¹ FRIEDMAN, George. Deutschland ist sehr verwundbar geworden. In: deutsche-wirtschafts-nachrichten.de [online]. [cit. 31.1.2016]. Dostupné z: <http://deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/2016/01/31/us-geopolitiker-friedman-deutschland-ist-sehr-verwundbar-geworden/>.

americkým plánům. A druhým cílem USA v tomto geopolitickém procesu je, pokud to bude možné vyhnout se válce.²⁴²

Německo a Rusko spolu i přes situaci na Ukrajině uzavřely tajnou dohodu o výstavbě plynovodu Nord Stream 2, která obchází společnou energetickou politiku EU zaměřenou na diverzifikaci zdrojů, která má snižovat závislosti Evropy na ruských dodávkách plynu. Německo jako nejsilnější aktér Unie porušuje společnou evropskou politiku²⁴³ v energetice. Vedlejším efektem bude odklon od území Ukrajiny, čímž bude odříznuta od tranzitních poplatků.^{244/245}

5.4 Rusko

Oficiálním datem konce SSSR je 26. prosinec 1991, den přijetí deklarace č. 142-H Nejvyšším sovětem Sovětského svazu, který oficiálně uznal rozpuštění Sovětského svazu jako státu i subjektu mezinárodního práva.²⁴⁶ Z rozsáhlého sovětského impéria s obrovskými přírodními zdroji a strategickou polohou, které vytvořili ruští carové a následně ho zpravovali komunisté, zůstalo přes noc jen torzo toho, co ovládalo v roce 1989²⁴⁷. Dokud ale existuje jádro, geopolitická hra neskončila, byť byla RF citelně oslabena. Státní aparát bývalé SSSR však nadále existoval, čímž pro nového ruského prezidenta Borise Jelcina a jeho pro-západní stoupence vznikla složitá situace, neboť čelili Nejvyššímu sovětu RF, která se v tomto období rychle stala centrem téměř všech protijelcinovských, a pro-sovětských sil. Ruský parlament měl systematickou tendenci zabránit Jelcinovi zavést liberální, západem diktované reformy. Situace vypadala tak, že „nové Rusko“ a „starý SSSR“ spolu bojovaly o budoucnost země.

²⁴² FRIEDMAN, George. *Následující desetiletí*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 192-194. ISBN 978-80-551-2625-8.

²⁴³ V současné době na mezinárodní scéně dochází poměrně často k jevu, kdy nejsilnější hráči obcházejí daná smluvní pravidla, či je přímo bez skrupulí porušují, zatímco ostatní státy musejí tyto pravidla důsledně dodržovat.

²⁴⁴ Německo uzavřelo s Ruskem tajnou dohodu, která obchází energetickou politiku EU. In: *blisty.cz* [online]. [cit. 19.11.2015]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/79917.html>.

²⁴⁵ EU jako celek zaznamenává citelný propad svého obchodu s Ruskem, zatím co obchodní výměna mezi USA a Ruskem naopak roste, odhady hovoří o nárůstu až 12%.

²⁴⁶ 1993-2013: is the twenty years long "pas de deux" of Russia and the USA coming to an end? In: *vineyardsaker.blogspot.cz* [online]. [cit. 13.10.2013]. Dostupné z: <http://vineyardsaker.blogspot.cz/2013/10/1993-2013-is-twenty-years-long-pas-de.html>.

²⁴⁷ Od srpna 1991 postupně vyhlášovaly samostatnost svazové republiky Estonsko, Lotyšsko, Ukrajina, Bělorusko, Moldavsko, Azerbájdžán, Kyrgystrán, Uzbekistán, Arménie, Turkmenistán. Ochotny zůstat byly jen Rusko a Kazachstán.

První konflikt mezi Nejvyšším sovětem a Jelcinem propukl, když parlament neschválil Jegora Gajdara jako kandidáta na ruského premiéra a následně si zvolil Viktora Černomyrdina. Jelcin následně neváhal a v březnu 1993 vyhlásil prezidentské dekrety, které mu umožňovaly vládnout neomezeně zemi, čímž položil základ super prezidentskému systému v Rusku. Reakcí Ústavního soudu bylo vypsání nových voleb, čímž by Jelcina reálně odvolal. Konflikt vygradoval na podzim 1993, kdy ruský parlament odmítnul ekonomickou liberalizaci a začal prošetřovat poradce Jelcina. Ruský prezident reagoval rychle a Nejvyšší sovět rozpustil, ten naopak odvolal prezidenta. Jelcinovou reakcí bylo povolání armády a vyhlášení výjimečného stavu.²⁴⁸ Poté následoval útok speciálních jednotek na budovu ruského parlamentu, jehož výsledkem v duchu západních hodnot a demokracie bylo krvavé potlačení opozice armádou.^{249/250} Teprve po skončení Ústavní krize v roce 1993 Sovětský svaz skutečně zmizel a bitva o Nejvyšší sovět byla malou občanskou válkou o osud Ruska.²⁵¹

Následující období bylo přechodem z centrálně plánové ekonomiky na ekonomiku tržní, šoková terapie, volný trh, minimum regulací a demontáž sociálního státu. Začala éra divokých privatizací, jež měla proběhnout lavinovitě, okamžitě, bez příprav a pod heslem, že svět takové tempo privatizace dosud neviděl. Téměř okamžitě nastalo zmatené a horečné smýkání a drancování ruského hospodářství, kolabovala infrastruktura i země.²⁵² Následně přišly krachy velkých státních podniků a kriminalita rostla do nevydaných rozměrů. Výsledky procesů demokratizace země byla ztráta velmocenského postavení, zemi si rozdělila velmi úzká skupina oligarchů a zahraničních bank a těžebních společností, kteří za krátkou dobu extrémně zbohatli, zatímco drtivá většina ruského národa neuvěřitelně zchudla. Výsledek transformace se dostavil, v Rusku hrubý domácí produkt (HDP) klesl na polovinu a na Ukrajině dokonce na 40%. Takového stavu rozvratu ruské ekonomiky se nepodařilo dosáhnout ani Hitlerovi v období II. světové války, kdy

²⁴⁸ Rusko. In: historie.webgarden.name/ [online]. Dostupné z: <http://historie.webgarden.name/menu/staty-a-mesta/rusko>.

²⁴⁹ Údaje se liší dle zdroje, pohybují se zhruba od 200 až do 3000 obětí a boje probíhaly ještě několik dní potom, co Nejvyšší sovět kapituloval. V novodobých dějinách má tento demokratický akt srovnání, snad jen s Augusto Pinochetem.

²⁵⁰ SALMINEN, Veronika. *Putin, nezkrslá zpráva o mocném muži a jeho zemi*. Vyd. 1. Praha: Daranus, 2015. s. 47-51. ISBN 978-80-87432-68-4.

²⁵¹ 1993-2013: is the twenty years long "pas de deux" of Russia and the USA coming to an end? In: vineyardsaker.blogspot.cz [online]. [cit. 13.10.2013]. Dostupné z: <http://vineyardsaker.blogspot.cz/2013/10/1993-2013-is-twenty-years-long-pas-de.html>.

²⁵² SOLŽENICYN, Alexandr. *Rusko v troskách*. Vyd. 1. Praha: Rybka Publishers, 1999. s. 22-30. ISBN 80-86182-33-9.

klesl výkon sovětské ekonomiky pod 70% její předválečné úrovně. Tuto skutečnost komentoval Henry Kissinger, který uvedl, že to není reforma, ale katastrofa.²⁵³

Na jaře 1991 byla zabíjením nečečenského obyvatelstva zahájena I. čečenská válka. V září téhož roku převzal moc prostřednictvím ozbrojeného puče Džochar Dudajev, který následně vyhlásil nezávislost Čečenska. Poté následovala tříletá nečinnost, kdy ruské velení ponechalo jednostranně vyhlášenému státu veškerou výzbroj všech druhů vojsk. Až v prosinci 1994 začal nenadálý obrat a válka v Čečensku, která přinesla tisíce ztracených životů a pro kterou bylo charakteristické soupeření neschopných generálů v řízení vojenských operací s neschopnými politiky v ruském vedení. Po celou dobu války v Čečensku visela ve vzduchu hrozba odhrnutí celého Kavkazu, prohra v této válce deklarovala proměnu sovětského impéria v nic, bez státnického rozumu a vůle.^{254/255}

Ruská federace vyhlásila v roce 1998 bankrot, znehodnotilo rubl a nesplatila svoje dluhy.²⁵⁶ 31. prosince 1999 prezident Jelcin²⁵⁷ předal výkon prezidentských pravomocí předsedovi ruské vlády Vladimíru Putinovi, který se následně stal prezidentem RF. Základem nově budovaného státu se stala pravoslavná církev a armáda. Putin měl jasnou představu a věděl, že chce z Ruska učinit opět světovou velmoc. Jedním z prvních jeho kroků bylo omezení moci oligarchů, kteří museli přestat rabovat ruskou zem, následně eliminoval jejich vliv v politice. Prosadil zákony určené pro posílení „vertikály moci“, čímž se federální centra dostala pod přímou kontrolu nad místními samosprávami, což vedlo k likvidaci místních mafií a následně i různých odtrženeckých hnutí. Rusko jako

²⁵³ PICK, Miloš. *Stát blahobytu, nebo kapitalismus*. Vyd. 1. Jihlava. Grimmus 2011. s. 122. ISBN 978-80-87461-05-1.

²⁵⁴ SOLŽENICYN, Alexandr. 1999. *Rusko v troskách*. Vyd. 1. Praha: Rybka Publishers. 1999. s. 82-88. ISBN 80-86182-33-9.

²⁵⁵ Nejvíce postižený byl Groznyj, který byl téměř zcela osídlen Rusy. Na jedné straně bylo jeho obyvatelstvo masakrováno Dudajevovi ozbrojenci a na straně druhé bylo bombardováno ruskou armádou. Válka měla charakter totální války, Groznyj byl téměř srovnán se zemí. V případě války v Čečensku se jednalo o první střet pravoslaví s islámem, jehož cílem bylo vytlačit Rusko z Kavkazu do stepí, kde by se v případě potřeby nebylo schopno ubránit. Vice Alexandr Solženicyn. Čečenská strana byla podporována Saudskou Arábií ale i dalšími zeměmi a mělo se jednat o obdobu Afgánské války. Pro úplnost dodejme, že do toho konfliktu byla zapojena celá „islámská internacionála“. Cílem válek v Čečensku bylo ještě více oslabit Rusko.

²⁵⁶ Ačkoliv to nikdy nebudeme vědět s jistotou, domnívám se, že v roce 1999 bylo Rusko jen krůček od toho, aby zcela zmizelo jako země, tak jako národ.

²⁵⁷ Jelcin trávil většinu času nezřízeným holdováním alkoholu, což u něj vyvolalo závažné zdravotní problémy a v řadách ruských liberálů nastala panika, což následně umožnilo málo známému a dosti nezajímavému byrokratovi z Petrohradu, aby nahradil Jelcina ve funkci prezidenta. Tímto člověkem nebyl nikdo jiný než Vladimír Putin.

fénix povstalo z popela, dokázalo obnovit státnost, obhájit svoji suverenitu území i obyvatelstva a transformovalo se dokonce do podoby velmocí.²⁵⁸

V tomto období proběhla II. čečenská války v průběhu, které Putin svým velitelům nezasahoval do vedení bojové činnosti a následně uzavřel vskutku historickou dohodu s Ahmadem Hadji Kadyrovem, která Čečensku přinesl mír.^{259/260/261}

Značným problémem pro Západ byl bezesporu jaderný arzenál bývalého sovětského impéria. Pokud byl tento region uvržen do chaosu, mohl by v jeho důsledku dojít k oslabení kontroly nad těmito zbraněmi a ty by se pak následně mohli dostat do rukou nepovolaným extremistickým či teroristickým skupinám, případně by se mohli objevit na černém trhu. George Friedman tuto skutečnost okomentoval slovy: „*Jaderný arzenál sice nezachránil Sovětský svaz, zachránil Ruskou federaci – přinejmenším před přímou intervencí Spojených států.*“²⁶² Kolaps SSSR, ale ponechal Spojeným státům jen velmi málo času na jeho úplné zničení. USA z důvodu teroristických útoků z 11. září přeorientovaly svoje priority a díky tomu Rusko nebylo úplně zničeno, tak, že by již nebylo schopno zregenerovat. „*V těchto pro Rusko extrémně zlých časech, se „jeho doražení“ nezdálo být námahy hodné. USA si mohli vytvořit novou dle své vůle libovolnou mocenskou rovnováhu a rozšířit Severoatlantickou alianci libovolně na východ.*“²⁶³, okomentoval tuto skutečnost George Friedman.

Bod zlomu přišel v „nových“ rusko-amerických vztazích v roce 2004, kdy Rusko pochopilo na základě událostí na Ukrajině, že je cílem USA zničit RF. Koncem roku 2004 proběhly na Ukrajině prezidentské volby, ve kterých zvítězil Viktor Janukovič a Ústřední volební komise ho prohlásila prezidentem. Opozice především ze západní části země byla proti jeho zvolení a poukazovalo na skutečnost, že volby byly zfalšované. Opozice následně začala svolávat poklidné protesty, které následně přerostly v „Oranžovou

²⁵⁸ PROCHÁZKOVÁ, Lenka, ŽANTOVSKÝ, Petr a kol. Rusko včera, dnes a zítra. KREJČÍ, Oscar. Vyd. 1. Praha: Media res. 2014. s. 10-11. ISBN 978-80-87957-04-2.

²⁵⁹ A to i přesto, že Kadyrov byl vůdcem odboje během první čečenské války.

²⁶⁰ SYRUČEK, Milan. *Rusko-ukrajinské vztahy, Mýty a skutečnost.* Vyd. 1. Praha: Grada. 2015. s. 123-146. ISBN978-80-247-5843-5.

²⁶¹ Ironií zde je, že Putin by nikdy ve svém úsilí neuspěl, pokud by ruští liberálové nevytvořili prezidentskou ústavu, která poskytla Putinovi prostředky k dosažení jeho cílů.

²⁶² FRIEDMAN, George. *Následující desetročia.* Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 147. ISBN 978-80-551-2625-8.

²⁶³ FRIEDMAN, George. *Následující desetročia.* Vyd. 1. Bratislava: Ikar. 2011. s. 147. ISBN 978-80-551-2625-8.

revoluci^{264/265}. Východní části Ukrajiny po těchto událostech svolaly sjezd představitelů, kterého se zúčastnilo téměř 3500 tisíc delegátů ze 17 oblastí, kteří požadovali, aby Janukovič zůstal prezidentem, jinak vyhlásí autonomní jihovýchodní republiku. Doněcká a Luhanská oblast dokonce vyhlásili referendum o odtržení od ukrajinské federace. Na druhém sjezdu se, ale tito představitelé nebyli schopni dohodnout, co vlastně chtějí a jak budou prosazovat svoje požadavky, zda se odtrhnou od Ukrajiny, či se připojí k Rusku, a tak byl tento problém vyřešen o deset let později za cenu značného krveprolití.^{266/267/268}

Vladimír Putin v roce 2005: „Označil pád Sovětského svazu za největší geopolitickou katastrofu minulého století.“²⁶⁹ Rusko v tomto období bylo regionální mocností a nejdůležitějším jeho cílem bylo zabránit přítomnosti Západních sil v okolí jeho hranic a v jeho sférách vlivu. Přítomnost USA v Gruzínsku, působila na Rusko jako zjevná provokace, neboť Gruzie čistě náhodou hraničí s Čečenskem²⁷⁰. Rusové se logicky obávali, že v případě jejího vystoupení z RF může následně dojít k dominovému efektu, jehož výsledkem by se mohla celá struktura RF rozpadnout. Čečensko leží na Kavkaze, a pokud by bylo Rusko odtud vytlačeno, ztratilo by svoji pozici taktické výhody obrany v hornatém prostředí a reálně by se nebylo schopno bránit.²⁷¹

²⁶⁴ Označení revoluce je podle oranžových šál demonstrantů. Klidné protesty postupně přerostly do dramatických událostí, kdy ukrajinský prezident povolal deset tisíc policistů k potlačení demonstrantů, na jejichž stranu (demonstrantů) se však postavila armáda. Následně ukrajinský parlament anuloval výsledky voleb a nařídil volby nové. Ruská strana prezentovala tuto akci jako dopředu připravený pokus západních zpravodajských služeb, primárně CIA a nevládních organizací o státní převrat, jehož cílem bylo sesadit proruskou vládu a přímo tak ohrožit ruskou národní bezpečnost.

²⁶⁵ Tato již klasická revoluce podle předlohy Gene Sharpa, *From Dictatorship to democracy*. Toto dílo vzniklo jako jeho dizertační práce a následně se šířila mezi lidmi. Scénáře barevných revolucí jsou vždy stejné, ať se jedná o karafiátovou, fíkovou, zelenou, deštníkovou, sametovou, či jinou revoluci.

²⁶⁶ SYRUČEK, Milan. *Rusko-ukrajinské vztahy, Mýty a skutečnost*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2015. s. 201-203. ISBN 978-80-247-5843-5.

²⁶⁷ Následně se konaly volby nové a v nich vyhrál pro západní Viktor Juščenko. Ukrajina se fakticky rozdělila na dvě části, v západní část chtěla vstoupit do Evropské unie a NATO, zatímco východní část inklinovala k Rusku.

²⁶⁸ Geopolitickým cílem „oranžové revoluce“ bylo připravit si půdu pro rozpad Ruska. Pokud by Západ na Ukrajině uspěl, byl by to jasný signál, že se Rusko není schopno bránit. Severní ukrajinská hranice s Běloruskem, stejně jako v případě jižní hranice Ruska by byly široce otevřené a Rusko by velkou pravděpodobností přestalo být schopné kontrolovat Kavkaz, čímž by se Ruská federace musela vzdát některých svých částí a jižní křídlo by zůstalo extrémně zranitelné.

²⁶⁹ HÁJKOVÁ, Eva. Byl rozpad SSSR největší katastrofou 20. století? In: *denikreferendum.cz* [online]. [cit. 28.4.2015]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/20284-byl-rozpad-sssr-nejvetsi-katastrofou-20-stoleti>.

²⁷⁰ Čečenský separatismus byl také celkem náhodou podporován právě z Gruzie, Ázerbájdžánu a Turecka už od konce 90. let minulého století.

²⁷¹ Cílem Spojených států bylo si zpřístupnit cestu k celému kaspickému koridoru a dostat pod kontrolu Černé moře.

Od roku 2007²⁷² navrhovala Moskva Gruzii dohodu, ruskou pomoc v řešení separatistických problémů v Abcházii a Jižní Osetii.²⁷³ Už v této době docházelo k střetům mezi ruskými mírovými silami a gruzínskými vojáky v Abcházii a Jižní Osetii, následovala hra nervů a vzájemné provokace. V březnu 2008 ruská Duma vyslovila názor, že by měla uznat nezávislosti právě těchto dvou regionů, Ruské jednání bylo reakcí na vyhlášení samostatnosti Kosova. V srpnu 2008 situace eskalovala, když Gruzie napadla Jižní Osetii, která byla dříve součástí Gruzie. Rusko zareagovalo velmi pohotově a za několik hodin porazilo gruzínskou armádu, čímž demonstrovalo svoji schopnost použít při obraně svých zájmů i sílu. Současně tímto krokem ukázala svým sousedům, že jejich americké záruky nestojí za nic. Operace ohromila celý svět, ale reakce Spojených států se omezila pouze na formu diplomatických nót. Americká vojska byla vázána na Blízkém východě.^{274/275/276}

Od Pobaltí po rumunské hranice se nachází region častých válek, na severu ho tvoří nížina táhnoucí se od Karpat až k Petrohradu, která byla dějištěm mnoha velkých bitev. Proto mají Rusové přirozenou tendenci tlačit svoji hranici na východ a vymezit si tak svoji nárazníkovou zónu. Vymezení ruské sféry vlivu bude problematické a Spojené státy budou přirozeně vytvářet nátlak na státy bývalého socialistického bloku, aby se nedostali znovu pod jeho vliv, tato šachová partie nyní probíhá.

Od Putina projevů na 43. Mnichovské konferenci o bezpečnosti (r. 2007) je patrné, že Rusko pracuje na obnově své geopolitické pozice, přičemž si je dobře vědomo svojí slabé infrastruktury a nutnosti modernizace svojí ekonomiky. Rusko ekonomické problémy v současnosti bezesporu má, byly vyvolány kombinací sankcí a nízkých cen ropy. Další dlouhodobé ruské problémy jsou podinvestovanost a podkapitalizovanost. Projektů je v současném Rusku mnoho, ale výsledků je málo, byť lze konstatovat, že tyto externí a

²⁷²Od tohoto roku byly započaty zásadní změny v americko-ruských vztazích. Lze je chápat i jako odpovědi na budování globální Národní protiraketové obrany USA a rozšiřování NATO. Rusko jako protitah například vypustilo několik družic systému rychlého varování a obnovilo dálkové lety strategických bombardérů.

²⁷³ Je patrné, že Rusko o tuto smlouvu velmi stálo, ale Gruzie je americkou loutkou a jejím úkolem, bylo vyprovokovat Rusko, aby jej bylo možné veřejně očernit a konstatovat, že je nástupce postsovětského impéria agresivní a bezohledné.

²⁷⁴ SALMINEN, Veronika. Putin, nezkršená zpráva o mocném muži a jeho zemi. Praha: Daranus. 2015. s. 260-263. ISBN 978-80-87432-68-4.

²⁷⁵ USA mají trvalé pouze zájmy, ale nikoliv spojení. Cíle americké politiky na Kavkaze je destabilizovat tento region.

²⁷⁶ Z hlediska univerzálnosti platnosti a vymahatelnosti mezinárodního práva v kontextu s post jugoslávským vývojem, je třeba kritikům války s Gruzii říci, začala RF snad humanitárně bombardovat Tbilisi? Nebo provedla masivní plnohodnotnou invazi do Gruzie?

a cílené zásahy, přišlyv okamžiku, kdy se změny struktury ruské ekonomiky začaly projevovat.²⁷⁷ Mocnost s churavějící ekonomikou je protimluv, přesněji řečeno dočasný jev, který má jen dvě řešení, buď se ekonomika uzdraví, nebo přestane být mocností.²⁷⁸ Vlastnictví nerostných surovin se dlouhodobě vyplácí, pokud je hospodářství umí zušlechtit do vysoce hodnotných produktů. Rusko toho momentálně schopné není a Západu to plně vyhovuje.

Co Západ nemůže Rusku odpustit, jsou jeho obří surovinové zásoby Sibíře. Margaret Thatcherová, bývala premiérka Velké Británie ve svém vystoupení vyslovila záhadnou větu: „Podle hodnocení světového společenství je ekonomicky užitečné, aby na území Ruska žilo 15 milionů lidí“.²⁷⁹ Tlumočník si myslel, že špatně rozuměl a přeložil 150 milionů. Thatcherová ho však okamžitě opravila. V té době mělo Rusko 150 milionů, kde asi zůstalo těch dalších 135 milionů obyvatel?²⁸⁰ Doplňme ještě jeden zajímavý citát „železné lady“ v 80. letech XX. století prohlásila: „Není možné, aby jedna země vlastnila území s tolika hospodářskými zdroji.“²⁸¹ Pro dokreslení přidejme jeden citát Madeleine Albrightové, „O žádné světové spravedlnosti nemůže být řeč, dokud území jako Sibír patří jen jedné zemi.“^{282/283} Rusko se rozkládá v eurasií mezi dvěma ekonomickými centry Čínou a EU. Rusko by se mělo stát středem rovnováhy mezi těmito dvěma centry, jinak se v budoucnosti stane objektem velmocenské politiky. Velikost Ruska odsuzuje k velmocenské politice. Co je evidentní, že vojenská síla k překonání propasti mezi velmocenským nárokem a ekonomickou zaostalostí nestačí.

²⁷⁷ KREJČÍ, Oscar. Rok 2016 nejistota a falešní proroci. In: *prvnizpravy.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 3.1.2016]. Dostupné z: <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-rok-2016-nejistota-a-falesni-proroci/>.

²⁷⁸ KREJČÍ, Oscar. Rok 2016 nejistota a falešní proroci. In: *prvnizpravy.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 3.1.2016]. Dostupné z: <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-rok-2016-nejistota-a-falesni-proroci/>.

²⁷⁹ Koho sa títo ľudozrúti 20. a 21. storočí rozhodli ponechať v našej krajine? In: *Chelemendik.sk* [online]. [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: http://www.chelemendik.sk/John_Coleman_Vybor_300_482584211.html.

²⁸⁰ Koho sa títo ľudozrúti 20. a 21. storočí rozhodli ponechať v našej krajine? In: *Chelemendik.sk* [online]. [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: http://www.chelemendik.sk/John_Coleman_Vybor_300_482584211.html.

²⁸¹ CVALÍN, Petr. Merkelovou přímo ovládají z USA. Zemana si svět váží, mluví přímo. Tak to vidí mladý komunista. In: *www.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Merkelovou-primo-ovladaji-z-USA-Zemana-si-svet-vazi-mluvi-primo-Tak-to-vidi-mlady-komunista-426761>

²⁸² FIŠTEIN, Joachim. Jak se vyrábí v Rusku lež, zde jsou jasné důkazy. In: *reflex.cz* [online]. [cit. 28.6.2015]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/komentare/64880/jefim-fistejn-jak-se-vyrabi-v-rusku-lez-zde-jsou-jasne-dukazy.html>.

²⁸³ Tento citát byl údajně vyřčen jako soukromý názor mimo záznam, stal se velmi diskutovaným a mnohdy zpochybňován. Domnívám se, že tento citát originál, už jenom podle toho, jaký vzbudil ohlas v pražské kavárně a sestavě Havlových pohrobků.

5.5 Závěr

Sjednocení Německa, lze jednoznačně pokládat za geopolitickou porážku Francie a Velké Británie a za diplomatické vítězství Německa a Spojených států. I. krize evropské soudržnosti vypukla v roce 2003, kdy se „stará Evropa“ postavila proti americké invazi do Iráku, zatím co „nová Evropa“ Spojené státy podpořila. Zarážejícím důvodem byl akt neposlušnosti vůči geopolitické ose Berlin-Paříž a nikoliv reálná podpora USA.

Finanční krize po příchodu do Evropy rozdělila eurozónu na dva nesmiřitelné tábory, přebytkové ekonomiky a deficitní ekonomiky, které ztratily možnost ovlivňovat svůj osud a jsou de facto nevyléčitelné. Tato krize odhalila několik zásadních chyb v konstrukci společné měny. Finanční krize zcela odhalila nevyřešené problémy, které Evropané předpokládali za dávno vyřešené, ty následně radikálně změnily okolnosti. Tato krize byla testem evropské soudržnosti a výsledkem je zjištění, že nic takové jako jednotná Evropa neexistuje. Vrchol evropské integrace byl již překonán a v následném období budou dominovat odstředivé síly evropské integrace. Německo v nedávném období začalo budovat velmi silné partnerství s Ruskem, které je pro oba partnery velmi výhodné, proti tomuto partnerství se přirozeně postavily Spojené státy, neboť toto Haushoferovské partnerství bylo a je pro USA reálnou hrozbou ztráty globální hegemonie. Po celé generace bylo jedním z klíčových cílů zahraniční politiky USA nedopustit spojení technicky a technologicky vyspělé Evropy s přírodními zdroji a pracovní silou z Ruska. V období z počátku 90. let minulého století byli USA v pozici vítěze a měli reálně kontrolu, jak nad bývalým SSSR, tak i nad ruským státem. Následně po teroristických útocích v Americe, došlo k opuštění tohoto cíle, čehož Rusko umně využilo a začalo pozvolna obnovovat svůj ztracený vliv. Za geopolitickou chybu lze považovat z pohledu USA, uvázání její primární pozornosti do Afganistanu, Iráku a její neschopnost zadržet vliv Moskvy. A tak se postupně stalo, že dnes mají USA co dočinění s velmi významnou regionální velmocí, která má vlastní mnohostrannou agendu a která se zapojila do hry o svůj vliv v Evropě.

Rusko si prošlo pod neoliberalními doktrínami očištěním a ponížením. K jeho záchraně přispělo vlastnictví jaderných zbraní a útoky v září 2001, po nichž se Spojené státy přeorientovaly a globální šachová partie stále pokračuje. V roce 2000 se stal vůdcem ruského národa Vladimír Putin, který rychle vyřešil značnou část problémů a zastavil rozpad Ruska. Následně se mu podařilo obdivuhodně obnovit hospodářství a několikrát zvýšit životní úroveň obyvatelstva. Za definitivní zlom v „dobrých“ americko – ruských

vztazích lze označit „Oranžovou revoluci“ a válku s Gruzíí. Svět po pádu Bipolárního světa zahodil jedinečnou možnost vytvořit globální architekturu, kde by platilo mezinárodní právo a lidstvo by žilo svobodně v míru a bezpečí.

6 ANALYZA AKTUÁLNÍCH HROZEB A RIZIKA PRO STÁVAJÍCÍ GLOBÁLNĚ BEZPEČNOSTNÍ VÝVOJ SVĚTA, PŘEDEVŠÍM PAK EVROPY

V následující části se budeme věnovat nové horké fázi pokračující studené války, která vyvrcholila krvavými událostmi na ukrajinském Majdanu. Analyzujeme jeho souvislosti od historických kořenů až po nedávnou minulost. Pokusíme se odhalit skutečnost a vyvrátit mýty. Odhalíme příčiny i důsledky, navrhneme řešení - preferovanou budoucnost. Na globální šachovnici jsou rozděleny figury, Západ má k dispozici bílé a Rusko černé.²⁸⁴ Následně se z geopolitického hlediska ve stručnosti analyzujeme současnou migrační krizi, neboť je pro nás Evropou nositelem největším ohrožení od II. světové války²⁸⁵ a v závěru se zmíníme o Sýrii²⁸⁶, kde probíhá konfrontace velmocí jinou formou než na Ukrajině.

6.1 Ukrajina

Jen málo, který národ má tak pohnutou minulost jako právě ten ukrajinský. Důvodem je bezesporu geografická poloha, která byla a je svědkem mnoha krutých činů. Vše vyvrcholilo v roce 2014, kdy se stala mocenským hřištěm proxy války mezi Západem a Východem, kdy oba tyto vnější aktéři necitlivě zasahují do jejího vnitřního dění, s cílem naplnit svoje zájmy. V geopolitickém kontextu Ukrajiny je třeba sledovat nejen rusko-ukrajinské vztahy, ale současně i vztahy v trojúhelnících Rusko - Ukrajina - Evropa, USA - Ukrajina - Rusko, USA - Evropa - Ukrajina a vztah velmocí Rusko - USA .

6.1.1 Analýza

Rozbuškou pro vypuknutí občanské války na Ukrajině, byly události na kyjevském Majdanu, jehož kořeny však sahají hluboko do historie.²⁸⁷ Celé ukrajinské dějiny lze

²⁸⁴ Západ včele s USA dle mého názoru už dávno šachy nehraje, americká strategie připomíná jejich národní hru baseball, tedy odpal a běž. Výsledkem této strategie je současný svět, kde se šíří chaos. Zatímco Rusko hraje šachy a svoje kroky má předem připraveno minimálně o tři tahy a v několika variantách.

²⁸⁵ Cílem této práce není zabývat se integrací nově příchozích, ani ekonomickými aspekty, ani vznik populistických a neetablovaných stran, či hnutí, cílem je především pohled na Evropu z hlediska bezpečnosti.

²⁸⁶ Podkapitola týkající se války v Sýrii, je umístěna v příloze číslo 1 této práce.

²⁸⁷ Hledání historie je dnes velmi složité, historikové se shodnou na tom, že II. světová válka proběhla v letech 1939-1945, ale na jednotlivých událostech se mezi sebou neshodnou. Tak je tomu i v případě ukrajinsko-ruských vztahů, které lze rozdělit na dvě skupiny. Jedna vidí historii z pohledu Západu a druhá z pohledu Ruska, zbytek autorů vyplňuje pole někde mezi těmito hranicemi. Celá historie je ještě mnohem komplikovanější z důvodu současné informační války, kterou mezi sebou vedou Západ a Rusko.

chápat jako boj o státnost a její modernizaci, na které se podepsala skutečnost, že byla po staletí rozdělena a kolonizována například Ruskem, Rakousko-Uherskem, či Polskem. Ukrajinu postihly i tři série velmi krutých hladomorů, přičemž ten nejkrutější ji postihnul v letech 1932-1933 a další morovou ránou pro Ukrajinu byly Stalinistické čistky, což vyústilo v počáteční vítání německé armády, která postupovala v rámci operace Barbarossa během II. světové války do nitra SSSR. Jak Sovětský svaz, tak i následně Německo při ústupu ničili prakticky vše, co by mohlo druhé straně jakkoliv prospět, probíhaly likvidace kompletní infrastruktury, ušetřeny při tom nebyly ani lidské životy a ustupující armády za sebou zanechávaly spálenou zem.²⁸⁸

Nezávislá a celistvá Ukrajina vznikla v roce 1991 a postupně se stala symbolem korupce, klientelismu a oligarchizace politiky²⁸⁹. Ukrajina se zdá být zemí bez jasné státotvorné ideje, bez vlády, bez lídrů a hlavně bez vlastní vůle. Od roku 1991 je pro Ukrajinu charakteristická chamtivost oligarchů, kteří srostli neoddělitelně se státním aparátem.

Po „Oranžové revoluci“ v roce 2004 následovalo krátké období klidu, během kterého se postupně odhalovala křehkost Ukrajiny, která byla již reálně rozdělena na část východní a západní. Prezident Juščenko místo toho, aby se pokusil zemi scelit, podnikal zcela opačné kroky, příkladem je jmenování Stepana Banderu národním hrdinou, či zavedení Ukrajinštiny jako jediného úředního jazyka²⁹⁰, což přirozeně budilo ve východní a jižní části značný odpor.²⁹¹ V roce 2010 v prezidentských volbách vítězil Viktor Janukovič, který byl všeobecně považován za proruského, ale paradoxně za jeho vlády vrcholila příprava asociační smlouvy s EU. Zlom přinesl 29. listopad 2013, kdy po summitu Východního partnerství ve Vilniusu Janukovič oznámil, že smlouvu nepodepíše, neboť je pro Ukrajinu nevýhodná. Následně eskalovala situace v ukrajinském parlamentu a země se reálně rozdělila na dva nesmiřitelné tábory.

²⁸⁸ V tomto období zahynul každý šestý Ukrajinec, 700 ukrajinských měst bylo v troskách, 28 000 vesnic lehlo popelem, 28 000 kolchozů a 16 000 průmyslových podniků bylo zdevastováno. Více H.P.Wilmott.

²⁸⁹ Oligarchii lze charakterizovat jako nedemokratickou a zhoubnou formy vlády několika privilegovaných osob, která se může transformovat v tyranii nebo despocii. Více Oscar Krejčí.

²⁹⁰ To je hrubé porušení základního lidského práva, jak je možné, že čelní představitelé EU mlčí?

²⁹¹ SYRUČEK, Milan. *Rusko-ukrajinské vztahy, Mýty a skutečnost*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2015. s. 208. ISBN978-80-247-5843-5.

Následně počaly klidné protestní akce ve velkých měst a jejich organizátoři byli především z hnutí „Oranžové revoluce“. Již 13. prosince Victoria Nulandová²⁹² oznámila, že Spojené státy investovaly do více než 5 miliard dolarů do „regiment chase“ na Ukrajině²⁹³ a následně John McCain^{294/295} ujistil předsedu extrémistické strany Oleha Ťahnyboka²⁹⁶ o své podpoře v boji proti legitimní vládě.²⁹⁷ Skutečné nepokoje vypukly 21. listopadu 2013 a postupně sílily, protestů se účastnili občané, kteří byli nespokojeni s celou řadou domácích problémů počínaje korupcí, neefektivní státní správou, chudobou, či neexistencí perspektiv.²⁹⁸ Dalšími účastníky protestů byli studenti, opoziční-demokratické síly, ale také skupiny, které lze označit za extrémní nacionalisty, příkladem budiž Pravý sektor, jehož stoupenci nosí jako symbol trojzubec Stepana Bandery a další podobná uskupení.²⁹⁹ Již v průběhu klidných demonstrací byli mezi účastníky i členové významných evropských vlád a mnohé další významné osobnosti. Postupně se hnací silou Majdanu stávaly nacionalistické síly, podporované západem, které se postavily do čela demonstrací za

²⁹² Victoria Nulandová (* 1961) je náměstek státního tajemníka pro evropské a euroasijské záležitosti na oddělení Spojených států amerických. Vystudovala ruskou literaturu, politologii a historii na Brown Univerzity. Sloužila jako hlavní zástupce poradce pro zahraniční politiku viceprezidenta Dicka Cheneyho, následně působila jako US velvyslanec při NATO. Její legendární výrok zní „Fuck EU.“ Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26079957>.

²⁹³ Ukraine crisis: Transcript of lebed Nuland Pyatt call. In: *bbc.com* [online]. [cit. 7.2014]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26079957->.

²⁹⁴ John McCain (*1936, Panama) je americký republikánský politik. Vystudoval americkou námořní akademii v Annapolis. Za války ve Vietnamu byl sestřelen a pět let vězněn, mučen a dva roky strávil na samotce, kde se pokusil o sebevraždu. Po propuštění prošel rekonvalescencí a vrátil se do služby. Má trvalé fyzické i psychické následky. V roce 1982 vstoupil do politiky. 3x obhájil pozici senátora státu Arizona.

²⁹⁵ Senátor McCain mimochodem vyzval již dříve současného gubernátora Oděsy, v dobách minulých gruzínského prezidenta M. Saakašviliho, aby dal střet do vlastního neposlušného obyvatelstva děly. Na Ukrajině byl také přítomen otec sametových, oranžových i jiných revolucí Geogre Soros a na Ukrajině působily stovky zahraničních nevládních organizací jako je Otevřená společnost, či Mezinárodní obroda.

²⁹⁶ Je předákem strany Svoboda, která má ve svém programovém prohlášení i tezi klasifikovat občany podle etnického původu. Informační pole medií by dle jeho vyjádření měl řídit stát, čímž by byla vytvořena hráz proti Rusku. Wiesenthalovo centrum ve Vídni zařadilo O. Ťahnyboka mezi deset nejnebezpečnějších antisemitů. Více Mojmir Grygar. Proč si Západ vybírá čím dál radikálnější spojence? Domnívají se snad, že z těchto fašistických skupin může někdy v budoucnu vzniknout demokratická a občanská společnost?

²⁹⁷ BITTNER, Wolfgang. *Dobytí Evropy Amerikou*. Vyd. 1. Praha: Jaro. 2014. s. 16-17. ISBN 978-80-904423-4-4.

²⁹⁸ Mezi další příčiny Majdanu patřila snaha části oligarchů svrhnout Janukoviče, který po svém vítězství přesunul ekonomické těžiště státu směrem k doněckým oligarchům. Další příčinou lze hledat v prohlubující se ekonomická krizi a třetím aspektem, může být skutečnost, že v Evropě vládne oligarchie. Co by se stalo s ukrajinskými oligarchy, kdyby se Ukrajina dostala pod vliv (kontrolu) Ruska?

²⁹⁹ Arsenije Jaceňuka, byl s předstihem Washingtonem vybrán a jeho organizace Open Ukraine dostávala dlouhodobě značné částky od západních společností. Tato organizace měla i velmi intenzivní kontakty s ministerstvem zahraničí USA a NATO.

svobodu a demokracii. Tyto demonstrace začaly mít postupně násilný charakter a vše vystupňovalo v druhé polovině února 2014, kdy tito pravicový extrémisté zaútočili na bezpečnostní síly, dobývali a vypalovali vládní budovy, vrhali molotovovy koktejly a stříleli po policistech.^{300/301} 18. února bylo dle dostupných údajů na Majdanském náměstí zastřeleno více než 100 lidí z obou zneprátených táborů³⁰², právě v tomto nejvyhrocenější období, přijeli do Kyjeva ministři zahraničí Německa³⁰³, Francie a Polska a předložili prezidentu Ukrajiny plán k urovnání politické krize. K dohodě však nedošlo, situace na Majdanu se mezitím vyostřila a na Janukoviče zesílil mezinárodní tlak. Ten obávající se o svůj život, uprchl do Ruska, čímž došlo k rozpadu mocenské struktury a vznikla úrodná půda pro různorodé proudy.^{304/305} V důsledku ozbrojeného převratu v Kyjevě, vypsal krymský parlament³⁰⁶ referendum a dne 16. března 2014 vyhlásil

³⁰⁰ Otázkou je, kdo to všechno platil nejen molotovovy koktejly a zbraně, ale i jídlo, a co žili tito demonstranti více než 3 měsíce?

³⁰¹ WITT-STAHN, Susan. Todenlisten und Molotowcocktails. In: hintergrund.de [online]. [cit. 22.9.2014]. Dostupné z: <http://www.hintergrund.de/201402273006/politik/welt/todeslisten-und-motow-coctail.html>.

³⁰² Ivan Katchanovski z univerzity v Ottawě, vytvořil na základě velké množství materiálů videí, konverzace mezi účastníky, dokonce i odposlechů komunikace mezi ostřelovači a autentických výpovědí, studií o Majdanském masakru. Jeho závěry jsou „děsivé“, podle této studie se jednalo o „operaci pod falešnou vlajkou“ s cílem svrhnout tehdejší legitimní vládu. Studie je dostupná na: <http://e-republika.cz/article3481>.

³⁰³ Německý ministr zahraničí Frank Walter Steinmeier se setkal i s demonstranty, kterým vyjadřoval svoji podporu. Jak by se asi Spojené státy chovaly, kdyby Putin v New Yorku podpořil demonstranty Occupy? Nejedná se náhodou o vměšování do vnitřních věcí suverénního státu? Za připomenutí stojí i nezapomenutelné Steinmeierovo srovnání Ruska se Saudskou Arábií. ČR nezůstala přirozeně pozadu, zastupoval ji například Michael Kocáb, Karel Schwarzenberg, či Jaromír Štětina a mnozí další.

³⁰⁴ Jaceňuk už předtím jako „šéf specifické formy exilové vlády“ navštívil již v průběhu majdanských protestů německou kancléřku, stalo se tak 17. února 2014 a dne 12. března byl dokonce přijal i americkým prezidentem.

³⁰⁵ Západ i média přirozeně pomlčeli o nacionálně pravicových militantních hnutí s prvky fašismu. Západ si v poslední době vybírá čím dál extrémističtější skupiny a hlavním kritériem při jejich výběr je, aby byly proti ruské a čím více tím lépe.

³⁰⁶ Krym byl k Rusku připojen 13. května 1783 výnosem Kateřiny II. 19. února 1954 byl Krym vyčleněn z Ruské federace a předán Ukrajině. Oficiálním verze hovoří o tom, že to byl výraz socialistického bratrství národů. Neoficiálních verzí je mnoho, ale ty pro tuto práci nejsou podstatné. Předání Krymu neproběhlo v liteře zákona, neboť při hlasování v představenstvu Nejvyššího sovětu bylo přítomno pouze 13 ze 27 členů, čímž nebylo dodrženo quorum, více Mojmir Grygar. Například Milan Syruček uvádí, že ani ruský a ani ukrajinský Nejvyšší sovět o vyjmutí Krymu nehlasoval. Zajímavé je, že při jednání o Bělověžské smlouvě spolu jednali Leonid Kravčuk a Boris Jelcin. Když narazili na Krym, Jelcin údajně mávl rukou a řekl, klidně si ho nech, více Milan Syruček. Krym sám inicioval několik referend a jednou se krymský parlament obracel na ukrajinský se žádostí o svoji samostatnost. Důvodem bylo skutečnost, že většina obyvatel Krymu bylo Rusů, kteří žili na ukrajinském území. Kyjevu se toto území vrátit Rusku nechtělo, důvodem byla skutečnost, že se jedná o centrum zemědělství a turistiky a mimo to oplývá značnými zásobami nerostných surovin ropy a plynu. I přes vyhlášení nezávislosti Ukrajiny, zůstala na Krymu Černomořská flotila a Sevastopol získal zvláštní status. Cirka 4600 objektů patřilo ruským silám. Krym se stal autonomní republikou s vlastní vládou, parlamentem i prezidentem. Výše zmíněné zrušil ukrajinský parlament v roce 1995 a od roku 1996 měl Krym stejnou ústavu jako zbytek Ukrajiny.

Republiku Krym a její připojení k Ruské federaci.^{307/308} Reakcí západu byla tvrdá kritika a vyhlášení sankcí. První sankce ze strany USA, EU a částečně i Japonska přicházely v určitých vlnách. Sankce měly podobu zákazu cestování a obchodního styku s konkrétními osobami, které se ocitly na seznamu. Cílem sankcí měla být změna chování Ruska.^{309/310} Jak by se chovaly Spojené státy, kdyby Rusko chtělo vytvořit vojenskou alianci s Mexikem a Kanadou? Násilný převrat v Kyjevě vynesl k moci protiruské elity³¹¹, které se spojily s extrémní pravicí.

Východoukrajinské regiony vyhlásily v dubnu 2014 Doněckou a Luhanskou lidovou republiku, s čímž vyjádřila souhlas převážná část místního obyvatelstva v referendu, které se konalo v květnu 2014.³¹² Poté Národní garda zahájila protiteroristickou operaci, která

³⁰⁷ Na Krymu už budovaly tři ukrajinské společnosti celý komplex budov, ve kterých měla sídlit CIA. Pokud by se stal Krym prozápadní, první věcí by bylo vyhnání ruské černomořské flotily z Krymu, což by z Ruska udělalo druhořadou mocnost. Více Jan Petránek. Černomořská námořní flotila má pro Rusko zcela mimořádný vojensko-strategický význam a Putin hájí zájmy Ruska byť se tak civilizované společnosti, nechovají. Ruští vojáci již před těmito událostmi byli na Krymu a jejich počty ani nenaplnili kvótu povolených vojáků, která byla dohodnuta ve smlouvě mezi Ruskem a Ukrajinou o pronájmu Černomořské flotily. Na Krymu bylo vypsané referendum vyplývající z Charty OSN, v níž je deklarováno právo národa na sebeurčení. Mimochodem samotná Ukrajina oznámila vystoupení ze SSSR v roce 1991 právě na tomto základě. A po 25 letech ta stejná Ukrajina, jedné svojí části zakazuje? Mezinárodní právo neobsahuje žádný použitelný nástroj, který by umožňoval zakázat vyhlášení nezávislosti. V případě Kosova se jedná o „zvláštní případ“, ale mezinárodní soudní dvůr nespécifikoval ani ve svém rozhodnutí nevedl žádné odůvodnění. Při sjednocení Německa nebylo referendum vypsané, elity se jednoduše rozhodly. Svět vzal Německo na milost a hranice se měnily poprvé od II. světové války. Otázkou je, kde bylo mezinárodní právo, když v 60. letech minulého století bombardovaly Kambodžu, která USA nijak neohrožovala?

³⁰⁸ Sevastopol je jedinou námořní základnou, která má schopnost ovládat Černé moře, z čehož vyplývá jednoduchá rovnice, dokud bude tato základna patřit Rusku, bude Rusko ovládat Černé moře. Po připojení Krymu k RF, Moskva dodala na poloostrov těžkou vojenskou techniku, včetně stíhaček, bombardérů a pokročilé protivzdušné obrany. Rusko v současné době značně investuje do modernizace Černomořské flotily, jejímž výsledkem by měla být moderní bojová síla schopná působit v Černém a Středozemním moři. Více na: <https://www.foreignaffairs.com/articles/russian-federation/2016-02-08/changing-tides> Z černomořské flotily přešlo na ruskou stranu 75 lodí, včetně ukrajinského kontraadmirála Denise Berezovského, nepřidalo se jen 7 lodí. Mohla ruská vládnoucí garnitura dopustit, aby na Krymu či Sevastopolu na místech ruské vojenské slávy kotvili lodě NATO? Domnívám se, že Rusko se dostalo do fáze, kdy už nemohlo ustupovat, Severoatlantická aliance by již nebyla u hranic, ale na prahu Ruska.

³⁰⁹ PROCHÁZKOVÁ, Lenka, ŽANTOVSKÝ, Petr a kol. Rusko včera, dnes a zítra. ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Vyd.1. Praha: Media res. 2014. s 29. ISBN 978-80-87957-04-2.

³¹⁰ Výše zmíněné je projevem ekonomické války. Více Vladimír Šefčík.

³¹¹ Na Ukrajině i přes několikátý puč nedošlo k výměně politických elit po rozpadu Sovětského svazu. Od 90. let XX. století se v čele státu střídá „komunistická nomenklatura“. Jako příklad si uveďme krajský výbor Komsomolu v Dněpropetrovsku, který tvořili Viktor Juščenko, Viktor Janukovič, Julia Tymošenková, či Pavel Lazonko. Více Jaroslav Bašta

³¹² Tyto republiky tvoří dohromady svaz lidových republik Novorusko, které nebylo mezinárodně mimo Ruska uznáno.

přerostla v občanskou válku.^{313/314} Porošenkova taktika připomínala invazi německých vojsk za II. světové války, kdy byla velkoměsta obklíčena a cíleně ostřelováním ničena i s jeho obyvateli.

25. května se uskutečnily prezidentské volby a novým prezidentem Ukrajiny se stal Petro Porošenko a to i přes skutečnost, že některé části Ukrajiny vůbec nevolily.^{315/316} Tyto volby jsou s velkou pravděpodobností neplatné, protože dle ukrajinské ústavy z roku 1996 bylo možné odvolat prezidenta minimálně 338 hlasy poslanců, ale v den hlasování jich bylo přítomných pouze 328.³¹⁷

Další eskalace krize přišla 17. července 2014, kdy byl sestřelen Boeing 777 s 298 cestujícími na palubě. Kyjev téměř okamžitě přinesl zprávu, že letadlo bylo sestřeleno ruskou raketou systému BUK, následně mediální agentury rozšířily tuto informaci a snesla se obrovská kritika a rozhořčení na Rusko. Následovaly srdcervoucí projevy prezidenta Porošenka a kyjevského starosty Klička o tom, že Rusko zasahuje do války moderními zbraněmi, vycvičenými bojovníky a požadovali potrestání Ruska a zásah NATO.^{318/319}

³¹³ Pod pojmy rebelové, opolčenci, teroristé jsou v tomto případě v drtivé většině označování obyvatelé východních částí území, které kyjevská vláda teorizuje, masakruje a ničí jejich zemi.

³¹⁴ Použití armády proti svým vlastním obyvatelům je mnohem závažnější porušení mezinárodních dohod než „mírová anexe Krymu“ a domnívám se, že jedná o nejděsivější zločin proti lidskosti.

³¹⁵ Volby na Ukrajině mezinárodní společenství uznalo a v Sýrii Asada de facto za té samé situace nelegitimizovalo. Otázkou je, proč organizovat volby v době války, neboť to nedává smysl, ale pokud už se tak děje neměl by pro všechny země platit jeden metr?

³¹⁶ 60 % současných vládních činitelů Ukrajiny je ze západu země, kde žije pouhých 12 procent obyvatel Ukrajiny. Zatímco na východě a jihu Ukrajiny, kde je čteně zastoupeno ruský mluvící obyvatelstvo, žije zhruba 20 až 25 milionů obyvatel a je tu vytvářena značná část ukrajinského HDP, má zastoupení minimální. Více Jan Petránek.

³¹⁷ SYRUČEK, Milan. *Rusko-ukrajinské vztahy, Mýty a skutečnost*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2015. s. 223. ISBN 978-80-247-5843-5.

³¹⁸ Tragodie dramatischen Ausmasses In: *bild.de* [online]. [cit. 22.9.2014]. Dostupné z: <http://www.bild.de/news/actuell/klitschko-tragodie-dramatischen-ausmassen-369665890.bild.html>.

³¹⁹ Domnívám se, že tímto zločinem byly překročeny všechny meze a vypukla III. světová válka. Nikdy nebyly předloženy jakékoliv důkazy o tom, že by Rusko sestřelilo tento Boeing a východní země, které bojovaly za svoji samostatnost, tyto zbraně neměli, více Martin Koler. Jak je možné, že jsme nebyli informováni, když vyšetřovací komise měla k dispozici záznamy radarů ukrajinské i ruské protiletadlové obrany, družicové záběry americké a ruské armády i informace získané leteckými průzkumnými systémy AWACS? Z délky vyšetřování a mnoha velmi zvláštních okolností, je mým závěrem, že Boeing sestřelili Ukrajinci, aby eskalovali krizi a vystupňovali útoky na Rusko. III. světová válka neprobíhá tak viditelně jako I. a II. světová válka, probíhá prostřednictvím soft varianty - hybridní války, která je vedena stejnými prostředky jako v 70. a 80. letech XX. století, podle koncepcí Zbigniewa Brzezinského a dalších teoretiků. Jsme svědky manipulace s cenou ropy (cenová válka) s cílem snížit příjmy do ruského státního rozpočtu. Dále na eurasijské šachovnici probíhá ekonomická válka mezi EU a Ruskem, měnová válka (útoky na měnu- rubl), obchodní válka, probíhá válka v kyberprostoru a nejzřetelnější je patrně informační a propagandistická válka. Opomenou nelze ani psychologickou válku, ve které například momentálně Ukrajina slouží jako výstraha pro státy jako je Čína, Indie, Brazílie, které se nechtějí podřídit Západu.

Příčiny pádu letadla, nebyly do dnes určeny, nicméně viníkem je ukrajinská vláda, neboť neuzavřela nad svým územím vzdušný prostor. Dodnes nebyly předloženy žádné důkazy o ruské vině. Po měsících vyšetřování oznámili holandsští vyšetřovatelé, že bylo letadlo sestřeleno, ale neřekli kým.³²⁰

Téměř okamžitě byly na Rusko uvaleny další sankce, tato vlna mířila na finanční instituce a energetické firmy. USA rozšířili sankce na zákaz transakcí velkých ruských energetických firem jako je Rosněft a Novatek a také významných ruských bank Gasprombank a Vněšekonombank. Posléze EU rozšířila sankční seznam proti ruským bankám, které kontrolovala vláda a restriktce týkající se vývozu technologií pro energetický a vojenský průmysl. V září 2014 byly uvaleny další sankce, které mířily na finanční sektor, jejichž cílem bylo omezit přístup Ruska na finanční trhy, konkrétně se jednalo o ruskou banku Sberbank. Následně byly sankce prohloubeny o konkrétní technologie sloužící k těžbě hlubokomořské, polární a břidličné ropy. Evropský parlament dokonce přijal nezávaznou rezoluci o vyloučení Ruska ze systému SWIFT.^{321/322/323/324} Rusko následně přijalo odvetné sankce.³²⁵ Německo sankcemi nebývale trpí, v Rusku má vázáno přibližně 19 miliard eur, což představuje jen přímé investice. Německý kapitál je vázán v automobilkách, plynovodech a četných firmách. O tento majetek se Němci přirozeně obávají, neboť tento majetek nelze přirozeně jen tak odepsat. Německý průmysl i většina podnikatelů vyvíjejí tlak na svoji vládu, aby tyto sankce zrušila. Je jen otázkou času, kdy

³²⁰ BITTNER, Wolfgang. Dobytí Evropy Amerikou. Vyd. 1. Praha: Jaro. 2014. s. 28-29. ISBN 978-80-904423-4-4.

³²¹ Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci (SWIFT) slouží primárně k mezinárodnímu platebnímu styku. Jedná se o počítačově řízený systém pro dálkový přenos dat mezi bankami a dalšími finančními i nefinančními institucemi. Zablokování tohoto přístupu by znamenalo velmi závažné narušení obchodních i platebních styků. Co je třeba uvést, že zástupci SWIFT se ostře ohradili a k vyloučení nedošlo, i přesto Rusko jednalo rychle a oznámilo vytvoření vlastní převodní sítě. Západ uvažoval i o restriktci sítí kreditních karet Mastercard a Visa. Více Švihlíková Ilona.

³²² PROCHÁZKOVÁ, Lenka, ŽANTOVSKÝ, Petr a kol. Rusko včera, dnes a zítra. ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Vyd.1. Praha: Media res. 2014. s 10-11. ISBN 978-80-87957-04-2.

³²³ Obchodní embargo, bojkot nakupování zboží, propaganda a použití ekonomických dezinformací, či závody ve zbrojení patří mezi metody a prostředky vedení ekonomické války. Více Vladimír Šefčík.

³²⁴ Mnozí analytici mezinárodních vztahů považují ekonomickou válku za alternativu ozbrojeného konfliktu. Co je neoddiskutovatelné, že sankce nejvíce dopadnou na obyvatelstvo. Sankční úspěšnost je přibližně 4% a zpravidla nesplní svůj účel. V historii mířily sankce na ekonomicky menší a slabší země jako Kuba, či Irán, nikde ne na zemi typu Ruská federace.

³²⁵ Prvními kroky byl seznam zakázaných osob, následovalo roční embargo na zemědělské produkty, ze zemí, které přijaly sankce pro RF. Rusko je členem alternativních uskupení jako je Šanghajska organizace spolupráce (ŠOS), či země BRICS, které mu byly nápomocny při řešení následků uvalení sankcí.

se jim to podaří. Zástupci německého businessu byli již opakovaně v Rusku a vedli jednání o zrušení sankcí. Značnou pozornost na sebe strhlo například jednání pod vedením ministerského předsedy Bavorska, Horsta Seehofera.³²⁶ Evropská Unie³²⁷ se nachází v ekonomické válce s Ruskem³²⁸, které vyprovokovalo USA a následně vytvořilo extrémní tlak na všechny země EU při prosazování sankčních opatření proti Moskvě. Otázkou je, jak na EU zatlačilo a jaké argumenty USA použilo?

Spojené státy si byly velmi dobře vědomy, že dopady sankcí nebudou mít na USA žádný vliv, na rozdíl od evropských zemí. Obchodníci z USA našli úspěšně mezery a zahraniční obchod s Ruskem má meziroční nárůst dle zdrojů okolo 7 až 12%, zatímco evropští podnikatelé počítají ztráty. EU nechce protiruské sankce, které jí škodí. Německo v tomto kontextu proměškalo jedinečnou příležitost překvapit Evropu, postavit se na vlastní nohy a začít hájit evropské zájmy.

Sankční politika rozděluje názorově Evropskou unii. Vše dokumentuje česká scéna, kdy se ministr zahraničí Zaorálek vyjádřil, že sankce mají smysl a lze říct, že svůj účel splnily, zatímco prezident ČR Zeman uvedl, že sankce považuje za nesmyslnou akci a měly by se zrušit.³²⁹ Ministr zahraničních věcí Velké Británie Philip Hammond v tomto kontextu prohlásil, že Londýn neustoupí od svého kategorického postoje vůči Rusku a současně vyzval Rusko, aby vrátilo Krym.³³⁰ Opačného názoru je například rakouský prezident Heinz Fischer, který hovořil o nezbytnosti nalezení cesty, která by vedla ke zrušení většiny evropských sankcí vůči Rusku.³³¹ Prezident Maďarska Viktor Orbán trefně uvedl, že

³²⁶ V rámci řešení značně komplikované situace na Ukrajině, by bylo ideální, podrobit kyjevskou vládu sankcím, které by ji přinutily hledat kompromis a následně urovnat i občanskou válku.

³²⁷ Studie Evropského parlamentu uvádí, že sankce způsobily pokles ekonomik členských států o 0,3 až 0,8%. Více na: http://ceskapozice.lidovky.cz/evropa-stale-potrebuje-sankce-vuci-rusku-flg-/tema.aspx?c=A160207_203445_pozice-tema_lube.

³²⁸ Rusko sice sankcemi značně trpí, přibližně třetinu jejich hospodářských problémů mají na svědomí sankce, ale v dlouhodobém horizontu mu prospějí, protože bude donuceno k rychlejšímu infrastrukturním změnám.

³²⁹ Názory na sankce proti Rusku. In: *exportinfo.cz* [online]. [cit. 22.10.2014]. Dostupné z: <http://exportinfo.cz/nazory-sankce-rusku/>.

³³⁰ Britské MZV potvrdilo svůj nesmlouvavý postoj v otázce sankcí vůči Rusku. In: *sputniknews.com* [online]. 21.3.2016 [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160321/2632858/britske-mzv-postoj-otazka-sankce-rusko.html>.

³³¹ Prezident Rakouska: Sankce EU proti Rusku jsou nevýhodné pro obě strany. In: *sputniknews.com* [online]. [cit. 6.4.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160406/2756538/rakousko-prezident-rusko-sankce-zruseni.html>.

sankcemi proti Rusku jsme se střelili do vlastní nohy.³³² Ruský premiér Dmitrij Medveděv prohlásil, že Sankce proti Rusku nepřinesou politické výsledky^{333/334} a Gerhard Schröder uvedl: „Západ udělal velkou chybu a celá situace je absurdní“.³³⁵ Barack Obama prohlásil: „Je to (ukrajinská krize) základ pro sankce, které USA zavedly proti Rusku, není to přání vrátit se ke studené válce“.³³⁶ Ex-kancléř SRN Klaus Kinkel uvedl: „Je třeba vidět a brát v úvahu to, že NATO se dostalo příliš blízko k Rusku“³³⁷ a dodal, že dosud se tomu věnovalo příliš málo pozornosti, současně považuje za nesprávné plánované rozmístění protiraketové obrany (PRO) v Evropě. NATO je hrozbou pro národní bezpečnost Ruska. Americká strategie zadržování Ruska, znamená zvyšování vojenské přítomnosti ve státech východní Evropy a Pobaltí. Zvyšující se počet a intenzita cvičení v blízkosti ruských hranic, donutilo Rusko přijmout odvetná opatření proti těmto hrozbám.³³⁸

Sergej Lavrov v tomto kontextu uvedl: „Ukrajinská krize je vyvrcholením rozporů v euroatlantickém regionu,³³⁹ a dodal, že stávající situace mu připomíná nálety NATO na Jugoslávii před 15 lety.³⁴⁰ V tomto kontextu ruský prezident V. Putin uvedl: „Vítězové studené války se rozhodli rozporcovat svět dle svých představ a západním mocnostem jde o světovou nadvládu bez ohledu na mezinárodní právo. USA zasahují do vnitřních záležitostí států a protiprávně odstraňují nepohodlné režimy a využívají k tomu i islamisty

³³² Orbán: Sankcemi proti Rusku jsme se vlastně střelili do nohy. In: stalo-se.cz [online]. [cit. 13.2.2016]. Dostupné z: <http://www.stalo-se.cz/?p=20736>

³³³ Medveděv: Sankce proti Rusku nepřinesou politické výsledky. In: sputniknews.com [online]. [cit. 16.4.2014]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/byznys/20160213/2355911/medvedev-rusko-sankce-politicke-vysledky.html>.

³³⁴ Co je neoddiskutovatelné, že Evropa ruskými sankcemi trpí. Ruská společnost je nohem více zatížitelná než evropská. Peter Staněk uvedl, že neví, jestli Rusko sankce přežije, ale co ví určitě, že Evropa tyto sankce nepřežije.

³³⁵ SCHRODER, Gerhard. Merkel hatte vinen Plan. In: bild.de [online]. [cit. 14.1.2016]. Dostupné z: <http://www.bild.de/politik/inland/gerhard-schroeder/interview-merkels-fehler-in-der-fluechtlingspolitik-44155974.bild.html>.

³³⁶ Obama: Sankce proti RF neznamenají návrat ke studené válce. In: sputniknews.com [online]. [cit. 28.9.2015]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/svet/20150928/1245230.html>.

³³⁷ Bývalý ministr zahraničních věcí SRN: je třeba brát v úvahu, že NATO se přiblížilo k RF. In: cz.sputniknews.com [online]. [cit. 18.1.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160118/2157277/srn-brat-uvaha-nato-rf.html#ixzz3xjILl6as>.

³³⁸ Bývalý ministr zahraničních věcí SRN: je třeba brát v úvahu, že NATO se přiblížilo k RF. In: cz.sputniknews.com [online]. [cit. 18.1.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160118/2157277/srn-brat-uvaha-nato-rf.html#ixzz3xjILl6as>.

³³⁹ Lavrov: Ukrajinská krize je vyvrcholením špatné situace v Evropě. In: zahranicni.eurozpravy.cz [online]. [cit. 27.9.2014]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/103136-lavrov-ukrajinska-krize-je-vyvrcholenim-spatne-situace-v-evrope/>.

³⁴⁰ Lavrov ostře: Ukrajinská krize připomíná útok NATO na Jugoslávii. In: m.zahranicni.eurozpravy.cz [online]. [cit. 8.7.2014]. Dostupné z: <http://m.zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/97245-lavrov-ukrajinska-krize-pripomina-utok-nato-na-jugoslavii/>.

či *neonacisty a vyvolávají chaos*“.³⁴¹ V ostrém kontrastu je výrok českého generál Petr Pavel, který označil Rusko za větší bezpečnostní hrozbu než Islámský stát.³⁴² Je skutečně Rusko takovou bezpečnostní hrozbou pro Evropu?³⁴³

Po celou dobu od státního převratu až do dnešních dní probíhá informace Warfare, která patří již od války ve Vietnamu ke klasickým technikám, které spočívají v démonizaci protivníka, rozdmýchávání chaosu a zahlazováním stop vlastního násilí. Media v dnešní době již bohužel nejsou čtvrtou mocí ve státě, došlo k její nejnebezpečnější změně a výsledkem je poznání, že dnes reálně mimo nezávislá media neexistuje svobodný tisk.

Ukrajinská ekonomika klesla v roce 2015 o 9,9 %, důvodem jsou především finanční ztráty v průmyslových oblastech na východě země. Ekonomiku v současnosti drží při životě jen peníze od mezinárodních věřitelů. Zemí zmítá politická krize, která zřejmě omezí příliv slíbené pomoci od zahraničních věřitelů. Mezinárodní měnový fond (MMF) neposkytne Ukrajině další finanční pomoc dříve, než bude země pokračovat ve slíbených reformách a nepodaří se jí vykořenit korupci³⁴⁴. Současná inflace dosahuje na Ukrajině výše 43,3%³⁴⁵. Bohužel prostý ukrajinský člověk, který chtěl dosáhnout zlepšení svých životních podmínek, na těchto změnách prodělal a jeho zájmy byly zneužity pro dosažení

³⁴¹ USA si podle Putina chtějí podmanit Rusko. In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit.19.11.2014]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/USA-si-podle-Putina-chteji-podmanit-Rusko-346425>.

³⁴² PETŘÍK, Lukáš. Dolaru a kolaps západních ekonomik. In: *euportal.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit.21.3.2016]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/15115-pad-dolaru-a-kolaps-zapadnich-ekonomik-putin-dal-rusum-svobodu-a-prosperitu-sebevrazedna-imigrace-chaos-a-rozklad-neveril-jsem-na-konspiracni-teorie-ale-analytik-haas-promluvil.aspx>.

³⁴³ Pokud chceme nezávisle posoudit Rusko, jako hrozbu pro Evropu je třeba si položit několik otázek. Může Rusko vojensky ohrozit Evropu? Má jeho vedení zájem něco podobného podniknout? Rusko je vojenskou velmocí a evropské armády by ho zcela určitě nebyly schopny zastavit. Druhou odpovědí ale není rozhodně „ano“. Z čeho vůbec Pobaltí a Polsko vyvozují, že se je Rusko připravuje napadnout? Co by tímto aktem Rusko získalo? Území, kterého má nadbytek? Nebo suroviny, o kterých lze konstatovat totéž? Nebo průmyslovou základnu, která byla zlikvidována v rámci privatizací v letech 90. XX. století? Či ochranu ruskojazyčného obyvatelstva za situace, když kdokoliv může volně odejít do Ruska? Či si myslíte, že RF touží po vzpurné většinou neruské populaci v Pobaltí? Stálo by Rusku zato krátkodobé vítězství za cenu rozbití ekonomických a politických vztahů s USA a Evropy? Tento velmi frekventovaný termín „ruská hrozba“ je pouhý mediální konstrukt. Kolikrát Rusko rozpoutalo válku v Evropě? ³⁴³ Moskva otevřeně proti Kyjevu nebojovala ani v období, kdy byl ukrajinským prezidentem protiruský Viktor Juščenko. Putin sice postupně začal přijímat opatření, která měla Ukrajinu oslabit, ale nikoliv podmanit. Anektovalo Rusko Donbas k vytvoření pozemního koridoru na Krymu? Nebo organizovalo převrat v Kyjevě?

³⁴⁴ Ukrajinská ekonomika loni klesla o 9,9 %. In: *investicniweb.cz* [online]. [cit.21.3.2016]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2016/3/21/ukrajinska-ekonomika-loni-klesla-o-99-procenta/>.

³⁴⁵ Ukrajina se stala světovým lídrem v růstu cen! In: *prvni zpravy.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 29.1.2016]. Dostupné z: <http://prvni zpravy.parlamentnilisty.cz/zpravy/zpravy/ukrajina-se-stala-svetovym-lidrem-v-rustu-cen/>.

mocenských cílů. Občané Ukrajiny již rezignovali, jsou unavení a zklamáni. Tento zkrachovalý stát slouží zájmům USA a Ukrajina dnes jako subjekt reálně neexistuje.

Nová ukrajinská vláda reálně nemá možnost úspěchů a vše překrývá PR show, kde kdo byl chycen při braní úplatků, či kde se objevily ilegální zbraně, které tam sami zakopali a následně je za několik dní později slavnostně objevili před televizními kamerami - vše je podvod.^{346/347} Od počátku roku 2016 se ozývají hlasy volající po dalším Majdanu, který by svrhl ten poslední, nepovedený.³⁴⁸ V mediích a od ukrajinských čelních politiků stále slyšíme mluvit o „reformátorech“, jen je ne a ne nalézt.

Asociační dohoda mezi EU a Ukrajinou začala platit od 1.1.2016 a jejímž jádrem bylo oboustranné odstranění cel. Rusko následně uzavřelo trh pro ukrajinské zboží.^{349/350/351}

Ukrajina je příliš velká, než aby mohla být neutrální, a na druhou stranu není tak silná, aby se mohla měřit se světovými velmocemi. Otázkou je, kdo nakonec přetahovanou o Ukrajinu vyhraje? Řešení Ukrajinské krize bohužel nemá dlouhodobé pozitivní řešení a Ukrajina po kyjevském Majdanu už nikdy nebude taková, jaká byla dříve.

Tendence ukrajinské vlády jsou přerušit veškerá spojení s Ruskem a udělat za tisíciletými společnými dějinami definitivní tlustou čáru. Dnes to vypadá, že jediným smyslem

³⁴⁶Co je alarmující, že prokuratura, vyšetřovatelé a tajné služby si už shromažďují tlusté spisy dokumentů na současnou vládní garnituru. Připravuje se už další převrat? Více Tereza Spencerová.

³⁴⁷ SPENCEROVÁ, Tereza. C. Riceová uklidňuje Ukrajince. „V Libérii jsou na tom lidé hůř“. In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Tereza-Spencerova-C-Riceova-uklidnuje-Ukrajince-V-Liberii-jsou-na-tom-lide-hur-426934>.

³⁴⁸ Připomeňme návštěvu Ukrajiny Condoleezy Riceové, která doslova vyzvala Ukrajince, aby se vyvarovali dalších povstání a převratů.

³⁴⁹ Ukrajina podepsala asociační dohodu s EU, Rusko varuje před následky. In: *ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 27.6.2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1027863-ukrajina-podepsala-asociacni-dohodu-s-eu-rusko-varuje-pred-nasledky>.

³⁵⁰ Ukrajina se stala podpisem asociační dohody nejnižší úrovní potravního řetězce Evropské unie. Za jeden a půl měsíce roku 2016 16 ukrajinských podniků již vyčerpalo kvóty pro kukuřičné, hroznové a jablečné šťávy a medu v EU. Ke svému konci se blíží i dodávky ječmene (vybrané 90% - 225 tisíc tun z 250 tisíc tun), ječmen obiloviny a mouka (63% - 3,9 tisíc tun 7000), cukr (62% - 12,4 tisíc tun 20.07 tisíc tun), pšenice (55% - 519 tisíc z 950 tisíc tun), oves (45% - 1,8 tisíc na 4 tisíce tun) zpracovaných rajčat (44% - 4,4 tisíc 10 tisíc tun). Lze výše zmíněné pokládat za úspěch? Více na: <http://www.nstarkov.ru/blog/63108>.

³⁵¹ Prvním krokem v procesu evropské integrace je, že nová země musí otevřít svůj trh produktům z Unie. Následně musí prodat všechny své banky. V šachové hře se to rovná ekvivalentu zbavit se královny a věže. Následně se domácí průmysl, zemědělství a peněžní trh rozpadne, což vytvoří ideální podmínky pro zahraniční společnosti, které následně skoupí nejcennější aktiva za značně výhodných podmínek. Příkladem za všechny budiž Maďarsko, kde byly soukromé vinohrady zničeny francouzskými dumpingovými cenami, následně když Maďaři nemohli splatit dluhy bankám, cizinci si koupili maďarský národní majetek za zlomkové ceny, a tak světoznámá vinice Tokaj dnes patří Britům.

existence Ukrajinského státu se stal souboj s Ruskem.³⁵² Ukrajina se stala nárazníkovým pásmem ruského a amerického vlivu.

Válka na východě Ukrajiny mediálně utichla a minimálně prozatím neexistuje žádná reálná perspektiva, že podmínky dohod Minsk II budou splněny³⁵³. Za kolik generací zapomenou ukrajinští obyvatelé, že proti sobě pozvedli zbraň? Vystihuje merito ukrajinské krize tento citát „železného“ kancléře? *„Síla Ruska může být podkopána jenom jeho oddělením od Ukrajiny. Je třeba Ukrajinu nejen oddělit, ale také ji postavit proti Rusku, národ rozdělit na dvě části a pak se jenom dívat, jak bratr zabíjí bratra. Proto musíme najít a vychovat zrádce z prostředí ukrajinské nacionalistické elity a s jejich pomocí zvrátit situaci až do stadia, kdy budou Ukrajinci nenávidět vše ruské. Všechno ostatní je jen otázka času,“*³⁵⁴ Oto von Bismarck.

6.1.2 Nové závody ve zbrojení?

Americký ministr obrany Ashton Carter deklaroval, navýšení vojenského rozpočtu pro rok 2017 o 3,4 miliard dolarů na podporu svých spojenců v Evropě, což znamená, že finanční prostředky se navýší čtyřikrát. Cílem vynaložení těchto prostředků má být „omezování ruské agrese“.^{355/356} Na východním křídle bude nasazena tanková brigáda³⁵⁷, která má být důkazem silné americké podpory evropských partnerů v NATO. Přibližně do roku by mělo dojít k posílení východoevropské hranice o další obrněnou brigádu. Dislokována

³⁵² CHELEMENDIK, Sergej. Vitalij Zacharčenko: Krvavý euromajdan – zločin storočí – NOVÁ KNIHA - Kapitola 1. In: *chelemendik.sk* [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: http://www.chelemendik.sk/Vitalij_Zacharcenko_Krvavy_euromajdan_zlocin_storocia_NOVA_KNIHA_214511324.html.

³⁵³ Pravidla dojednaná ve formátu „normanské čtyřky“ se neplní, snad jen příměří se zatím relativně dodržuje. Rusko, Německo i Francie by si přáli mír a jednání, ale nejsilnější aktér nenaplnil svoje cíle a současný stav mu vyhovuje a Ukrajina není schopna tyto pravidla prosadit, protože je nutné změnit ústavu a dát Novorusku autonomii, což je ale nemožné, protože pokud by se schylovalo k výše zmíněnému, přišel by na řadu téměř jistě další vládní převrat, neboť extrémní pravice by toto jednání interpretovala za vlastizrada. Ať se situace vyvine jakkoliv, bez krve se to zřejmě bohužel neobejde.

³⁵⁴ In: *citaty.net.cz* Dostupné z: <http://citaty.net/autori/otto-von-bismarck/?page=2> Tento citát je sporný, někteří historikové ho uvádění a jiný tvrdí, že nebyl nikdy doložen. Mým názorem je, že je pravdivý a naprosto výstižný.

³⁵⁵ V roce 2013 zahájila Aliance stavbu základny pro systémy PRO v Rumunsku a na této základně by měl být umístěn víceúčelový protiletadlový raketový komplex Aegis.

³⁵⁶ Rusko musí přirozeně kontrolovat svůj prostor, k čemuž nutně potřebuje kontrolovat i svoje předpolí. Z pohledu mocenské politiky je to naprosto normální.

³⁵⁷ Brigáda bude složení houfnice, obrněná vozidla, 4 200 vojáků, 250 tanků a 1700 dalších vozidel a další nejmodernější vybavení. Více na: <http://cz.sputniknews.com/svet/20151019/1438460/nato-zakladny-rusko-hranice-zakaz.html>

by měla být v Pobaltí, Polsku, Rumunsku a Bulharsku.^{358/359/360} RF považuje tyto kroky USA za neoprávněné, takové nahromadění západní vojenské síly v blízkosti Ruska svět neviděl ani uprostřed I. období studené války. Odvetnými kroky bude Moskva reagovat přemístěním svých vojenských jednotek, včetně high-tech raket na evropské hranice^{361/362}, čímž se celá východní Evropa promění v sud střelného prachu, které současně zvýší i nebezpečí propuknutí regionálního konfliktu, což může změnit studenou válku na horkou a dokonce i jadernou. Tento krok je bezprecedentní, s výjimkou invaze nacistického Německa do SSSR, nikdy nebyla západní vojenská síla umístěna tak blízko Rusku. Nové a mnohem nebezpečnější americko-ruské jaderné závody ve zbrojení již probíhají několik let.³⁶³ Proč spolu obě velmoci nemohou řešit diplomaticky Ukrajinskou krizi, když spolu mohou jednat o Sýrii, Iránu, či změně klimatu? Stephen Cohen³⁶⁴ to okomentoval slovy: „Obama zhoršuje vztahy s Moskvou jako žádný prezident“³⁶⁵.

³⁵⁸ Nepřipadá Vám zvláštní, že téměř všechna opatření na posílení obranyschopnosti východního křídla byly a jsou prováděny výhradně ze strany USA?

³⁵⁹ Otázkou je, když se Varšavská smlouva rozpadla v roce 1991, proč počet základny NATO stále přibývá? A zcela náhodou se tak děje na místech, odkud Rusko odešlo. Proces vzniku nové základny Aliance má vždy stejný scénář, v I. fázi je třeba stát se členem EU a následně členské zemi Unie je naznačeno, že musí mít na svém území ochranu před ruskou agresí. Ruská federace je dnes základnami Aliance obklíčena doslova ze všech stran.

³⁶⁰ Dohoda NATO - Rusko zakazuje budování základen nejen u ruských hranic, ale i na území bývalých členských států Varšavské smlouvy. Aliance se však odvolává na skutečnost, že se nejedná o smlouvu ale dohodu a takzvaný akční plán nouzové připravenosti, který je odůvodňován situací na Ukrajině a jehož součástí je vytvoření operativních základen pro přítomnost pozemních, vzdušných a námořních vojsk na východních hranicích NATO na základě rotace.

³⁶¹ Ruská odpověď na vyslání amerických vojáků do východní Evropy: "Nebudeme pasivně přihlížet". In: *securitymagazin.cz* [online]. [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/ruska-odpoved-na-vyslani-americkych-vojaku-do-vychodni-evropy-nebudeme-pasivne-prihlizet-1404049842.html>.

³⁶² V posledním období jsou čím dál častěji svědky incidenty u ruských hranic mezi americkými loděmi a výzvědnými letouny s ruskými vzdušnými silami. Otázka je, jak definovat americký zájem v Baltském moři nebo v oblasti několika kilometrů od ruské základny například v Kaliningradu?

³⁶³ COHEN, Stephen. The Obama Administration Recklessly Escalates Confrontation With Russia. In: *thenation.com* [online]. [cit. 9.2.2016]. Dostupné z: <http://www.thenation.com/article/the-obama-administration-recklessly-escalates-confrontation-with-russia/>.

³⁶⁴ Profesor a analytik Princetonské univerzity, která patří k jedné z nejprestižnějších škol v USA.

³⁶⁵ RIGGINS, Tomas. Obama. Putin and the U.S. Election. In: *opednews.com* [online]. [cit. 3.7.2016]. Dostupné z: http://www.opednews.com/articles/Obama-Putin-and-the-U-S--by-Thomas-Riggins-Elections-And-Campaigns_Establishment_Imperialism_Jihadists-160307-998.html.

6.1.3 Cíl ukrajinské krize

USA mají velké obavy ze vzniku nového geopolitického bloku, mezi Německem a Ruskem. Americkým cílem je separovat Evropu od ruských zdrojů surovin a následně by mělo dojít k substituci surovinami z arabských krajin, ideálně přímo z USA. Pro Evropu, která surovinami neoplývá, by to znamenalo přibližně dvojnásobné zdražení, což by Starý kontinent zruinovalo víc než válka.³⁶⁶ Tuto teorii podporuje i současná politika Spojených států, která navrhuje přerušit výstavbu Severního proudu 2. Amos Hochstein³⁶⁷ doslova řekl: „*Je to projekt, který dodává ten samý plyn těm samým spotřebitelům novou cestou, když už existuje výborná cesta.*“^{368/369}

Spojené státy v prosinci 2015 zrušily vývozního embarga plynu, který platil více než čtyřicet let.³⁷⁰ Dlouhodobým cílem USA je vytlačit ruské společnosti z evropského plynového trhu. Tuto hypotézu potvrzuje i výrok Marie Zaracharovové³⁷¹: „*To, co dělá Washington, je realizací politiky zadržování, v daném případě ovšem nejen zadržování Ruska, ale i zadržování Evropy.*“³⁷²

Otázkou je proč my Evropané nevidíme, že Washington hájí pouze své zájmy bez ohledu na nás? V současné době již Spojené státy nejsou ochráncem Starého kontinentu.

³⁶⁶ Slovenský politik šokuje slovy o Rusku: Európu čaká koniec, USA sa zmenia! In: *topky.sk* [online]. [cit. 9.4.2014]. Dostupné z: <http://www.topky.sk/cl/10/1389461/Slovensky-politik-sokuje-slovami-o-Rusku--Europu-caka-koniec--USA-sa-zmenia->.

³⁶⁷ Čelní představitel ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických pro energetiku.

³⁶⁸ USA navrhnou EU si dát „pauzu“ při stavbě Severního proudu 2. In: <http://cz.sputniknews.com> [online]. [cit. 6.5.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160506/2981339/usa-eu-severniproud2-stavba-bezpecnost.html>.

³⁶⁹ Spojené státy se snaží všemi prostředky zabránit stavbě tohoto plynovodu, který by přímo spojil Rusko s Německem. Pokud bude dokončen, obejde problémovou Ukrajinu, odstraní by tranzitní poplatky a spojil obě euroasijské velmoci. Tento příklad není ojedinělý, vzpomeňme plynovod Jižní proud, kdy už bylo položeno i část vedení a Bulharsko po návštěvě z USA, odmítlo ve výstavbě pokračovat. Americkým cílem je v Evropě budovat terminály na zkapalněný plyn (LNG), který je prozatím jediný v Polsku a není ještě zcela dokončen.

³⁷⁰ URBÁNEK, Vladimír. Americký zkapalněný plyn zaplaví světový trh a může změnit i geopolitické síly. In: *Kurzy.cz* [online]. [cit. 27.2.2016]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/zpravy/395343-americky-zkapalneny-plyn-zaplavi-svetovy-trh-a-muze-zmenit-i-geopoliticke-sily/>.

³⁷¹ Oficiální mluvčí ministerstva zahraničních věcí RF.

³⁷² Мария Захарова назвала санкции против РФ «тупиковым». In: *aif.ru* [online]. [cit. 24.2.2011]. Dostupné z: http://www.aif.ru/politics/world/mariya_zaharova_nazvala_sankcii_protiv_rf_tupikovym_metodom.

6.1.4 Predikce vývoje Ukrajiny

Poté co EU sdělila Ukrajině, že v příštích 25 let nebude členem ani EU a ani NATO, navíc jí omezila financování, protože to si tamní oligarchické struktury umě a rychle přerozdělí a MMF a USA už hovoří o uzavření penězovodů a je velkou otázkou jaká bude ukrajinská budoucnost? Ukrajina je zkrachovalý stát se zničenou infrastrukturou, který nemá příliš nerostných surovin³⁷³, nemůže si dovolit nakupovat ani plyn a ani ropu z Ruska, výrobní struktura je orientována na Rusko, všude je zadlužena a navíc odříznuta od zdrojů financování. Svoje kvóty na dovoz zemědělských produktů vyčerpala cca za měsíc a půl letošního roku. A navíc se nachází v zamrzlém stavu občanské války. Ukrajina již nikdy nebude taková, jaká byla. Proces, jehož počátky jsou již dnes patrné, se nazývá feudalizace Ukrajiny. Jeho výsledkem bude jakási balkanizace celistvého území, které se postupně začne drolit na menší části, řekněme „knížectví“. V každém tomto kousku země bude vládnout jeden oligarcha, který bude svoji moc opírat o svoje ekonomické impérium a soukromou armádu. Jeho obyvatelé, budou reálně jeho nevolníky ve XXI. století a budou podřízeni klanovým strukturám. Některé územní celky třeba Novorusko se následně připojí k Rusku, některé západní části se v budoucnu možná připojí k Polsku, či Maďarsku, pokud to bude pro ně výhodné. Tuto prognózu podporuje hned několik faktorů chudoba obyvatelstva, paternalistická mentalita společnosti, oligarchizace politiky a jejich vliv v regionech, klientelismus, a slibovaná decentralizace.

6.2 Válka v Sýrii

Na Blízkém východě, konkrétně v Sýrii, sledujeme v současné době velmocenské klání na „třetím hřišti“. Platí zde i prastará rovnice, mír je výsledkem války, která bohužel zdaleka neskončila. Do této konfrontace se aktivně mimo obou velmocí zapojili i mnohé další státy, které by tohoto pro Sýrii nepříznivého dění rády využily. Tento „souboj velmocí“ má jinou formu než bylo charakteristické pro I. období studené války.

³⁷³ Značná část je v Novorusku, které Kyjev nekontroluje.

6.2.1 Analýza

Syrský konflikt nezačal mírovými občanskými protesty během vlny „barevných revolucí“, Západem označovaných jako Arabského jaro.³⁷⁴ Příčiny syrské války sahají do roku 2000, kdy Katar představil záměr vybudovat plynovod vedoucí přes území Saúdské Arábie, Jordánska, Sýrie, Turecka do Evropy. Katarsko-turecký plynovod by pravděpodobně umožnil sunnitským královstvím z Perského zálivu získat strategický vliv na světových trzích s plynem a mimo to by značně posílil pozici Kataru - spojence USA na Blízkém východě.³⁷⁵ V roce 2010 Bašár Asad veřejně odmítnul podepsat dohodu o vybudování tohoto plynovodu přes území Sýrie³⁷⁶ a následně se objevily protesty proti syrskému prezidentu, potažmo celému establishmentu, který západní media záměrně sekuritizovaly. Tyto protesty následně přerostly v ozbrojené střety, které byly Západem „již tradičně“ označeny jako „boj za svobodu a demokracii“.^{377/378} A nedlouho poté se objevil „Islámský stát“³⁷⁹ a mnohé další radikální skupiny s wahhábistickou ideologií, jejichž cílem bylo

³⁷⁴V tomto kontextu se sluší uvést, že iráňští a syrští diktátoři, včetně Bašára Asada využívali příběhy o krvavých převratech amerických tajných služeb jako ospravedlnění pro svůj autoritářský režim a nutnost, mít silného spojence - Rusko.

³⁷⁵ Pokud by došlo k substituci ruského plynu v Evropě, jaký užitek by z toho měla Sýrie - strategický partner Ruska? Zcela přirozeně neměla žádný důvod Kataru stavbu plynovodu, který by oslabil jejího strategického spojence, povolit. O výstavbu tohoto plynovodu měla i EU značný zájem, protože by jí umožnil diverzifikovat dodávky plynu a potenciálně by nový plynovod mohl vést až ke snížení cen energií. V neposlední řadě by se Evropa mohla zbavit závislosti na ruském plynu, která by dle některých hlasů mohlo Rusko v případě potřeby použít ke zvýšení svého ekonomického i politického vlivu.

³⁷⁶ Reakce Asada byla velmi tvrdá, což umožnilo mediálním agenturám podstrčit nám občanům Západu myšlenku, že tento boj je veden za lidskou svobodu a demokracii.

³⁷⁷ Značně rozdílně o těchto incidentech informovala media. Zatímco ta západní informovala o střelbě v Homsu, mnohé nezávislé zpravodajské agentury to popřely. Rozchází se i diametrálně počty obětí, zatímco západní media hovořila o několika tisících mrtvých studentech, ta blízkovýchodní udávala maximální počet obětí cca sto obětí. Více Tereza Spencerová.

³⁷⁸ Na Blízkém východě uznávají jiné hodnoty než my, Euro- atlantická civilizace. Svobodu a demokracii na Blízkém východě neznají, před Bašarem vládl jeho otec Hafíz Asad, který byl mnohem brutálnější diktátorem než je jeho syn, kterého v Sýrii považovali před vypuknutím války za reformátora.

³⁷⁹ „IS“ je nekonzistentní entita, která má za cíl šokovat. My v Evropě se dozvídáme o této entitě jen ty největší extrémy. Státní aparát „Islámského státu“ se skládá z běžných policistů, úředníků, vojáků, kteří nemají schopnost „uřezávat hlavy“. Odhadované počty bojovníků jsou cca 1500 až 3000 z Tunisu, z Maroka přibližně 3000. Nejextrémnější osobnostní profily mají cizí žoldníci, protože v domácích podmínkách není možné je takto vyprofilovat. Tuto skupinu lze označit za poutníky po bojištích. „IS“ je značka, stejně jako dříve Al-kaida před pár lety jsme nevěděli co je to za entitu a za pár let je klidně možné, že zcela zmizí a objeví se nové nebezpečí. Úkolem syrské i irácké vlády bude nabídnout po ukončení konfliktu těmto lidem jinou – lepší alternativu budoucnosti, následně je přeplatí a přetáhne je na svoji stranu, což je konec konců běžná praxe na Blízkém východě. Výše uvedené se týká přirozeně občanů „islámského státu“ a nikoliv radikálů a teroristů. Více Břetislav Tureček.

svrhnout syrského prezidenta. Zvláštní bylo, že tyto skupiny byly koncentrovány právě v místech, kde byla Katarem navrhovaná trasa plynovodu.^{380/381/382}

Kdo v této válce bojuje proti komu je věcí interpretace. Na jedné straně stojí syrská armáda v čele s Bašárem Asadem, Ruská federace³⁸³, šítské iránské milice, libanonský Hizballah a syrští Kurdové³⁸⁴. Na straně druhé bojuje Syrská osvobozenecká armáda (FSA), „Islámský stát“ (IS), Al-Kajda a větší množství různých frakcí odvozených právě od těchto dvou konkurenčních klíčových skupin, které jsou finančně, materiálně i personálně podporovány státy ze zálivu, konkrétně Katarem, Saudskou Arábií, Jordánskem, Izraelem. Některé radikální skupiny mezi sebou bojovaly, v rámci konkurenčního boje o zbraně, vliv a podíl na získaném území. Třetí stranu konfliktu reprezentují Spojené státy, Evropská unie a Turecko, kteří podporovali umírněnou opozici³⁸⁵, jmenovitě FSA a Frontu an-Nusrá. Od počátku měly výše zmíněné koalice značný rozdíl v prioritách. Zatímco Západ deklaroval za hlavní prioritu porážku „IS“, Ankaře šlo především o Asadovo svržení a následné turecké územní obohacení se, které bylo neodmyslitelně spjato se zvyšováním jeho sféry vlivu a znemožněním vytvoření autonomní kurdské oblasti v Sýrii.

Následně v Sýrii bojovali obě koalice proti „Islámskému státu“, ale ten, nejen že nebyl poražen, ale paradoxně se jeho vliv rozšířil téměř na území celé Sýrie. Výsledky amerického zapojení do bojů v Sýrii, byly po více než ročním angažmá tristní.^{386/387}

³⁸⁰ KENEDY, Robert. Why the Arabs don't want us in Syria. In: politico.eu [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.politico.eu/article/why-the-arabs-dont-want-us-in-syria-mideast-conflict-oil-intervention/>

³⁸¹ Od roku 2009 podle informací WikiLeaks, začala CIA sponzorovat syrskou opozici.

³⁸² V éře před II. americkou invazí do Iráku v roce 2003 začal vzestup sunnitů, kteří se následně transformovali do „Islámského státu“. Během studené války americká rozvědka přispěla nezpochybnitelně k rozvoji džihádismu, který byl stvořen jako prostředek k naplňování americké zahraniční politiky na Blízkém a Středním Východě. Američtí operativci připravovali převraty v Jordánsku, Súdánu, Íránu, Iráku a Egyptě. Wahhábovsko - ideologický virus byl kultivován a podporován Spojenými státy prostřednictvím Saúdské Arábie, která následně apelovala na více než miliardu muslimů ve světě, aby se připojili k celosvětové anti-sovětské koalici. Dnešní američtí politici na tuto krvavou historii zapomínají a navíc považují islám za nástroj k prosazování svých strategických cílů na Blízkém východě až do dnešních dnů.

³⁸³ Rusko do svého vstupu, podporovalo Sýrii, jak zbraněmi, materiálem, tak i specialisty na výcvik a vedení operací.

³⁸⁴ Syrské Kurdy podporovaly především Spojené státy.

³⁸⁵ Všechny džihádistické skupiny vycházejí ze stejné ideologie, proto nelze hovořit v Sýrii o třech stranách konfliktu, což dokládá i současná situace, kdy při současném příměří, pokračuje boj proti Amerikou podporované umírněné opozici Frontě an-Nusrá, která je dle dohody na stejné úrovni jako IS. Což si lze vyložit, jako přiznání, že Spojené státy podporovaly přímo teroristické jednotky v Sýrii. Umírněná opozice se od té neumírněné liší snad jen tím, že jejich „řezání hlav“ má výrazně humanitární charakter.

³⁸⁶ Otázkou zůstává, proti komu vlastně bojovaly a jaké měly v Sýrii zájmy?

Turecko v průběhu bojů eskalovalo situaci, když v listopadu 2015 sestřelilo ruský bombardér nad syrským územím. Ruskou odpovědí bylo uvalení tvrdých sankcí, které následně zle postihly tureckou ekonomiku³⁸⁸. Ankara byla prokazatelně zapojena do ropných obchodů s „Daešem“³⁸⁹. Tato skutečnost byla samozřejmě nepříjemná jak pro NATO, tak i pro Evropskou unii. Jak mohl Západ a může brát někoho vážně v boji proti terorismu, když členská země NATO terorismus přímo podporuje?³⁹⁰

Do Sýrie čile proudili z Turecka³⁹¹ zahraniční džihádisté, zbraně a zboží, na druhou stranu odcházela ropa. Turecko mimo výše uvedené porušovalo i mezinárodní právo i tím, že odstřelovalo syrská vládní vojska na jeho vlastním území. Tato „schizofrenie“ se netýkala pouze Turecka, počátky „Daeše“ lze vystopovat v amerických káznících v Iráku a existují dnes už i příznání bývalých šéfů amerických tajných služeb, podle nichž Spojené státy v „Islámském státu“ viděly „strategický“ nástroj k prosazování svých zájmů na Blízkém východě.^{392/393}

Přísun zbraní opozičním skupinám v Sýrii koordinovala CIA a většina z nich skončila v rukou islamistických extremistů. Vše probíhalo již před rokem 2012, kdy dal Barack Obama oficiální souhlas CIA s jejich vyzbrojováním a výcvikem na základnách v Jordánsku. Tento program nesl jméno Timber Sycamore a byl následně doplněn

³⁸⁷ Spojené státy bombardovaly „IS“ eufemisticky řečeno „konzervami a municí“. Letecké síly Spojených států zpravidla vzlétly a následně se vrátily na základnu v plné výzbroji, bez jediného výstřelu. Druhou možností bylo bombardování prázdné poušti. Během amerických vzdušných operací nebylo zdokumentováno, že by zničily jeden jediný z více než 60 výcvikových táborů IS na území Sýrie. V mnoha případech dle neoficiálních zpráv se objevila odhalení, která hovořila o tom, že před americkými nálety byli radikálové varováni prostřednictvím shazovaných letáků, že proběhne bombardování.

³⁸⁸ Turecké elity sní o obnově a vzniku „Neo-osmanské říše“, tato idea po svržení Muslimského bratrstva v Egyptě, sestřelení ruského bitevníku a brutálnímu vyřizování vnitrostátních účtů se syrskými Kurdy se pomalu rozplývala. Nicméně je tu Evropská unie, která pokryje Turecku ztráty způsobené ruskými sankcemi a navíc je tu možnost islamizace Evropy, prostřednictvím které bude docházet k růstu jeho vlivu na Starém kontinentu.

³⁸⁹ Daeš je arabská zkratka Islámského státu.

³⁹⁰ Otázkou zůstává, zda Turecko tuto úlohu sehrálo o samo osobě, nebo bylo jen něčí prodlouženou rukou?

³⁹¹ Pro objektivnost dodejme, že do Sýrie radikálním skupinám dodávali zbraně, finance, bojovníky i materiál současně i Katar, Jordánsko a Saudská Arábie. Izrael léčil ve svých nemocnicích raněné radikály do doby než mu bylo ze strany Ruska naznačeno, aby od tohoto jednání upustil. Mimo výše zmíněné vyslal i svoje jednotky, aby se aktivně zapojily do syrských bojů. Všechny tyto státy měly a mají v syrské válce svoje cíle, které se přirozeně ne všem podařilo naplnit, což je jedno ze základních axiomů mezinárodní politiky.

³⁹² SPENCEROVÁ, Tereza. Jsme na tom špatně. Nám vládnou loutky, Ukrajině psychopaté. A takto to doopravdy vypadá v Sýrii. In. *Parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Tereza-Spencerova-zpet-na-PL-Jsme-na-tom-spatne-Nam-vladnou-loutky-Ukrajine-psychopate-A-takto-to-doopravdy-vypada-v-Syrii-423404>.

³⁹³ Vše bylo oficiálně odhaleno Ruskem jako odplata právě za sestřelený bitevník.

dodatkem povolující použití smrtících zbraní“³⁹⁴. Analýza DIA³⁹⁵ roku 2012 konstatovala: „Chaos, v němž syrská občanská válka přerůstá stále víc, skýtá islámským militantům zde i v Iráku prostor k expanzi a rozkvětu.“³⁹⁶

Moskva svým vstupem do války v Sýrii reálně zabránila Západu a „jeho spojencům“ svrhnout režim syrského prezidenta Bašára Asada. Cílem 1. fáze nasazení ruských sil, bylo systematicky likvidovat kompletní infrastrukturu „Islámského státu“ a následně ruské letecké síly ukončily ráznými zásahy ilegální obchodování s ropou mezi „IS“ a Tureckem.^{397/398} Poté ruské letectvo poskytlo vzdušnou podporu syrské armádě, čímž byla zahájena 2. fáze, kdy se tyto síly vzájemně kvalitně a efektivně zkoordinovaly a počaly společně osvobozovat klíčová města strategického významu, což vedlo k ukončení předchozího vývoje, kdy se ze Sýrie stával padlý stát.

Nasazením ruských sil došlo k zásadnímu obratu v syrském konfliktu, před ním se „IS“ a ostatní radikální islamistické skupiny šířily touto zemí jako mor a postupně ji uchvacovaly. Rusko v Sýrii předvedlo velmi intenzivní a produktivní zbrojní festival, kdy doslova celý svět překvapil svojí moderní technikou, která v mnoha ukazatelích převyšuje i technologie a schopnosti největší a nejničivější armády. Zatímco Spojené státy bojovaly „proti terorismu“ na Středním východě, Rusko výrazně modernizovalo a přeorganizovalo svoje vojenské síly, investovalo do nových high-tech technologií. Ty byly následně implementovány například do tanků či letadel, které mohou vypustit několik raket najednou, stejně jako smrtící komplexy „země-vzduch“ typu S-400, které jsou rozmístěny v Sýrii.³⁹⁹

Rusko mělo v Sýrii stovky vojáků, maximální počet byl udáván na cirká 2000. Po splnění úkolů a uzavření příměří došlo ke stahování určených ruských sil zpět do vlasti, nicméně

³⁹⁴ HAMMOND, Jeremy. How the CIA Helped Fuel the Rise of ISIS. In: *jeremyhammond.com* [online]. [cit. 12.10.2016]. Dostupné z: <http://www.jeremyhammond.com/2016/01/29/cia-helped-fuel-rise-isis/>.

³⁹⁵ Tajná služba americké armády.

³⁹⁶ HAMMOND, Jeremy. Před podporou terorismu varovala i rozvědka Pentagonu. In: *stripyzesveta.cz* [online]. [cit. 1.2.2016]. Dostupné z: <http://stripyzesveta.cz/cz/media/1514/jeremy-hammond-pred-podporou-terorismu-varovala-i-rozvedka-pentagonu>.

³⁹⁷ Prvním cílem bylo vytvořit potřebnou ochranu ruským jednotkám a zastavit (v první fázi přesněji omezit) financování Daesh.

³⁹⁸ Tímto konáním a likvidací desítek kilometrů cisteren, omezilo Rusko financování „IS“ i dalších skupin. Podle řady odhadů tvořil příjem z ropy cirká 40% provozních nákladů IS.

³⁹⁹ SHINKMAN, Paul. Shinkman Why Obama's Army Isn't Defeating Russia, China, ISIS. In: *usnews.com* [online]. [cit. 3.2.2016]. Dostupné z: <http://www.usnews.com/news/articles/2016-02-03/why-obamas-army-isnt-defeating-russia-china-isis>.

válka stále pokračuje.⁴⁰⁰ Rusko se neúčastní přímo mírových rozhovorů, z čehož lze vyvodit, že Sýrii výrazně pomohlo, ale teď je na řadě syrská vláda a dál již musí postupovat sama.

Rusko i USA dosáhli po 5 letech zákulisní dohody^{401/402}. Obě velmoci se pravděpodobně smířily se skutečností, že ani jedna strana nemůže v Sýrii vojensky vyhrát, proto přiměly i ostatní angažované strany k jednání.^{403/404/405} Současné „příměří“ a diplomatická jednání fakticky ukončila politiku západu založenou na sloganu „Asad musí odejít“.⁴⁰⁶ Rezoluce Rady bezpečnosti OSN číslo 2254, ve které jsou stanoveny podmínky příměří, hovoří pouze o dvou skupinách proti kterým je možno v Sýrii bojovat. Těmito skupinami jsou „Islámský stát v Iráku a Levantě“ a Fronta al-Nusrá.^{407/408} Následně probíhala Asadova amnestie vztahující se na všechny, kdo složí zbraně. Základní premisou byl předpoklad návratu určité části bojovníků Syrské svobodné armády do řad Syrské armády, což by v případě vypuknutí dalšího kola války mohlo vést ke skutečnosti, že Asadova armáda

⁴⁰⁰ Odchod ze Sýrie v některých evokuje odcházení z Afghánistanu, nicméně se domnívám, že tato paralela je zavádějící.

⁴⁰¹ Současným největším problémem Spojených států je skutečnost, že reálně nemají šanci dosáhnout svého hlavního cíle v Sýrii, kterým bylo zabránit Rusku vyhrát. Uvědomme si, že v pojetí „anglo-sionistických vládců“ je Rusko stále jen regionální velmocí, které nesmí být dovoleno se vzepřít nepostradatelnému národu. Mohou si Spojené státy dovolit vypadat slabě ve volebním roce?

⁴⁰² Konsensus byl dán obratem na bojišti, kdy koalice Spojených států amerických i další sponzoři pochopili, že se v Sýrii nedá vyhrát a je nutné boje zastavit dříve, než bude vítězství Asada jednoznačné, a proto došlo k diplomatickým jednáním. V jednání Západu a to i kontextu občanské války na Ukrajině je patrné, že Západ (NATO) a jeho spojenci, mají největší tendenci vyjednávat vždy, když se blíží zdrcující porážka? Příkladem budiž Debalcevo na Ukrajině.

⁴⁰³ Domnívám se, že by byla rusko-syrská koalice schopna vyhrát a celou zemi vyčistit od džihádistických skupin a vojenských a polovojenských jednotek několika států. Výsledkem by následně byla komplikovaná mezinárodní situace, proto Rusko dalo prostor k diplomatickému urovnání. Pokud tato cesta selže myslím si, že se Rusko vrátí a svůj úkol v syrské válce dokončí.

⁴⁰⁴ KREJČÍ, Oscar. Diplomacie v době krizí. In: *prvnizpravy.parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 18.12.2015]. Dostupné z: <http://prvnizpravy.parlamentnilisty.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-diplomacie-v-dobe-krizi/>.

⁴⁰⁵ Diplomatická jednání jsou vstřícným gestem, které dává Turkům a Saudům šanci na záchranu „jejich teroristů“, a lidem z FSA čas na návrat „domů“. Předpokládaným „výsledkem tohoto jednání“ by mělo být pročištění syrského bojiště, které by tak v případě pokračování bojů - usnadnilo postup.

⁴⁰⁶ Od počátku se arabisté a znalci poměrů na Blízkém východě shodli, že Asad není ideálním vůdcem Sýrie, ale v dané konstelaci je tím nejlepším řešením a nejmenším zlem. Západ to po 5 letech války konečně snad také pochopil.

⁴⁰⁷ Security Council Unanimously Adopts Resolution 2254 (2015), Endorsing Road Map for Peace Process in Syria, Setting Timetable for Talks. In: *un.org* [online]. [cit. 18.12.2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2015/sc12171.doc.htm>.

⁴⁰⁸ Všechny další skupiny i jednotlivce rezoluce vynechává, což se domnívám, je naprosto chybné, protože všechny skupiny mají stejnou základní ideologii, kterou je radikální wahhábismus a jsou odnože Al-Kajdy, nebo „Islámského státu“. Od obou skupin se liší jen tím, že nedávají svoje popravky na internet, žádný jiný rozdíl mezi nimi v nich není. Fronta an-Nusrá je ta, kterou Spojené státy přímo vyzbrojovaly a celou dobu deklarovaly, že to je „jejich“ umírněná opozice. Sluší se podotknout, že se jedna o syrskou francízu Al Kajdy. Více Břetislav Tureček

bude mít dokonalé informace o rozmístění nepřítele. Současným úkolem syrské vlády je transformovat vojenské vítězství v politickou stabilitu.

Po celou dobu příměří probíhají v Ženevě jednání – o budoucím uspořádání Sýrie. V současné době jsme svědky nové situace, kdy obě delegace – vládní i opoziční budou jednat spolu přímo, tak říkajíc „u jednoho stolu“. Až doposud probíhalo jednání ve formě takzvané „kyvadlové diplomacie“, kdy si delegace posílaly stanoviska písemně přes chodbu. Proces vyjednávání budoucího uspořádání Sýrie bude trvat delší dobu, jedná se o záležitost minimálně roku. Pokud by doba vyjednávání přesáhla řekněme pět let, nebylo by už o čem jednat, protože by se Sýrie rozpadla na několik částí. V současné době nelze jednoznačně určit, která z velmocí je úspěšnější, protože to vyplyne až v posledním dějství.

Přelomovou událostí byl vznik koordinačního střediska na ruské letecké základně Hmejmím, jejímž prostřednictvím si ruská a americká armáda vyměňují zpravodajské informace. Do celého projektu by měl být v budoucnu zapojen i Irán, což by bylo další významnou a přelomovou událostí. V budoucnu bychom pak nemohli ani vyloučit vznik do nedávna „těžko uvěřitelné koalice“, která by se časem mohla postavit i proti Turecku a Saudské Arábii. Washington se v současné době pravděpodobně ocitá na Blízkém východě před nelehkou volbou.⁴⁰⁹ Kdo je nespokojen se současným vývojem, je turecký prezident, který uvedl, že současná dohoda o příměří je „nespravedlivá“, protože nebere v úvahu zájmy Ankary.^{410/411/412}

Konflikt v Sýrii je nesrovnatelně těžší než všechny války za posledních 50 let, řekl americký vojenský expert Cedric Leighton. Americká administrativa obdržela citelný

⁴⁰⁹ SPENCEROVÁ, Tereza. Sýrie se blíží k „příměří“. A možná k rozpadu a federaci. In: *literarky.cz* [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/blogy/tereza-spencerova/21565-syrie-se-blii-k-pimi-a-mona-k-rozpadu-a-federaci>.

⁴¹⁰ Turecké úřady nazývají nespravedlivou dohodou o příměří v Sýrii. In: *newsru.com* [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.newsru.com/world/24feb2016/erdogan.html>.

⁴¹¹ Mocnosti se dohodly a Turecko nikoho nezajímá. USA nemá trvalé přátele, či nepřátele, trvalé jsou jen zájmy.

⁴¹² V poslední době byla velmi často zmiňována možnost turecké a saudské invaze do Sýrie. Turecká agrese nedávala smysl, jednalo by se akt zoufalství. Rusko má mnohem silnější armádu a Turecko navíc počítalo se zapojením NATO i v případě útočné operace. Následně došlo k odmítnutí podpory tureckého požadavku Aliancí, které chtělo aktivní zapojení NATO do konfliktu s Ruskem. Ankara tak stále hrozí, ale neútočí. Ještě zajímavější by byla invaze Saudské Arábie, která v současné době není schopna ani z nejmodernější americkou technikou a technologiemi, porazit armádu Húthíové. Jemen se změnil na měsíční krajinu v důsledku této války za 3 měsíce. V rámci tohoto konfliktu došlo i k použití zakázané kazetové munice a dalších prostředků. Invaze Saudů do Sýrie by byla vojensky neproveditelná, ale však přicházelo v úvahu, rozdat saudské uniformy džihádistům - prohlásit je za saudskou armádu a vyvázat je z bojů. Poté co by byli přeskupeni a dozbrojili by se, byli by posláni zpět do bojů v Sýrii.

úder a ztrátu její neochvějně pozice na Blízkém východě, pro ni v životně důležitém regionu. Svět je ve stádiu přechodu z unipolárního do multipolárního světového uspořádání.⁴¹³

Pokus o odstranění B. Asada byl strategickou chybou Západu, protože pokud americká administrativa má zpracované analýzy a ví, že není schopna nepohodlný režim odstranit a nahradit ho demokracií, pak by neměla začínat vyvíjet aktivity směřující k tomuto cíli. Vojenští stratégové vstupují do války, jen tehdy pokud ji lze vyhrát, ale nikdy nevstoupí do války, kterou nelze vyhrát. Syrská válka je zásadní chybou Západu (USA), která nás svými „údajnými morálními závazky“ staví do situace, kdy „údajně musíme zachraňovat svět“, který o to vůbec nestojí a navíc na to ani nemáme. Západ (USA) dnes reálně nemá sílu na to, aby etabloval demokracii jinde ve světě. V Evropě dnes jednáme defenzivně, stavíme ploty a ohraničujeme se proti nepokojům a padlým státům. Proč tak konáme? Protože na nic jiného nemáme. Než jsme výše zmíněné pochopili, trvalo to příliš dlouho a mezitím se stálo příliš mnoho nepěkných věcí.⁴¹⁴

6.2.2 Budoucnost IS a výzvy pro vojenství

„Islámský stát“ je izomorfní entita, která se po sérii porážek usazuje v chaotických oblastech Pákistánu a Afghánistánu na úkor místních skupin Talibanu, který ztrácí „půdu pod nohama“. Tuto organizaci rozklíčila smrt jejího letitého vůdce Mully Umara. Pákistánská odnož Talibanu pro změnu utrpěla těžké ztráty v důsledku vládní vojenské ofenzivy a zcela zásadní roli hrají peníze od arabských sponzorů.⁴¹⁵ Část islamistů se již pomalu stěhuje do Libye a další část demoralizovaných jednotek utíká k turecké hranici, kde se snaží ukrýt v proudu uprchlíků, což je značnou bezpečnostní hrozbou pro Evropu a oblast Střední Asie.

⁴¹³ Rusko otočila kola dějin a děje se přený opak procesů z 90. let minulého století, kdy USA doslova přebíraly celý Blízký východ od hroutícího se SSSR. Dnešní procesy jsou výsledkem precizní kombinace diplomacie a vojenského umění.

⁴¹⁴ Petr Robejšek ukazoval studentům, kam vede politická korektnost. Neuvěříte, co stačí ve Švédsku, abyste byl extremistou. In: *parlam entmilisty.cz* [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Petr-Robejssek-ukazoval-studentum-kam-vede-politicka-korektnost-Neuverite-co-staci-ve-Svedsku-abyste-by-extremistou-426877>.

⁴¹⁵ TUREČEK, Břetislav. Muslimské bratrstvo hnací silou radikálů? Zavadějící představa. In: *ceskapozice.lidovky.cz* [online]. [cit. 14.1.2016]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/muslimske-bratrstvo-hnaci-silou-radikalu-zavadejici-predstava-psj-/tema.aspx?c=A160112_144632_pozice-tema_houd.

Otázkou je co udělat s těmito lidmi, hovoříme odhadem o 30 tisících extrémistů, z které značnou část tvoří žoldáci, kteří po případném ukončení války v Sýrii půjdou na další bojiště, jiní ztratí motivaci. Co s těmito lidmi? Pokud je dokážeme vůbec identifikovat. V Evropě se vedou momentálně jednání, jak toto bezpečnostní riziko řešit. Navrženým opatřením je v případě prokázání příslušnosti k „IS“, či jiné teroristické skupině, či organizaci dotčným odebrat pas. Spojené státy řeší toto bezpečnostní riziko umístěním těchto bojovníků na Quantanámou.

To že bombardujeme a bojujeme ve městech proti terorismu, vypadá velmi dobře z médií, ale v průběhu těchto bojů jsou zabíjeni civilisté a ti někdy v budoucnu, je de facto nepodstatné, zda za rok či jednu generaci, budou znovu motivováni k odvetě. I když se nám podaří zničit značku například „Islámského státu“, zůstanou desítky spíše stovky tisíc frustrovaných lidí, kteří budou znovu motivováni, bojovat proti západní společnosti, což přináší vojenským stratégům úkol, hledat nového způsobu boje. Dnes totiž zřídka kdy dochází k boji armády proti armádě. Vojenská strategie, technologie, boj proti civilistům je věcí mezinárodního práva, jak ale chcete bojovat proti někomu, kdo je hodinu armáda a za hodinu už ne? Je značně komplikované bojovat proti někomu, kdo nenosí uniformy a jehož identifikace je tak zkomplikovaná.

6.3 Migrační krize

Více než rok jsme zahlcováni informacemi z médií o lidech⁴¹⁶ připlouvajících do Evropy na člunech. Tyto zprávy nám již zevšedněly, impulzem k „budíčku“ pro nás Evropany byla fotografie tělíčka tříletého dítěte ležícího v písku na pobřeží. Fotka utonulého Aylana lidmi otřásla. Není přece nic děsivějšího než smrt dítěte. Poté nastalo vybičování citů, které nabralo zcela iracionálních rozměrů, jehož výsledkem bylo, že německá kancléřka přistoupila k fatálnímu kroku, když učinila historické rozhodnutí a do Německa, respektive

⁴¹⁶ 90% těchto nově příchozích jsou mladí muži mezi 20 a 30 lety, není to poněkud zvláštní? V procesu migrace jsou dominantními proměnnými rychlost a čas, není možné rozlišit mezi politickými a ekonomickými migranty. Ti, kteří utíkají před válkou, zpravidla zůstanou v první bezpečné zemi, nezhazují doklady a nechtějí primárně do Německa případně Francie či Velké Británie. Proč tito mladí muži nebojují za mír ve svých zemích?

Evropy, pozvala „syrské uprchlíky“ a z přijetí obrovského množství uprchlíků učinila de facto pro Evropu povinnost, s odvoláním na její svědomí.⁴¹⁷

6.3.1 Analýza

V současné době panuje v Evropě velmi absurdní situace. Na jedné straně v případě letecké dopravy se prochází důkladnou letištní kontrolou, kdy jsme kontrolováni, procházíme detektory, skenery, jsou ověřovány naše biometrické identifikátory v cestovních pasech a na druhé straně do Evropy přicházejí desítky tisíc lidí, které nekontrolujeme. Tito nově příchozí nemají doklady a nikoho nezajímá jejich původ. Lze toto nezodpovědné chování označit za bezpečnostní politiku? Proč poruší čelní představitelé Unie vlastní zákony, které chrání evropskou bezpečnost? Další iracionalitou je, že některé země, jmenovitě Maďarsko, si plní beze zbytku svoje závazky a povinnosti vyplývající z platných zákonů a od ostatních zemí v čele s Německem jsou nejen veřejně pranýřovány, ale dokonce se objevily i tendence, je za toto jednání trestat.

Každodenní realitou současné Evropy je přehlížení zločinů migrantů represivními orgány, které tyto skutečnosti neřeší. Důvodem je skutečnost, že by uškodily reputaci nově příchozích a starousedlíci by se na ně údajně dívali přes prsty a s nedůvěrou, což by ztížilo jejich integraci. Policie v rámci politické korektnosti tyto právní přestupky například krádeže, obtěžování na veřejnosti, či ve veřejných lázních neřeší. Mimo to neřeší dokonce ani trestné činy typu fyzické napadení či znásilnění. Podle výpovědi policistů příkazy proto jejich (ne)konání přicházejí od politiků z národní úrovně.⁴¹⁸ Pokud tedy vůbec policie zasáhne proti porušování právního řádu dané země, tak zásadně ne proti migrantům, zpravidla původcům trestných činů a přestupků, ale proti původním obyvatelům národních států. Pokud bude příliv migrantů i nadále pokračovat v dané rychlosti a množství, střetům v rámci národních států se nebude možné vyhnout, protože tento nápor není reálně zvládnout. Ve společnosti roste již v současné době napětí, začíná se polarizovat a radikalizovat.

⁴¹⁷ Toto rozhodnutí učinila sama bez porady s ostatními členskými státy, čímž dle některých názorů překročila svoje pravomoci a měla by být souzena za vlastizradu a ohrožení nejen německých, ale i evropských občanů. Na druhé straně se reálně ukázalo, kdo že to má v Evropě hlavní slovo.

⁴¹⁸ Otázkou je, proč se oni tak chovají, kdo je k tomu přiměl a za jakým cílem?

Jak je vůbec možné, že půl miliardová bohatá EU nedokáže zastavit nelegální migraci?⁴¹⁹ Když už se nepodařilo ochránit bezpečnost Starého kontinentu pomocí evropských sil, proč nebylo automaticky povoláno NATO? Proč došlo k odmítnutí jeho nasazení, v době největšího ohrožení Evropy od konce II. světové války? Severoatlantická aliance je paradoxně nejvýznamnější západní institucí, která definuje západní hodnoty. Otázkou je k Alianci vlastně slouží, když ne k ochraně nás Evropanů? Jaký je smysl atlantické vazby? Nebo je výhradně určena k vedené amerických imperiálních válek, či k válce proti Rusku?⁴²⁰ V tomto kontextu je slušné připomenout i zcela náhodné načasování a ekonomickou likvidaci Řecka, které před ztrátou své suverenity, dlouhodobě a spolehlivě plnilo povinnost ochrany jižní pozemní hranice Evropy. Uvědomme si, že stát, respektive společenství států, která nekontroluje svůj prostor, neexistuje.⁴²¹

Zásadním bezpečnostním problémem se stalo přijetí Lisabonské smlouvy, která omezila možnosti jednotlivých členských zemí a tedy i možnosti obrany proti různým formám islamizace diktovaných z Bruselu. Primárně se jedná o program EuroMed⁴²², který má integrovat do EU země kolem Středozemního moře, které nejsou členskými státy EU. Denně jsme z televize masírování propagandou, že islám dělíme umírněný a radikální, ale je to pravda? Analytik Jaroslav Štefec to komentoval slovy: „*Tvrdit o islámu, že je umírněný, je propaganda hodná Josepha Goebbelse, reforma islámu totiž neexistuje. „Věř, nebo zemři,“ je základní náboženská teze islámu, kterou v Evropě stále nedokážeme pochopit*“⁴²³. Tyto dva zcela rozdílné civilizační okruhy spolu mohou obchodovat, ale nikoliv se masově mísit, protože to by vedlo nevyhnutelně ke konfrontaci, kterou logicky

⁴¹⁹ Kdyby evropské elity chtěly zastavit migrační vlnu, bylo by to proveditelné, dnes však jasně patrné, že evropské elity si to nepřejí, otázkou zůstává proč?

⁴²⁰ Teprve v únoru 2016 se na Severoatlantická aliance rozhodla zapojit se aktivně do mezinárodního úsilí o zabránění nelegální migraci v Egejském moři. Jedná se působení pětilic aliančních lodí ze stálé námořní skupiny. Jejich úkolem je monitorovat pašerácké trasy a sbírat informace.

⁴²¹ Predseda Európskeho parlamentu sa obáva rozpadu Európskej únie. Môžu za to “východné členské štáty”. In: *hlavnespravky.sk* [online]. [cit. 21.12.2015]. Dostupné z: <http://www.hlavnespravky.sk/predseda-europskeho-parlamentu-sa-obava-rozpadu-europskej-unie-mozu-za-to-vychodne-clenske-staty/723812>.

⁴²² Euro-Mediterranean Partnership (Euro MED), nazývaný také Barcelonský proces, či Unie pro Středomoří. Tento program je připravován již 15 let a při jeho projednávání je vyloučena veřejnosti. 56 milionů migrantů je odhad počtu těch, kteří jsou potřební na vyrovnání demografického úbytku v Evropě mezi léty 2010 a 2050. Více Benjamin Kuraz.

⁴²³ ŠTEFEC, Jaroslav. Umírněný islám? To je propaganda jak od Goebbelse, vzkazuje analytik Štefec. A odkrývá, kdo má na této demagogii zájem. In: <http://www.parlamentnilisty.cz> [online]. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Umim-eny-islam-To-je-propaganda-jak-od-Goebbelse-vzkazuje-analytik-Stefec-A-odkryva-kdo-ma-na-teto-demagogii-zajem-425269>.

prohraje ten slabší - současná Evropa.⁴²⁴ Historie soužití křesťanství a islámu je historií krutých a krvavých válek, historií pokusů o totální zničení jedné, nebo druhé civilizace.⁴²⁵ Angela Merkelová v roce 2010 prohlásila: „*Multikulturalismus*⁴²⁶ *absolutně selhal*.“⁴²⁷ Proč se od roku 2015 snažíme jeho renesanci? Proč německá kancléřka a ostatní evropští představitelé systematicky pracují proti národním a kontinentálním zájmům? K dispozici je řada konspiračních teorií, podle kterých americká vláda pravděpodobně praktikuje vůči evropským elitám nějaký druh vydírání.⁴²⁸

Muslimové po překročení určitého procenta svého zastoupení v daném státě žádají o možnost praktikování práva šaria a nejen to, žádají si například i o dětské nevěstky a další bizarnosti. Soud pro lidská práva vydal rozhodnutí o tom, že právo šaria je neslučitelné s Úmluvou o ochraně lidských práv, a to kvůli jeho pravidlům trestního práva, nepřiznání rovnoprávného postavení mužů a žen a zasahování do soukromého i veřejného života na základě náboženských předpisů. O čem tady diskutujeme?⁴²⁹ Neměli by být imáni, kteří o něco takového žádající okamžitě zatknuti a souzeni za porušování právního systému dané země? V západoevropských městech existují dnes již ulice i čtvrti, kde fakticky vládne právo šaria a je reálné, že právě nad těmito čtvrti převezmou kontrolu bojovníci z „Islámského státu“, kteří sem přicházejí, schováni v uprchlických vlnách. Postupně se tak zvěrstva a hrůzy, které dnes vídáme v Sýrii a Iráku, objeví i v Evropě.

⁴²⁴Základním problémem islámu je, že u něj nedošlo odluce státu od církve. Náboženství drží v islámu moc nad politickou i ekonomikou, které následně deformuje v ideologii. Mimo to má značnou tendenci řešit většinu prohrěšků silou, což je zásadním rozdílem od Evropanů. Křesťanství si muselo v minulosti projít dlouhou cestou a tolerantním náboženstvím se stalo až tehdy, když ztratilo moc.

⁴²⁵ŠTEFEC, Jaroslav. Analytik Štefec pro PL vyhodnotil útoky v Bruselu. A dodal: Islamista z ČR Abbás měl být už zadržen. In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 22.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Analytik-Stefec-pro-PL-vyhodnotil-utoky-v-Bruselu-A-dodal-Islamista-z-CR-Abbas-mel-byt-uz-zadrzen-427413>.

⁴²⁶ Multikulturalismus začal být používán, když v Německu zjistili, že turečtí Gastarbeiteři nejsou integrovatelní a otázkou bylo, co s nimi?

⁴²⁷ Multikulturalismus absolutně selhal, prohlásila Merkelová (Novinky). In: *mediaoislamu.cz* [online]. [cit. 16.10.2016]. Dostupné z: <https://www.mediaoislamu.cz/2010/multikulturalismus-absolutne-selhal-prohlasila-merkelova-novinky/>.

⁴²⁸ U A. Merkelové, jsou dle neoficiálních informací k dispozici široká škála kostlivců, od divokého mládí v éře hipies, přes její kariéru v Štazi, až po informace, že je německá kancléřka lesbička.

⁴²⁹ HNYKOVÁ, Jana. Ombudsmanka se musí k migrační krizi postavit čelem. Nabízíme jí pomocnou ruku. In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 11.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Hnykova-Usvit-Ombudsmanka-se-musi-k-migracni-krizi-postavit-celem-Nabizime-ji-pomocnou-ruku-425768>.

Migranti jsou velmi účinným nástrojem ve válce proti evropské civilizaci. V plné nahotě se odhalila „neschopnost“, lépe řečeno neochota evropských elit provést nutná opatření na ochranu vlastních obyvatel, která mohou v budoucnu vést k zániku Evropy, jak ji dnes známe. Roznětkou migračního problému jsou války v Sýrii, v Libyi a v Iráku politická korektnost nám však neumožňuje nahlas vyřknout, kdo ony války vyvolal. Migrační krize je důsledkem mnoha hrubých politických i vojenských chyb.

Stát má dvě zásadní úlohy, zabezpečit svým občanům blahobyt a bezpečnost. Evropská osm a dvacítká si není schopna splnit ani svoje základní povinnosti. Na mezinárodní úrovni je Evropská unie „naprosto neschopná“ a jedinou schopnou úrovní jsou národní státy. Z komplexnějšího pohledu je patrné, že EU je neživotaschopná a nefunkční.⁴³⁰ Vedení EU a řady dalších států nemá zpracovanou strategii vývoje Evropy, která by reagovala na fenomén migrace. Neměli bychom si říci, jakou Evropu chceme za 50 až 100 let a jakou ji chceme předat našim potomkům? Nebo nemáme ke společnosti, k zemi, kde žijeme a k našim vnukům žádnou zodpovědnost? Neměla by být naší prioritou odpovědností péče o naše potomky, následovaná odpovědností za obec či stát, teprve potom by to měla být solidarita v rámci lidského druhu? Proč by měli Evropané akceptovat, že z bohatství, které tvořily generace jejich předků, mají žít lidé bez vztahu ke konkrétní členské zemi a kultuře?⁴³¹

6.3.2 Řešení

Pokud chceme přijmout účinná řešení, musíme nejprve analyzovat skutečný stav a následně lze přijmout souhrn opatření, která směřují k jejich eliminaci. Bohužel svoboda začíná vyslovením pravdy a v současné Evropě je zakázáno říkat pravdu. Je zakázáno říci, že Evropu je ve válce a imigrace přináší zločinnost a teror. Je zakázáno říci i to, že tento proces se neděje náhodou, ale byl dopředu naplánovaný a je dobře řízen.⁴³² Evropa je

⁴³⁰ O schopnosti evropských orgánů řešit jakékoliv krize, jsme se už mohli přesvědčit, zmiňme třeba grexit či ukrajinskou krize. Jediné na čem se evropské špičky dokážou dohodnout je, kdy se znovu se sejdou a kdy budou znovu jednat.

⁴³¹ Přirozeně existují i diametrálně odlišné názory na migraci, hovořící o tom, že my Evropané musíme v rámci evropských hodnot pomáhat nově přichozím až do té míry, kdy zničíme sami sebe a ztratíme vlastní kulturní identitu.

⁴³² ORBÁN, Viktor. Evropa není svobodná. In: *novinky.cz* [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/397726-orban-evropa-neni-svobodna.html>.

ostrov, ve světě chaosu, který musíme bránit v případě potřeby i silou⁴³³, protože jinak budeme zaplaveni. Musíme volit účelné a efektivní postupy, které nám umožní rychle, radikálně a trvale omezit příliv migrantů. Bezesporu žádná hranice není naprosto neprodyšná, proto je třeba její obranu neustále zdokonalovat.⁴³⁴ Příkladem budiž země Visegrádské skupiny, zbytek zemí EU budou brzy pravděpodobně rády, že tyto ploty na hranicích již existují. Následně budeme muset tak jako tak použít ke své ochraně sílu. Čím později se tak stane, tím budou výsledky strašnější. Obrana hranice je, ale jen jeden z mnoha kroků naší komplexní obrany, které jsme nuceni uskutečnit, abychom migrační krizi zcela eliminovali⁴³⁵. Evropa musí dát všemi prostředky utečencům najevo, že tu nejsou vítáni a že tu pro ně není místo. Pokud už přijmeme migranty, bude to za podmínek, které si sami určíme a přihlásí se na námi zvolených místech a námi zvolenou formou. Evropská unie musí mít připravený plán na krizovou situaci pro případ zhoršení situace, taktéž na ni musí být připraveni jednotlivé národní státy.⁴³⁶

Uprchlíkům, kteří jsou již v Evropě, musíme dát jasně najevo, že oni jsou tou entitou, která se musí přizpůsobit, dodržovat naše zákony a chovat se podle našich pravidel. Pokud nechtějí, musí být neprodleně deportováni na hranice EU. Represivní orgány a zpravodajské služby musí tyto komunity monitorovat a bez skrupulí je trestat za porušování pravidel soužití i porušování zákonů. Pokud se následně potvrdí jejich protiprávní jednání, musí být neprodleně vyhoštěni ze země. V případě teroristů je musí tajné služby a speciální jednotky nemilosrdně lovit, čímž současně snížíme i hrozbu teroristických útoků v Evropě. Musíme postavit mimo zákon budování paralelních právních systémů a stávající no-go zóny musí být odstraněny. Turecko a Saudská Arábie jsou země, které podporují islámský radikalismus, války na blízkém východě i mezinárodní terorismus ve světě. Pokud chceme jejich konání efektivně předejít, uvalme

⁴³³ Bohužel dojde brzy k situacím, kdy budou lodě nově přichozích potápěny. Půjde ale jen o dočasný jev, kdy potopíme několik lodí a další už nevyplují.

⁴³⁴ Posilováním hranic mělo již dávno začít, nicméně v kontextu akceschopnosti EU musíme být rádi, že se vůbec začalo něco dít. Prioritní boj musí být veden s převaděči a pašeráky migrantů a to účinně a nemilosrdně.

⁴³⁵ Uvědomujeme si, že z 28 států EU je 22 námořních velmocí? A že existuje námořní strategie EU? Více na: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/evropska-vojenska-namorni-strategie-analyza-vybranych-problemu-clenskych-statu-eu>.

⁴³⁶ Armáda a policie musí být ve stavu pohotovosti a chránit naše občany, bohužel evropské armády jsou momentálně v drtivé většině v nebojeschopném stavu, a tak nemáme v současné době možnost chránit naše hranice komplexně. Ideální by bylo ochranu hranic koordinovat na úrovni evropská část NATO - Schengenský prostor a zbytek sil využít na ohrožené úseky národních hranic.

na tyto státy sankce Evropské unie, neboť tyto země jsou na obchodu se Starým kontinentem téměř existenčně závislé.

Evropa musí v první řadě spoléhat na svoje síly a prostředky, ne se hrbít před pochybnými státy podporující „Islámský stát“, zemí kde vládne totalita, neexistuje svoboda slova, a kde elita bojuje proti části svého obyvatelstvu všemi prostředky. Copak je Turecko kompatibilní s Evropskou unií? Proč budeme platit 3 miliardy eur „roční výpalné“ a nebudeme mít kontrolu nad tím, jak tyto prostředky Turecko využívá?⁴³⁷ Lze toto konání označit za řešení bezpečnostního rizika? Nebo za dlouhodobou strategii?⁴³⁸ Dále ze smlouvy s Tureckem vyplývá, že ve velmi krátké době by měla být ukončena vízová povinnost pro turecké občany.⁴³⁹ Turecko⁴⁴⁰ má cirká 75 milionů občanů, Evropa má v současné době problém s cirká 2 miliony občanů, je toto řešení logické? Dalším „pozitivním výsledkem“ je urychlení vyjednávacího procesu o přistoupení Turecka k Unii. Dohoda s Ankarou fakticky znamená tureckou invazi do slabé a rozhádané EU. Chtějí snad „naše elity“ mít do 20 let z Evropy turecký sultanát?⁴⁴¹ Bohužel to tak vypadá podle dohody nazvané jeden za jednoho. Turecko⁴⁴² na jejím základě přijme syrské uprchlíky z Řecka a stejný počet migrantů, si následně rozdělí státy EU. Je to chytrý plán pro Turecko, ale pro Evropu? Evropské elity mají evidentně tendenci vyhnout se nepohodlným opatřením a přenášet odpovědnost na jiné aktéry, kteří ale pouze zvyšují náklady celé akce, prodlužují agónii a snižují pravděpodobnost úspěchu.

⁴³⁷ Bude z našich financí Turecko platit a vyzbrojovat džihádisty tak, jak to dělala v Sýrii a Iráku? A Evropa jim k tomu přidá jako bonus volné lístky do Evropy. Turecko trpí ztrátami z důvodů uvalení ruských sankcí a ty musí někdo uhradit a kdo? Ano Evropa.

⁴³⁸ MEYSSAN, Thierry. Facing Turkey, Europe chooses suicide. In: *voltairenet.org* [online]. [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article190869.html>.

⁴³⁹ Roadmap towards a visa free regime with Turkey. In: *voltairenet.org* [online]. [cit. 16.3.2016]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article190850.html>.

⁴⁴⁰ Máte-li takové přátele, nač by Vám byli nepřátelé?

⁴⁴¹ KOTRBA, Štěpán. Čeká nás invaze. Sobotka? Ozubená pleš bez erotické přitažlivosti. Dopadne smutně a Zeman to nechce. ČSSD prohraje jako Fico, nebo i hůř. In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Stepan-Kotrba-Ceka-nas-invaze-Sobotka-Ozubena-ples-bez-eroticke-pritazlivosti-Dopadne-smutne-a-Zeman-to-nechce-CSSD-prohraje-jako-Fico-nebo-i-hur-426069>.

⁴⁴² Turecký prezident realizuje svoji dlouhodobou vizi „neo-osmanské“ expanze do Evropy, která se svými prvními krůčky projevila destrukcí Jugoslávie a následně vyplnila mocenské vakuum. V současné době jsme svědky mnohem ambicióznějšího projektu tureckého prezidenta, který sní o islamizaci Evropy, prostřednictvím řízených vln uprchlíků. Dostává finanční prostředky od EU a přitom otvírá novou uprchlickou trasu přes Černé moře a Ukrajinu do Evropy.

Současná politika Angely Merkelové připomíná politiku Borise Jelcina z 90. let minulého století. Slepá podřízenost americkým zájmům vede k vlastnímu sebezničení. V současné době stojí Unie před propastí a pokud bude pokračovat v politice – „merkelizace“ Evropy, Unie se nejen rozpadne, ale bude zaplavena desítkami milionů migrantů a dojde k rozvratu politického, ekonomického a sociálního řádu Evropy, který byl vytvořen po skončení II. světové války. Evropa následně ztratí svoji kulturní i náboženskou identitu a stane se islámským státem. Evropské obyvatelstvo bude zotročeno stejně tak, jak tomu bylo dříve pod nadvládou Osmanů. Je cílem migrační vlny zachová dominantního postavení USA a zakonzervování unipolárního světa? Má tento proces zajistit, aby se nejsilnější evropské státy staly slabými a Washingtonem velmi snadno ovladatelnými? Je cílem tohoto procesu, přerušit pragmatickou spolupráce mezi Unií Ruskem a Čínou?

6.4 Závěr

Rusko se ocitlo v ukrajinské krizi na hranici, za kterou se již nebylo možné ustupovat a hájilo pouze své zájmy, což je v geopolitice naprosto přirozené. Proces rozšiřování NATO nijak nesouvisel se zajištěním bezpečnosti v Evropě. Kde jsou deklarované záruky, které byly dány před sjednocením Německa? Proces rozšiřování nebyl samoučelným, jeho cílem bylo zakonzervovat hegemonii Spojených států na věčné časy⁴⁴³. Lze považovat růst vojenských rozpočtů, rozmístování zbraní a jednotek NATO u hranic s RF za snahu o dobré vztahy s Ruskem? Není současné pojetí mezinárodního řádu pod současným americkým vedením bezpečnostní hrozbou pro celý svět? Nechybí západu geopolitická reflexe? Není ruská agresivita jen záminkou pro navyšování zakázek pro americký zbrojní průmysl?

USA a Rusko jsou geopolitičtí protivníci již od konce II. světové války a studená válka mezi těmito velmocemi stále probíhá. V 90. let XX. století byla sice utlumena, ale oživila se konfliktem s Gruzii a následně ozbrojenými konflikty v Sýrii a na Ukrajině. Nelze v současném dění na Ukrajině vidět prvky studenoválečnické strategie? Oproti válce ve Vietnamu, či Afganistanu se v tomto konfliktu přímo vojensky neangažuje ani jedna strana, obě velmoci zaujímají pozici, kdy na Ukrajinu dodávají zbraně a vojenský materiál, poradce, finanční prostředky a bezesporu i omezené vojenské jednotky.

⁴⁴³ Amerika k naplňování svých strategických cílů prosazuje dvojí strategie. První z nich je jednání s Moskvou a druhou současně prosazovanou strategií je zvyšování její vojenské přítomnosti ve střední a východní Evropě, která je vedena s cílem, omezit ruský vliv.

Neexistuje žádná stará a nová studená válka, je to jeden kontinuální proces, který trvá a bude pokračovat do té doby, než bude zničena, buď mořská velmoc USA, nebo pevninská velmoc Rusko. Ukrajinci jsou v této geopolitické hře jen pěšáci, kteří poslouchají příkazy a mají jen malou svobodu volbu. Reálně jsou jen kolonií s loutkovou vládou, která má za úkol vytvořit Rusku co nejvíce problémů a oslabit ho, následně se Ukrajina rozpadne. USA si v širším kontextu přirozeně chtějí udržet moc neomezeně nakládat se světem a Rusko s dalšími zeměmi má za cíl prosadit omezení tohoto práva. A Evropa? Bude se schopna vymanit se ze stávající americké dominance?

V Sýrii má toto střetnutí zcela jiný průběh. A oba aktéři se zde setkávají na bitevním poli a tváří se jako spojenci. Zatímco Rusko, ale podporuje Bašára Asada, Spojené státy si dlouho přály jeho odchod, kterého mělo být docíleno široko podporou džihádistických skupin, které měly a mají za úkol vytvořit ze Sýrie padlý stát, který ovládá chaos. Rusko ve chvíli, kdy byla pozice Bašára Asada značně oslabena, vstoupilo do války a zcela změnilo její průběh, ale i tak je mír v Sýrii v nedohlednu, protože Spojené státy – nejvýznamnější vnější aktér nedosáhl svého cíle a stále podporuje „svoji umírněnou opozici“.

Sankce proti Rusku jsou zbytečným krokem, který Evropě škodí a je odsouzený k nezdaru, na Rusko sankce neplatí. Spojené státy kalkulují s premisou, že pokud dojde ke konfrontaci mezi Ruskem a NATO (USA), stane se tak v Evropě. Proč si nechaly naše evropské elity vnutit proti své vůli sankce? Není to zjevné selhání Evropské unie? Největší problém je, že v Evropě zaznívají v současné době hlasy volající po válce s Ruskem, což lze považovat za popření základní myšlenky evropské integrace, která zněla- mír a spolupráce.

Je cílem migrační vlny oslabit Evropu? Proč se Evropa nebrání a chová se jako pasivní oběť? Proč porušuje vlastní pravidla, která byla vytvořena k ochraně členských zemí Unie? Proč nebylo povoláno na obranu Evropy NATO? Evropská unie je na top úrovni zcela neschopná akce a jedinou akce schopnou úrovní jsou národní státy. Máme povinnost vůči svým dětem a potomkům předat jim Evropu, kde se dá žít a islám a korán nejsou kompatibilní s naší evropskou civilizací. Naší povinností je vyvinout tlak na čelní představitele zemí členských vlád, aby konaly tak, jak my občané požadujeme a zastavily všemi možnými prostředky migrační vlny a to i za použití síly. Nově příchozí si musí uvědomit, že tu nejsou vítáni a pokud už si je vybereme, budou se řídit našimi pravidly.

7 HYPOTÉZA VÝVOJE EVROPY

Každý národ, či seskupení národů se nalézá někde na pomyslné cestě mezi svým vznikem, rozkvětem a úpadkem. Tento proces je přirozený a probíhá po celé dějiny. Byť je o tom v současné Evropě zakázáno mluvit. Ani Evropská unie tu nebude napořád.

Postmoderní společnost je schopna vytvářet velké nesourodé celky jako je Evropská unie. Problémem je, že tyto celky neumíme řídit, z důvodu jejich značné komplexity. Evropské orgány koncentrují moc, následně vytvářejí systémy norem a mající tendenci regulovat úplně všechno do detailu, což je nejen nereálné, ale i nesmyslné.⁴⁴⁴

Současné evropské představitelé nejsou kvalitativními elitami, jsou naprosto odtrženi od reality, která je navíc vůbec nezajímá.⁴⁴⁵ Prosazují svoje vize reality prostřednictvím masmédií, legislativy i moci výkonné bez ohledu na nezbytný konsenzus s názorem většinové společnosti.⁴⁴⁶ Za své konání navíc nenesou žádnou odpovědnost.

V období po roce 1991 Evropa ekonomicky bohatla, ale vojensky slábla. V současné době až na čestné výjimky nedisponuje bojeschopnými národními armádami, což s ní dělá „potenciální kořist“. Být bohatým a slabým představuje velmi nebezpečnou kombinaci pro budoucnost.⁴⁴⁷

V procesu evropské integrace docházelo pouze k rozšiřování Evropské unie, ale nikoliv k její hlubší integraci. Tento proces navíc probíhal tak říkajíc „do bezvědomí“ a mnoho současných členských zemí nebylo „zralých“ pro evropskou integraci. S rostoucím počtem členů Unie docházelo již v průběhu procesu rozšiřování ke vzniku problémů, které se bezprostředně týkaly plnění její funkce. Nečlenské země měly touhu začlenit se do Unie, protože měly vidinu výhod, které tímto členstvím získají, oproti tomu kdyby zůstaly samostatné. Jakmile ale překročil počet členů EU určitou úroveň, přestala být schopna plnit tyto proklamované cíle a v současné době dochází pragmatickému překvalifikování jejich

⁴⁴⁴ Evropa není schopna v procesech řízení, řešit jen silné proměnné.

⁴⁴⁵ Domnívám se, že západní elity žily příliš dlouho v míru, blahobytu a přepychu, jehož výsledkem je po 60 letech degenerace a dekadence. Současní politici nechtějí nic řešit, mají tendenci, čekat až se problém vyřeší sám. Cílem dnešních politiků je pouze být opakovaně zvolen do stejné, ideálně vyšší funkce.

⁴⁴⁶ Čelní představitelé vlád mají povinnost prosazovat zájmy svých občanů, kteří je zvolili, ale realitou je přesný opak, kdy je občanům diktováno, co je správné a požadované, které názory jsou povolené a které ne. Evropské „pseudoeelity“ nejsou oprávněny nám výše zmíněné určovat, neboť tím zkreslují realitu světa, což v případě řešení problémů odebírá možnosti, je efektivně řešit.

⁴⁴⁷ Evropě je tak říkajíc připravena spadnout do klína prvnímu dobrodruhu, který dostane chuť ji dobýt

členství.⁴⁴⁸ V období od roku 2010 je patrné, že velikost Evropské unie je zdrojem problémů a nikoliv nástrojem jejich řešení.

Základem fungování Unie je ochota dodržovat společná pravidla, která jsou přímo úměrná výhodám, které poskytují. Mimo to Německo v případě potřeby tyto pravidla, buď umně obchází, či je přímo porušuje. Evropská unie tvoří nerovná společnost rovných hráčů, což v důsledku vede k naplňování cílů jen nejsilnějších aktérů. Blahobyt není pro všechny členy společně dosažitelný, byť sám o sobě dosažitelný je, ale což je zásadní jen pro silné země a vždy na úkor jiné členské země. Z čehož plyne závěr, že spolupráce vedoucí k blahobytu pro všechny členské země není možná.

Ekonomická krize umožnila vytvoření „německé Evropy“ a následná řešení problémů v EU bylo činěno pod heslem, co je dobré pro Německo, to je dobré pro Evropu, čímž došlo k celkové změně fungování Unie. V současné době je to Německo tou zemí, která určuje unijní pravidla^{449/450}, dominuje Starému kontinentu a reálně tu není pro EU místo. Regionální velmoc vnucuje členským zemím Unie svoje zájmy, které v mnohých případech nejsou kompatibilní s jejich zájmy, výsledkem je poznání, už si nejsme všichni rovni.⁴⁵¹

Projekt eura byl od počátku nedobře připravený projekt. Převažovaly v něm politické a nikoliv ekonomické aspekty, jehož výsledkem je dekompozice společné měny.^{452/453} Současná Evropa je minimálně dvourychlostní spolek různorodých zemí, kde existují ostré kontrasty typu sever a jih, nebo východ a západ.

⁴⁴⁸ EU je příliš velké uskupení a „vně“ vznikají substrukтуры, které tvoří skupiny států, které mají více společného než s jinými státy, byť jsou všichni členy Unie.

⁴⁴⁹ Příkladem budiž situace, kdy německé kancléřka prostě oznámila, Dublinská smlouva neplatí, čímž zrušila sama platnost azylových pravidel Unie.

⁴⁵⁰ Německo je regionální velmoc Evropy, která ale na rozdíl od Američanů tuto skutečnost neuvádějí veřejně, ale spíše se skrývají za Evropskou unii. Donedávna říkali Němci, my máme jenom evropské zájmy. V současné době je zjevné, že zájem Evropské unie se rovná zájmu Německa. Více Petr Bystroň na: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Ano-Merkelova-je-svazacka-Blbej-lid-nesmi-rozhodovat-Nemci-rozbili-Ceskoslovensko-i-Jugoslavii-Petr-Bystron-byl-hostem-Petra-Robejska-431992>.

⁴⁵¹ Každá společnost nutně potřebuje hodnoty, na jejichž základě se sjednocuje. V případě Německa po dvou světových válkách bylo otázkou, co by to mělo být? Vlastenectví bylo nežádoucí, proto německá společnost vložila své hodnoty do evropanství. Němci hledali svůj domov v Evropě a úspěch v konzumu, což je i hlavní důvod jejich lpění na Unii, zatím doslova za „každou cenu“.

⁴⁵² ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Evropské Německo? Spíš Německá Evropa. In: blisty.cz [online]. [cit. 2.4.2013]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/68040.html>.

⁴⁵³ Co se týká eurozóny, s velkou pravděpodobností dojde k jejímu opuštění, buď státy Severu, nebo Jihu. Zavedená pravidla měnové unie způsobují značné problémy a ničí budoucnost Evropy.

EU je z pohledu geopolitického zvláštní útvar, který tváří integrovanou evropskou ekonomiku. Některé země mají společnou měnu, která nevyhovuje žádnému z jejich členů a jednotlivé státy si ponechávají vlastní svrchovanost. O Evropské unii jako jednotném politickém útvaru, se hovořit nedá. Henry Kissinger jednou údajně požádal o telefonní číslo, aby mohl zavolat a zjistit, jaký je postoj Evropské unie k důležitým otázkám mezinárodní politiky.⁴⁵⁴

Často se hovoří o Evropě jako jedné entitě, ale reálně existují tři⁴⁵⁵ :

- atlantická Evropa - státy přímo na pobřeží Atlantického oceánu a Severního moře,
- střední Evropa - Německo a Itálie,
- východní Evropa – státy které se nacházejí mezi Baltským mořem a černým mořem a po 2. světové válce je okupoval SSSR.

Cílem evropské integrace bylo vytvoření jednotného silného celku s velmocenskými ambicemi, ale současným výsledkem evropské integrace je obrovský konglomerát mnoho zcela odlišných států, které dohromady tvoří nekonzistentní celek. Evropské národy nežijí dohromady, ale pospolu, přesněji řečeno při sobě. Otázkou je smysluplnost pokračování projektu Evropské unie? A pokud bychom i řekli ano, pak narážíme na problém proveditelnosti, neboť v současné Evropě není dostatek vůle k prohloubení integrace⁴⁵⁶. Navíc Evropská unie ale nemá občany, byť má insignie státu. Předseda Evropské komise Jean-Claude Junckera, řekl, že za rostoucím euroskepticismem občanů EU stojí přílišné zasahování do mnoha oblastí soukromého života lidí. Evropský projekt podle něj ztratil

⁴⁵⁴ In: cs.bab.la/slovník/ [online]. [cit. 2.4.2016]. Dostupné na :<http://cs.bab.la/slovník/anglicky-cesky/kissinger>.

⁴⁵⁵ FRIEDMAN, George. Následujících 100 roků. Vyd.2. Bratislava: Nakladatelství Ikar. 2015. s. 93. ISBN 978-80-551-4483-2.

⁴⁵⁶ Potvrzením této teorie je průzkum, střediska empirických výzkumů/(STEM), které uvádí, že EU věří jen 29% Čechů a patří k nejhůře hodnoceným institucím. Více na <https://www.stem.cz/duvera-v-evropskou-unii-a-evropsky-parlament-se-od-lonskeho-roku-vyrazne-snizila/> Zajímavé je, jak se v tomto kontextu zhoršil vztah Čechů k Německu posledních 2 letech. Více na <https://www.stem.cz/zhorsuje-se-vztah-cechu-k-zapadoevropskym-zemim-predevsim-k-nemecku-2/>.

část své přitažlivosti.⁴⁵⁷ Poté uvedl překvapivou větu: „*Evropa by měla dávat přednost národním řešením na úkor řešení evropských.*“⁴⁵⁸

EU není schopna řešit krize, vše začíná neschopností určit priority, problémy zjednodušit, přijímat konsensuální řešení. Brusel řeší problémy tak říkajíc ad hoc, bez jakékoli prevence, či koncepce a její čelní představitelé a orgány rozhodují ve většině případů pozdě a navíc, což je zásadní, jsou její rozhodnutí chybná.⁴⁵⁹ Unie není schopna provádět rychlá jednoduchá rozhodnutí a následně důsledné akce. V současné době je alarmující neschopnost, přesněji neochota vůdčích představitelů Unie řešit migrační krizi a to v době, kdy v Evropě vznikají zárodky problémů, které mohou vést v blízké budoucnosti k velkým problémům a zásadním změnám - transformaci, či rozpadu. Migrační vlna ještě vyostřila už tak značně složitou situaci v Evropské unii a rozdělila Evropu na nesmiřitelné tábory. Vše ještě umocnila „sebevražedná smlouva“ s Tureckem. Tato krize zásadně změnila pohled Evropanů na celou Unii a její fungování. Výsledkem jsou požadavky na renesanci hranic národních států a jejich uvědomění si, že o jejich národní zájmy se nikdo nepostará lépe, než oni sami.

Dnes reálně bojuje Východní Evropa za podpory Velké Británie proti Německu a Západoevropské unii, čímž se tvoří v Evropě jasná zlomová linie v Evropě.⁴⁶⁰ Lucemburský ministr zahraničí J.Asselborn konstatoval „*Rozpad EU prý může nastat za pár měsíců. Některé země totiž prý evidentně nepřijaly hodnoty EU, které nejsou jen*

⁴⁵⁷ Vymyté makovice. Plukovník Skácel odhaluje více o plánu na ovládnutí Evropy. Běženci jsou jeho důležitou součástí.

In: *parlamentnilisty.cz* [online]. [cit.10.11.2015]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vymyte-makovice-Plukovnik-Skacel-odhaluje-vice-o-planu-na-ovladnuti-Evropy-Bezenci-jsou-jeho-dulezitou-soucasti-432135>.

⁴⁵⁸ EU příliš diktuje svým členským státům, přiznal předseda Juncker. In: *kurzy.cz* [online]. [cit.10.11.2015]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/eu-prilis-diktuje-svym-clenskym-statum-priznal-predseda-3229520.html>.

⁴⁵⁹ Konkrétními příklady jsou bankovní krize, nebo Řecká krize.

⁴⁶⁰ V Evropě se již zcela otevřeně hovoří o novém "východním bloku" a nové "železné oponě" ve vztahu k plotům na maďarských hranicích. Hovoří se o V4, která se obává nedostatku svobody v důsledku tlaku z Berlína a Bruselu. Navíc je patrné, že to už dávno to není jen o uprchlické krizi, ale o hlubších společných zájmech. Evropské unii je znepokojena tím, že my, východní Evropané si nechceme a nebudeme souhlasit se vším, co nám Unie nařídí.

materiální,“.⁴⁶¹ Předseda EU Martin Schulz se vyjádřil k aktuální krizi v Unii takto: „*Za rozpad Evropské unie mohou zejména východní státy.*“⁴⁶²

V kontextu občanské války na Ukrajině se v Evropě ozývaly hlasy volající po válce s Ruskem, jejichž výsledkem by byla válka v Evropě, což je elementárním popřením základů evropské integrace budované po II. světové válce, které proběhlo pod heslem mír a spolupráce.

Současná Unie dokazuje, že se i demokracie přežila a překáží.⁴⁶³ Pokud bude značná část členských zemí donucena přijmout povinné kvóty,⁴⁶⁴ či se z nich vyplatit, proti své vůli, co přijde příště?⁴⁶⁵ Významným zjištěním v kontextu krize Evropské Unie je, že v Německu už neplatí ani svoboda slova.⁴⁶⁶

V kontextu pozvolného přechodu z unipolárního k multipolárnímu světového uspořádání a nefunkčnosti mezinárodních organizací jako jsou MMF, či WB si jednotlivé velmoci vytvářejí své vlastní projekty, které se sice tváří jako ekonomické, ale mají geopolitické cíle.⁴⁶⁷ Jediná Evropa nemá žádný projekt, její jedinou snahou je udržet se pohromadě a nerozpadnout se, což nelze považovat za strategii, čehož jasně dokazuje, že EU není ani

⁴⁶¹ Rozpad EU? Klidně za pár měsíců, zní ze Západu. In: echo24.cz [online]. [cit. 10.11.2015]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/idYfs/rozpad-eu-klidne-za-par-mesicu-zni-ze-zapadu>

⁴⁶² Martin Schulz: Za případný rozpad Evropské unie mohou východní státy. In: *ceskoaktualne.cz* [online]. [cit. 22.12.2015]. Dostupné z: <http://ceskoaktualne.cz/2015/12/zpravy-ze-sveta/martin-schulz-za-rozpad-evropske-unie-mohou-vychodni-staty/>

⁴⁶³ Bruselu se nelíbí výsledky voleb například v Polsku, postup Maďarska a Slovenska při řešení migrační krize a mnohé další skutečnosti. Jsme svědky výhrůzek a vydírání ze strany evropských elit. Příkladem mluvící za vše je omezení dodací.

⁴⁶⁴ Velmi důležitou roli zde sehrává Lisabonská smlouva a hlasování kvalifikovanou většinou, které se stalo hlavní rozhodovací procedurou v Radě Evropské unie. Aby mohla být rozhodnutí touto radou přijata, musí získat podporu 55% členských států, které musí zároveň představovat alespoň 65% populace EU. Pro vytvoření blokační menšiny je třeba skupina alespoň čtyř členských zemí. Tento systém vstoupil v platnost v roce 2014 a počet oblastí, ve kterých se rozhoduje tímto principem, byl rozšířen do dalších více než 40 oblastí, mezi které patří například oblasti dopravy, zdravotnictví, sociální zabezpečení pro imigranty. Způsobu rozhodování pomocí kvalifikované většiny, byl přijat z důvodu, snížení rizika, že by mohlo dojít k zablokování příslušného rozhodnutí. Více na: <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056#sthash.JcToWD0B.dpuf>

⁴⁶⁵ Nařízení z Bruselu, že musíme přijmout euro? Jaký je rozdíl mezi Moskvou z éry SSSR a Bruselem v roce 2016?

⁴⁶⁶ Příklad, který je nabídnut, je německý satirik Böhmermann a jeho říkanka o tureckém prezidentu Erdoganovi, či „zveřejněné“ mínění podporující migrační vlnu, cenzuru negativních názorů na migraci, či zákaz informování o trestních činech nově příchozích.

⁴⁶⁷ Velmocenské projekty: Čína projekt Nové hedvábné stezky, Rusko Euroasijský ekonomický svaz, USA Transatlantické obchodní a investiční partnerství (TTIP). Jednotlivé projekty jsou již nad rámec této práce, více Ilona Švihlíková.

velmocnost a ani významný geopolitický hráč. Evropská unie si navíc není schopna sama vládnout a dokonce si nedokáže ani hájit své vlastní zájmy.⁴⁶⁸

Řešením současné unijní krize je návrat části pravomocí na národní úroveň, čímž by ale došlo k popření její fyziky moci a následovala by demontáž celého systému. Národní státy jsou jedinou úrovní Evropské Unie, které jsou reálně schopny dosahovat konkrétních cílů v určitých časových horizontech.

Evropská unie zažila v období 2002-2008 nebyvalý rozkvět, souznění a blahobyt. Postupně však mezi státy začaly narůstat vzájemné animozity, přibývalo rozporů a to nejen mezi „starou a novou“ Evropou, ale i mezi členy „tvrdého jádra“. Značné odstředivé tendence jsou patrné napříč celou Evropou. Současná krize Unie i integrace zrála pomalu celá desetiletí a nyní se projevila v celém svém rozsahu.⁴⁶⁹ Finanční a migrační krize zásadně změnily EU, ta se stala nejen nefunkční, ale dokonce byt' to není zcela přesné, je disfunkční.⁴⁷⁰ Unie v současné podobě přežije jen do výjimečné situace, která odstartuje její rozpad. Co je evidentní, že žádná členská země nechce být tou, která rozpoutá řetězovou reakci nedozírných následků a následně převezme zodpovědnost za rozpad EU. Morální i ideová vyprázdněnost jsou dalšími faktory podporující hypotézu rozpadu Evropské unie, která připomíná římskou říši těsně před pádem. Jediné co je z projektu Evropské unie životaschopné a co by mělo přežít, je zóna volného obchodu.

⁴⁶⁸ Evropská unie byla Spojenými státy „donucena“ k uvalení sankcí na Rusko. Tato opatření nejen, že nejsou v jejím zájmu, ale jednoznačně jí škodí. Pragmatickým řešením je zrušení protiruskými sankcemi a návrat k e spolupráci s Ruskem.

⁴⁶⁹ Konkrétní případy jsou na snadě, 23. června 2016 proběhne ve Velké Británii referendum jeho o setrvání v EU a jeho výsledek je zcela otevřený. Otevřeně se hovoří o Fixitu a Francii enormně narůstá veřejný dluh, a i když je tento problém systematicky odsouvá do pozadí, jeho řešení nebude v žádném případě jednoduché. Současná Evropská unie je především prostor, kde se bojuje o kořist.

⁴⁷⁰ Disfunkční (škodí systému), byt' systému i určité klady přináší.

ZÁVĚR

Geopolitika jako vědní obor vznikla na konci XIX. století. Geopolitické školy využívají různou metodologii a odlišné základy pro premisy, což je konec konců i důvod, proč dochází k rozdílným a často neslučitelným závěrům. Základní kameny dnešní americké zahraniční politiky položili Alfred Thayer Mahan, Halford Mackinder a Nikolas Spykman. Mahan stojí za vznikem globální mořské velmoci - Spojených států amerických s největším loďstvem, Sir Halford Mackinder byl průkopníkem nárazníkových zón a svým pojetím Heartlandu i zakladatel strategie zadržování, kterou následně Nicolas Spykman propracoval a na této strategii stojí celá studenoválečnická americká strategie zadržování komunismu počínaje II. světovou válkou, která je uplatňována i dnes. Nejznámějším pokračovatelem A. T. Mahana je George Friedman, zatím co „posedlost“ Eurasii a Heartlandem zdědil od H. Mackindera - Zbigniew Brzezinski, který následně čerpal i z učení mnoha dalších stratégů.

Nejvýznamnějším představitelem německé geopolitické školy byl Karl Haushofer, který patřil ke kontinentální škole a jehož vizí bylo spojení Evropy a Asie za vzniku partnerství Německa a Ruska, což bylo i významným důsledkem II. krize evropské soudržnosti. Toto partnerství je pro oba partnery velmi výhodné. Německo je závislé na Rusku především z hlediska dodávek surovin a současně je i významným odbytištěm německých výrobků. Pro Rusko je německý partner významný dodavatel technologií a kapitálu. Proti tomuto spojení se přirozeně postavily Spojené státy, neboť toto Haushoferovské partnerství bylo a je pro ně reálnou hrozbou ztráty globální hegemonie, kterou získaly po pádu bipolárního světa pozici vítěze a reálnou kontrolu nad postsovětským prostorem, ale i nad Evropou. Spojené státy stále kontrolují všechny neuralgické body modré planety od Gibraltarů po Malackou úžinu a oceánům vládne americké námořnictvo, které kontroluje světové obchodní cesty.

Rozšiřování Aliance po roce 1991 bezesporu nebylo nutností, byla to vůle Spojených států, které z tohoto procesu učinily strategickou prioritu. Proces rozšiřování byl součástí mnohem širší strategie, jejímž cílem bylo stabilizovat postsovětskou Evropu a upevnit výsledky bezpečnostní, hospodářské a politické transformace států. Zatímco se území Ruska oproti původnímu území Sovětského svazu značně zmenšilo, NATO pod vedením Spojených států toto území kolonizovalo a posunulo se o tisíce kilometrů dál na Východ, až

narazily na předpolí Ruska – Ukrajinu, bez kterého Ruská federace není Euroasijskou velmocí, ale „jen“ asijskou velmocí.

Severoatlantická aliance se v průběhu procesu rozšiřování částečně transformovala do papírové smlouvy, kdy se jejími členy staly státy bývalého socialistického bloku, které jsou de facto nebojeschopné, díky reformám které jejich armády cíleně zlikvidovaly a čímž se staly absolutně závislémi na americké armádě.

Rusko si prošlo pod neoliberálními doktrínami očištěním a ponížením. K jeho záchraně přispělo vlastnictví jaderných zbraní a teroristické útoky v září 2001, po nichž se Spojené státy přeorientovaly, čehož Rusko umně využilo, povstalo z popela jako bájný fénix a začalo pozvolna obnovovat svůj ztracený vliv. Za geopolitickou chybu USA lze označit přenesení pozornosti do Afganistanu, Iráku, v jejímž důsledku nebyla schopna zadržet vliv Moskvy, a proto dnes mají Spojené státy co dočinění s velmi významnou regionální a vojenskou velmocí, která se zapojila do hry o svůj vliv nejenom v Evropě.

Studená válka stále trvá, nikdy neskončila, v roce 1945 převzaly Spojené státy žezlo námořní velmoci od Velké Británie a pevninskou velmocí je od konce XVIII. století Ruské impérium, dnes Ruská federace. V 90. letech minulého století došlo k utlumení studené války, ale po válce v Gruzii a konfliktech v Sýrii a na Ukrajině jsme byly svědky jejího oživení. Neexistuje žádná stará a nová studená válka, je to jeden kontinuální proces, který trvá a bude pokračovat do té doby, než vyklidí pozici, buď mořská velmoc, nebo pevninská velmoc. Až dojde k úplnému vyprázdnění jedné strany šachovnice, zmizí buď bílý, nebo černí pak tento geopolitický souboj skončí. Cílem politiky Velké Británie a později Spojených států jako námořních velmocí bylo a je, co nejvíce oslabit Rusko, tak aby bylo maximálně poslušným nástrojem jejich politik. Rusko je dnes dobré jen jako neomezený zdroj surovinového bohatství pro Západ.

V současné době je již III. světová válka v plném proudu. Probíhá formou hybridní války a na euroasijské šachovnici se odehrává ekonomická, cenová, měnová a obchodní, současně také boj o globální rezervní měnu, aktivizovány byly i „páté kolony“ v zemích, které nepodléhají „diktátu Západu“, připravují se změny režimy a do boje zasahují aktivně pravidelné i nepravidelné jednotky. Mimo to současně probíhá také i psychologická, informační a kybernetická válka.

Bylo by chybou vidět svět dichotomicky, svět není ani jen černý a ani jen bílý, ani jen dobrý a ani jen zlý. Obě velmoci spolu vzájemně bojují všemi možnými formami a

prostředky, přičemž Spojené státy mají k dispozici širší škálu možností, díky světové rezervní měně – dolaru a dosavadnímu unipolárnímu světovému uspořádání.

III. světová válka začala sestřelením civilního letadla nad Ukrajinou. Proti sobě stojí NATO (USA) a Ruská federace, jsme tedy ve válce s Ruskem. Válka je pokračováním politiky jinými prostředky a v době boomu nejen informačních technologií to již nebudou tankové fronty tak jako ve II. světové válce. Armády musí být dnes připraveny na značně velmi široký mix bezpečnostně – vojenských problémů. Kromě standardních ozbrojených konfliktů například i na boj s migrací, kde potřebují armády jiné typy vybavení, jako jsou zneschopňující zbraně. Nelehkým úkolem pro vojenské strategy je boj ve městech proti terorismu.

Jedním z možných způsobů vedení studené války je použití jaderných zbraní, která by však případně jejího zahájení mohla přerůst v jaderný konflikt a zničení celého světa. Proto je v současné době upřednostňována soft varianta - hybridní války, která je vedena stejnými prostředky jako v 70. a 80. letech XX. století, podle koncepcí Zbigniewa Brzezinského a dalších teoretiků. Jsme svědky manipulace s cenou ropy (cenové války) s cílem snížit příjmy do ruského státního rozpočtu. Dalším cílem je blokovat prodej zemního plynu z Ruska do Evropy prostřednictvím syrské války, která si klade za cíl, změnit režim v Damašku, aby mohl být postaven plynovod z Kataru do Evropy, čímž by bylo Rusko vyřazováno z jeho současné dominantní pozice na evropském trhu. Obchodní embargo (ekonomická válka) má poškodit evropské státy a Rusko a zvýhodnit americké firmy. Informační válka má zdiskreditovat prezidenta Putina a oslabit jeho mocenskou pozici. Destabilizací Ukrajiny má být vedena proxy válka proti Rusku a jednotky Aliance by se tak měly posunout co nejbližší centrálnímu Rusku a stát se akutní hrozbou pro jeho národní bezpečnost. Zbigniew Brzezinski velmi obratně využívá staletých historických konfliktů mezi Rusy, Ukrajinci, Poláky a obyvateli Pobaltských států. Dalším zdrojem napětí je výrazná podpora islámského terorismu ze strany Turecka a Saudské Arábie, kteří destabilizují situaci na Kavkaze a v okolí Černého moře. Turecko se stalo nástrojem proti ruské politice, jejím cílem je destabilizovat Krym a všechny ostatní oblasti, které obývá muslimské obyvatelstvo v Ruské federaci. Tato eskalace může vést k vypuknutí horké války mezi Tureckem a Ruskem, jak jsme tomu byli svědky při sestřelení ruského bombardéru.

Kdo je viníkem občanské války na Ukrajině? Bude vždy několik úhlů pohledu a zcela rozdílných názorů. Ve své podstatě se ale jedná o tu nejsurovější formu geopolitiky. Dějiny

píší vítězové, kdo to bude, je minimálně prozatím stále otevřené. Jediné, co je již jasné, že my Evropané to opět nebudeme a s velkou pravděpodobností budeme opět nejvíce postiženými. Cílem ukrajinské krize je oddělit Evropu od Ruska, čímž by se Evropa transformovala ještě více do pozice americké kolonie, čímž by si Spojené státy prodloužily svoji globální hegemonii. Dlouhodobějším cílem americké zahraniční politiky ve světě je somalizace a předzvěstí Evropy je Ukrajina.

Jaké jsou výsledky americké zahraniční politiky ve světě? Všude kam vstoupí, zůstávají jen rozvaliny států, chaos, kolaps a divoké proměny. Lze tímto vyčteným verifikovat axiom čím více Spojených států ve světě, tím více chaosu? Cílem Spojených států - full spektrum dominance nad světem. V rámci udržení globální americké hegemonie jsou Spojené státy ochotny zničit kteroukoliv zemi na světě a současné války v Sýrii, na Ukrajině, v Libyi i za migrační krizí v Evropě lze vidět způsob, jakým chtějí odložit svůj vlastní odchod z pozice první globální velmoci.

Spojené státy své dominantní postavení ve světě pomalu ztrácejí a cílem vypuknutí výše zmíněných regionálních konfliktů v Euroasii je odvrácení pozornosti, od skutečného problému současného světa, kterým je neregulovaný finanční systém, vláda západní finanční oligarchie a její tendence o světovou vládu.

Válku v Sýrii a na Ukrajině lze chápat jako boj unipolárního světa, představovaného hegemonií USA, proti Rusku, které je jedním z nejvýznamnějších aktérů, který v posledním období posouvá mezinárodní uspořádání směrem k multipolárnímu světu. Pozice Ruska, které je v současné době mnohem slabší než bývalý Sovětský svaz, se proto musí opírat o strategické partnerství s Čínou, které přirozeně není bez problémů a je značně komplikované. Kredit Ruska na mezinárodní scéně vzrůstá a je třeba ho brát jako jeden ze základních prvků nové globální rovnováhy, což je přirozeně hrozbou pro USA, které zaujímají pozici odcházejícího hegemonu. Spojené státy dlouho nechtěly akceptovat silné státy, nebo dokonce spojenectví typu Rusko a Čína. Což je vysvětlením jejich současné politiky, která je zacílena vůči Rusku a Číně, ať už jde o sankce, či očerňování těchto zemí pomocí informační a propagandistické války. USA nemá trvalé spojení, trvalé jsou jen zájmy, a proto je potřebné mít spojení slabé a lehce ovladatelné.

I. krize evropské soudržnosti vznikla v roce 2003, kdy se „stará Evropa“ postavila proti americké invazi do Iráku, zatímco „nová Evropa“ Spojené státy podpořila. Vlastním důvodem byl akt neposlušnosti vůči geopolitické ose Berlin-Paříž.

Za II. krizi evropské soudržnosti se označuje období po příchodu finanční krize 2008 do Evropy, která rozdělila eurozónu na přebytkové ekonomiky a deficitní ekonomiky. V tomto období se odhalily nevyřešené problémy, které Evropané považovaly, již za dávno vyřešené a poté co Německo odmítlo pomoci postiženým zemím a odkázalo je na půjčky z MMF, se radikálně změnila okolnost v Unii, výsledkem bylo poznání, že nic jako jednotná Evropa reálně neexistuje. Ekonomická krize navíc umožnila vznik „německé Evropy“. Berlín dominuje Starému kontinentu, určuje unijní pravidla a reálně tu místo pro EU není. Vše umocnila ještě migrační krize, která zcela odhalila odlišné národní zájmy jednotlivých států. Každý členský stát má svojí historii, jedinečnou identitu i vlastní přístup k myšlenkám obětování ve prospěch celku, čímž je reálně dáno, že atributy moci zůstaly v rukou národních států. Budoucností Evropské unie je rozpad, v momentální fázi se čeká až se odtrhne první země, následně vypukne řetězová reakce nedozírných následků.

Evropská unie všechny svoje síly vyplývá na to, aby se nerozpadla a v kontextu ostatních světových velmocí jako jediná, nemá žádný projekt budoucnosti. Její jedinou snahou je udržet po hromadě a nerozpadnout se, což nelze označit za strategii. Evropská unie není velmocí a ani významným geopolitickým hráčem. Navíc si není schopna sama vládnout a hájit si své vlastní zájmy. Současně má i nejhorší možnou kombinaci, je ekonomicky silná a vojensky slabá.

Velkým rizikem, které pravděpodobně urychlí potencionální rozpad EU, je přijetí bezvízového styku s Ukrajinou a s Tureckem, které sebou přinese záplavu mimo současných nelegálních migrantů ze zemí třetího světa a Blízkého Východu, ale i balkánského poloostrova, legální levnou pracovní sílu z těchto dvou zemí.

V 90. letech jsme byli svědky rozpadu Jugoslávie a v současné době jsme svědky symptomů, které mohou vést k nejen rozpadu EU, a důsledky mohou být v budoucnu podobné jako při rozpadu Jugoslávie v letech 90. Do válek v bývalé Jugoslávii byla zapojena „islamistická internacionála“ a jejím cílem bylo infiltrovat islamistické skupiny do Evropy. Bylo na „projektu islamizace“ Balkánu v malém odzkoušeno to, co je v současné době realizováno ve velkém v Evropské Unii? Jsme svědky politiky balkanizace na Ukrajině a na blízkém východě a budeme jejími svědky i v Evropě? Je cílem zničení národních států a chaos?

Stávající reálie (aspekty, segmenty, roviny) geopolitického vývoje a jejich odraz v bezpečnostním prostředí ve své dynamice prokazují, že již nyní některé mnou prezentované závěry diplomové práce posouvají obsažené, byť je nelze považovat za jediné možné. Konec konců jsem přesvědčen, že již generace 30. let našeho století bude s největší pravděpodobností vnímat naši současnost tak, jako my vnímáme středověk.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

- [1] BÁRTA, Miroslav, Martin KOVÁŘ a kol. *Civilizace a dějiny. Historie světa pohledem dvaceti českých vědců*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2301-8.
- [2] BÁRTA, Miroslav. KOVÁŘ, Martin a kol. *Kolaps a regenerace: Cesty civilizací a kultur*. Praha: Academia. 2015. ISBN 978-80-200-2036-9.
- [3] BÁRTA, Miroslav, Martin KOVÁŘ, FOLTÝN, Otakar a kol. *Povaha změny. Bezpečnost, rizika a stav dnešní civilizace*. Praha: Vyšehrad. 2015. ISBN 978-80-7429-641-3.
- [4] BITTNER, Wolfgang. *Dobytí Evropy Amerikou*. Vyd. 1. Praha: Jaro. 2014. ISBN 978-80-904423-4-4.
- [5] BRZEZINSKI, Zbigniew. *Bez kontroly*. Vyd. 1. Praha: Victoria publishing. 1993. ISBN 80-85605-83-X.
- [6] BRZEZINSKI, Zbigniew. *Globální nadvláda nebo globální vedení*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta. 2004. ISBN 80-204-1179-8.
- [7] BRZEZINSKI, Zbigniew. *Velká šachovnice*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta 1999. ISBN 80-204-0764-2.
- [8] DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2003. ISBN 80-7178-725-6.
- [9] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.
- [10] EICHLER, Jan. *Od Hirošimy po Bělehrad, Válka a mír v druhé polovině 20. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2251-4.
- [11] EICHLER, Jan. *Bezpečnostní a strategická kultura USA, EU a ČR*. Vyd. 1. Praha: Karolinum 2011. ISBN 978-80-246-1956-9.
- [12] CHOMSKY, Noam. *Hegemonie nebo přežití. Americké tažení za globální nadvládou*. Praha: Mladá fronta. 2006. ISBN 80-204-1351-0.
- [13] HANTINGTON, Samuel. P. *Střet civilizací*. Vyd. 1. Praha: Rybka Publisher. 2001. ISBN 80-86182-49-5.

- [14] IŠTOK, Robert, *Politická geografie a geopolitika*. Vyd.2. Prešov: Prešovská univerzita. 2003. s. 93-94. ISBN 80-8068-313-1.
- [15] KENNEDY, Paul. *Vzestup a pád velmocí*. Vyd. 1. Praha: nakladatelství Lidové noviny. 1996. ISBN 80-7106-173-5.
- [16] KAPLAN, Robert. *Pomsta geografie. Co mapy vyprávějí o příštích konfliktech a boji proti osudu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum. 2013. ISBN 978-80-90517-3-6-3.
- [17] KISSINGER, Henry. *Obnovení světového řádu*. Praha: Prostor. 2009. ISBN 978-80-7260221-6.
- [18] KISSINGER, Henry. *Roky Obnovy*. Vyd. 2. Praha: BB Art 2002. ISBN 80-7257-785-9.
- [19] KISSINGER, Henry. *Umění diplomacie*. Vyd. 3. Praha: Prostor. 1999. ISBN 80-7260-025-7.
- [20.] PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, 2011. ISBN 978-80-87461-05-1.
- [21.] PROCHÁZKOVÁ, Lenka. ŽANTOVSKÝ, Petr a kol. *Rusko včera, dnes a zítra*. Vyd.1. Praha: Media res. 2014. ISBN 978-80-87957-04-2.
- [22] ROBEJŠEK, Petr. *Svět viděný z Řípu*. Vyd. 1. Praha: Alfa nakladatelství. 2010. ISBN 978-80-87197-30-1.
- [23] RUPNIK, Jacques. *Příliš brzy unavená demokracie*. Vyd. 1. Praha: Portal. 2009. ISBN 978-80-7367-458-8.
- [24] SALMINEN, Veronika. *Putin, nezakreslená zpráva o mocném muži a jeho zemi*. Praha: Daranus. 2015. ISBN 978-80-87432-68-4.
- [25] SOLŽENICYN, Alexandr. *Rusko v troskách*. Vyd. 1. Praha: Rybka Publishers. 1999. ISBN 80-86182-33-9.
- [26] STARIKOV, Nikolaj. *Geopolitika jako sa to robí*. Vyd. 1. Bratislava: Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov. ISBN 978-80-8061-856-8.
- [27] SYRUČEK, Milan. *Rusko-ukrajinské vzťahy, Mýty a skutočnosť*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2015. ISBN 978-80-247-5843-5.
- [28] ŠEVČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. ISBN 80-7232-080-1.

- [29] ŠEVČÍK, Vladimír. *Ekonomika při řešení krizových situací*. Vyd.1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. ISBN 978-80-7454-286-2.
- [30] ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. *Globalizace a krize*. Vyd. 1. Všeň: Grimus. 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.
- [31] VAROUFAKIS, Yanis. *Globální Minotaurus*. Vyd. 1. Praha: nakladatelství Rybka. Publisher. 2013. ISBN 978-80-87067-09-3.
- [32] VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Klasická, Nová, EU-geopolitický aktér 21. storočia*. Vyd. 2. Bratislava: IRIS. 2012. ISBN 978-80-89256-75-4.
- [33] VOLNER, Štefan. *Geopolitika, Metodologia, Zdroje, Prax, História*. Vyd. 1. Zvolen: Bratri Sabobci. 2004. ISBN 80-890229-728.
- [34] ZAKARIA, Fareed. *Post americký svět*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1852-6.
- [36] ZARKA, Jean Claudie. *NATO*. Vyd. 1. Praha: HZ Edition. 1999. ISBN 80-86009-4.

Elektronické zdroje

- [37] HORNÁK, JAN. Duginova „Čtvrtá politická teorie“. In: obcinst.cz [online]. [cit. 26.11.2014]. Dostupně z: <http://www.obcinst.cz/duginova-ctvrta-politicka-teorie-bulletin-c-269/>.
- [38] KALINIČ, Petr a NAXERA, Vladimír. Politická teorie a geopolitika A.G. Duginu. In: 4pt.su/cs [online]. [cit. 15.9.2011]. Dostupně z: <http://www.4pt.su/ru/node/131>.
- [39] DUGIN, Alexandr. Čtvrtá Politická teorie In: evrazia.org. [online]. [cit.25.12.2008]. Dostupně z: <http://evrazia.org/article/795>.
- [40] HORNÁK, JAN. Duginova „Čtvrtá politická teorie“. In: obcinst.cz [online]. [cit. 26.11.2014]. Dostupně z: <http://www.obcinst.cz/duginova-ctvrta-politicka-teorie-bulletin-c-269/>.
- [41] NATO vznik. In: mocr.army.cz [online]. [12.4.2013]. Dostupně z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2409NATO-vznik>.

- [42] Historie NATO. In: natoaktual.cz. [online]. [cit. 10.12.2014]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/vzniknato.htm.
- [43] KLÍMKOVÁ, Adriana a DOKULILOVÁ, Veronika. Geopolitika rozšiřování NATO. In: globalpolitics.cz [online] [cit. 15.7.2010] Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopolitika-rozsirovani-nato>.
- [44] Stručná historie NATO 1949 -2015. In: svetbezvalek.cz [online] [cit.15.5.2015] Dostupné z: <http://www.svetbezvalek.cz/cs/zprava/strucna-historie-nato-1949-2015>.
- [45] Členské státy Severoatlantické aliance. Přehled všech členů a rozšiřování NATO. In: natoaktual.cz. [online] [cit. 10.12.2014]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/vzniknato.htm.
- [46] The 2015 National Security Strategy. In: whitehouse.gov [online] [cit.15.2.2015] Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>.
- [47] Strategic Concept 2010. In: nato.in [online] [cit. 19.11.2010] Dostupné z: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-fra.pdf>.
- [48] Strategická koncepce NATO. In: natoaktual.cz. [online] Dostupné z:http://www.natoaktual.cz/strategicka-koncepce-05z/na_analyzy.aspx?y=na_analyzy/strategicka-koncepce.htm.
- [49] Strategic Concept 2010. In: nato.in [online] [cit. 19.11.2010] Dostupné z: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-fra.pdf>.
- [50] POTUCKÝ, Jan. Bezpečnostní strategie EU. In: amo.cz [online] [cit. 1.10.2010] Dostupné z: <http://www.amo.cz/cs/prazsky-studentsky-summit/bezpecnostni-strategie-eu/>
- [51] LÍDL, Václav. Nová vojenská doktrína Ruska: na pokraji studené války? In: natoaktual.cz [online] [cit. 25.1.2015] Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/nova-vojenska-doktrina-ruska-na-pokraji-studene-valky-ppm-/na_analyzy.aspx?c=A150125_161034_na_analyzy_m00.
- [52] BROAD, William and SANGER, DAVID. Race for Latest Class of Nuclear Arms Threatens to Revive Cold War. In: nytimes.com [cit. 16.3.2010] Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2016/04/17/science/atom-bomb-nuclear-weapons-hgv-arms-race-russia-china.html>.

- [53] FRANK, Libor. Bezpečnostní prostředí České republiky. In: obranaastrategie.cz [online] [cit. 10.7.2007] Dostupný z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/bezpecnostni-prostredi-ceske-republiky.html#.Vw0uMOR9VOZ>.
- [54] RAŠEK, Antonín. K aktualizaci Bezpečnostní strategie České republiky 2011. In: vojenskerozhledy.cz [online] Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/k-aktualizaci-bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2011>.
- [55] Bezpečnostní strategie České republiky. In: .mzv.cz. [online] [cit. 4.2.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/34/39/a/1374375_1258875_Bezpecnostni_strategie_2015.pdf
- [56] VLČEK, Tomáš. Brežněvova doktrína. In: totalita.cz [online] [cit. 26.2.2007]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/doktr_brez.php.
- [57] Válka v Afganistanu 1979-1989. In: valka.cz [online]. [cit. 26.1.2011]. Dostupné z: <http://www.valka.cz/10679-Valka-v-Afghanistanu-1979-1989>.
- [58] Začátek a konec studené války. In: studena.valka.cz [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: http://studena.valka.cz/zacatek_a_konec_studene_valky.htm
- [59] PEHE, Jiří. Po pádu železné opony v roce 1989 začala i jiná revoluce než ta naše. In: pehe.cz [online]. [cit. 26.11.2009]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/zapisnik/po-padu-zelezne-opony-v-roce-1989-zacala-i-jina-revoluce-nez-ta-nase>.
- [60] SZYMANOWSKI, Maciej. Polsko v roli Francie. In: respekt.cz [online]. [cit. 21.7.1997]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/tydenik/1997/30/polsko-v-rol-i-francie>.
- [61] KLAUS, Václav. Nein zur europäischen Verfassung. In: euportal.parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 21.7.1997]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/1694-nein-zur-europaischen-verfassung.aspx>.
- [62] FRIEDMAN, George. Deutschland ist sehr verwundbar geworden. In: deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/ [online]. [cit. 31.1.2016]. Dostupné z: <http://deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/2016/01/31/us-geopolitiker-friedman-deutschland-ist-sehr-verwundbar-geworden/>.
- [63] Německo uzavřelo s Ruskem tajnou dohodu, která obchází energetickou politiku EU. In: blisty.cz [online]. [cit. 19.11.2015]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/79917.html>.

- [64] 1993-2013: is the twenty years long "pas de deux" of Russia and the USA coming to an end? In: vineyardsaker.blogspot.cz [online]. [cit. 13.10.2013]. Dostupné z: <http://vineyardsaker.blogspot.cz/2013/10/1993-2013-is-twenty-years-long-pas-de.html>.
- [65] Rusko. In: historie.webgarden.name/ [online]. Dostupné z: <http://historie.webgarden.name/menu/staty-a-mesta/rusko>.
- [66] HÁJKOVÁ, Eva. Byl rozpad SSSR největší katastrofou 20. století? In: denikreferendum.cz [online]. [cit. 28.4.2015]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/20284-byl-rozpad-sssr-nejvetsi-katastrofou-20-stoleti>.
- [67] KREJČÍ, Oscar. Rok 2016 nejistota a falešní proroci. In: prvnizpravy.parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 3.1.2016]. Dostupné z: <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-rok-2016-nejistota-a-falesni-proroci/>
- [68] CVALÍN, Petr. Merkelovou přímo ovládají z USA. Zemana si svět váží, mluví přímo. Takto vidí mladý komunista. In: www.parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Merkelovou-primo-ovladaji-z-USA-Zemana-si-svet-vazi-mluvi-primo-Tak-to-vidi-mlady-komunista-426761>
- [69] FIŠTEIN, Joachim. Jak se vyrábí v Rusku lež, zde jsou jasné důkazy. In: reflex.cz [online]. [cit. 28.6.2015]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/komentare/64880/jefim-fistejn-jak-se-vyrabi-v-rusku-lez-zde-jsou-jasne-dukazy.html>.
- [70] Ukraine crisis: Transcript of lebed Nuland Pyatt call. In: bbc.com [online]. [cit. 7.2014]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26079957->
- [71] WITT-STAHN, Susan. Todenlisten und Molotowcocktails. In: hintergrund.de [online]. [cit. 22.9.2014]. Dostupné z: <http://www.hintergrund.de/201402273006/politik/welt/todeslisten-und-motow-coctail.html>.
- [72] Tragodie dramatischen Ausmasses In: bild.de [online]. [cit. 22.9.2014]. Dostupné z: <http://www.bild.de/news/actuell/klitschko-tragodie-dramatischen-ausmassen-369665890.bild.html>.
- [73] Náznaky na sankce proti Rusku. In: exportinfo.cz [online]. [cit. 22.10.2014]. Dostupné z: <http://exportinfo.cz/nazory-sankce-rusku/>.
- [74] Britské MZV potvrdilo svůj nesmlouvavý postoj v otázce sankcí vůči Rusku. In: sputniknews.com [online]. [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160321/2632858/britske-mzv-postoj-otazka-sankce-rusko.html>.

- [75] Prezident Rakouska: Sankce EU proti Rusku jsou nevýhodné pro obě strany. In: sputniknews.com [online]. [cit. 6.4.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160406/2756538/rakousko-prezident-rusko-sankce-zruseni.html>.
- [76] Orbán: Sankcemi proti Rusku jsme se vlastně střelili do nohy. In: stalo-se.cz [online]. [cit. 13.2.2016]. Dostupné z: <http://www.stalo-se.cz/?p=20736>
- [77] Medveděv: Sankce proti Rusku nepřinesou politické výsledky. In: sputniknews.com [online]. [cit. 16.4.2014]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/byznys/20160213/2355911/medvedev-rusko-sankce-politicke-vysledky.html>.
- [78] SCHRODER, Gerhard. Merkel hatte vinen Plan. In: bild.de [online]. [cit. 14.1.2016]. Dostupné z: <http://www.bild.de/politik/inland/gerhard-schroeder/interview-merkels-fehler-in-der-fluechtlingspolitik-44155974.bild.html>.
- [79] Obama: Sankce proti RF neznamenaají návrat ke studené válce. In: sputniknews.com [online]. [cit. 28.9.2015]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/svet/20150928/1245230.html>.
- [80] Bývalý ministr zahraničních věcí SRN: je třeba brát v úvahu, že NATO se přiblížilo k RF. In: cz.sputniknews.com [online]. [cit. 18.1.2016]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/politika/20160118/2157277/srn-brat-uvaha-nato-rf.html#ixzz3xjILl6as>.
- [81] Lavrov: Ukrajinská krize je vyvrcholením špatné situace v Evropě. In: zahranicni.eurozpravy.cz [online]. [cit. 27.9.2014]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/103136-lavrov-ukrajinska-krize-je-vyvrcholenim-spatne-situace-v-evrope/>.
- [82] USA si podle Putina chtějí podmanit Rusko. In: parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 19.11.2014]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/USA-si-podle-Putina-chteji-podmanit-Rusko-346425>.
- [83] PETŘÍK, Lukáš. Dolaru a kolaps západních ekonomik. In: europortal.parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/15115-pad-dolaru-a-kolaps-zapadnich-ekonomik-putin-dal-rusum-svobodu-a-prosperitu-sebevrazedna-imigrace-chaos-a-rozklad-neveril-jsem-na-konspiracni-teorie-ale-analytik-haas-promluvil.aspx>.
- [84] Ukrajinská ekonomika loni klesla o 9,9 %. In: investicniweb.cz [online]. [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2016/3/21/ukrajinska-ekonomika-loni-klesla-o-99-procenta/>.

[85] SPENCEROVÁ, Tereza. C. Riceová uklidňuje Ukrajince. „V Libérii jsou na tom lidé hůř“. In: parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Tereza-Spencerova-C-Riceova-uklidnuje-Ukrajince-V-Liberii-jsou-na-tom-lide-hur-426934>.

[86] Ukrajina podepsala asociační dohodu s EU, Rusko varuje před následky. In: ceskatelevize.cz [online]. [cit. 27.6.2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1027863-ukrajina-podepsala-asociacni-dohodu-s-eu-rusko-varuje-pred-nasledky>.

[86] CHELEMENDIK, Sergej. Vitalij Zacharčenko: Krvavý euromajdan – zločin storočí – NOVÁ KNIHA Kapitola 1. In: chelemendik.sk [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: http://www.chelemendik.sk/Vitalij_Zacharcenko_Krvavy_euromajdan_zlocin_storocia_NOVA_KNIHA_214511324.html.

[87] In: citaty.net.cz Dostupné z: <http://citaty.net/autori/otto-von-bismarck/?page=2>

[88] Ruská odpověď na vyslání amerických vojáků do východní Evropy: "Nebudeme pasívně přihlížet". In: securitymagazin.cz [online]. [cit. 31.3.2016]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/ruska-odpoved-na-vyslani-americkyh-vojaku-do-vychodni-evropy-nebudeme-pasivne-prihlizet-1404049842.html>.

[89] COHEN, Stephen. The Obama Administration Recklessly Escalates Confrontation With Russia. In: thenation.com [online]. [cit. 9.2.2016]. Dostupné z: <http://www.thenation.com/article/the-obama-administration-recklessly-escalates-confrontation-with-russia/>.

[90] RIGGINS, Tomas. Obama. Putin and the U.S. Election. In: opednews.com [online]. [cit. 3.7.2016]. Dostupné z: http://www.opednews.com/articles/Obama-Putin-and-the-U-S-by-Thomas-Riggins-Elections-And-Campaigns_Establishment_Imperialism_Jihadists-160307-998.html.

[91] Slovenský politik šokuje slovami o Rusku: Európu čaká koniec, USA sa zmenia! In: topky.sk [online]. [cit. 9.4.2014]. Dostupné z: <http://www.topky.sk/cl/10/1389461/Slovensky-politik-sokuje-slovami-o-Rusku--Europu-caka-koniec--USA-sa-zmenia->.

[92] Мария Захарова назвала санкции против РФ «тупиковым». In: aif.ru [online]. [cit. 24.2.2011]. Dostupné z: http://www.aif.ru/politics/world/mariya_zaharova_nazvala_sankcii_protiv_rf_tupikovym_metodom.

[93] Predseda Európskeho parlamentu sa obáva rozpadu Európskej únie. Môžu za to “východné členské štáty”. In: hlavnespravy.sk [online]. [cit. 21.12.2015]. Dostupné z:

<http://www.hlavnespravy.sk/predseda-europskeho-parlamentu-sa-obava-rozpadu-europskej-unie-mozu-za-to-vychodne-clenske-staty/723812>.

[94] ŠTEFEC, Jaroslav. Umírněný islám? To je propaganda jak od Goebbelse, vzkazuje analytik Štefec. A odkrývá, kdo má na této demagogii zájem. In: <http://www.parlamentnilisty.cz> [online]. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Umirneny-islam-To-je-propaganda-jak-od-Goebbelse-vzkazuje-analytik-Stefec-A-odkryva-kdo-ma-na-teto-demagogii-zajem-425269>.

[95] ŠTEFEC, Jaroslav. Analytik Štefec pro PL vyhodnotil útoky v Bruselu. A dodal: Islamista z ČR Abbás měl být už zadržen. In: [parlamentnilisty.cz](http://www.parlamentnilisty.cz) [online]. [cit. 22.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Analytik-Stefec-pro-PL-vyhodnotil-utoky-v-Bruselu-A-dodal-Islamista-z-CR-Abbas-mel-byt-uz-zadrzen-427413>.

[96] Multikulturalismus absolutně selhal, prohlásila Merkelová (Novinky). In: [mediaoislamu.cz](http://www.mediaoislamu.cz) [online]. [cit. 16.10.2016]. Dostupné z: <https://www.mediaoislamu.cz/2010/multikulturalismus-absolutne-selhal-prohlasila-merkelova-novinky/>.

[97] HNYKOVÁ, Jana. Ombudsmanka se musí k migrační krizi postavit čelem. Nabízíme jí pomocnou ruku. In: [parlamentnilisty.cz](http://www.parlamentnilisty.cz) [online]. [cit. 11.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Hnykova-Usvit-Ombudsmanka-se-musi-k-migracni-krizi-postavit-celem-Nabizime-ji-pomocnou-ruku-425768>.

[98] ORBÁN, Viktor. Evropa není svobodná. In: [novinky.cz](http://www.novinky.cz) [online]. [cit. 11.3.2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/397726-orban-evropa-neni-svobodna.html>.

[99] MEYSSAN, Thierry. Facing Turkey, Europe chooses suicide. In: [voltairenet.org](http://www.voltairenet.org) [online]. [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article190869.html>

[100] Roadmap towards a visa free regime with Turkey. In: [voltairenet.org](http://www.voltairenet.org) [online]. [cit. 16.3.2016]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article190850.html>.

[101] KOTRBA, Štěpán. Čeká nás invaze. Sobotka? Ozubená pleš bez erotické přitažlivosti. Dopadne smutně a Zeman to nechce. ČSSD prohraje jako Fico, nebo i hůř. In: [parlamentnilisty.cz](http://www.parlamentnilisty.cz) [online]. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Stepan-Kotrba-Ceka-nas-invaze-Sobotka-Ozubena-ples-bez-eroticke-pritazlivosti-Dopadne-smutne-a-Zeman-to-nechce-CSSD-prohraje-jako-Fico-nebo-i-hur-426069>.

- [102] ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Evropské Německo? Spíš Německá Evropa. In: blisty.cz [online]. [cit. 2.4.2013]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/68040.html>.
- [103] In: cs.bab.la/slovník/ [online]. [cit. 2.4.2016]. Dostupné na :<http://cs.bab.la/slovník/anglicky-cesky/kissinger>.
- [104] EU příliš diktuje svým členským státům, přiznal předseda Juncker. In: kurzy.cz [online]. [cit. 10.11.2015]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/tema/detail/eu-prilis-diktuje-svym-clenskym-statum-priznal-predseda-3229520.html>.
- [105] Rozpad EU? Klidně za pár měsíců, zní ze Západu. In: echo24.cz [online]. [cit. 10.11.2015]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/idYfs/rozpad-eu-klidne-za-par-mesicu-zni-ze-zapadu>
- [106] Martin Schulz: Za případný rozpad Evropské unie mohou východní státy. In: ceskoaktualne.cz [online]. [cit. 22.12.2015]. Dostupné z: <http://ceskoaktualne.cz/2015/12/zpravy-ze-sveta/martin-schulz-za-rozpad-evropske-unie-mohou-vychodni-staty/>.
- [107] KENEDY, Robert. Why the Arabs don't want us in Syria. In: politico.eu [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.politico.eu/article/why-the-arabs-dont-want-us-in-syria-mideast-conflict-oil-intervention/>.
- [108] SPENCEROVÁ, Tereza. Jsme na tom špatně. Nám vládnou loutky, Ukrajině psychopaté. A takto to doopravdy vypadá v Sýrii. In: Parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Tereza-Spencerova-zpet-na-PL-Jsme-na-tom-spatne-Nam-vladnou-loutky-Ukrajine-psychopate-A-takto-to-doopravdy-vypada-v-Syrii-423404>.
- [109] HAMMOND, Jeremy. Před podporou terorismu varovala i rozvědka Pentagonu. In: stripkyzesveta.cz [online]. [cit. 1.2.2016]. Dostupné z: <http://stripkyzesveta.cz/cz/media/1514/jeremy-hammond-pred-podporou-terorismu-varovala-i-rozvedka-pentagonu>.
- [110] HAMMOND, Jeremy. How the CIA Helped Fuel the Rise of ISIS. In: jeremyrhammond.com [online]. [cit. 12.10.2016]. Dostupné z: <http://www.jeremyrhammond.com/2016/01/29/cia-helped-fuel-rise-isis/>.
- [111] SHINKMAN, Paul. Shinkman Why Obama's Army Isn't Defeating Russia, China, IS IS. In: usnews.com [online]. [cit. 3.2.2016]. Dostupné z: <http://www.usnews.com/news/articles/2016-02-03/why-obamas-army-isnt-defeating-russia-china-isis>.

- [112] KREJČÍ, Oscar. Diplomacie v době krizí. In: prvnizpravy.parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 18.12.2015]. Dostupné z: <http://prvnizpravy.parlamentnilisty.cz/zpravy/politika/oskar-krejci-diplomacie-v-dobe-krizi/>.
- [113] Security Council Unanimously Adopts Resolution 2254 (2015), Endorsing Road Map for Peace Process in Syria, Setting Timetable for Talks. In: un.org [online]. [cit. 18.12.2015]. Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2015/sc12171.doc.htm>.
- [114] SPENCEROVÁ, Tereza. Sýrie se blíží k „příměří“. A možná k rozpadu a federaci. In: literarky.cz [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/blogy/tereza-spencerova/21565-syrie-se-blii-k-pimi-a-mona-k-rozpadu-a-federaci>.
- [115] Turecké úřady nazývají nespravedlivé dohoda o příměří v Sýrii. In: newsru.com [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.newsru.com/world/24feb2016/erdogan.html>.
- [116] Petr Robejšek ukazoval studentům, kam vede politická korektnost. Neuvěříte, co stačí ve Švédsku, abyste byl extremistou. In: parlamentnilisty.cz [online]. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Petr-Robejsek-ukazoval-studentum-kam-vede-politicka-korektnost-Neuverite-co-staci-ve-Svedsku-abyste-by-extremistou-426877>.
- [117] TUREČEK, Břetislav. Muslimske bratrstvo hnaci silou radikalů? Zavádějící představa. In: ceskapozice.lidovky.cz [online]. [cit. 14.1.2016]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/muslimske-bratrstvo-hnaci-silou-radikalu-zavadejici-predstava-psj-/tema.aspx?c=A160112_144632_pozice-tema_houd.
- [118] Israel Says ISIL Funded with Turkish Money. In: en.farsnews.com [online]. [cit. 27.1.2.2016]. Dostupné z: <http://en.farsnews.com/newstext.aspx?nn=1394110700135>.
- [119] MERCOURI, Alexander. Russian Diplomat Drops a Bombshell: US Expected ISIS to Seize Damascus by October. In: informationclearinghouse.info [online]. [cit. 16.2.2016]. Dostupné z: <http://www.informationclearinghouse.info/article44236.htm>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BRICS	Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jižní Afrika
CENTO	Bagdádský pakt
CIA	Ústřední zpravodajská služba Spojených států
ČR	Česká republika.
DIA	Zpravodajská služba ministerstva obrany USA
DLR	Doněcká lidová republika
ECB	Evropská centrální banka.
EP	Evropský parlament
EK	Evropská komise
ESM	Evropský stabilizační mechanismus.
ESUO	Spolčenství ohlí a oceli
EU	Evropská unie.
FED	Federální rezervní systém.
FSA	Syrské svobodné armády
GATT	Všeobecná dohoda na clech a obchodu.
HDP	Hrubý domácí produkt.
IS	Islámský stát
ISI	Pákistánská tajná služba
LLR	Luhanská lidová republika
MI6	Britská tajná služba
MIT	Turecká tajná služba
MMF	Mezinárodní měnový fond.
NDR	Německá demokratická republika
NSR	Německá spolková republika

NATO	Organizace severoatlantické smlouvy
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace spojených národů
PIIGS	Portugalsko, Itálie, Irsko, Řecko, Španělsko
PRO	Protiraketová obrana
RF	Ruská federace.
SA	Saudská Arábie
START	Dohoda o snížení strategických zbraní
SALT	Několik mezinárodních smluv o snížení počtu strategických zbraní
SSSR	Sovětský svaz
ŠOS	Šanghajská organizace pro spolupráci
TTIP	Transatlantická dohoda o obchodu a investicích mezi EU a USA.
TTP	Trans pacifická smlouva
USA	Spojené státy americké.
WB	Světová banka.
WTO	Světová obchodní organizace.

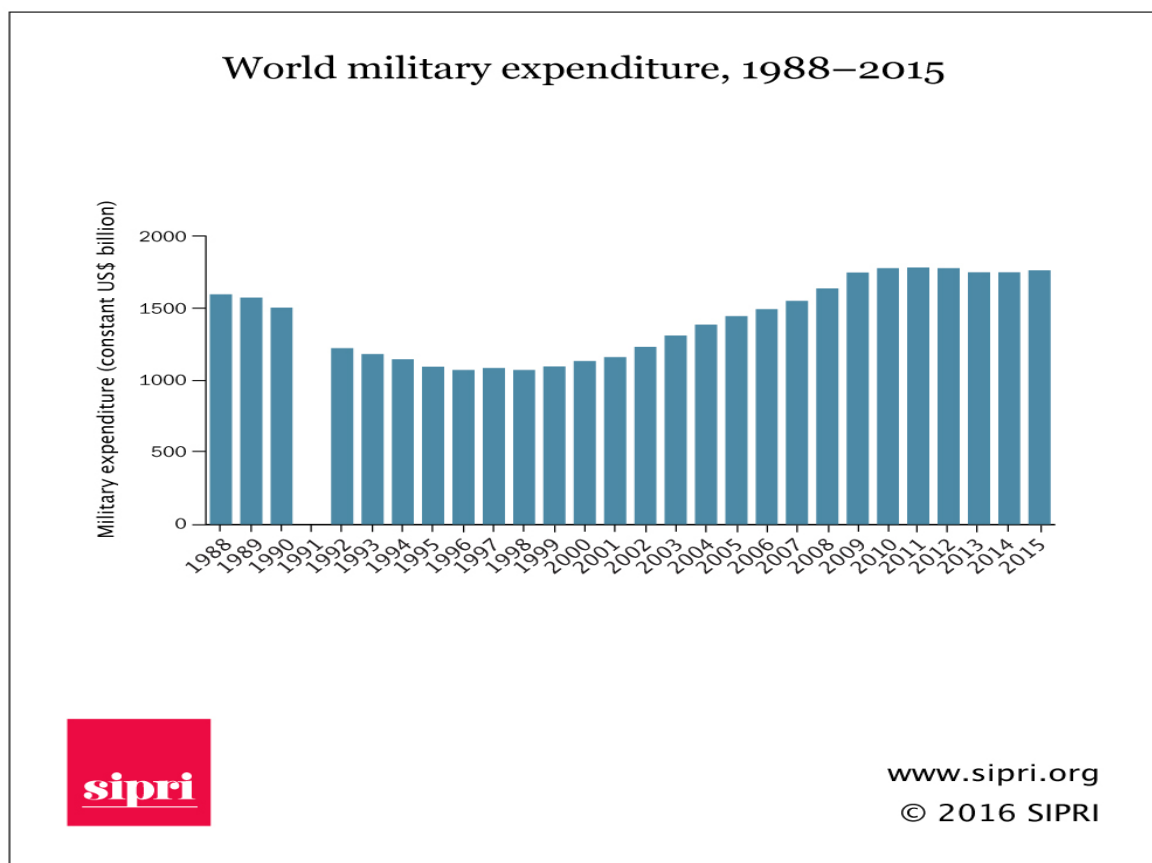
SEZNAM PŘÍLOH

P I. Tabulky výdajů na zbrojení

PŘÍLOHA PI: VÝDAJE NA ZBROJENÍ

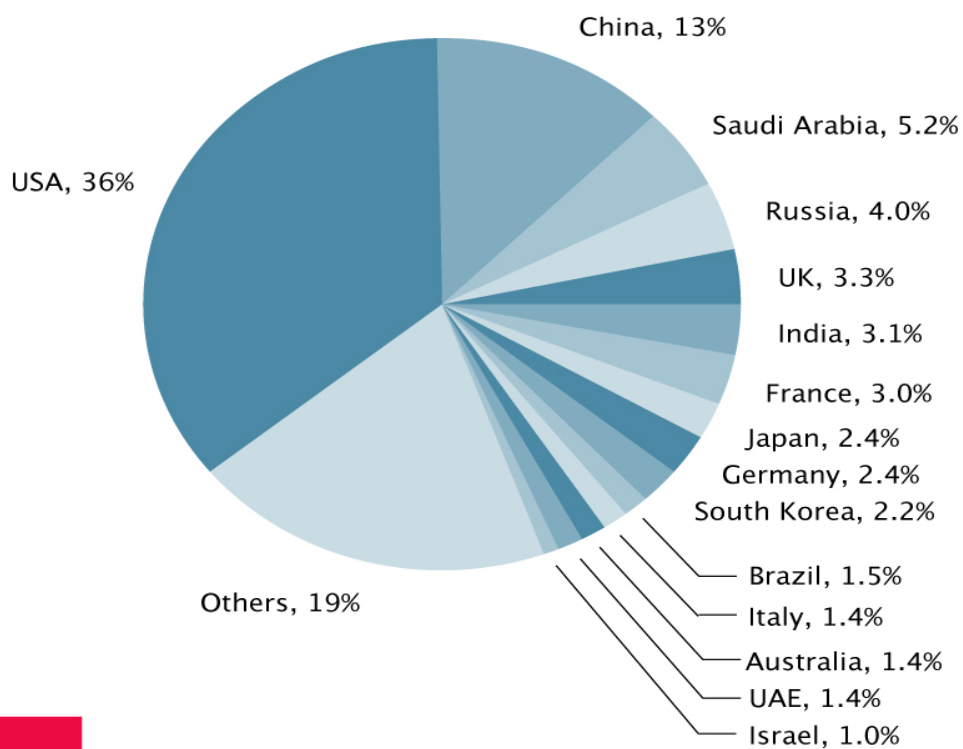
Světové výdaje na zbrojení 1988- 2015

Zdroj: <http://www.sipri.org/research/armaments/milex/recent-trends>

Podíl 15 států s nejvyššími světovými výdaji na zbrojení za rok 2015

The share of world military expenditure of the 15 states with the highest expenditure in 2015

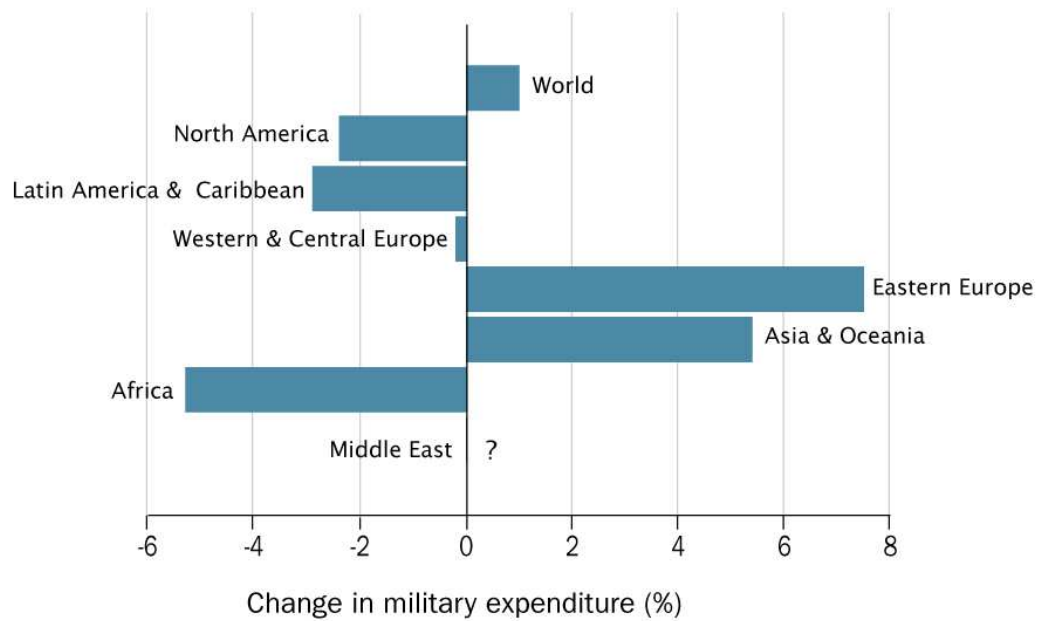
www.sipri.org

© 2016 SIPRI

Zdroj : <http://www.sipri.org/research/armaments/milex/recent-trends>

Změny ve vojenských výdajů 2014-2015

Changes in military expenditure, by region, 2014–15

www.sipri.org

© 2016 SIPRI

Zdroj: <http://www.sipri.org/research/armaments/milex/recent-trends>